

ОШ „ЈОЖЕФ АТИЛА“ БОГОЈЕВО

Маршала Тита бб
Тел/факс: 025/5875-614
email: osbogojevojozefatila@gmail.com

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА За период од 01.09.2020. до 31.08.2024.године

САДРЖАЈ

1. УВОД	3
1.1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА	3
1.2. СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	4
2. НАСТАВНИ ПЛАН	5
2.1. Обавезни наставни предмети, недељни и годишњи фонд часова	5
2.2. Изборни наставни предмети, недељни и годишњи фонд часова	7
3. ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА	9
3.1. Програм наставе и учења за 1. разред	9
3.2. Програм наставе и учења за 2. разред	37
3.3. Програм наставе и учења за 3. разред	70
3.4. Програм наставе и учења за 4. разред	106
3.5. Програм наставе и учења за 5. разред	143
3.6. Програм наставе и учења за 6. разред	220
3.7. Програм наставе и учења за 7. разред	283
3.8. Програм наставе и учења за 8. разред	365
4. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА	448
5. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	449
6. ПРОГРАМИ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈЕ ШКОЛА	451
6.1. Програм допунске, додатне и припремне наставе	451
6.2. Програм културних активности школе	454
6.3. Програм школског спорта и спортских активности	454
6.4. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања	455
6.5. Програм превенције малолетничке деликвенције	465
6.6. Програм слободних активности	466
6.7. Програм професионалне оријентације	468
6.8. Програм здравствене заштите	469
6.9. Програм социјалне заштите	471
6.10. Програм заштите животне средине	472
6.11. Програм сарадње са локалном самоуправом	473
6.12. Програм сарадње са породицом	474
6.13. Програм прилагођавања на школску средину	476
6.14. Програм увођења приправника у посао	477
6.15. Програм излета, екскурзија и наставе у природи	480
6.16. Програм рада школске библиотеке	482
6.17. Индивидуални образовни планови	483
6.18. Програм безбедности и здравља на раду	485
7. ПРОГРАМ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА	486
8. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	488

1. УВОД

На основу Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017), Школски одбор ОШ „Јожеф Атила“ на својој седници дана 29.06.2020. доноси ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА за период од 01.09.2020. до 31.08.2024. године.

Школски програм основног образовања и васпитања ОШ „Јожеф Атила“ - Богојево, доноси орган управљања, у складу са наставним плановима и програмима. Школским програмом обезбеђује се остваривање наставних планова и програма и потреба ученика и родитеља, школе и јединице локалне самоуправе.

1.1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА

Основе за израду Школског програма ОШ „Јожеф Атила“ за период 2020. – 2024. чине:

- Закон о основама система образовања и васпитања, („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018-др.закон, 6/2020.);
- Закон о основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2013 и 101/2017, 27/2018-др.закон и 10/2019.);
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања, („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, 10/2017, 12/18, 15/18, 18/18, 1/19 и 2/20);
- Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, 16/18 и 3/19.);
- Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, 5/19, 1/20 и 6/20);
- Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, 11/19 и 6/20.);
- Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 15/2018, 18/2018, 3/2019. и 3/2020.);
- Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 5/2019 од 27.05.2019. године, 1/20, 6/20 и 8/20.);
- Правилник о измени Правилника о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 12/2019), ступио је на снагу 30.08.2019, а примењује се од школске 2019/2020. године;
- Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, 11/19, 2/20, 6/20);
- Статут ОШ „Јожеф Атила“ - Богојево;
- Услови рада у школи;
- Образовне потребе ученика, родитеља и наставника;

- Потребе локалне заједнице.

1.2. СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Сврха овог школског програма је омогућавање квалитетног образовања и васпитања, као и стицања потребних знања, вештина, ставова, навика и формирање система вредности ученика који обезбеђује успешно сналажење у животу, уз поштовање њихових интересовања, потреба и интереса, а све у складу са образовним стандардима.

Циљеви и задаци програма односе се на:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце,
- подстицање и развој физичких и здравствених способности,
- оспособљавање за даље образовање и самостално учење
- развој система вредности који се заснива на општим социјалним и моралним начелима демократског, хуманог и толерантног друштва,
- развијање и неговање другарства, поштовања људских права и подстицање индивидуалне одговорности

Циљ школског програма јесте да омогући учитељима, наставницима и професорима, базичне професионалне ослоње у планирању, реализацији и евалуацији целокупног школског живота од првог до осмог разреда обавезног образовања како би на најоптималнији начин кроз процес наставе остварили опште и посебне образовне стандарде.

Полазећи од члана 76. Закона о основном образовању Школски програм је утемељен на начелима:

- друштвена и образовно – васпитна функција основне школе, карактеристике основне школе, структура образовно – васпитне делатности.
- тенденција осавремењивања наставе и посебни облици извођења програма образовања и васпитања.
- усмереност на процесе и исходе учења;
- заснованост на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- уважавање узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- хоризонтална и вертикална повезаност у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- поштовање индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима
- заснованост на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- развијање позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота
- коришћење позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;

- уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

2. НАСТАВНИ ПЛАН

2.1. Први циклус – РАЗРЕДНА НАСТАВА

Ред. број	А . ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Матерњи језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
УКУПНО: А		19	684	20	720	20	720	20	720
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/Грађанско вас.	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: Б		1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А + Б		20	72	21	756	21	756	21	756

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	20	720	21	756	21	756	21	756
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатна настава	-	-	-	-	-	-	1	36
5.	Настава у природи	7-10 дана год.		7-10 дана год.		7-10 дана год.		7-10 дана год.	

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана год.		1-3 дана год.		1-3 дана год.		1-3 дана год.	

2.2. Други циклус – ПРЕДМЕТНА НАСТАВА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Матерњи језик	5	180	4	144
2.	Српски као нематерњи језик ²	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72
4.	Историја	1	36	2	72
5.	Географија	1	36	2	72
6.	Биологија	2	72	2	72
7.	Математика	4	144	4	144
8.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
9.	Техника и технологија	2	72	2	72
10.	Ликовна култура	2	72	1	36
11.	Музичка култура	2	72	1	36
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72 + 54 ³	2	72 + 54 ³
13.	Физика			2	72
УКУПНО: А		24- 27 *	918- 1026*	25- 28*	954- 1062*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ				
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	36
2.	Други страни језик	2	72	2	72
УКУПНО: Б		3	108	3	108
УКУПНО: А + Б		27	1026- 1134*	28- 31*	1062- 1170*

Облици образовно-васпитног рада којим се остварују обавезни и изборни наставни предмети

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27	1026	28	1062
2.	Слободне наставне активности	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36
4.	Додатна настава	1	36	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности	1	36	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана год.		До 2 дана год.	

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Матерњи језик	4	144	4	136
2.	Српски језик ²	3	108	2	68
3.	Страни језик	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	1	36	1	34
5.	Музичка култура	1	36	1	34
6.	Историја	2	72	2	68
7.	Географија	2	72	2	68
8.	Физика	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	68
11.	Хемија	2	72	2	68
12.	Техничко и информатичко образовање			2	68
13.	Техника и технологија	2	72		
14.	Информатика и рачунарство	2	72		
15.	Физичко и здравствено	3	108	2	68

	васпитање / Физичко васпитање				
УКУПНО: А		29- 32*	1044 - 1152 *	26- 28*	884- 952 *
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	34
2.	Други страни језик	2	72	2	68
3.	Физичко васпитање Изабрани спорт			1	34
УКУПНО: Б		3	108	4	136
УКУПНО: А + Б		32-35*	1152- 1260*	30-32*	1020- 1088*

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	36	1116	34	1054
2.	Слободне наставне активности	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана год.		До 2 дана год.	

3. ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Структура програма свих наставних предмета је конципирана на исти начин. На почетку се налази циљ наставе и учења предмета. У табели која следи, у првој колони, дефинисани су предметни исходи за крај разреда, у другој колони дате су области и/или теме, а у трећој се налазе предметни садржаји.

Програми наставе и учења засновани су на општим циљевима и исходима образовања и васпитања и потребама и могућностима ученика. Усмерени су на процес и исходе учења, а не на саме садржаје који сада имају другачију функцију и значај. Садржаји више нису циљ сами по себи, већ су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета. Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних.

Прегледом исхода који су дати у оквиру појединих програма наставе и учења може се видети како се постављају темељи развоја кључних и општих међупредметних компетенција које желимо да наши ученици имају на крају основног образовања.

Програми наставе и учења су наставницима полазна основа и педагошко полазиште за развијање образовно-васпитне праксе: за планирање годишњих и оперативних планова, непосредну припрему за рад као и оквир за преиспитивање праксе развијања планова, остваривања и праћења и вредновања наставе и учења кроз сопствена промишљања, разговор са колегама итд.

3.1. Програм наставе и учења за 1. разред

Предмет: Српски језик

Циљ изучавања: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ИСХОДИ По завршеној области /теми ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
- разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; - влада основном техником читања и писања ћириличног текста; - разуме оно што прочита;	ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ	Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. Речи и реченице као говорне и писане целине. Текстови засићени словима која се обрађују/текстови предвиђени за глобално читање.

<ul style="list-style-type: none"> - активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; - препозна песму, причу и драмски текст; - одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом; - уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина; - изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу; 		<p>Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. Језичке игре. Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. Писање (преписивање, самостално писање и диктат). Читање (шчитавање/глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног. Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, ћ; ц, ч; ј, љ).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препозна загонетку и разуме њено значење; - препозна басну и разуме њено значење; - разликује слово, реч и реченицу; - правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово; - учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; - обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; - усмено препричава; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; - усмено описује ствари из непосредног окружења; - бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору; - напамет говори краће књижевне текстове; 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија Народна песма, <i>Ја сам чудо видео</i> Јован Јовановић Змај, <i>Зимска песма</i> Војислав Илић, <i>Пролетња зора/Воја</i> Царић, <i>Пролеће/Мира Алечковић,</i> <i>Ветар сејач</i> Десанка Максимовић, <i>Првак;</i> <i>Хвалисави зечеви/У</i> <i>гостима/Ливадско звонце</i> Гвидо Тартаља, <i>Китова</i> <i>беба/Мрави/Постеља за зеку</i> Бранко Ћопић, <i>Јежева кућица</i> (читање у наставцима) Душан Радовић, <i>Јесења песма/Срећна</i> <i>Нова година</i> Љубивоје Ршумовић, <i>Ау што је</i> <i>школа zgodна; Дете/Деца су украс</i> <i>света</i> Стеван Раичковић, <i>Цртанка/Бранислав Лазаревић,</i> <i>Сликар</i> Перо Зубац, <i>Добар друг ти вреди</i> <i>више</i> Драгомир Ђорђевић, <i>Није лако бити</i> <i>дете</i> Проза Народна прича, <i>Свети Сава и ђаци</i> Народна прича, <i>Деда и репа /Голуб и</i> <i>пчела</i> Народна басна, <i>Лисица и гавран</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - учествује у сценском извођењу текста; - пажљиво и културно слуша саговорнике; - слуша, разуме и парафразира поруку; - слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања; - примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - спаја више реченица у краћу целину; - пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - гласно чита, правилно и са разумевањем; - тихо чита (<i>у себи</i>) са разумевањем прочитаног; - пронађе информације експлицитно изнете у тексту. 		<p>Доситеј Обрадовић, <i>Два јарца; Две козе</i> Лав Николајевич Толстој, <i>Два друга</i> Драган Лукић, <i>Јоца вози тролејбус</i>/Игор Коларов, <i>Дум-дум</i> Оливер и његов бубањ Ђуро Дамјановић, <i>Дан кад је јутро било слово</i>/Весна Ћоровић Бутрић, <i>Ноћни ћошак</i> Избор из народних и ауторских загонетки (Десанка Максимовић, <i>Загонетке лаке за прваке ћаке</i>, <i>Загонетке</i> Григора Витеза и Бране Цветковића) Драмски текстови Гвидо Тартаља, <i>Зна он унапред</i> Душан Радовић, <i>Тужисбаба</i> Александар Поповић, <i>Неће увек да буде први</i> Бора Ољачић, <i>Први дан у школи</i> Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Свети Сава, Вук Стефановић Караџић, знаменита завичајна личност и др.); Милан Шипка: <i>Буквар</i> ДОМАЋА ЛЕКТИРА Јован Јовановић Змај, <i>Песме за децу</i> (избор) Избор из басни и сликовница за децу Књижевни појмови: - песма; - прича; - догађај; место и време збивања; - књижевни лик - изглед, основне особине и поступци; - драмски текст за децу; - шаљива песма; - басна; - загонетка.</p>
	ЈЕЗИК Граматица, правопис	Реченица; реч; слово. Улога гласа/слова у разликовању

	и ортоепија	<p>значења изговорене односно написане речи.</p> <p>Реченице као обавештење, питање и заповест.</p> <p>Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа.</p> <p>Правилно потписивање (име, па презиме).</p> <p>Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.</p>	
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Говорење	<p>Вођени и слободни разговор.</p> <p>Говорни предлошци.</p> <p>Усмена порука.</p> <p>Причање, препричавање и описивање.</p> <p>Казивање књижевног текста.</p> <p>Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација.</p> <p>Сценско извођење текста (драмско и луткарско).</p> <p>Богаћење речника: лексичке и синтаксичке вежбе.</p> <p>Разговорне, ситуационе и језичке игре.</p>

Предмет: MAGYAR NYELV

Циљ изучавања: *A magyar nyelv* tanításának célja, hogy a tanulók elsajátítsák a magyar irodalmi nyelv alapvető törvényszerűségeit és megfelelő módon tudják magukat kifejezni szóban és írásban, tudatosítva bennük az anyanyelv fontosságát a nemzeti identitás megőrzése szempontjából, képessé téve őket arra, hogy a magyar irodalmi és más műalkotások megismerésével ápolják a magyar nép hagyományait, kultúráját és a magyar világörökség kincseit.

KIMENET	RÉSZTERÜLET/ TÉMA	TARTALOM
<p>A tanév végére a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megkülönbözteti a hangot és a betűt; a kimondott és leírt szavakat és mondatokat; - elsajátítja az olvasás és az írás alapvető technikáit; - megérti az elolvasottakat; 	<p>KEZDŐ OLVASÁS- ÉS ÍRÁSTANÍTÁS</p>	<p>Hang és betű; nyomtatott és írott betűk.</p> <p>A szó és mondat, mint a beszéd és az írás egységei.</p> <p>Szövegek, melyek tartalmazzák az elsajátítandó betűt/betűpárt.</p>

<p>- aktívan figyelemmel kíséri és megérti a szépirodalmi szöveget felolvasás közben;</p>		<p>Különböző típusú szövegek, amelyeket nyomtatott vagy írott betűkkel írtak. Nyelvi játékok. Analitikus-szintetikus gyakorlatok; szókincsfejlesztő és mondatalkotási gyakorlatok; motorikus gyakorlatok. Írás (másolás, önálló írás, tollbamondás) Olvasás (összeolvasás, hangos és néma olvasás); az életkornak megfelelő rövid, nagyobb betűnagyságú mesék, történetek; az elolvasott szöveg megértést ellenőrző kérdések. A hangok kiejtése és írása (pl.: <i>j-ly, b-p-d; gy-ty, g-k, v-f</i>).</p>
<p>- felismeri a verset, a mesét és a drámai szöveget; - meghatározza a szöveg cselekményét, annak helyét és idejét (Betartja a cselekmény időrendi sorrendjét.); - felismeri a szereplőket, és meg tudja különböztetni őket a pozitív és a negatív tulajdonságaik alapján; - kifejti a szépirodalmi szövegről és a szereplők viselkedéséről alkotott véleményét; - felismeri a találós kérdést, és megérti annak jelentését; - felismeri a tanmesét, és megérti annak jelentését; - megkülönbözteti a betűt, a szót és a mondatot; - helyesen, megfelelő hangsúllyal és hanglejtéssel ejti ki (mondja ki) a rövid, teljes mondatokat és az egyszerű szerkezeteket, illetve megfelelő írásjeleket tesz a leírt mondat végére; - helyesen alkalmazza a nagybetűt;</p>	<p style="text-align: center;">IRODALOM</p>	<p>ISKOLAI OLVASMÁNYOK Költészet Zelk Zoltán: <i>Ákombákom</i> Weöres Sándor: <i>Varázslók/Haragosi /A manó</i> Domonkos István: <i>Képzeltjétek/Mendegélt két legényke</i> Gazdag Erzszi: <i>Mesebolt</i> Kassák Lajos: <i>Testvérek</i> Nemes Nagy Ágnes: <i>Születésnap</i> Csoóri Sándor: <i>Tavaszi bodzavers/Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél/Tavaszi felhők</i> Tóth Krisztina: <i>Vombat/Tobzocska/Nagy mara</i> Varró Dániel: <i>Andris beszélget az állatokkal (részlet)</i> Kányádi Sándor: <i>Róka-mondóka</i> Kadlót Nikolett: <i>Puszimeghajtás/Kiss Ottó: Nagypapa nem ért a számítógéphez</i> Lászlóffy Aladár: <i>Áll a bál</i> Petőcz András: <i>Egérvár</i> Böndör Pál: <i>Milyen hosszú egy esztendő?/ Fekete Vince: Csigabánat/Csukás István: Sün-mese</i> Csík Mónika: <i>Gombócoló</i> Visky András: <i>Aranylevél/Kányádi</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - illedelmesen vesz részt az irányított és a szabadon folytatott beszélgetésben; - szóbeli üzenetet fogalmaz meg, megfelelő szavakkal; - történetet mond el kép/képsor és saját élménye alapján; - szóbeli leírást ad a közvetlen környezetében található tárgyokról; - megfelelő szavakat használ a beszédében; az új szavakat megfelelő módon építi be szókincsébe; - kívülről/fejből mond rövid szépirodalmi szöveget; - részt vesz a színpadi előadásban; - figyelmesen hallgatja beszédpartnerét, és illedelmesen kapcsolódik be a beszélgetésbe; - meghallgatja, megéri és értelmezi az üzenetet; - figyelemmel kíséri az irodalmi szöveget a bemutató olvasás során, megéri és átéli azt; - alkalmazza az alapvető helyesírási szabályokat; - olvashatóan és pontosan ír; írása tiszta; - írásban válaszol a feltett kérdésekre; - kisebb egységet alkot összefüggő mondatok összekapcsolásával; - tollbamondást ír, alkalmazva a tanult helyesírási szabályokat; - alkalmazza a néma és a hangos olvasás technikáját nyomtatott és írott betűs szövegen; - megéri az elolvasott irodalmi és ismeretterjesztő szöveget; - megtalálja a szövegben explicit módon kifejezett információkat. 		<p>Sándor: <i>Őszvégi játék</i></p> <p>Próza</p> <p>Népmese: <i>A kis gida</i></p> <p>Csukás István: <i>Süsü (részlet)</i></p> <p>Mészöly Miklós: <i>A tíz testvér</i></p> <p>Mészöly Miklós: <i>A kiskutya meg a számár</i></p> <p>Népmese: <i>A róka és a kacsák</i></p> <p>Magyar népmese: <i>A sajtot osztó róka</i></p> <p>Lackfi János: <i>A világ legrövidebb meséi (részlet)</i></p> <p>Lev Tolsztoj: <i>Az oroszán és az egér</i></p> <p>Darvasi László: <i>A ceruza ellensége (Pálcika ha elindul akkor aztán zsupsz, részlet)</i></p> <p>Lázár Ervin: <i>A lyukas zokni</i></p> <p>Janikovszky Éva: <i>Ha én felnőttné volnék</i></p> <p>Magyar népmese: <i>A hiú király</i></p> <p>Magyar népmese: <i>A cibere</i></p> <p>Móricz Zsigmond: <i>A török és a tehenek</i></p> <p>Népköltészeti alkotások: köszöntők, sorolók, mondókák, találós kérdések, közmondások, szólások, népi gyermekjátékok.</p> <p>Drámai szövegek</p> <p>Ludwik Jerzy Kern: <i>A zsiráf a fényképésznél</i></p> <p>Kínai népmese: <i>A vándorló ajándék</i></p> <p>Tudományos és ismeretterjesztő szövegek</p> <p>Válogatás a gyermekenciklopédiák és a gyermeklapok szövegeiből</p> <p>HÁZI OLVASMÁNY</p> <ul style="list-style-type: none"> - Első meséim (válogatás) - Válogatás a mai gyermekirodalom meséiből és verseiből <p>Irodalomelméleti fogalmak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vers; - mese; - a cselekmény; helye és ideje; - a mű szereplője - külső és belső tulajdonságai és cselekedetei; - drámai szöveg a gyerekeknek;
---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - tréfás vers; - tanmese; - találós kérdés. 						
	NYELV Nyelvtan, helyesírás és nyelvhelyesség	<p>A mondat; szó; betű, hang; szöveg. A betű és a hang jelentésmódosító szerepe a szavakban. A közlő, kérdő és felszólító mondatok. A mondatkezdő nagybetű és a tulajdonnevek helyes írásmódja: személynév, állatnév, településnév és az utcájuk neve, az iskola neve. Helyes aláírás (családnév, személynév). A mondatvégi írásjelek: pont, kérdőjel és felkiáltójel.</p>						
	NYELVIKULTÚRA	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">Beszéd</td> <td> <p>Irányított és szabadon folytatott beszélgetés (párbeszéd). A beszélgetés szabályai. Szóbeli üzenet. Elmesélés, elbeszélés és leírás. Az irodalmi szöveg előadása. Dráma- és dramatizált szövegek, színpadi improvizációk. Jelenetek előadása és bábozás. Szókincsfejlesztés: szókincsfejlesztő és mondatalkotási gyakorlatok. Beszélgetések, szituációs és nyelvi játékok.</p> </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">Figyelmes hallgatás</td> <td> <p>Valós vagy szimulált helyzetek. A hallgatás üzenete. Audiovizuális lejegyzések. A meghallgatást, másokra figyelmet fejlesztő játékok.</p> </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">Írás</td> <td> <p>Kérdésfeltevés saját tapasztalattal kapcsolatosan, tárgyáról, jelenségekről, képekről, irodalmi és nem irodalmi szövegekről. Írásos üzenet. Rövid, összefüggő mondatokból álló szöveg; saját élményről, tapasztalatról, képről, képsorról, irodalmi szövegről. Tollbamondásra alkalmas mondatok/rövid szövegek.</p> </td> </tr> </table>	Beszéd	<p>Irányított és szabadon folytatott beszélgetés (párbeszéd). A beszélgetés szabályai. Szóbeli üzenet. Elmesélés, elbeszélés és leírás. Az irodalmi szöveg előadása. Dráma- és dramatizált szövegek, színpadi improvizációk. Jelenetek előadása és bábozás. Szókincsfejlesztés: szókincsfejlesztő és mondatalkotási gyakorlatok. Beszélgetések, szituációs és nyelvi játékok.</p>	Figyelmes hallgatás	<p>Valós vagy szimulált helyzetek. A hallgatás üzenete. Audiovizuális lejegyzések. A meghallgatást, másokra figyelmet fejlesztő játékok.</p>	Írás	<p>Kérdésfeltevés saját tapasztalattal kapcsolatosan, tárgyáról, jelenségekről, képekről, irodalmi és nem irodalmi szövegekről. Írásos üzenet. Rövid, összefüggő mondatokból álló szöveg; saját élményről, tapasztalatról, képről, képsorról, irodalmi szövegről. Tollbamondásra alkalmas mondatok/rövid szövegek.</p>
Beszéd	<p>Irányított és szabadon folytatott beszélgetés (párbeszéd). A beszélgetés szabályai. Szóbeli üzenet. Elmesélés, elbeszélés és leírás. Az irodalmi szöveg előadása. Dráma- és dramatizált szövegek, színpadi improvizációk. Jelenetek előadása és bábozás. Szókincsfejlesztés: szókincsfejlesztő és mondatalkotási gyakorlatok. Beszélgetések, szituációs és nyelvi játékok.</p>							
Figyelmes hallgatás	<p>Valós vagy szimulált helyzetek. A hallgatás üzenete. Audiovizuális lejegyzések. A meghallgatást, másokra figyelmet fejlesztő játékok.</p>							
Írás	<p>Kérdésfeltevés saját tapasztalattal kapcsolatosan, tárgyáról, jelenségekről, képekről, irodalmi és nem irodalmi szövegekről. Írásos üzenet. Rövid, összefüggő mondatokból álló szöveg; saját élményről, tapasztalatról, képről, képsorról, irodalmi szövegről. Tollbamondásra alkalmas mondatok/rövid szövegek.</p>							

		Olvasás	Irodalmi szövegek. Gyakorlatias szövegek: meghívó, utasítás, vásárlási lista stb. Nemlineáris szövegek: táblázat, órarend, képregény, belépőjegy stb. Ismeretterjesztő szövegek: 1. Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: <i>Ablak - zsiráf</i> (gyermekenciklopédia); 2. Az illedelmes viselkedés szabályai (illetan).
--	--	----------------	---

Предмет: Српски као нематерњи језик

Циљ изучавања: Циљ учења *српског као нематерњег језика* јесте оспособљавање ученика да води усмену и писану комуникацију са говорницима српског као матерњег језика ради каснијег пуног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и упознавање српске културне баштине и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.

ИСХОДИ По завршеној области /теми ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	
- разуме и вербално користи предвиђени лексички фонд; - именује предмете и бића из блиског окружења; - искаже радњу која се дешава у моменту говорења; - разуме основне просторне односе;	ЈЕЗИК	Око 150 пунозначних и помоћних речи; Презент глагола у 1, 2. и 3. лицу једнине (потврдни и одрични облик); Проста реченица са именским делом предиката; Личне заменице 1, 2. и 3. лица једнине у функцији субјекта; Проста реченица са глаголским предикатом; Именице у локативу једнине са предлозима <i>у</i> и <i>на уз</i> глагол <i>јесам</i> - на нивоу разумевања;	
- разуме садржај кратке литерарне форме; - напамет казује кратке песме (и пригодне, адаптиране дијалог); - илуструје текст који му је прочитан, истичући неке од мотива (уз помоћ аудитивних и визуелних средстава);	КЊИЖЕВНОСТ	Дечије разбрајалице и игре: "Ринге, ринге раја" "Еци, пеци, пец" "1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, изашао бели месец" "Данас нам је диван дан" (рођенданска песма) Душко Трифуновић: "Воће" (одломак), или: "Крушка, јабука, шљива" (непознати аутор - песма која се пева) Љубивоје Ршумовић: "Слон" "Деда Мразе" ("Преко брда, преко брега..." - непознат аутор)	
- разуме полако и јасно	ЈЕЗИЧКА	Основни садржаји	Препоручена лексика

<p>изговорена једноставна питања која се односе на личну идентификацију и идентификацију предмета и особа из непосредног окружења;</p> <p>- постави једноставно питање (Ко је ово/то?, Шта је ово/то?) или одговори на њега;</p> <p>- адекватно користи основне изразе за поздрављање;</p> <p>- представи се и тражи исту информацију од саговорника.</p>	КУЛТУРА	тематских области:	
		I. Лично представљање: основне информације о себи - име и презиме	звати се
		II. Породица: чланови уже породице	мама, тата, дечак, девојчица, брат, сестра, баба, деда, породица
		III. Живот у кући: кућа/стан, основне просторије, основни намештај, рођендан	кућа, соба, кухиња, купатило, врата, прозор, спавати, сто, ормар, кревет, велик, мали, гледати, кувати, рођендан, торта, славити, срећан, изволи, хвала, година
		IV. Храна и пиће: основне намирнице	вода, хлеб, млеко, месо, јаје, јести, пити, сок, чоколада, јабука, банана, поморанца
		V. Одећа и обућа: основни одевни предмети и обућа	мајица, панталоне, сукња, хаљина, ципеле, патике, чарапе
		VI. Образовање: учионица, основни школски прибор	школа, ученик, ученица, учионица, час, учитељ, учитељица, деца, друг, другарица, ићи, стајати, седети, учити, читати, писати, цртати, певати, бојити, торба, књига, свеска, оловка, бојица, гумица, резач, табла, креда, клупа, столица
		VII. Природа: доба дана, биљке и животиње (типични примери из окружења)	ноћ, месец, сунце, пас, мачка, птица, риба, цвет, дрво, трава, леп
		VIII. Спорт и игре: игра, играчке	играти се, трчати, лопта, лутка, аутомобил
		IX. Насеља, саобраћај и јавни објекти: село, град	село, град, улица, парк, радити
X. Нетематизована лексика: дани у недељи, бројеви до 10, основне боје,	понедељак, уторак, среда, четвртак, петак, субота, недеља; један, два, три, четири, пет, шест, седам,		

		помоћни глагол, личне заменице, показне заменице, предлози, везници, прилози, упитне речи, речце	осам, девет, десет; жута, плава, црвена, зелена, црна, бела; сам, си, је; ја, ти, он, она; ово, то; у, на; и; ту, сада; ко, шта, како (се зовеш), где; ли, да, не
		XI. Комуникативни модели: поздрављање, представљање	здроаво, довиђења, добар дан

Предмет: Енглески језик

Циљ изучавања: Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА Комуникативне функције	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства; - представи себе и другог; - разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; - разуме кратка и једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - даје кратка и једноставна упутства и налоге; - разуме позив и реагује на њега; - упути позив на заједничку активност; - разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; 	ПОЗДРАВЉАЊЕ	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); успостављање контакта при сусрету.</p> <p>Садржаји <i>Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you!</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.</p>
	ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких и једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - упути кратке и једноставне молбе; - искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; - разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; - упути једноставне честитке; - препозна и именује жива бића, предмете и места из непосредног окружења; - разуме једноставне описе живих бића, предмета и места; - опише жива бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; - разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима; - разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; - тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о положају у простору; - разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, 		<p>Садржаји <i>My name's Maria/I'm Maria. What's your name? This is my friend. His name's/name is Marko. Maria, this is Barbara. Barbara, this is Maria. This is Miss Ivona. She's my teacher. That is Mr Jones. He's your teacher. How old are you? I'm seven. He's ten. Who's this/that? It's my father. Is Tom your brother/friend? Yes, he is/No, he isn't. Is Jane your sister/friend? Yes, she is/No, she isn't. Who's in the picture? It's my sister. Her name's Susan.</i> Личне заменице у функцији субјекта - <i>I, you ...</i> Присвојни придеви - <i>my, your...</i> Показне заменице - <i>this, that</i> Glagol <i>to be</i> - <i>the Present Simple Tense</i> Питања са <i>Who /How (old)</i> Основни бројеви (1-10) (Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања и представљања у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја.</p>
	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање кратких и једноставних упутстава (комуникација у учионици - упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). Садржаји <i>Let's start. Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/goodbye to your friend. Open/Close your books/notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the</i></p>

<p>поседовање/непоседовање и реагује на њих; - тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; - разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих; - тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима.</p>		<p><i>window, please. Come in. Come here/to the board. Give me your book, please. Don't do that. Listen and say/sing/do/number/match/draw/repeat... Cut out/stick/touch/point to... Colour the door yellow. Count from ... to My turn now. Hurry up! Quick! Watch out! I understand/I don't understand. I'm finished.</i> Императив (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости; дечје песме одговарајућег садржаја.</p>
	<p>ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност, уз коришћење најједноставнијих израза. Садржаји <i>Let's play football/the memory game/go to the park/sing. Come and play with me! Come to my birthday party. Cool! Super! Great! OK. All right. Sorry, I can't.</i> Императив (Интер)културни садржаји: Прикладно прихватање и одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода.</p>
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог одговора на исказану молбу; изражавање и прихватање молби, захвалности и извињења. Садржаји</p>

		<p><i>Can I have an apple, please? Yes, here you are. Thank you/Thank you, Maria/Thanks. You're welcome. No, sorry/Not now/No, you can't. Can you help me, please? Can/May I have some water, please? Can/May I go to the toilet/go out/come in? Excuse me, Teacher, ...? I can't see. Can you move, please? Sorry, can you repeat that, please? I'm sorry I'm late. It's OK. No problem.</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање молбе - <i>can/may</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: Правила учтивне комуникације.</p>
	<p>ЧЕСТИТАЊЕ</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки.</p> <p>Садржаји <i>Happy birthday to you! Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter! Thanks, same to you!</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и начин обележавања/прославе и честитања; пригодне дечје песме и игре.</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ ЖИВИХ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање краћих једноставних описа живих бића, предмета и места у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених описа живих бића, предмета и места.</p> <p>Садржаји <i>It's a/an... It's</i></p>

		<p><i>short/long/small/big/blue... It's a blue ruler. I can see one red apple and two yellow bananas/three blue and four orange balloons. Here's a crayon. What colour is it? It's blue/The crayon is blue.</i></p> <p>Глаголи <i>have got, to be</i> за давање описа</p> <p>Правилна множина именица: <i>book - books, apple - apples...</i></p> <p>Модални глагол <i>can</i> уз глагол <i>see</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.</p>
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на туђа.</p> <p>Садржаји <i>I'm thirsty/hungry. Here's a sandwich for you. Do you want some water? Yes, please. No, thank you. Are you happy/sad/hot/cold? The Present Simple Tense (be, want)</i></p> <p>Модални глагол <i>can</i> за изражавање предлога</p> <p>(Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.</p>
	<p>ISKAZIVANJE POLOŽAJA U PROSTORU</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање кратких текстова у којима се на једноставан начин описује положај у простору; усмено тражење и давање информација о положају у простору.</p> <p>Садржаји <i>Where's my dad? Is he in the bedroom? No, he's in the bathroom. Where's your dog? It's in the garden. Where's my bag? It's on the chair. Where's the toilet? It's here/over</i></p>

		<p><i>there.</i> Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа - <i>here, there, in, on</i> Питања са <i>Where</i> (Интер)културни садржаји: Култура становања: село, град.</p>
	<p style="text-align: center;">ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА А И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговање на њих; усмено исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања. Садржаји <i>This is my ball. Is that your bike? I've got a dog. Have you got a pet? He/She's got two brothers. Who's got a/an...?</i> Присвојни придеви <i>my, your...</i> <i>Have got</i> за изражавање припадања/поседовања (Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, кућни љубимци, играчке.</p>
	<p style="text-align: center;">ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања Садржаји <i>Do you like ice cream? Yes, I do/No, I don't. I like apples and oranges. I don't like milk or cheese. Do you like games?</i> <i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>like</i> (Интер)културни садржаји:</p>

Предмет: Математика

Циљ изучавања: Циљ учења предмета *математика* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло; - упореди предмете и бића по величини; - уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине; - именује геометријска тела и фигуре; - групише предмете и бића са заједничким својством; - сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика; - разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију; - црта праву линију и дуж помоћу лењира; - броји унапред и уназад и са прескоком; - прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој; - користи редне бројеве; - разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника; 	ГЕОМЕТРИЈА	ПОЛОЖАЈ, ВЕЛИЧИНА И ОБЛИК ПРЕДМЕТА	Просторне релације. Величина предмета и бића. Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао.
		ЛИНИЈЕ	Права, крива и изломљена линија. Затворена и отворена линија. Тачка и линија. Дуж.
	БРОЈЕВИ		Бројање, писање и читање бројева. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Упоредивање бројева. Редни бројеви. Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. Својства сабирања. Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом. Динар, кованице и

<ul style="list-style-type: none"> - користи појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; - сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак; - сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетиче; - растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања; - реши текстуални задатак са једном операцијом; - разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност; - уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; - прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле; - измери дужину задатом, нестандардном јединицом мере; - преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства. 	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>новчанице до 100 динара.</p> <p>Мерење дужине нестандардним јединицама мере.</p>
---	----------------------	---

Предмет: Свет око нас

Циљ изучавања: Циљ учења предмета *свет око нас* јесте упознавање себе, свог природног и

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - препозна и исказе радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге; - правовремено и примерено ситуацији исказе своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет; 	НЕПОСРЕДНО ОКРУЖЕЊЕ	Ја и други	Основна осећања (радост, страх, туга и бес). Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). Сличности и разлике по полу, старости,

<p>- се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи;</p> <p>- придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши;</p> <p>- сарађује са вршњацима у заједничким активностима;</p> <p>- одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања здравља;</p> <p>- чува своју, школску и имовину других;</p> <p>- прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар;</p> <p>- својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења;</p> <p>- примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице;</p> <p>- снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката;</p> <p>- одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра;</p> <p>- посматрањем и опицавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво- глатко;</p> <p>- учествује у извођењу једноставних огледа којима</p>			способностима и интересовањима.
		Породични дом, школа	<p>Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи.</p> <p>Права и обавезе чланова група.</p> <p>Правила понашања појединаца и групе.</p> <p>Празници: породични, школски.</p>
		Здравље и безбедност	<p>Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор.</p> <p>Безбедно понашање у саобраћају на путу од куће до школе (кретање улицом са и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру).</p> <p>Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода).</p>
		Оријентација у простору и времену	<p>Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте.</p> <p>Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.</p>
	Човек ствара	Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада).	

<p>испитује природне феномене;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења; - препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; - препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина; - идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; - уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа; - препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу; - препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; - штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; - се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; - повезује резултате учења и рада са уложеним трудом. 			<p>Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво- глатко).</p>
		<p>Разноврсност природе</p>	<p>Сунчева светлост и топлота. Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање. Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег. Облици појављивања воде у непосредном окружењу. Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале. Изглед земљишта: равница, брдо, планина. Изглед земљишта у непосредном окружењу. Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност; Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу. Изглед и делови тела биљака. Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката. Човеково тело - делови тела (глава, труп, руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира). Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека. Одговоран однос човека према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и</p>

Предмет: Ликовна култура

Циљ изучавања: Циљ учења предмета *ликовна култура* је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ /ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор; - пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења; - одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни; - црта на различитим подлогама и форматима папира; 	<p>ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ</p>	<p>Простор. Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави.</p> <p>Уметничка занимања и продукти. Слика - сликар, вајар - скулптура, фотограф - фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници.</p> <p>Установе културе (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека...).</p> <p>Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; - обликује једноставне фигуре од меког материјала; - одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала; - преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад; - изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања; - преобликује, сам или у сарадњи са другима, 	<p>ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ</p>	<p>Облици. Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто).</p> <p>Положај облика у простору и у равни (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно).</p> <p>Кретање. Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надоле). Безбедност у саобраћају - илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача.</p> <p>Светлост и сенка. Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености</p>

<p>употребне предмете мењајући им намену; - изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука; - повеже одабрану установу културе са њеном наменом; - поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе.</p>	<p>ОБЛИКОВАЊЕ</p>	<p>у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.</p> <p>Материјал и прибор. Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором.</p> <p>Обликовање скулптуре. Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала.</p> <p>Обликовање цртежа. Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...).</p> <p>Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор.</p> <p>Обликовање слике. Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор.</p> <p>Преобликовање. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...).</p> <p>Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела...</p>
	<p>СПОРАЗУМЕВАЊЕ</p>	<p>Читање визуелних информација. Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм - традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова.</p> <p>Знак. Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова.</p> <p>Традиција. Празници и украшавање.</p> <p>Невербално изражавање. Пантомима, игре, перформанс.</p>

Предмет: Музичка култура

Циљ изучавања: Циљ учења предмета *музичка култура* је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">- објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна;- разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе;- препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу;- повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела;- поштује договорена правила понашања при слушању музике;- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;- изговара у ритму уз покрет бројалице;- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;- пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре;- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;- свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма;- повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом;	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук - лик, музика - радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори). Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...). Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак - дуг), јачина (гласан - тих), висина (висок - дубок). Тишина и одсуство звука. Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...). Музичка прича. Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност). Музички бонтон.

<p>- објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења;</p> <p>- учествује у школским приредбама и манифестацијама;</p> <p>- направи дечје ритмичке инструменте;</p> <p>- ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на краћи задати текст;</p> <p>- изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Музика и здравље. Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).</p> <p>Изговор бројалице у ритму уз покрет - плескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу. Звучне ономотопеје и илустрације. Држање тела и дисање - правилан начин певања. Правилна дикција - изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет - песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фа-плаво и сол-црвено). Дечји ритмички инструменти и начииа свирања на њима. Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима - песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Свирање графички представљеног ритма. Музички бонтон.</p>
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих</p>

		<p>материјала.</p> <p>Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом.</p> <p>Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша.</p> <p>Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука.</p> <p>Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре.</p> <p>Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства - изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дечјим ритмичким инструментима.</p> <p>Стварање музичких питања и одговора на дечјим ритмичким инструментима у дијалогу.</p> <p>Стварање једноставне мелодије на краћи текст.</p> <p>Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја и илустрација за стварање звучне приче - праћење литерарног текста.</p>
--	--	--

Предмет: Физичко и здравствено васпитање

Циљ изучавања: Циљ учења предмета *физичко и здравствено васпитање* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
- примени једноставне,	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Вежбе за развој снаге.

<p>двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања);</p> <ul style="list-style-type: none"> - правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; - примењује правилну технику дисања приликом вежбања; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - игра дечји и народни плес; - користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања на просторима за вежбање; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - поштује правила игре; - навија фер и бодри учеснике у игри; - прихвати сопствену победу и пораз; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; - наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; - уочи промену у расту код себе и других; - уочи разлику између 		<p>Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.</p>	
	<p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ</p>	<p>Ходање и трчање</p>	<p>Ходање:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кратким корацима, - дугим корацима, - у различитом ритму, - ходање са реквизитом, - ходање са променом, правца и смера. <p>Техника трчања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - трчање преко препрека, - трчање са променом правца и смера, - брзо трчање 20 м са стартом из различитих почетних положаја, - игре са коришћењем научених облика ходања и трчања.
		<p>Скакања и прескакања</p>	<p>Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.</p>
		<p>Бацања и хватања</p>	<p>Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и</p>

<p>здравог и болесног стања; - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; - одржава личну хигијену; - учествује у одржавању простора у коме живи и борави; - схвати значај коришћења воћа у исхрани; - правилно се понаша за столом.</p>			гађањем у циљ.
		Пузања, вишења, упори и пењања	Пузања на тлу. Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном. Упори.
		Вежбе на тлу	Основни садржаји Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемената. Игре са усвојеним вежбама. Проширени садржаји Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.
		Вежбе равнотеже	Ходање по линији. Ходање по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди.
		Вежбе са реквизитима	Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита.

			<p>Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом.</p>
		Плес и Ритмика	<p>Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музичку пратњу. Галоп напред. Дечији поскок. Њихање и кружење вијачом или траком. Суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору.</p>
		Полигони	<p>Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби).</p>
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	<p>Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада победим. Навијам фер.</p>
		Здравствено васпитање	<p>Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом.</p>

Предмет: Грађанско васпитање

Циљ изучавања: Циљ учења програма *грађанско васпитање* је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности.

<p>ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:</p>	<p>ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p>САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; - уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; - понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; - препозна код себе и других основна осећања; - препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; - преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву; - тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права; - разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима; - комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме; - слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; - сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму; - договара се и одлучује у доношењу одељенских правила и да се понаша у складу са њима; - својим речима образложи 	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу</p>	<p>Идентитет Ко сам ја? Наше јаке стране, у чему смо успешни, у чему бисмо волели да напредујемо. Таленти и интересовања која поседујемо. Наше сличности и разлике. Основна осећања (радост, страх, туга, бес) и како се препознају.</p> <p>Потребе и права Разлике између жеља и основних животних потреба. Права детета Кршење и заштита права Препознавање кршења права детета. Коме се обратити у ситуацијама кршења права детета. Одговорност према себи и другима.</p>
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Одељење/група као заједница</p>	<p>Функционисање заједнице Одељење/група као заједница. Вредности одељења/групе - равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Уважавање различитости. Правила у одељењу/групи и њихова функција. Одлучивање у одељењу/групи. Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p>	<p>Комуникација Слушање/неслушање. Кад разговарамо држимо се теме.</p>

неопходност правила која регулишу живот у заједници; - препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; - заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; - учествује у изради плана једноставне акције; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; - доприноси промоцији акције; - на једноставан начин вреднује изведену акцију.	Комуникација и сарадња	Изношење мишљења. Уважавање саговорника. Сарадња Групни рад, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција одељења/групе	Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи Кораци у планирању и извођењу акције. Чиме се поносимо и чиме нисмо задовољни у одељењу. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције - подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције - видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе - приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције - чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.

3.2. Програм наставе и учења за 2. разред

Назив предмета	СРПСКИ ЈЕЗИК	
Циљ	Циљ наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.	
Разред	други	
Годишњи фонд часова	180 часова	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ

<p>да:</p> <p>– разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст;</p> <p>– одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту;</p> <p>– одреди редослед догађаја у тексту;</p> <p>– уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине;</p> <p>– разликује стих и строфу;</p> <p>– уочи стихове који се римују;</p> <p>– објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни;</p> <p>– наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота;</p> <p>– чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;</p> <p>– изражајно рецитије песму;</p> <p>– изводи драмске текстове;</p>	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Поезија</p> <p>Народна песма: <i>Да вам певам што истина није/Мишија моба</i></p> <p>Народна песма: <i>Мајка Јова у ружји родила/Санак иде низ улицу</i></p> <p>Јован Јовановић Змај: <i>Пролећница/Хвала</i></p> <p>Војислав Илић: <i>Први снег</i></p> <p>Бранко Ћопић: <i>Огласи „Шумских новина“ (одломци), Болесник на три спрата</i></p> <p>Душан Радовић: <i>Лепо је све што је мало, Мама</i></p> <p>Драган Лукић: <i>Школа, Равнотежа</i></p> <p>Мирослав Антић: <i>Тајна</i></p> <p>Душко Трифуновић: <i>Два јарца</i></p> <p>Григор Витез: <i>Дохвати ми, тата, мјесец</i></p> <p>Александар Сергејевич Пушкин: <i>Бајка о рибару и рибици (читање у наставцима)</i></p> <p>Проза</p> <p>Народна прича: <i>Свети Сава, отац и син/Свети Сава и отац и мати са малим дететом</i></p> <p>Народна прича: <i>Седам прUTOва</i></p> <p>Народна басна: <i>Бик и зец/Коњ и магарац</i></p> <p>Доситеј Обрадовић: <i>Пас и његова сенка/Коњ и магаре</i></p> <p>Десанка Максимовић: <i>Бајка о лабуду</i></p> <p>Гроздана Олујић: <i>Шаренорепа</i></p> <p>Градимиr Стојковић: <i>Деда Милоје</i></p> <p>Мирјана Стефановић: <i>Златне рибице не праве штету</i></p> <p>Ђани Родари: <i>Кад дедица не зна да прича приче</i></p> <p>Су Ју Ђин: <i>Свитац тражи пријатеља</i></p> <p>Феликс Салтен: <i>Бамби (одломак по избору)</i></p> <p>Драмски текстови</p> <p>Александар Поповић: <i>Два писма</i></p> <p>Ана Миловановић: <i>Слатка математика</i></p> <p>Гвидо Тартаља: <i>Оцене</i></p> <p>Тоде Николетић: <i>Шума живот значи</i></p> <p>Популарни и информативни текстови</p> <p>Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Доситеј Обрадовић (баснописац), Никола Тесла (приче из детињства), знаменита завичајна личност и др.)</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избор из кратких народних умотворина (загонетке, пословице, брзалице, питалице, разбрајалице) 2. Ханс Кристијан Андерсен: <i>Принцега на зрну грашка, Царево ново одело, Девојчица са шибицама</i> 3. Десанка Максимовић: <i>Ако је веровати мојој</i>
---	--------------------------	--

<p>– износи своје мишљење о тексту; – разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; – разликује врсте речи у типичним случајевима; – одређује основне граматичке категорије именица и глагола; – разликује реченице по облику и значењу; – поштује и примењује основна правописна правила; – влада основном техником читања и писања латиничког текста; – пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном); – користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање,</p>		<p><i>баки, Прстен на морском дну, Бајка о трешњи, Сликарка зима, Како су пужу украли кућу, Три патуљка, Чика-Мраз, Божић-батини цртежи, Траве говоре бакиним гласом, Орашчићи-палчићи, Кћи вилиног коњица</i> (три бајке по избору ученика) 4. Љубивоје Ршумовић, избор из збирке песама <i>Ма шта ми рече (Једног дана, Др, Десет љутих гусара, Ишли смо у Африку, Ако желиш мишице, Уторак вече ма шта ми рече, Има један, Телефонијада, Дете, Вуче вуче бубо лења, Вук и овца)</i> 5. Драгомир Ђорђевић, избор песама (<i>Кад сам био мали, Бабе су нам сјајне, Рецепт за dedu, Све су мајке, Ја сам био срећно дете, Једном давно ко зна када, Првоаприлска песма, Ми имамо машту, Тајанствена песма, Бити пекар то је сјајно, Успон једног лава, Стонога, Вештице су само трик</i>) 6. Избор из кратких прича за децу: Бранко Стевановић, <i>Прича из ормана</i>, Весна Видојевић Гајевић, <i>Бркљача</i>, Дејан Алексић, <i>Једном је један дечко зевнуо</i>.</p> <p>Књижевни појмови: – стих, строфа, рима; – народна успаванка; – басна; – бајка; – тема, место и време збивања, редослед догађаја; – главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци); – лица у драмском тексту за децу.</p>
---	--	---

<p>причање, описивање; – правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину; – учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; – разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); – изражајно чита ћирилички текст.</p>		
	<p>ЈЕЗИК Граматика, правопис и ортоепија</p>	<p>Глас и слог; самогласници и сугласници. Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни). Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. Потврдне и одричне реченице. Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива. Спојено и одвојено писање речи: писање речце <i>ли</i> и речце <i>не</i> уз глаголе. Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама. Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице <i>ОШ, бр., итд., стр. и нпр.</i>).</p>
	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Друго писмо (латиница): штампана и писана слова. Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања. План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања. План описивања на основу непосредног посматрања. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица.</p>

		Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.
--	--	--

Назив предмета **СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК**

(основни ниво стандарда)

Циљ	Циљ наставе и учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.	
Разред	други	
Годишњи фонд часова	72 часова	
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходном разреду и проширује их новим језичким садржајима; – предметима и бићима из блиског окружења приписује типичне особине; – исказе радњу која се дешава у тренутку говорења (сва три лица и оба броја); – састави реченице са правим објектом; – исказе основне просторне односе;	ЈЕЗИК	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи. Грамматички садржаји из претходног разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици). Проста реченица са придевом у именском делу предиката; Именица у акузативу без Предлога. Именица у локативу са предлозима у и <i>на</i> . Именица у акузативу са предлозима у и <i>на</i> са глаголом <i>ићи</i> . Презент глагола за сва три лица и оба броја. Личне заменице 1, 2. и 3. лица множине у функцији субјекта. Присвојне заменице за 1. и 2. лице једнине сва три рода у функцији атрибута и именског дела предиката.
– слуша и разуме	КЊИЖЕВНОСТ	„Кад си срећан” (интернационална песма, УНИЦЕФ)

<p>кратке песме и одабране одломке прозних текстова; – напамет казује кратке песме и одабране дијалоге; – уочава мелодију речи које се римују; – илуструје текст који му је прочитан, истичући неке од мотива (уз помоћ аудио и визуелних средстава);</p>		<p>Душан Радовић: „Најбоља мама на свету” (прва строфа и рефрен) Драган Лукић: „Он”, „Лепо дете” Јован Јовановић Змај: „Зимска песма” (одломак) По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још један до два текста која нису на овој листи.</p>
<p>– разуме полако и јасно изговорена једноставна питања и информације везане за свакодневне активности; – представи себе и чланове своје породице и тражи исте информације од саговорника; – чита појединачне речи и кратке реченице са познатом лексиком и граматиком; – пише штампаним словима писмом које је блиско његовом матерњем језику (ћирилица или латиница).</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I Лично представљање: основне информације о себи – адреса, телефонски број II Породица и људи у окружењу: чланови породице III Живот у кући: делови куће/стана; просторије; двориште; Нова година IV Храна и пиће: основни оброци и основно посуђе V Одећа и обућа: одевни предмети и обућа VI Здравље: основни делови тела VII Образовање: просторије у школи (учионица), школски намештај, школски прибор VIII Природа: месеци у години; домаће животиње IX Спорт и игре: дечје игре X Насеља, саобраћај и јавни објекти: основна превозна средства; продавница, пијаца XI Нетематизована лексика: називи месеци, бројеви до 20 XII Комуникативни модели: персирање; честитање и захваљивање; молба</p>

(средњи–напредни ниво стандарда)

<p>Циљ</p>	<p>Циљ наставе и учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да води усмену и писану комуникацију са говорницима Српског као матерњег језика ради каснијег пуног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и упознавање српске културне баштине и</p>
------------	--

	развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.	
Разред	други	
Годишњи фонд часова	72 часова	
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходном разреду и проширује их новим језичким садржајима; – предметима и бићима из блиског окружења приписује типичне особине; – искаже радњу у прошлости и садашњости (сва три лица и оба броја); – састави реченице са правим објектом; – искаже основне просторне односе; 	ЈЕЗИК	<p>200–250 нових пунозначних и помоћних речи.</p> <p>Грамматички садржаји из претходног разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици).</p> <p>Именица у акузативу са предлозима <i>у</i> и <i>на</i>.</p> <p>Перфекат глагола (сва три лица и оба броја).</p> <p>Присвојне заменице сва три рода и оба броја.</p> <p>Прилози <i>сада</i>, <i>данас</i> и <i>јуче</i>.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – слуша и разуме кратке песме и одабране одломке прозних текстова; – напамет казује кратке песме и одабране дијалоге из кратких прозних текстова; – уочи мелодију речи које се римују; – илуструје текст који му је прочитан истичући неке од мотива (уз помоћ аудио и визуелних средстава); 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>„Кад си срећан” (интернационална песма, УНИЦЕФ). Душан Радовић: „Најбоља мама на свету”. Драган Лукић: „Он”, „Лепо дете”; Јован Јовановић Змај: „Зимска песма”. Душан Радовић: „Страшан лав”. Алек Марјано: „Апетит”. Гвидо Тартаља: „Марамича”. Загонетке (избор примерен језичком оквиру). Басна по избору.</p> <p>Са списка наставник бира 7 текстова за обраду.</p>

<p>– изводи кратак драмски текст кроз игру;</p>		
<p>– разуме једноставна питања и информације везане за свакодневне активности;</p> <p>– разуме упутства и налоге у школи, на улици и у кући;</p> <p>– учествује у кратком дијалогу са вршњацима и одраслима;</p> <p>– пише штампаним словима писмом које је блиско његовом матерњем језику (ћирилица или латиница);</p> <p>– чита једноставне текстове са познатом лексиком и граматиком.</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I Лично представљање: основне информације о себи – адреса, телефонски број.</p> <p>II Породица и људи у окружењу: чланови шире породице, пријатељи, суседи.</p> <p>III Живот у кући: кућа/стан, делови куће/стана, двориште, просторије, основни намештај и основни кућни апарати; Нова година.</p> <p>IV Храна и пиће: оброци, основно посуђе; активности у кухињи.</p> <p>V Одећа и обућа: одевни предмети и обућа.</p> <p>VI Здравље: основни делови тела, одржавање личне хигијене, основни прибор за личну хигијену.</p> <p>VII образовање: школски предмети, школски одмори, распоред часова.</p> <p>VIII Природа: месеци у години, домаће и дивље животиње.</p> <p>IX Спорт и игре: дечје игре, омиљене игре.</p> <p>X Насеља, саобраћај и јавни објекти: саобраћај и превозна средства; пијаца, амбуланта/дом здравља, апотека</p> <p>XI Нетематизована лексика: називи месеци, бројеви до 20, називи математичких ознака (плус и минус), основни геометријски облици.</p> <p>XII Комуникативни модели: персирање; честитање и захваљивање; молба</p>

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

<p>A tantárgy neve</p>	<p>MAGYAR NYELV</p>
<p>Cél</p>	<p><i>A magyar nyelv tanításának célja, hogy a tanulók elsajátítsák a magyar irodalmi nyelv alapvető törvényszerűségeit és megfelelő módon tudják magukat kifejezni szóban és írásban, tudatosítva bennük az anyanyelv fontosságát a nemzeti identitás megőrzése szempontjából, képessé téve őket arra, hogy a magyar irodalmi és más műalkotások megismerésével ápolják a magyar nép hagyományait, kultúráját és a magyar világörökség kincseit.</i></p>
<p>Osztály</p>	<p>Második</p>
<p>Évi óraszám</p>	<p>180 óra</p>

KIMENET A tanév végére a tanuló:	RÉSZTERÜLET/ TÉMA	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – ismeri és felismeri a szöveg és a könyv részeit, szerkezeti egységeit; – megérti a szöveg szó szerinti jelentését; – elkülöníti a lényeges és kevésbé lényeges információkat; – meghatározza a szöveg témáját; – képes a szöveg alapján következtetések levonására; – önálló véleményt formál a szövegről és a hősök magatartásformájáról; – meghatározza a számára kevésbé érthető szövegrészeket; – megkülönbözteti a prózát és a verset; – meghatározza a következő népi-kisepikai műfajokat: mondóka, közmondás, találós kérdés, szöveges népi gyermekjáték; – felismeri a verssort, a versszakot és a rímet; – meghatározza a szépirodalmi szövegek szereplőinek jellemét, rendszerét, egymáshoz való viszonyát; – felismeri a szövegben a cselekménymozzanatok összefüggéseit és az eseménymozzanatok időrendjét. 	IRODALOM	ISKOLAI OLVASMÁNYOK Költészet: Balázs Imre József: <i>A mese/Cseh</i> Katalin: <i>Meghatározás</i> Fecske Csaba: <i>Jó leszek/A nagymamánál</i> Cseh Katalin: <i>Esti kérdések</i> Kányádi Sándor: <i>Őszvégi játék</i> Király Levente: <i>Kiszámoló</i> Kiss Ottó: <i>Állatos album</i> Kollár Árpád: <i>Milyen madár</i> Kovács András Ferenc: <i>Kanásznóta</i> Molnár Krisztina Rita: <i>Lecke</i> Tolna Éva: <i>Ünnep</i> Tóth Krisztina: <i>Kobra</i> Visky András: <i>Aranylevél</i> Nemes Nagy Ágnes: <i>Lila fecske</i> József Attila: <i>De szeretnék...</i> Nemes Nagy Ágnes: <i>Mi van a titkos úton?</i> Weöres Sándor: <i>A kutya-tár</i> Petőfi Sándor: <i>Anyám tyúkjá</i> Tamkó Sirató Károly: <i>Mondjam még?</i> Tandori Dezső: <i>Az asztal</i> Zelk Zoltán: <i>Varázskréta</i> Varró Dániel: <i>Miért üres a postaláda mostanába?</i> Kányádi Sándor: <i>Három kérdezőgő</i> Próza: Janikovszky Éva: <i>Már megint (részletek)</i> May Szilvia: <i>A Fásli Utcai Állatkórház</i> Csukás István: <i>Süsü, a sárkány (részlet)</i> Janikovszky Éva: <i>Már iskolás vagyok</i> Lázár Ervin: <i>A kék meg a sárga</i> Népmese: <i>Kutya akart lenni</i> Kolozsvári Grandpierre Emil: <i>A pecsenye</i> Népmese: <i>Három kívánság/A halász és a nagyravágyó felesége</i> Podolszki József nyomán: <i>A másik zöld malac</i> Népmese: <i>A róka és a gólya</i> Gárdonyi Géza nyomán: <i>Micó</i> Gyurkovics Tibor: <i>A nagy fehér bohóc</i> Tersánszky Józsi Jenő: <i>Életmentés</i> Lev Tolsztoj: <i>A két barát</i> Zelk Zoltán: <i>Párácska</i> Német tanító mese: <i>A molnár, a fia meg a számár</i>

		<p>Hans Christian Andersen: <i>Borsószem hercegisasszony</i> Darvasi László: <i>A nem varázslás</i> Népköltészeti alkotások: mondóka, közmondás, szólás, találós kérdés, szöveges népi gyermekjáték. Drámai szövegek: Karinthy Ferenc nyomán: <i>Adagolás</i> Dušan Radović: <i>Nebáncsvirág</i></p>
		<p>Tudományos és ismeretterjesztő szövegek Válogatás a gyermekenciklopédiák és a gyermeklapok szövegeiből. HÁZI OLVASMÁNY Válogatás a vajdasági és a magyar gyermekirodalom gyöngyszemeiből. A Geronimo Stilton könyvek közül tetszőlegesen legalább egy választható. Népmese gyűjtemények (válogatás) Irodalomelméleti fogalmak: – vers; – megszemélyesítés; – hasonlat; – mese; – a cselekmény; helye és ideje; – a mű szereplője – külső és belső tulajdonságai és cselekedetei; – drámai szöveg a gyerekeknek; – párbeszéd; – tréfás vers; – a humor; – tanmese; – találós kérdés.</p>
<p>– Ismeri a hang, a szó és a mondat fogalmát; – felismeri, használja az ellentétes jelentésű és a rokon értelmű szavakat; – felismeri a szótövet és a toldalékot; – helyesen leválasztja a szótagot; – helyesen ejti és írja a kiejtéstől eltérő helyesírású szavakat; – megkülönbözteti az alapvető szófajokat</p>	<p>NYELV Nyelvtan, helyesírás és nyelvhelyesség</p>	<p>Szituációs játékok, nyelvi játékok, különböző szövegek, illetve egyéb indukciós nyelvi anyag alkalmazása. Kötelezően induktív megközelítési mód választása és használata a tanítói munkában. Az egyeditől, azaz a tanuló ismereteitől, nyelvhasználati tapasztalataitól kiindulva történik az általánosítás, majd a szabály, illetve a meghatározás megfogalmazása. Szóbeli közlések és írásbeli szövegek felhasználásával vezetjük rá a tanulókat a nyelvi és nyelvhasználati jelenségek megfigyeléséhez, tudatosításához. Csoportmunka és páros munka alkalmazása a nyelvi indukciós anyag megfigyeléséhez: a szavak szerkezetének megfigyelése.</p>

<p>egymástól; – felismeri a hang és a betű egymáshoz való viszonyát; – ismeri az ábécét, betűrendbe sorolja a szavakat; – megfigyeli a hangok időtartamát; helyesírása tükrözi a hangok hosszúságát; – felismeri a mondatfajták modalitását.</p>		<p>Közös elemzés és általánosítás a szavak szófaji jellegzetességének megfigyeléséhez. A hang és a betű kapcsolata az ly helyesírási vonatkozásaihoz és a hanghosszúságok jelöléséhez kapcsolódóan. A betűrend ismeretének fontossága példákon keresztül: a névsor. A szövegfeldolgozással korreláció kialakítása ajánlott egy-egy nyelvtani jelenség megfigyelésekor. Élőszavas történetmesélés, szituációs párbeszéd alkalmazása a mondatok modalitásának megfigyeltetése céljából. A mondatvégi írásjelek helyesírása. A helyesírási ismeretek elsajátítása nyelvtani és nyelvhasználati ismeretekkel, valamint az egyéb anyanyelvi készségek kialakításával párhuzamosan történik.</p>
<p>– A mondatokat helyesen hangsúlyozza; – a beszédszüneteket betartva, megfelelő hangerővel és tempóval beszél; – történetet mond el kép/képsor és saját élménye alapján, betartva az időrendi sorrendet; – egyszerűen és érthetően tudja kifejezni gondolatait, ötleteit, érzelmeit és állásfoglalását a számára ismert eseményről, témáról; – szóbeli, 4-5 mondatos leírást ad a közvetlen környezetében található tárgyokról, növényekről, állatokról; – képes közös terv alapján adott témáról, tárgyról rövid szóbeli közlésre;</p>	<p>NYELVI KULTÚRA</p>	<p>Beszéd</p> <p>Irányított és szabadon folytatott beszélgetés (párbeszéd). Beszélgetés, a beszélgetés szabályai. Elmesélés, elbeszélés kép/képsor vagy saját/közös élmény alapján. Az események időrendi sorrendjével kapcsolatos gyakorlatok. Irodalmi és ismeretterjesztő szövegek, események előadása. Közös terv készítése és a rövid szóbeli közlés előkészítése. Rokon értelmű szavak gyűjtése és alkalmazásuk. Iskolai és házi olvasmány. Versek, prózarészletek. Dráma- és dramatizált szövegek, színpadi improvizációk. Jelenetek előadása és bábozás. Szituációs játékok.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – kerüli a szóismétlést; – az új szavakat, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat megfelelő módon építi be szókincsébe; – kívülről/fejből mond rövid szépirodalmi szöveget; – rövid jelenetekben szerepel; – alkalmazni tudja a kommunikáció nyelvi fordulatait a szerepjátékokban és a mindennapi élethelyzetekben. 			
<ul style="list-style-type: none"> – Figyelmesen hallgatja beszédpartnerét, és nem szakítja félbe; – meghallgatja, megérti és értelmezi az üzenetet; – megérti a felolvasott ismeretterjesztő szöveget; – átéli az irodalmi szöveget a bemutató olvasás során. 		Befogadás	<p>Valós szituáció. Utasítás, szóbeli üzenet. A másokra figyelmet fejlesztő játékok. Ismeretterjesztő szöveg bemutatása. Irodalmi szöveg bemutatása.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Eszközhasználat szintjén tud nyomtatott és írott betűkkel írni; – képes a mondatok helyes megszerkesztésére és a tartalmilag összetartozó mondatok összekapcsolására; – tud rövid üzeneteket írni; – ügyel a szórendre, a különböző mondatfajták helyes használatára; – le tudja írni a szöveg 		Írás	<p>Másolás, tollbamondás, közös (élő) fogalmazás lejegyzése. Hibás szórendű mondat javítása. Gondolattérkép készítése és alkalmazása. A mondatfajták kommunikációs szerepe. Iskolai és házi olvasmány. Kép, képsor, megadott szavak. Hiányos vázlat kiegészítése. Vázlat, vázlatkészítés, címadás. Tartalmilag összefüggő mondatok írása. Iskolai és házi olvasmány. Megfigyelés, anyaggyűjtés. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. Szólások, szóláshasonlatok jelentése. Önellenőrzés, javítás.</p>

<p>tartalmát kérdések segítségével vagy azok nélkül;</p> <ul style="list-style-type: none"> – összefüggő mondatokat ír, és betartja az időrendi sorrendet; – 4-6 mondatos történetet ír közös vagy egyéni élmény alapján; – közös terv alapján adott témáról, tárgyról, növényről, állatról írásban összefüggő mondatokat alkot; – kerüli a szóismétlést; – az új szavakat, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat megfelelő módon építi be szókincsébe; – képes saját szövegének javítására. 			
---	--	--	--

Назив предмета	СТРАНИ ЈЕЗИК		
Циљ	<p>Циљ наставе и учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.</p>		
Разред	други (први страни језик)		
Годишњи фонд часова	72		
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)	
<ul style="list-style-type: none"> – поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства; – представи себе и другог; 	ПОЗДРАВЉАЊЕ	<p>Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); успостављање контакта при сусрету и усмено изражавање</p>	

<p>– разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих;</p> <p>– разуме кратка и једноставна упутства и налоге и реагује на њих;</p> <p>– даје кратка и једноставна упутства и налоге;</p> <p>– разуме позив и реагује на њега;</p> <p>– упути позив на заједничку активност;</p> <p>– разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих;</p> <p>– упути кратке и једноставне молбе;</p> <p>– искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин;</p> <p>– разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих;</p> <p>– упути једноставне честитке;</p> <p>– препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења;</p> <p>– разуме једноставне описе бића, предмета и места;</p> <p>– опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;</p>		прикладних поздрава приликом растанка.
	ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	Слушање кратких и једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних.
	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА	Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање кратких и једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично).
	ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	Слушање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност, уз коришћење најједноставнијих израза.
	ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	Слушање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог одговора на исказану молбу; изражавање и прихватање молби, захвалности и извињења.
	ЧЕСТИТАЊЕ	Слушање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки.
	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	Слушање краћих једноставних описа бића, предмета и места у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим

<p>– разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих;</p> <p>– тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о положају у простору;</p> <p>– разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време</p> <p>– разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих;</p> <p>– тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;</p> <p>– разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих;</p> <p>– тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставне исказе који се односе на изражавање способности;</p> <p>– тражи информацију о туђим способностима и саопшти шта он/она или неко други може/не може/уме/не уме да уради;</p> <p>– разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине.</p>		<p>карактеристикама; давање кратких описа бића, предмета и места; тражење и давање информација у вези са описом бића, предмета и места.</p>
	ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<p>Слушање исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на туђа.</p>
	ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	<p>Слушање кратких текстова у којима се на једноставан начин описује положај у простору; усмено тражење и давање информација о положају у простору.</p>
	ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	<p>Слушање једноставних исказа у вези са хронолошким временом и метеоролошким приликама; усмено тражење и давање информација о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ужем комуникативном контексту.</p>
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА	<p>Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговање на њих; усмено исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања.</p>
	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА	<p>Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања</p>
	ИЗРАЖАВАЊЕ СПОСОБНОСТИ	<p>Слушање једноставних исказа који говоре о способностима; постављање питања у вези са способностима и одговарање на њих, усмено.</p>

	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА	Слушање једноставних исказа који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено.
--	-------------------------------	--

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	
Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ	<p><i>Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you!</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.</p>
ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	<p><i>My name's Maria /I'm Maria. What's your name? What's your phone number? It's... This is my friend. His name's/name is Marko. Maria, this is Barbara. Barbara, this is Maria. This is Miss Ivona. She's my teacher. That is Mr Jones. He's a doctor. Who's this/that? It's my father. Is this your family? She's not my sister, she's my friend. Who's in the picture? It's my brother. His name's Milan. How old is he? He's 12.</i></p> <p>Личне заменице у функцији субјекта – <i>I, you ...</i></p> <p>Присвојни придеви – <i>my, your...</i></p> <p>Показне заменице – <i>this, that</i></p> <p>Глагол <i>to be</i> – <i>the Present Simple Tense</i></p> <p>Питања са <i>Who/What/How (old)</i></p> <p>Основни бројеви (1–20)</p> <p>(Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања, представљања и размене основних личних података у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја.</p>
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА	<p><i>Let's start/begin. Are you ready? Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/goodbye to your friend. Open/Close your books/notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the window, please. Come in/over /here/to the board. Give me your book, please. Don't do that. Listen and say/chant/sing/do/number/find /match/draw/paint/repeat... Cut out/stick/point to... Colour the door yellow. Count from ... to My turn now. Touch your eyes. Move your body. Put on your T-shirt. Take off your shoes. Hurry up! Quick! Watch out! I understand /I don't understand.</i></p>

	<p><i>I'm finished.</i> Императив Присвојни придеви – <i>my, your...</i> (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости; дечје песме одговарајућег садржаја.</p>
ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	<p><i>Let's play football /the memory game/go to the park/sing. It's time for lunch/school! Come and play with me! Come to my birthday party. Cool! Super! Great! OK. All right. Sorry, I can't.</i> Императив (Интер)културни садржаји: Прикладно прихватање и одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода</p>
ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	<p><i>Can /May I have an apple, please? Yes, here you are. Thank you/Thank you, Maria /Thanks. You're welcome. No, sorry/Not now/No, you can't. Can you help me, please? Can/May I have some water, please? Can/May I go to the toilet/go out/come in? Excuse me, Teacher, ...? I can't see. Can you move, please? Sorry, can you repeat that, please? I'm sorry I'm late. It's OK. No problem.</i> Модални глаголи за изражавање молбе – <i>can/may</i> (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.</p>
ЧЕСТИТАЊЕ	<p><i>Happy birthday to you! Here's a present for you! It's New Year's Eve. Happy New Year! It's Christmas Eve. Merry Christmas! It's Valentine's Day! Happy Valentine's Day! Happy Easter! Thanks, same to you! Hurray!</i> (Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и начин обележавања /прославе и честитања; пригодне дечје песме и игре.</p>
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	<p><i>What's this/that? It's a/an... Is it a/an...? It's not a pen, it's a pencil. It's not short, it's long. What colour is it? It's grey. The crayon is grey. She's got a small nose and big blue eyes. She's wearing a white dress. I've got two hands and two feet. Has he got four legs? No, he hasn't, he's got two legs. This is my house. It's got big windows. Has it got a garden? There's a park/toyshop/supermarket in my town. There are two playgrounds, too.</i> Глаголи <i>have got, to be</i> за давање описа Егзистенцијално <i>There is/are...</i> Правилна множина именица: <i>leg – legs, arm – arms...</i> Неправилна множина основних именица: <i>foot – feet...</i> <i>The Present Continuous Tense</i> за описивање тренутних радњи.</p>

	<p>(Интер)културни садржаји: Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.</p>
ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<p><i>I'm not thirsty, I'm hungry. Here's a sandwich for you. Do you want some water? Yes, please. I want fruit. No, thank you. I'm so happy/sad! Are you hot/cold?</i> <i>The Present Simple Tense (be, want)</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.</p>
ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	<p><i>Where's my dad? Is he in the house? No, he's in the garage. Where's your dog? It's in the garden. Where's my bag? It's under the chair/in the wardrobe. Where's the toilet? It's here/over there.</i></p> <p>Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа – <i>here, there, in, on, under</i> Питања са <i>Where</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: Култура становања: село, град.</p>
ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	<p><i>What day is it today? It's Monday. It's cold and rainy today.</i> <i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>to be</i> Питања са <i>What</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА	<p><i>This is my ball. Is that your bike? I've got a dog. Have you got a pet? He/She's got two brothers. Who's got a /an...? Here's your pen.</i></p> <p>Присвојни придеви <i>my, your...</i> <i>Have got</i> за изражавање припадања/поседовања</p> <p>(Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, кућни љубимци, играчке.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА	<p><i>Do you like orange juice? Yes, I do. /No, I don't. I like fish and chips, but I don't like chicken or rice. Do you like games? I love my family.</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>like/love</i>.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Популарна храна и пиће; породица</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ СПОСОБНОСТИ	<p><i>I can/can't sing. I can draw, but I can't read. Can you swim? Yes, I can. No, I can't. No, but I can run This is my parrot. It can talk. A penguin can't fly.</i></p> <p>Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Школске активности, кућни љубимци и свет природе</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА	<p><i>How many balls? 15 balls.</i></p> <p>Основни бројеви до 20. Правилна множина именица. Питања са <i>How many</i>.</p>

(Интер)културни садржаји:
Школско окружење.

Назив предмета	МАТЕМАТИКА	
Циљ	Циљ наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.	
Разред	Други	
Годишњи фонд часова	180 часова	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – одреди десетице најближе датом броју; – усмено сабира и одузима бројеве до 100; – користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; – примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; – усмено множи и дели у оквиру прве стотине; – израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; – реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; – одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; – одреди делове 	БРОЈЕВИ	<p>Први део Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре I, V, X, L, C</p> <p>Други део Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Замена места и здруживање чинилаца.</p> <p>Трећи део Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или дељење). Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација.</p> <p>Разломци облика $\frac{a}{b}$, $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање.</p>

<p>(облика) дате величине; – изрази одређену суму новца преко различитих апоена; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; – прикаже мањи број података у табlici и стубичастим дијаграмом; – уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;</p>		
<p>– разликује дуж, полуправу и праву; – одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); – одреди обим геометријске фигуре; – нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; – уочи подударне фигуре на датом цртежу; – уочи симетричне фигуре; – допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву;</p>	<p>ГЕОМЕТРИЈА</p>	<p>Први део Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула. Други део Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи. Симетричне фигуре. Подударност фигура (интуитивно).</p>
<p>– изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; – измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине – чита и запише време са часовника; – користи јединице за време у једноставним ситуацијама</p>	<p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p>	<p>Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).</p>

Назив предмета	СВЕТ ОКО НАС	
Циљ	Циљ наставе и учења Света око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.	
Разред	други	
Годишњи фонд часова	72 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; – оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; – се понаша тако да уважава различитости других људи; – прихвати последице када прекрши правила понашања групе; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота; – препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; – одреди тип насеља на основу његових карактеристика; – повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; – одржава личну хигијену – руку, зуба и 	НАСЕЉЕ СА ОКОЛИНОМ	Други и ја
		Култура живљења
		Човек ствара
		<p>Групе људи: родбина, (ван)школска заједница, становници насеља.</p> <p>Права и обавезе чланова група.</p> <p>Однос потреба и жеља.</p> <p>Правила понашања појединаца и група.</p> <p>Породични, школски и празници насеља.</p> <p>Симболи Републике Србије: грб, застава и химна.</p> <p>Типови насеља: село, град.</p> <p>Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број obroка, боравак у природи и физичка активност.</p> <p>Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства).</p> <p>Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза).</p> <p>Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз).</p> <p>Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору.</p> <p>Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада.</p> <p>Еластичност материјала.</p> <p>Својства материјала одређују њихову употребу.</p> <p>Нова намена предмета направљених од различитих материјала.</p> <p>Занимања људи у граду и селу.</p>

<p>чулних органа; – примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; – безбедно поступа пре и током временских непогода; – истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала; – одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета; – пронађе нову намену коришћеним предметима; – наводи примере различитих облика кретања у окружењу; – одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће; – измери растојање које тело пређе током свог кретања; – пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката; – именује занимања људи у свом насељу са околином; – одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину; – забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена;</p>		<p>Кретање и оријентација у простору и времену</p>	<p>Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи). Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равној подлози и пређено растојање тела. Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних објеката. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба. Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена.</p>
		<p>Разноврсност природе</p>	<p>Рељеф и облици рељефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице. Рељеф у насељу и околини. Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала). Површинске воде у насељу и околини. Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства). Функције (улога) делова тела живих бића. Разноврсност биљака у окружењу (зељасте и дрвенасте; лишћарске и четинарске). Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи). Значај биљака и животиња за човека. Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама). Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште – неопходни услови за живот. Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – разликује облике рељефа у свом насељу и околини; – разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини; – идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; – повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама; – разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла; – разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; – наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека; – штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; – разврста отпад на предвиђена места; – негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; – препозна примере повезаности живих бића са условима за живот; – повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; – изведе једноставне огледе пратећи упутства; – повеже резултате рада са уложеним трудом. 			
---	--	--	--

Назив предмета	ЛИКОВНА КУЛТУРА	
Циљ	Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.	
Разред	други	
Годишњи фонд часова	72 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; – изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; – користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; – изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела; – идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу; – тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; 	ОБЛИЦИ	Облици (светлост као услов за опажање облика; визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн предмета за свакодневну употребу). Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...). Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика).
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација). Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке).
	ЛИКОВНЕ ИГРЕ	Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук). Замишљања (стварност и машта).
	ПРОСТОР	Простор (обликовање простора – школа, учионица, соба; музеј). Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору). Сцена (маске, костими, реквизити).

<p>– изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања;</p> <p>– упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела;</p> <p>– повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте;</p> <p>– пружи основне информације о одабраном музеју;</p> <p>– разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.</p>		
--	--	--

Назив предмета	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ	Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.
Разред	други
Годишњи фонд часова	36 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело;</p> <p>– разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима;</p> <p>– издвоји основне</p>	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори) – звуци из природе и окружења.</p> <p>Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок).</p> <p>Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената.</p>

<p>музичке изражајне елементе; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; – свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; – повезује ритам са графичким приказом; – објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – направи дечје ритмичке инструменте; – осмисли покрете уз музику; – осмисли ритмичку</p>		<p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика. Музичка прича. Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...).</p>
	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Изговор бројалице у ритму уз покрет. Звучне ономатопеје и илустрације Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (а¹ бела, ха¹ љубичаста боја). Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон.</p>
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Креирање сопствених покрета уз музику. Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст.</p>

<p>пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука;</p> <p>– осмисли одговор на музичко питање;</p> <p>– осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;</p> <p>– према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај;</p> <p>– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;</p> <p>– користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.</p>		
---	--	--

Назив предмета	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
Циљ	Циљ наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Разред	други
Годишњи фонд часова	108 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<p>– примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања);</p> <p>– правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена</p>	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		<p>Вежбе за развој снаге.</p> <p>Вежбе за развој покретљивости.</p> <p>Вежбе за развој издржљивости.</p> <p>Вежбе за развој брзине.</p> <p>Вежбе за развој координације.</p>
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	Ходање и трчање	<p>Ходање:</p> <p>– кратким корацима,</p> <p>– дугим корацима,</p> <p>– у различитом ритму,</p>

<p>кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – разликује правилно од неправилног држања тела; – успостави правилно држање тела; – правилно дише током вежбања; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – поштује правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни</p>			<p>– ходање опружањем стајне ноге, – ходање са реквизитом, – ходање са променом правца и смера, – ходање комбиновано са различитим покретима, – ходање преко ниских препрека, – елементарне игре са ходањем. Техника трчања: – трчање преко препрека, – трчање са променом ритма, – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање стартом из различитих почетних положаја, – трчање 30 m – елементарне игре са трчањем.</p>
		<p>Скакања и прескакања</p>	<p>Прескакање вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком. Комбинације скокова, Скок удаљ и увис из места и залета. Скок са повишене површине. Припремне вежбе за прескок: игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.</p>

<p>део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – уочава улогу делова тела у вежбању; – уочи промене у расту код себе и других; – препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – наведе врсте намирница у исхрани; – препознаје везу вежбања и уноса воде; – повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује успех у вежбању;</p>			
		<p>Бацања и хватања</p>	<p>Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања.</p>

			<p>Бацање лопте увис без и са окреом за 360⁰.</p> <p>Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању.</p> <p>Додавање лопте једном и другом руком.</p> <p>Вођење лопте у ходању и трчању.</p> <p>Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол.</p> <p>Елементарне игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ.</p> <p>Штафетне игре и друге елементарне игре лоптом (вођење, хватање, додавање).</p>
		Пузања, вишења, упори и пењања	<p>Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама у вису предњем.</p> <p>Помицање у вису предњем окретањем за 180⁰, са укрштеним хватом.</p> <p>Њихање уз помоћ.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Узмак корацима уз косу површину.</p> <p>Бочно пењање уз лестве са наизменичним прехватањем и опирањем истовремено обеа ногама.</p>
		Вежбе на тлу	<p>Основни садржаји</p> <p>Два повезана колута напред.</p> <p>Колут напред и скок пруженим телом.</p> <p>Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину.</p> <p>Колут назад.</p> <p>Састав од научених елемената.</p> <p>Игре усвојених вежби.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Колут напред из упора стојећег опружених ногу.</p> <p>Колут преко лопте.</p> <p>Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.</p>
		Вежбе равнотеже	<p>Основни садржаји</p> <p>Мала вага на тлу, клупи и ниској греди.</p> <p>Ходање привлачењем на целом стопалу и успон.</p> <p>Ходање опружањем стајне и предножењем замајне ноге.</p> <p>Ходање уназад на греди.</p>

			Састав из првог разреда допунити наученим вежбама. Проширени садржаји Наскок кораком на греду. Чучањ и окрет у чучњу за 90 ⁰ и 180 ⁰ . Састав из првог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 180 ⁰ . Одељенско такмичење.
		Вежбе са реквизитима	Вежбе обликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на различите начине. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом. Полигон и елементарне игре уз коришћење реквизита
		Плес и Ритмика	Основни садржаји Народно коло и дечији плес по избору. Повезивање елемената из првог разреда у композицију – састав. Основни ритмички покрети са реквизитима. Проширени садржаји Прескакање вијаче уназад. Комбиновано прескакање вијаче напред-назад. Ходање и трчање са бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежба са вијачом
		Полигони	Кобиновани полигон од усвојених вештина (вежби).
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада победим. Навијам пристојно.
		Здравствено васпитање	Моје здравље и вежбање. Мишићи, зглобови и кости мога тела. Телесни развој.. Лична хигијена.

			Хигијена простора за вежбање. „Шарени-разноврсни оброк” – правилна исхрана. Значај воде за организам и вежбање.
--	--	--	---

Назив програма	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
Циљ	Циљ наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.
Разред	други
Годишњи фонд часова	36 часова

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; – успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; – искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; – препозна и уважи осећања и потребе других; – наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима; – прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на 	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитим групама</p>	<p>Групни идентитет Ко смо ми – сличности и разлике? Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...).</p> <p>Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи.</p> <p>Осећања Изражавање сопствених осећања. Осећања других, како их препознајемо и уважавамо. Веза осећања са мислима и понашањима.</p> <p>Потребе и права Моје потребе и потребе других. Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања. Веза са правима.</p> <p>Права детета Конвенција о дечјим правима. Различити смо, али су нам права иста. Људска права важе свуда и за сваког.</p> <p>Кршење и заштита права Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права деце у одељењу и школи. Знам како и коме да се обратим за помоћ.</p>
	ДЕМОКРАТСКО	Школа као заједница

<p>различитости; – препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; – се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; – наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; – разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; – саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем; – даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; – представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; – се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика; – наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; – препознаје предности, ризике и опасности по себе и</p>	<p>ДРУШТВО Школа као заједница</p>	<p>Вредности школе као заједнице – равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Правила у школи и њихова функција. Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице. Односи у заједници Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? У чему смо добри? У чему бисмо могли бити бољи? Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација. Сукоби Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог. Посредовање у сукобу. Конструктивно решавање сукоба.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Школа као безбедно место</p>	<p>Безбедност ученика у школи Ученици имају право на заштиту и безбедност. Правилник школе о безбедности ученика. Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе – на излету и на настави у природи. Безбедност ученика је одговорност свих – запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе. Безбедно и небезбедно понашање на интернету. Одговорна употреба мобилног телефона.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Школа као безбедно место за све</p>	<p>Како учинити школу безбедним местом за све – планирање и извођење једноставне акције. Кораци у планирању и извођењу акције. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео-снимци фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>

<p>друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета;</p> <ul style="list-style-type: none"> – сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; – износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; – учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – доприноси промоцији акције; – на једноставан начин вреднује изведену акцију. 		
---	--	--

3.3. Програм наставе и учења за 3. разред

Назив предмета	СРПСКИ ЈЕЗИК	
Циљ	<p>Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.</p>	
Разред	Трећи	
Годишњи фонд часова	180	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ

<p>– чита са разумевањем различите текстове; – опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; – изнесе своје мишљење о тексту; – разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); – разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; – разуме идеје књижевног дела; – уочи основне одлике народне бајке; – разликује народну од ауторске бајке; – представи главне особине јунака; – уочи основне одлике народне епске песме; – уочи поређење у</p>	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Лирска поезија</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Душан Костић: <i>Септембар</i> 2. Григор Витез: <i>Какве је боје поток/</i> Десанка Максимовић: <i>Вожња</i> 3. Душан Васиљев: <i>Зима</i> 4. Мирослав Антић: <i>Шта је највеће/</i> Ф. Г. Лорка: <i>Луцкаста песма</i> 5. Драган Лукић: <i>Свакога дана/</i> <i>Шта је отац</i> 6. Бранислав Црнчевић: <i>Љутило мече/</i> Љубивоје Ршумовић: <i>Аждаја своје чеду тепа</i> 7. Милован Данојлић: <i>Љубавна песма</i> 8. Љубивоје Ршумовић: <i>Домовина себрани лепотом</i> 9. Химна Светоме Сави 10. Бранко Стевановић: <i>Занимање Марка Краљевића</i> <p>Епска поезија</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Народне песме: <i>Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића</i> <p>Проза</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ла Фонтен: <i>Цврчак и мрав/Езоп: Корњача и зец</i> 2. Народна приповетка: <i>Свети Сава и сељак без среће</i> 3. Народна бајка: <i>Чардак ни на небу ни на земљи</i> 4. Народна приповетка: <i>Свијету се не може угодити</i> 5. Бранко Ћопић: <i>Изокренута прича</i> 6. Оскар Вајлд: <i>Себични џин</i> 7. Светлана Велмар Јанковић: <i>Златно јагње</i> (одломак) 8. Бранко В. Радичевић: <i>Прича о дечаку и Месецу</i> 9. Ијан Маџуен: <i>Реч-две о Питеру</i> (одломак) 10. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> (одломак) 11. Народна бајка: <i>Баи-Челик</i> (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: <i>Од читања се расте</i> (читање у наставцима) <p>Драмски текстови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Душан Радовић: <i>А зашто он вежба</i> 2. Александар Поповић: <i>Лед се топи</i> 3. Јованка Јоргачевић: <i>Никад два добра</i> 4. Лаза Лазич: <i>Суђење</i> <p>Популарни и информативни текстови</p> <p>Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др.</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранко Ћопић: <i>Доживљаји Мачка Тоше</i> 2. Избор из поезије Душана Радовића (<i>Замислите, Да ли</i>
--	--------------------------	--

<p>књижевном делу и разуме његову улогу;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разликује опис од приповедања у књижевном делу; – покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; – уочи хумор у књижевном делу; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; – разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; – одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; – примењује основна правописна правила; – јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; – споји више реченица у краћу и дужу целину; – препричава, прича и описује и на сажет 		<p><i>ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравница, Плави зец и друге песме)</i></p> <p>3. Браћа Грим: <i>Бајке</i> (по избору)</p> <p>Књижевни појмови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – лирска песма, – химна, – епска песма, – народна бајка, – роман, – поређење, – персонификација (на нивоу препознавања), – опис, – дијалог, – приповедање, – епски јунак, – драмска радња
--	--	---

<p>и на опширан начин; – извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – варира језички израз; – попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника.</p>		
	<p>ЈЕЗИК Граматика, правопис и ортоепија</p>	<p>Врсте речи: именице (градивне, збирне); придеви (присвојни, градивни); род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: <i>-ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки</i>). Речца <i>не</i> уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник <i>j</i> (између самогласника <i>и-о</i> и <i>о-и</i>). Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).</p>
	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и</p>

		<p>измишљеним (усмено и писано).</p> <p>Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – усмено и писано.</p> <p>Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.).</p> <p>Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире).</p> <p>Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат.</p> <p>Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго.</p> <p>Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...).</p> <p>Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл.</p>
--	--	---

Назив предмета СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК

(основни ниво стандарда)

Циљ	Циљ учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.		
Разред	Трећи		
Годишњи фонд часова	108		
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	

ће бити у стању да:		
<p>– разуме и користи предвиђени лексички фонд;</p> <p>– разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходним разредима и проширује их новим језичким садржајима;</p> <p>– искаже радњу у прошлости;</p>	<p>ЈЕЗИК</p>	<p>Око 150 нових пунозначних и помоћних речи;</p> <p>Грамматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици);</p> <p>Перфекат глагола (сва три лица и оба броја);</p> <p>Присвојне заменице за треће лице једнине сва три рода;</p> <p>Прилози <i>сада, данас и јуче</i>;</p>
<p>– разуме кратке песме и одабране одломке прозних текстова, по потреби адаптиране;</p> <p>– напамет казује кратке песме и краће литерарне форме;</p> <p>– уочи мелодију стиха и одреди речи које се римују;</p> <p>– илуструје текст који слуша, истичући неке од мотива (уз помоћ аудио и визуелних средстава);</p> <p>– издвоји главни догађај у књижевном тексту;</p>	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>Ј. Ј. Змај: „Ала је леп овај свет”</p> <p>Драган Лукић: „Мамино срце”</p> <p>Народна прича: „Деда и репа”</p> <p>Народна прича: „Зец и корњача”</p> <p>Влада Стојиљковић: „Црно-бело”</p> <p>Мирослав Антић: „Гозба”</p> <p>Народна песма: „На крај села жута кућа” (песма која се пева)</p> <p>По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још један до два текста која нису на овој листи.</p>
<p>– разуме полако и јасно изговорена једноставна питања и информације о садашњим и прошлим догађајима;</p> <p>– учествује у кратком дијалогу с вршњацима и одраслима у складу с тематским областима и препорученом лекском;</p> <p>– чита наглас познате</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I. Лично представљање: основне информације о себи – место рођења</p> <p>II. Породица и људи у окружењу: основне информације о члановима уже породице</p> <p>III. Живот у кући: делови намештаја према просторијама у кући/стану; уобичајене дневне активности (устајање, доручак, одлазак у школу, слободне активности...)</p> <p>IV. Храна и пиће: оброци, воће, поврће, посуђе</p> <p>V. Одећа и обућа: одевање према годишњим добима</p> <p>VI. Здравље:</p>

<p>линеарне и нелинеарне текстове; – пише кратке форме штампаним и писаним словима писмом које је блиско његовом матерњем језику (ћирилица или латиница) поштујући ортографску норму.</p>		<p>делови тела, одржавање личне хигијене; прибор за личну хигијену VII. Образовање: школски предмети, оцењивање; час и одмор; распоред часова VIII. Природа: годишња доба – атмосферске појаве; кућни љубимци IX. Спорт и игре: дечије, друштвене и компјутерске игре X. Насеља, саобраћај и јавни објекти: превозна средства; амбуланта/дом здравља, апотека XI. Нетематизована лексика: бројеви до 100, сабирање и одузимање, изведене боје, присвојне заменице, предлози, везници, прилози, упитне речи, речце XII. Комуникативни модели: упознавање; жеља; нуђење; прихватање/неприхватање понуђеног</p>
---	--	--

(средњи–напредни ниво стандарда)

<p>Циљ</p>	<p>Циљ учења предмета Српски као нематерњи језик јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.</p>	
<p>Разред</p>	<p>Трећи</p>	
<p>Годишњи фонд часова</p>	<p>108</p>	
<p>ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p><i>ОБЛАСТ/ТЕМА</i></p>	<p>САДРЖАЈИ</p>
<p>– разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходним разредима и проширује их новим језичким садржајима; – искаже радњу у</p>	<p>ЈЕЗИК</p>	<p>200–250 нових пунозначних и помоћних речи; Граматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици); Футур I глагола (сва три лица и оба броја); Императив (2. лице једине и множине најфреквентнијих глагола); Именица у дативу у функцији неправог објекта уз глаголе давања и говорења; Прилози <i>сутра, ујутру, увече</i>;</p>
	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>Ј. Ј. Змај: „Ала је леп овај свет” Драган Лукић: „Фифи” (одломци); „Мамино</p>

<p>будућности (сва три лица и оба броја);</p> <ul style="list-style-type: none"> – искаже молбу, захтев и налог; – састави реченице с неправим објектом; – разуме кратке песме и одабране одломке прозних текстова, по потреби адаптиране; – напамет казује кратке песме и краће литерарне форме; – уочи мелодију стиха и одреди речи које се римују; – илуструје текст који слуша, истичући неке од мотива (уз помоћ аудио и визуелних средстава); – издвоји главни догађај у књижевном тексту; – опише једноставним исказима карактеристичне особине књижевног јунака; – разуме питања, информације и налоге уколико се употребљава претежно позната лексика; – прича о догађају који се десио, у коме је учествовао или којем је присуствовао; – чита с разумевањем текстове с претежно познатом лексиком; 		<p>срце”/„Свеједно”</p> <p>Љубивоје Ршумовић: „Браћу не доносе роде”</p> <p>Народна прича: „Деда и репа”</p> <p>Народна прича: „Зеца и корњача”</p> <p>Влада Стојиљковић: „Црно-бело”</p> <p>Мирослав Антић: „Гозба”</p> <p>Народна песма: „На крај села жута кућа” (песма која се пева)</p> <p>Мирко Петровић: „Таблица множења”</p> <p>По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још један до два текста која нису на овој листи.</p>
--	--	---

<p>– саставља и пише кратак текст (честитка, порука) поштујући ортографску норму.</p>		
	<p>ЛЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I. Лично представљање: основне информације о себи – место и месец рођења (свој и најближих чланова породице); место и улица становања</p> <p>II. Породица и људи у окружењу: основне информације о члановима породице (ујак, стриц, тетка) и људима у окружењу; професије</p> <p>III. Живот у кући: делови намештаја према просторијама у кући/стану; простор у коме се учи и одмара; уобичајене дневне активности (устајање, доручак, одлазак у школу, слободне активности...); помоћ родитељима у кућним активностима</p> <p>IV. Храна и пиће: воће, поврће; намирнице, слаткиши, посуђе</p> <p>V. Одећа и обућа: одевни предмети и обућа; одевање према годишњим добима</p> <p>VI. Здравље: делови тела, одржавање личне хигијене, прибор за личну хигијену</p> <p>VII. образовање: школски предмети, оцењивање, активности и ситуације на часу и на одмору</p> <p>VIII. Природа: годишња доба – атмосферске појаве; зоолошки врт; кућни љубимци</p> <p>IX. Спорт и игре: дечије игре, компјутерске игре и спортови</p> <p>X. Насеља, саобраћај и јавни објекти: уобичајене активности на селу и у граду</p> <p>XI. Нетематизована лексика: бројеви до 100, изведене боје, присвојне заменице, предлози, везници, прилози, упитне речи, речце</p> <p>XII. Комуникативни модели: упознавање; поздрављање приликом одласка; жеља; нуђење; прихватање/неприхватање понуђеног</p>

<p>A tantárgy neve</p>	<p>Magyar nyelv</p>
--------------------------------	----------------------------

Cél	A magyar nyelv tanításának célja, hogy a tanulók elsajátítsák a magyar irodalmi nyelv alapvető törvényszerűségeit, és megfelelő módon tudják magukat kifejezni szóban és írásban, tudatosítva bennük az anyanyelv fontosságát a nemzeti identitás megőrzése szempontjából, képessé téve őket arra, hogy a magyar irodalmi és más műalkotások megismerésével ápolják a magyar nép hagyományait, kultúráját és a magyar világörökség kincseit.	
Osztály	harmadik	
Évi óraszám	180 óra	
KIMENET A tanév végére a tanuló:	RÉSZTERÜLET/TÉMA	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – ismeri és felismeri a szöveg és a könyv részeit, szerkezeti egységeit; – elkülöníti a lényeges és kevésbé lényeges információkat; – felismeri a szöveg átvitt értelmét; – felismeri a szövegben a cselekménymozzanatok összefüggéseit és az eseménymozzanatok időrendjét; – meghatározza a szépirodalmi szövegek szereplőinek jellemét, rendszerét, egymáshoz való viszonyát; – képes a szereplők tetteinek és magatartásformáinak értelmezésére az adott szövegre hivatkozva; – felismeri a szövegben belüli ok-okozati összefüggéseket, előzményeket és következményeket; – véleményezi a szöveghez kapcsolódó illusztráció-válogatást; – különbséget tesz a leíró és elbeszélő közlésmód között, felismeri a párbeszédet; – megkülönbözteti a prózát és a verset; – felismeri a verssort, 	IRODALOM	<p>ISKOLAI OLVASMÁNYOK</p> <p>Költészet: Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra Petőfi Sándor: Füstbement terv és Lackfi János: Nagyobb a füstje József Attila: Altató Vörös István: Ébresztő Weöres Sándor: Szán megy el az ablakod alatt Juhász Ferenc: A kertekre leszállt a dér Szabó Lőrinc: Esik a hó Lackfi János: Szítal a por Jung Károly: Szülőföld Nagy László: Dióverés Weöres Sándor: Csiribiri Vörös István: Cserebere Tótfalusi István: Sóderparti Turbuly Lilla: Két picic pióca Markó Béla: A hold fogyókúrája Tolna Éva: Ünnepe Tandori Dezső: A kép Kosztolányi Dezső: A játék Lackfi János és Vörös István Apám kakasa c. kötetéből A játék c. versre írt változatok</p> <p>Próza: Finy Perta: A mesetündér és a szegény asszony (A fűszerkatona, részlet) Varga Katalin: A hold ruhája Magyar népmese: Az eltolt templom Magyar monda: Mátyás király meg a juhász Népi történet: Zsebre dugott kézzel... Janikovszky Éva: Kire ütött ez a gyerek? Móricz Zsigmond: A nehéz négykrajcáros Móra Ferenc: Fityók</p>

<p>a versszakot és a rímet; – megérti a szépirodalmi szövegekben az alakzatok szerepét (hasonlat, megszemélyesítés); – képes a különböző jelrendszerek segítségével megjelenített információk befogadására (pl. szöveg, táblázat, grafikon stb.). – meghatározza a következő népi-kisepikai műfajokat: mondóka, közmondás, találós kérdés, szöveges népi gyermekjáték;</p>		
		<p>Mirnicz Zsuzsa: Valaki jár a kertben Lázár Ervin: Öregapó madarai Mikszáth Kálmán: Madárfészek Áprily Lajos: Meteorológusok A kőleves (népmese) La Fontaine: A nyúl meg a teknős A kígyóbőr (vajdasági magyar népmese) Az égig érő paszuly (népmese) Mit gondolt Kinizsi Pál a maga fejről? (monda) Zelk Zoltán: Köd és fény Gyurkovics Tibor: Rád nem lehet számítani Lackfi János: A nagy autóbambulás Darvasi László: Daru Dénes (Pálcika, ha elindul, részlet) József Jolán: A város peremén Népköltészeti alkotások: Közmondások, szólások, népi mondókák és gyermekjátékok, találós kérdések, sorolók és ünnepköszöntők. Drámai szövegek: – Válogatás a gyermeklapok szövegeiből. Tudományos és ismeretterjesztő szövegek – Válogatás a gyermekenciklopédiák és a gyermeklapok szövegeiből. HÁZI OLVASMÁNY – Lázár Ervin: A négyszögletű kerek erdő – Válogatás a vajdasági mondakincsből – Mesegyűjtemények (válogatás népmesék és műmesék közül). Irodalomelméleti fogalmak:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – vers; – rím; – hasonlat, megszemélyesítés, metafora; – mese (népmese, műmese); – a cselekmény; helye és ideje; – a mű szereplője – külső és belső tulajdonságai és cselekedetei; – drámai szöveg a gyerekeknek; – elbeszélő és leíró rész, párbeszéd; – tréfás vers; – a humor; – tanmese; találós kérdés.
<ul style="list-style-type: none"> – A szövegben megjelenő felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatokban felismeri a beszélő szándékát. – Helyesen használja a rokon értelmű szavakat, a többjelentésű, azonos alakú szavakat és az ellentétes jelentésű szavakat. – Megkülönbözteti a különféle időben végbemenő cselekvéseket és történeteket. – Az igeidőket helyesen használja beszédben és írásban. – Az igekötőket szerepük és írásmódjuk tekintetében megfigyeli, és helyesen, tudatosan alkalmazza őket. – A főnév fajtáit csoportosítja, megnevezi. Többes számú főneveket alkot. – A tulajdonnevek csoportjait egymástól megkülönbözteti: személyneveket, állatneveket, földrajzi neveket, intézmények nevét, márkaneveket, címekeket. Helyesírásukat elsajátítja. – A melléknév szerepét felismeri a 	<p style="text-align: center;">NYELV Nyelvtan, helyesírás és nyelvhelyesség</p>	<p>Szerepjátékok, párbeszéd, szituációk dramatizálása, dramati-zálás szöveg alapján. Szóbeli és írásbeli fogalmazás. Képek alapján történet elmondása. Olvasmány alapján történet elmondása és leírása. Saját élmény, tapasztalat, vélemény megfogalmazása szóban. Saját élmény megfogalmazása, leírása: elbeszélés írása. Üzenet írása, levél írása. Hibás szövegek javítása. Csoportmunka. Projektmunka A szövegfeldolgozás folyamán a nyelvi megformáltság jelentéshordozó szerepének figyelembe vétele.</p>

<p>nyelvhasználatban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A névmásokat (személyes, mutató, kérdő) alkalmazza a beszédben, megérti a szövegben. – A mondatvégi írásjeleket helyesen használja az egyszerű mondatok végén. – A helyesírási szabályokat alkalmazza különböző írástevékenységekben: különböző igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék esetében; felszólítást kifejező igealakok esetében; igekötős igék esetében; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek esetében; ragos névszók esetében; névutós szerkezetek esetében; betűvel írt számnevek, a keltezés többféle formájának esetében. – A hosszú hangokat jelöli a melléknevek végén. – Megkülönbözteti a főnév -t toldalékát (ragját) és a múlt idő jelét. – A j hangot pontosan jelöli a tanult szófajok körében. 			
<ul style="list-style-type: none"> – A mondanivalóját logikusan fejt ki; – képes a szóbeli szövegalkotásra, az alap-, valamint a járulékos információk elkülönítésére; – képes korának megfelelően rövid, tömör szöveg elmondására; – beszédmódját a kommunikációs szituációnak megfelelően alkalmazza; – ügyel a szövegszerkesztésre, a szerkezeti egységekre; – történetet mond el 	NYELVI KULTÚRA	Szóbeli közlés	<p>Irányított és szabadon folytatott beszélgetés (párbeszéd). Elmesélés, elbeszélés kép/képsor vagy saját/közös élmény alapján. Irodalmi és ismeretterjesztő szövegek, események előadása. Az események időrendi sorrendjével kapcsolatos gyakorlatok. Közös vagy egyéni terv készítése és a rövid szóbeli közlés előkészítése. A beszélgetés szabályai. Időrend. Rokon értelmű szavak alkalmazása. Összefüggő mondatok. Situációs játékok. Iskolai és házi olvasmány, egyéni vagy</p>

<p>kép/képsor és saját élménye alapján, betartva az időrendi sorrendet;</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes az önálló szóbeli szövegalkotásra vázlat alapján (tömörítve vagy részletezve), vagy vázlat nélkül; – egyszerűen és érthetően tudja kifejezni gondolatait, önálló ötleteit, érzelmeit és állásfoglalását a számára ismert eseményről, témáról; – képes közös terv alapján adott témáról, tárgyról, az olvasmányok (narratív és informatív) tartalmáról rövid szóbeli közlésre; – képes szóbeli leírást adni a közvetlen környezetében található tárgyokról, növényekről, állatokról; – közlését képes egyéni módon kezdeni és befejezni; – kerüli a szóismétlést; – az új szavakat, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat megfelelő módon építi be szókincsébe; – kívülről/fejből mond rövid szépirodalmi szöveget; – rövid jelenetekben szerepel. 			<p>közös élmény. Jelenetek előadása és bábozás. Az anyaggyűjtés módjai. Motiváció és kreativitás. Rokon értelmű szavak gyűjtése és alkalmazásuk. A szituációs játékok, valamint a mesék és mondák dramatizálása. Versek, prózarészletek. Dráma - és dramatizált szövegek, színpadi improvizációk.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Figyelmesen hallgatja beszédpartnerét, és nem szakítja félbe; – meghallgatja, megérti és értelmezi az üzenetet; – megérti a felolvasott ismeretterjesztő szöveget; – átéli az irodalmi szöveget a bemutató olvasás során és néma olvasáskor. 		Befogadás	<p>Valós szituáció. Utasítás, szóbeli üzenet. A másokra figyelmet fejlesztő játékok. Ismeretterjesztő szöveg bemutatása. Irodalmi szöveg bemutatása. Néma olvasás.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Nehézség nélkül használja az írott betűket; – képes vázlatot írni, és a vázlat alapján gondolatait 		Írásbeli szövegalkotás	<p>Másolás, tollbamondás, közös fogalmazás lejegyzése. Vázlat, gondolatterkép készítése és alkalmazása.</p>

<p>rendezni;</p> <ul style="list-style-type: none"> – címet tud adni megadott témához; – tudja, hogy írásának a címről kell szólnia, és a mondanivalót időrendben kell közölnie; – fogalmazásának (gondolatsorának) minden lényeges elemet kell tartalmaznia; – képes üdvözletek, meghívók, képeslapok megírására; – képes önálló szövegek precíz tagolására (bevezetés, tárgyalás, befejezés), az új bekezdések alkalmazására; – képes egy adott téma kifejtésére, ügyel a logikus szövegszerkesztésre és a részletek kellő kidolgozására; – korának megfelelő szókinccsel rendelkezik, kerüli a szóismétlést, használja a rokon értelmű szavakat; – képes saját szövegeinek javítására (kijavítja a nyelvi és helyesírási hibákat, kritikus szemléletmóddal közelít írásához). 			<p>Irodalmi szöveg megfigyelése, Címadási gyakorlatok. A cím és a tartalom kapcsolata. Az események időrendje. Vázlat, vázlatkészítés, címadás. Fogalmazás írása. Iskolai és házi feladat. Üdvözlőlap, képeslap, meghívó. A fogalmazás részei. Anyaggyűjtés. Párbeszéd. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. Szólások, szóláshasonlatok jelentése. Önellenőrzés, javítás.</p>
--	--	--	---

Назив предмета	СТРАНИ ЈЕЗИК
Циљ	Циљ учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену, а од трећег разреда и писану комуникацију, и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред	Трећи
Годишњи фонд часова	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
<ul style="list-style-type: none"> – поздрави и отпоздрави, примењујући једноставна језичка средства; – представи себе и другог; – разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; – разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; – саопшти једноставна упутства и налоге; – разуме позив на заједничку активност и на прикладан начин реагује на њега; – упути позив на заједничку активност; – разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; – упути кратке и једноставне молбе; – исказе и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; 	ПОЗДРАВЉАЊЕ	Реаговање на усмени и писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); усмено и писано изражавање прикладних поздрава.
	ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	Слушање једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних.
	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА	Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично).
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставно исказане честитке и одговори на њих; – упути једноставне честитке; – разуме и, примењујући једноставна језичка средства, наведе најубичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника; – препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставне 	ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	Слушање једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност коришћењем најједноставнијих израза.
	ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	Слушање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање усменог и писаног одговора на исказану молбу коришћењем најједноставнијих језичких средстава; упућивање молби,

<p>описе бића, предмета и места;</p> <p>– опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази основне потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих;</p> <p>– тражи и пружи једноставна обавештења о положају у простору;</p> <p>– разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;</p> <p>– разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих;</p> <p>– тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;</p> <p>– разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих;</p> <p>– тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставне текстове у којима се</p>		исказивање захвалности и извињења.
	ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА, РОЂЕНДАНА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА	Слушање једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки.
	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	Слушање једноставних описа бића, предмета и места у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких описа бића, предмета и места; тражење и давање информација у вези са описом бића, предмета и места.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање једноставних исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих и туђих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на њих.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	Слушање текстова у којима се на једноставан начин описује положај у простору; усмено и писано тражење и давање информација о положају у простору коришћењем најједноставнијих језичких средстава.
	ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	Слушање једноставних исказа у вези са хронолошким временом и метеоролошким приликама; усмено и писано тражење и давање информација о хронолошком времену и метеоролошким приликама коришћењем најједноставнијих језичких средстава.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА	Слушање текстова с једноставним исказима за изражавање	

<p>описују радње и способности у садашњости; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; – опише радње и способности користећи једноставна језичка средства; – разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине.</p>		<p>припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања коришћењем најједноставнијих језичких средстава.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА</p>	<p>Слушање текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања коришћењем најједноставнијих језичких средстава.</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>Слушање једноставних исказа који говоре о радњама и способностима у садашњости; описивање радњи и способности у садашњости, постављање питања и одговарање на њих, усмено и писано, коришћењем најједноставнијих језичких средстава.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА И КОЛИЧИНЕ</p>	<p>Слушање једноставних исказа који говоре о броју и количини нечега; саопштавање броја и количине, постављање питања и одговарање на њих, усмено и писано, коришћењем најједноставнијих језичких средстава.</p>

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ	<p><i>Hi/Hello, how are you today? I'm fine, thank you, and you? I'm very well, thanks./Not great.</i> <i>Good morning/afternoon/evening/night.</i> <i>Goodbye./Bye. See you later/tomorrow/on Monday.</i> <i>Have a nice day/weekend/holiday! Thanks, same to you!</i></p>

	<p>Личне заменице – <i>I, you ...</i> Глагол <i>to be</i> – <i>the Present Simple Tense</i> Императив (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.</p>
<p>ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА</p>	<p><i>Hi, I'm Andrija. Hello, I'm Alex. How old are you? I'm (nine). I'm in Year 3. Where are you from? I'm from Serbia. How do you spell your name? It's A-N-D-R-I-J-A. Have you got any brothers or sisters? Yes, I have/I've got one sister. No, I'm an only child. How many aunts/uncles have you got? This is my cousin/sister Vanja. Nice to meet you. Nice to meet you, too. What's your/his/her/their address? It's 12, Zvezdarskih jelki Street, Belgrade. What's your/his/her/their phone number? It's oh/zero-six-four-double five/five-five... I'm 10 today. How old is your mum/dad? She/He's 32. Where are your parents today? Are they at work? No, they're at home. Are your friends at school now? Yes, they are. This is my friend Ana. She's/She is in my class. That's Tea's dog. Its name is Spot. This is our teacher, Mr/Miss/Mrs Jones. That is Mr Turner. He's/He is a policeman. Who are those children? They're our neighbours. What are their names? Pavle and Milica. Who's the boy in the picture? It's my Brazilian pen pal, Bruno. Tell me about your family/country. Write soon!</i></p> <p>Личне заменице – <i>I, you ...</i> Присвојни придеви – <i>my, your ...</i> Показне заменице – <i>this/that, these/those</i> <i>Have got/Have</i> за изражавање поседовања Питања са <i>Who/What/Where/How (old/many)</i> Предлози за изражавање места – <i>from, in ...</i> Саксонски генитив са именицама у једнини Употреба чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом Императив Основни бројеви (0–100) Алфабет (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; конвенције у писању личних заменица; конвенције у саопштавању телефонских бројева и адреса; употреба титула уз презимена (<i>Mr, Mrs, Miss</i>); разлике између српске азбуке и енглеског алфавета; конвенције у писању разгледница и писама.</p>
<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА</p>	<p><i>Listen, point and repeat. Listen again. Match the words with the things/people in the picture. Order the lines. Ask and answer questions about the photo on page 38. Spell your name. Ask your friend to spell his/her name. Write/Circle the</i></p>

	<p>letters/numbers. Write/Say true or false. Complete the sentences/dialogue. Complete the table with ticks and crosses. Read the story. Read and check. Think of a place/person. Come and help! Wait and see! Watch out! Hurry up! Close/Open the door/a window, please! Smile! It's my/your/Oliver's turn!</p> <p>Императив Присвојни придеви – <i>my, your...</i> Алфабет Бројеви 0–100 (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости.</p>
<p>ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p>	<p><i>Can we meet on Saturday and play football? I'm sorry, I've got a music class on Saturday, but we can meet on Sunday. Really? Sunday is ok for me too! Great! See you at the park! It's hot today. Let's go to the beach! Sorry, but I can't swim! I'm very tired. Let's go home! Come and meet my friends! Listen to the music!</i></p> <p>Модални глагол <i>can</i> за изражавање предлога и способности Императив (Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА</p>	<p><i>Can you spell that again, please?/Can you write it on the board, please? Can/May I read the story? Of course you can. Can/May I sit here, please? No, it's Nina's seat. Can/May I borrow your dictionary? Yes, here you are. Thank you/Thanks. You're welcome. Thanks for your help.</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање молбе – <i>can/may</i> Саксонски генитив са именицама у једнини (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.</p>
<p>ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА, РОЂЕНДАНА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА</p>	<p><i>Welcome to my birthday party! Happy birthday to you! Thanks! How many candles are there on your birthday cake? Happy New Year!/Merry Christmas!/Happy Valentine's Day!/Happy Easter! Thanks, same to you! Let's have a party. Let's celebrate! What do you do on New Year's Day? We open our presents and watch films about Santa Claus and his reindeer. At Easter we decorate Easter eggs. Children dress up for Halloween. Look at the fireworks!</i></p> <p>Императив <i>The Present Simple Tense</i> за описивање уобичајених</p>

	<p>радњи (само као опција, рецептивно) Питања са <i>What/How many</i> (Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и догађаји и начини обележавања/прославе.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА</p>	<p><i>Who's this? It's Johnny Depp, my favourite actor. He's American. That's a photo of my family. Look, they're all smiling. How many teeth has your baby brother got? What colour are his eyes? I've/I have got two hands. She's/She has got black hair. He's/He has got big ears. She's/She is tall and slim. My dad's new car is fast and cool. What are these? They're my new felt tip pens. Belgrade is the capital of Serbia. Our city is old, but very nice. There are a lot of beautiful mountains and lakes in my country. What's the capital of England? London buses are red, but its taxis are black. Where are you in this photo? I'm in Sydney, it's a big city in Australia. There are a lot of strange animals and funny birds.</i></p> <p>Глаголи <i>have got, to be</i> за давање описа Показне заменице – <i>this/that, these/those</i> Егзистенцијално <i>There is/are...</i> Питања са <i>Who/What/Where/How many...</i> Правилна множина именица: <i>pen – pens, bus – buses, city – cities...</i> Неправилна множина основних именица: <i>tooth – teeth...</i> Употреба чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом. (Интер)културни садржаји: Познате личности из области спорта, глуме, музике...; престонице земаља енглеског говорног подручја; препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>She's tired/bored. She wants to go home. Is he hungry/thirsty? Does he want a sandwich/a glass of orange juice? They're not cold, they're hot! Are you OK? Is he happy? No, he's sad. His dog is lost.</i></p> <p><i>The Present Simple Tense (be, want)</i> (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ</p>	<p><i>They're at the cinema/museum. Where's your brother? He's in bed. Where's my English dictionary? It's here on my desk. Where are my trainers? They are over there, under the bed. Where's the Statue of Liberty? It's in New York. The London Eye is next to the River Thames.</i></p> <p>Прилози и предлози за изражавање положаја и</p>

	<p>просторних односа: <i>here, there, in, on, at, next to, under...</i> Питања са <i>Where</i> Употреба и изостављање одређеног члана у изразима <i>at the park/beach/cinema/museum, at home/school/work, in bed...</i> (Интер)културни садржаји: препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.</p>
ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	<p><i>What time is it? It's twelve (o'clock). It's a quarter to/past twelve. It's half past twelve. What day is it today? It's Wednesday. It's a nice, sunny day. Is it snowy? No, but it's rainy and windy today. I've got a basketball game at a quarter to four/on Saturday.</i> Питања са <i>What/When</i> Предлози за изражавање времена: <i>at, on, to, past...</i> (Интер)културни садржаји: радна недеља и викенд.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА	<p><i>It's Alex's guitar. Is that Anna's bag? These are not their jackets. Sophie's mum and dad have got/have a big house. My friend hasn't got/doesn't have any brothers or sisters. Have you got/Do you have a bike?</i> Присвојни придеви <i>my, your...</i> Показне заменице – <i>this/that, these/those</i> <i>Have got/Have</i> за изражавање припадања/поседовања Саксонски генитив са именицама у једнини (Интер)културни садржаји: породица, пријатељи, однос према својој и туђој имовини.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА	<p><i>Does he like music? Yes, he loves it./No, he doesn't. Who's your favourite tennis player? What's your favourite hobby? It's an amazing poster! Those computer games are fantastic! The Present Simple Tense</i> глагола <i>be/like/love</i> Питања са <i>Who/What</i> (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији</p>
ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ	<p><i>My brother can play football, but he can't act. How many languages can your dad speak? Can you play the guitar? I can't ride a bike.</i> <i>We are late for our school bus.</i> <i>Look! She's/She is wearing a dress. Is he wearing jeans? Yes, he is. No, he isn't. What are you doing? I'm/I am eating a biscuit. What are they doing? They are not/aren't playing, they're watching TV.</i> Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности <i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних радњи Питања са <i>What/Where/When/How many...</i> (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи - наставне и ваннаставне активности.</p>

ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА И КОЛИЧИНЕ	<p><i>How many children are there in your class? There are 11 boys and 14 girls.</i></p> <p><i>How many classes have we got today? We've got four classes.</i></p> <p><i>Her granny is 65.</i></p> <p>Правилна множина именица: <i>boy-boys, girl-girls, class-classes...</i></p> <p>Неправилна множина основних именица: <i>child-children...</i></p> <p>Питања са <i>How much/many</i></p> <p>Основни бројеви 0–100</p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Конвенције у писању двоцифрених бројева. Новчане валуте у земљама енглеског говорног подручја и њихове ознаке.</p>
-----------------------------	---

Назив предмета	МАТЕМАТИКА	
Циљ	<p>Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.</p>	
Разред	Трећи	
Годишњи фонд часова	180	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); – изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); – подели број бројем прве 	БРОЈЕВИ	<p>Бројеви прве хиљаде.</p> <p>Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак).</p> <p>Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак).</p> <p>Зависност резултата од промене компонената.</p> <p>Једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \times x = b$.</p> <p>Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$.</p> <p>Римске цифре D, M.</p>

<p>десетице, са и без остатка, и провери резултат; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; – одреди десетице и стотине најближе датом броју; – реши једначину са једном рачунском операцијом; – одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину;</p>		<p>Упоређивање разломака са једнаким именицима. Децимални запис броја са једном децималом.</p>
<p>– упореди разломке облика са једнаким именицима; – резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; – уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; – чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм); – црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; – конструише троугао и круг; – именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; – разликује врсте углова и троуглова; – одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца;</p>	<p>ГЕОМЕТРИЈА</p>	<p>Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.</p>
	<p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p>	<p>Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (дценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km). Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – опише особине правоугаоника и квадрата; – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање; – чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; – упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); – примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама. 		
---	--	--

Назив предмета	ПРИРОДА И ДРУШТВО
Циљ	Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
Разред	Трећи
Годишњи фонд часова	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; – одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; – илуструје примерима 	МОЈ КРАЈ	Природа, човек, друштво	<p>Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају.</p> <p>Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом краја.</p> <p>Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот).</p> <p>Производне и непроизводне делатности и</p>

<p>како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају;</p> <p>– примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима;</p> <p>– повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи;</p> <p>– повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи;</p> <p>– примени правила безбедног понашања у саобраћају;</p> <p>– разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу;</p> <p>– повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха;</p> <p>– очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра;</p> <p>– прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране;</p> <p>– илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини;</p> <p>– примени поступке (мере) заштите од заразних болести;</p> <p>– се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења;</p> <p>– опише пут којим се може</p>			<p>њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај.</p> <p>Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну возњу ролера, тротинета и бицикла.</p> <p>Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи.</p> <p>Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха).</p> <p>Мерење температуре воде, ваздуха и тела.</p> <p>Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. <p>Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови.</p> <p>Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница.</p> <p>Значај и заштита вода и водених животних заједница.</p> <p>Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима.</p> <p>Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).</p>
		Оријентација у простору и времену	<p>Главне стране света.</p> <p>Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије” перспективе.</p> <p>План насеља.</p> <p>Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци).</p> <p>Мој крај на географској карти Републике Србије.</p> <p>Временске одреднице (датум, година, деценија и век).</p>
		Прошлост	<p>Историјски извори (материјални, писани и усмени).</p> <p>Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости –</p>

стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; – идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; – користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; – прикупи и представи податке о прошлости породице и краја; – повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; – доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; – разликује природне и вештачке изворе светлости; – повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; – повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора; – разликује повратне и неповратне промене материјала; – уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; – одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; – објасни како рециклажа помаже очувању природе;			занимања, одевање, исхрана, дечије игре.
		Кретање	Кретање тела по путањи (праволинијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела. Дејство Земљине теже – падање тела. Утицај облика тела на брзину падања. Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка – облик и величина сенке. Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.
		Материјали	Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање). Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детергент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.

<p>– изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком;</p> <p>– сарађује са другима у групи на заједничким активностима;</p> <p>– представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др);</p> <p>– повеже резултате рада са уложеним трудом.</p>			
--	--	--	--

Назив предмета	ЛИКОВНА КУЛТУРА
Циљ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Разред	Трећи
Годишњи фонд часова	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора;</p> <p>– повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом;</p> <p>– преобликује,</p>	МАТЕРИЈАЛИ	<p>Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...).</p> <p>Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре.</p> <p>Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје.</p> <p>Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.</p>

<p>самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; – изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; – укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; – изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем; – распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; – разговара са вршњацима о</p>	<p>СПОРАЗУМЕВАЊЕ</p>	<p>Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...</p>
	<p>КОМПОЗИЦИЈА</p>	<p>Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.</p>
	<p>ПРОСТОР</p>	<p>Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама... Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.</p>

<p>дoживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; – учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.</p>		
--	--	--

Назив предмета	МУЗИЧКА КУЛТУРА	
Циљ	Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.	
Разред	Трећи	
Годишњи фонд часова	36	
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;</p>	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу. Музичка прича. Филмска музика.</p>

<p>– наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе;</p>		<p>Музички бонтон. Музика и здравље. Дигитализација.</p>
<p>– разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима;</p> <p>– повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима;</p> <p>– препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;</p> <p>– повезује почетне тонове песама – модела и једноставних наменских песама са тонском висином;</p> <p>– комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет;</p> <p>– свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу;</p> <p>– осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу;</p> <p>– осмисли музички одговор на музичко питање;</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од <i>ха</i> до <i>це</i>². Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано, форте, крешендо и декрешендо), тонске висине (од <i>це</i>¹ до <i>ге</i>¹). Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту.</p>
<p>– осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;</p> <p>– изабере одговарајући музички садржај(од понуђених) према литерарном садржају;</p> <p>– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;</p>	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).</p>

<p>– коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; – учествује у школским приредбама и манифестацијама.</p>		
---	--	--

Назив предмета	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ		
Циљ	Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.		
Разред	Трећи		
Годишњи фонд часова	108		
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	
<p>– примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – коригује сопствено</p>	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	<p>Основни садржаји Вежбе за развој снаге са и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.</p>	
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	<p>Техника трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчком техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником.</p>
		Спортска гимнастика	<p>Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови.</p>

<p>држања тела на основу савета наставника; – правилно држи тело; – правилно подиже, носи и спушта терет; – изведе кретања, вежбе и – саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи терминологију вежбања; – поштује правила понашања на вежбалиштима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; – правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; – прати промене у тежини и висини код</p>			<p>Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди.</p>
		Основе тимских, спортских и елементарних игара	<p>Између четири ватре Мини-рукомет. Футсал – „мали фудбал”.</p>
		Плес и ритмика	<p>Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло „Савила се бела лоза винова”. Народно коло из краја у којем се школа налази.</p>
		Пливање	<p>Прилагођавање на водену средину и основна обука пливања.</p>
		Полигони	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.</p>
	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p>	<p>Култура вежбања и играња</p>	<p>Основна правила: Између четири ватре, Мини-рукомета и Фудсала. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз). Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности.</p>
		<p>Здравствено васпитање</p>	<p>Моје срце – пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде.</p>

<p>себе и других;</p> <ul style="list-style-type: none"> – препозна здравствено стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; – уредно одржава простор у коме живи и борави; – користи здраве намирнице у исхрани; – повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању. 			
---	--	--	--

Назив програма	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ		
Циљ	Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.		
Разред	трећи		
Годишњи фонд часова	36 часова		
ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	
– својим понашањем показује да прихвата	ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а	Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти	

<p>различитост других; – препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; – се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама; – препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; – укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; – објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру; – укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; – наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; – наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; – тражи помоћ у ситуацијама кршења</p>	<p>сви равноправни</p>	<p>(по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници. Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. Осетљиве друштвене групе Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права. Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију. Дискриминација Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнаким као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.</p>
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници</p>	<p>Локална заједница Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права. Потребе и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, културним и уметничким активностима. Комуналне услуге Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаце, димничари. Институције и организације Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске</p>

<p>својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.</p>		<p>организације. Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници. Наша локална заједница Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана, Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље). Доступност садржаја у нашем окружењу слепим или глумим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз). Брига деце о својој локалној заједници – о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потрошњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно. Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Снага узајамне помоћи</p>	<p>Солидарност Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажаљења и солидарности. Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца). Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције). Медији као подршка солидарности. Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама. Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне</p>

		<p>помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца).</p> <p>Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција солидарности у локалној заједници</p>	<p>Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници</p> <p>Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције.</p> <p>Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације.</p> <p>Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл.</p> <p>Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу.</p> <p>Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>

3.4. Програм наставе и учења за 4. разред

Назив предмета

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ

Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Разред

Четврти

Годишњи фонд часова

180 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
--	-------------------------	-----------------

<ul style="list-style-type: none"> – чита са разумевањем различите врсте текстова; – укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове; – разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује позитивне и негативне особине ликова; – уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам); – тумачи идеје књижевног дела; – препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; – уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу; – разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу; – преприча текст из различитих улога/перспектива; 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Поезија</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шаљива народна песма <i>Женидба врапца Подунавца</i> 2. Војислав Илић: <i>Јесен</i> / Владислав Петковић Дис: <i>Зима</i> 3. Момчило Мошо Одаловић: <i>Молитва за маму</i> 4. Мирослав Антић: <i>Космонаутска песма</i> 5. Бранко Миљковић: <i>Песма о цвету</i> 6. Добрица Ерић: <i>Завичај / Отаџбина је наша очевина</i> / Момчило Мошо Одаловић: <i>Птице косовчице</i> 7. Мирослав Антић: <i>Прва љубав / Најљубавнија песма</i> / Алексије Марјановић: <i>Љубав</i> 8. Бранко Ђопић: <i>Месећ и његова бака</i> / Десанка Максимовић: <i>Пауково дело</i> 9. Бранислав Црнчевић: <i>Кад би мени дали један дан</i> 10. Владимир Андрић: <i>Дај ми крила један круг</i> 11. Народна песма <i>Милош у Латинима</i> 12. Народна песма <i>Јетрвица адамско колена</i> <p>Проза</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна прича о животињама: <i>Међед, свиња и лисица</i> 2. Народна приповетка: <i>Најбоље задужбине</i> 3. Народна приповетка: <i>Ветар и сунце</i> 4. Народна бајка: <i>Пепељуга</i> 5. Бранислав Нушић: <i>Прва љубав</i> (одломак из <i>Аутобиографије</i>) 6. Бранислав Црнчевић: <i>Босоноги и небо</i> 7. Гроздана Олујић: <i>Стакларева љубав</i>
--	-------------------	--

<ul style="list-style-type: none"> – уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив); – уочи супротстављеност лица у драмском тексту; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; – усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела; – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику; – одреди основне реченичне чланове; – разликује врсту речи од службе речи у реченици; – поштује и примени основна правописна правила; – правилно пише сва три модела управног говора; – употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; – употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог 		<ol style="list-style-type: none"> 8. Светлана Велмар Јанковић: <i>Стефаново дрво</i> 9. Лав Николајевич Толстој: <i>Врабац и ласте / Два мраза</i> 10. Драган Алексић: <i>Позориште на небу</i> 11. Весна Алексић: <i>Детективско срце</i> 12. Ханс Кристијан Андерсен: <i>Ружно Паче – читање у наставцима</i> <p>Драмски текстови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гвидо Тартаља: <i>Подела улога</i> 2. Љиљана Крстић: <i>Кад пролеће дође</i> 3. Дејан Алексић: <i>Слава</i> <p>Научнопопуларни и информативни текстови (из књига, енциклопедија и часописа за децу)</p> <ul style="list-style-type: none"> • о нашим знаменитим књижевницама, сликаркама и научницама; • о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; • о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету • бонтон. <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу 2. Драган Лукић: Избор из поезије за децу 3. Јасминка Петровић: <i>О дугмету и срећи</i> 4. Рене Гијо: <i>Бела Грива</i> 5. Ерик Најт: <i>Леси се враћа кући</i> 6. Александар Поповић: <i>Пепељуга</i> <p>ДОПУНСКИ ИЗБОР (са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избор драмских текстова за децу 2. Бранко В. Радичевић: <i>Песме о мајци</i>
---	--	---

<p>облика;</p> <ul style="list-style-type: none"> – препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији; – напише разгледницу, честитку, приватно писмо; – прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној; – повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; – правилно структурира текст; – учествује у предлагању садржаја и начина рада. 		<ol style="list-style-type: none"> 3. Светлана Велмар Јанковић: <i>Књига за Марка / Очаране наочаре</i> 4. Горан Петровић: <i>Разлике</i> 5. Едмондо де Амичис: <i>Срце</i> 6. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> 7. Михаел Енде: <i>Бескрајна прича (одломак)</i> 8. Астрид Линдгрен: <i>Пити Дуга Чарана</i> 9. Златко Васић: <i>Чаробно путовање</i> 10. Урош Петровић: <i>Мартинина велика загонетна авантура</i> 11. Гордана Тимотијевић: <i>Сличице / Владимир из чудне приче</i> 12. Угљеша Шајтинац: <i>Чарна и Несвет</i> 13. Момо Капор: <i>Сања</i> 14. Весна Алексић: <i>Брљиво срце</i> <p>Књижевни појмови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – шаљива народна песма, – прича о животињама, – особине народне епске песме, – приповетка, – роман за децу, – персонификација, – опис природе и ликова, – приповедање у 1. и 3. лицу, – сукоб драмских лица.
	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Грамматика и правопис</p>	<p>Речи које у писању и говору мењају облик; речи које не мењају облик (без именовања врста непроменљивих речи).</p> <p>Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе).</p> <p>Појам субјекта; различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат.</p> <p>Појам предиката (глаголски предикат).</p> <p>Појам објекта (именице у функцији објекта).</p> <p>Прилошке одредбе за време, место и начин.</p> <p>Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; придев уз именицу у служби атрибута у оквиру</p>

		<p>групе речи која има службу субјекта или објекта. Управни говор (трећи модел). Велико слово: имена становника држава и насеља; називи улица и тргова; имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. <i>Ружно Паче...</i>); устаљена и посебно наденута имена животиња; називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом Природа и друштво). Речца <i>ли</i>; скраћени упитни облик <i>је ли (је л')</i> према узрочном везнику <i>јер</i>. Предлог <i>са</i> уз заменице (нпр. <i>са мног, с њом</i> и сл.). Писање вишечланих бројева.</p>
	<p style="text-align: center;">ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Основни облици усменог и писменог изражавања: препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану); причање у дијалогској форми (уношење дијалога, управног говора у структуру казивања); описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази. Разгледница, честитка, писмо. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе. Говорне вежбе: рецитоване, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста и сл. Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица <i>Ви</i> из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца <i>ли</i>, предлог <i>са</i>, вишечлани бројеви). Језичке вежбе: допуњавање реченица</p>

		<p>предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљених израза; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју.</p> <p>Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту.</p>
--	--	--

СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК

ПРОГРАМ А

(основни ниво стандарда)

Циљ Циљ учења *српског као нематерњег језика* јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.

Разред Четврти
Годишњи фонд часова 108 часова

<i>ИСХОДИ</i> <i>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</i>	<i>ОБЛАСТ/ТЕМА</i>	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходним разредима и проширује их новим језичким садржајима; – искаже радњу у будућности; 	ЈЕЗИК	<p>Око 150 нових пунозначних и помоћних речи;</p> <p>Граматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици);</p> <p>Футур I глагола (сва три лица и оба броја);</p> <p>Императив (2. лице једнине и множине најфреквентнијих глагола);</p> <p>Именица у дативу у функцији</p>

<ul style="list-style-type: none"> – разуме молбу, захтев и налог; – састави реченице с неправим објектом; – користи фреквентне одредбе за узрок и начин; 		<p>неправог објекта уз глаголе давања и говорења; Присвојне заменице за сва три лица једнине и множине – слагање с именицом у једнини; Прилози <i>сутра, ујутру, увече</i>; Узрочна реченица с везницима <i>јер</i> и <i>зато што</i> (на нивоу разумевања); Фреквентни прилози за начин; Творба именица са значењем вршиоца радње, имаоца занимања изведене суфиксима: <i>-ар, -ац, -ач</i>; Именице које означавају женску особу изведене суфиксима: <i>-ица, -ка</i>;</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разуме кратке песме и одабране одломке прозних текстова, по потреби адаптиране; – напамет казује кратке песме и краће литерарне форме; – уочи мелодију стиха и одреди речи које се римују; – издвоји главни догађај у књижевном тексту; – опише једноставним исказима карактеристичне особине књижевног јунака; 	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>Народна прича: „Цврчак и мрав” Момчило Тешић: „Руке” Љубивоје Ршумовић: „Имам право” Војислав Станојчић: „Деда и унук” Иван Пудло: „Два солитера” Селимир В. Милосављевић: „Домаћи задатак” Доситеј Обрадовић: „Пас и његова сенка” (адаптација) Душан Радовић: „Тужибаба” Велимир Милошевић: „Најдража шетња” Драган Лукић: „Фифи”; „Свеједно” Избор из часописа за децу</p> <p>По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи.</p> <p>Наставник бира 7 текстова за обраду.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разуме информације, захтеве и налоге изговорене разговетно и спорим темпом или написане; 	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I. Лично представљање: основне информације о себи – месец рођења, узраст, место и улица становања II. Породица и људи у окружењу:</p>

<ul style="list-style-type: none"> – учествује у дијалогу на задату тему усклађену с тематским областима; – чита у себи с разумевањем кратке линеарне и нелинеарне текстове с познатом лексиком и граматиком; – пише кратак текст (ћирилицом или латиницом) у складу с предвиђеном ортографском нормом. 		<p>чланови шире породице и основне информације о њима</p> <p>III. Живот у кући: простор у коме се учи и одмара; радни дани и викенд; подела послова и обавеза у породици</p> <p>IV. Храна и пиће: избор хране и пића, воће и поврће, посластице</p> <p>V. Одећа и обућа: одевни предмети за одређене прилике (свечана и спортска одећа)</p> <p>VI. Здравље: лекарски преглед и интервенције; најчешће болести</p> <p>VII. Образовање: учење и школске обавезе; излет, екскурзија</p> <p>VIII. Природа: домаће и дивље животиње; основни географски појмови, стране света</p> <p>IX. Спорт и игре: спортови и основна спортска опрема</p> <p>X. Насеља, саобраћај и јавни објекти: делови града; на путу до школе, учесници у саобраћају; пекара, посластичарница</p> <p>XI. Нетематизована лексика: присвојне заменице; везници, прилози, упитне заменице и заменички прилози, речце</p> <p>XII. Комуникативни модели: давање и тражење информација; захтев; допадање/недопадање; тражење допуштења; привлачење пажње</p>
--	--	---

ПРОГРАМ Б

(средњи–напредни ниво стандарда)

Циљ	Циљ учења <i>српског као нематерњег језика</i> јесте оспособљавање ученика да води усмену и писану комуникацију са говорницима српског као матерњег језика ради каснијег пуног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и упознавање српске културне баштине и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.
Разред	Четврти
Годишњи фонд часова	108 часова

<i>ИСХОДИ</i> <i>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</i>	<i>ОБЛАСТ/ТЕМА</i>	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходним разредима и проширује их новим језичким садржајима; – користи фреквентне одредбе за узрок и начин; – користи сложени предикат с модалним глаголима; 	ЈЕЗИК	<p>200–250 нових пунозначних и помоћних речи;</p> <p>Грамматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици);</p> <p>Узрочна реченица с везницима <i>јер</i> и <i>зато што</i>;</p> <p>Фреквентни прилози за начин;</p> <p>Сложени глаголски предикат с модалним глаголима: <i>требати</i>, <i>морати</i>, <i>моћи</i>, <i>смети</i>, <i>желети</i>;</p> <p>Творба именица изведених суфиксима: <i>-ар</i>, <i>-ица</i>, <i>-ач</i> са значењем вршиоца радње и назива занимања;</p> <p>Именице изведених суфиксима: <i>-ица</i> и <i>-ка</i> које означавају женску особу;</p>
<ul style="list-style-type: none"> – именује ауторе обрађених књижевних текстова; – разуме кратке песме и одабране одломке прозних текстова, по потреби адаптиране; – напамет казује кратке песме и краће 		<p>Ј. Ј. Змај: „Што волим”</p> <p>Милена Михајловић: „Свет у мени и око мене” (одломци о чулу мириса)</p> <p>Добрица Ерић: „Наш повртњак”</p> <p>Љубивоје Ршумовић: „Имам право”</p> <p>Душко Радовић: „Замислите”</p> <p>Народна пословица: „Не кажи све што знаш...”</p> <p>Војислав Станојчић: „Деда и унук”</p>

<p>литерарне форме;</p> <ul style="list-style-type: none"> – уочи мелодију стиха и одреди речи које се римују; – издвоји главни догађај у књижевном тексту; – опише једноставним исказима карактеристичне особине књижевног јунака; – прати временски след догађаја у књижевном тексту и одреди место догађаја/збивања у литерарном тексту; 	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>Селимир В. Милосављевић: „Домаћи задатак” Доситеј Обрадовић: „Пас и његова сенка” Душан Радовић: „Тужибаба” Велимир Милошевић: „Најдража шетња” Јасминка Петровић: „Кажи тети „Добар дан’ ” (одломак из приче „Кажи тети „Добар дан’ ”) Перо Зубац: „Добар друг ти вреди више”</p> <p>Избор из часописа за децу</p> <p>По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи.</p> <p>Наставник бира 10 текстова за обраду.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разуме информације, захтеве и налоге изговорене разговетно и спорим темпом или написане; – иницира и води дијалог; – искаже своје потребе или планове; – чита линеарне и нелинеарне текстове с претежно познатом лексиком; – пише кратак текст (ћирилицом или латиницом) у складу с тематским областима и препорученом лексиком поштујући ортографску норму. 	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I. Лично представљање: основне информације о себи и члановима породице – место и улица становања, узраст; лична интересовања</p> <p>II. Породица и људи у окружењу: чланови шире породице (теча, ујна, стрина)</p> <p>III. Живот у кући: опис просторија у кући/стану; радни дани и викенд; подела послова и обавеза у породици; одлазак у госте и дочек гостију</p> <p>IV. Храна и пиће: избор хране и пића, воће и поврће, послатице; помоћ у припремању хране</p> <p>V. Одећа и обућа: одевни предмети за одређене прилике (свечана и спортска одећа)</p> <p>VI. Здравље:</p>

		<p>лекарски преглед и интервенције; најчешће болести</p> <p>VII. образовање: настава, учење и школске обавезе, језици (које ученик говори, учи, разуме), домаћи задаци; слободне активности, зимски и летњи распуст</p> <p>VIII. Природа: домаће и дивље животиње и њихови младунци, биљке у окружењу (трава, дрвеће, цвеће); основни географски појмови</p> <p>IX. Спорт и игре: спортови, основна спортска опрема</p> <p>X. Насеља, саобраћај и јавни објекти: делови града, улице и тргови; учесници у саобраћају, најчешћи саобраћајни знаци; пекара, посластичарница</p> <p>XI. Нетематизована лексика: датиуми; казивање пуних сати; називи математичких ознака (пута и подељено); мерне јединице; предлози, везници, прилози, упитне заменице и заменички прилози, речце</p> <p>XII. Комуникативни модели: давање и тражење информација; захтев; допадање/недопадање; тражење допуштења; привлачење пажње</p>
--	--	--

Назив предмета СТРАНИ ЈЕЗИК

Циљ **Циљ** наставе и учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Разред **Четврти**
Годишњи фонд **72**
часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
<ul style="list-style-type: none"> – поздрави и отпоздрави, примењујући једноставнија језичка средства; – представи себе и другог; – разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих; – поставља једноставнија питања личне природе; – у неколико једноставнијих везаних исказа саопшти информације личне природе о себи и другима водећи рачуна о приватности и поверљивости; – разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на права детета; – разуме једноставнија упутства, налоге и упозорења и реагује на њих; – саопшти једноставнија упутства, налоге и упозорења уз одговарајуће образложење; – разуме позив на заједничку активност и реагује на одговарајући начин; – упути позив на заједничку активност; – разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз одговарајуће образложење; – упути кратке и једноставније молбе; 	ПОЗДРАВЉАЊЕ	Реаговање на усмени и писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); усмено и писано изражавање прикладних поздрава.
	ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	Слушање једноставнијих текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних.
	РАЗУМЕВАЊЕ И ИСКАЗИВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИЈИХ УПУТСТАВА, НАЛОГА И УПОЗОРЕЊА	Слушање налога, упутстава и упозорења и реаговање на њих; давање једноставнијих налога, упутстава и упозорења (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично).
	ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	Слушање једноставнијих позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност коришћењем једноставнијих исказа.
	ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	Слушање једноставнијих исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање усменог и писаног одговора на исказану молбу коришћењем једноставнијих језичких средстава; упућивање молби, исказивање захвалности и извињења.
	ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА	Слушање једноставнијих исказа којима се честитају празници и други значајни догађаји; реаговање

<ul style="list-style-type: none"> – искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; – разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих; – упути једноставније честитке; – разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, наведе најубичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника; – именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставније описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; – разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих; – тражи и пружи једноставнија обавештења о положају у простору; – разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време; 		на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки.
	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	Слушање једноставнијих описа бића, предмета, места и појава; давање кратких описа бића, предмета, места и појава; тражење и давање информација у вези са описом бића, предмета, места и појава.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање једноставнијих исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих и туђих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на њих.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	Слушање текстова у којима се на једноставнији начин описује положај у простору; усмено и писано тражење и давање информација о положају у простору коришћењем једноставнијих језичких средстава.
	ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	Слушање једноставнијих исказа у вези са хронолошким временом и метеоролошким приликама; усмено и писано тражење и давање информација о хронолошком времену и метеоролошким приликама коришћењем једноставнијих језичких средстава.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/ НЕПОСЕДОВАЊА	Слушање текстова с једноставнијим исказима за изражавање припадања/ неприпадања и поседовања/ непоседовања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања коришћењем једноставнијих језичких средстава.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА И ДОПАДАЊА/ НЕДОПАДАЊА	Слушање текстова с једноставнијим исказима за изражавање интересовања, допадања/недопадања и реаговање

<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих; 		<p>на њих; усмено и писано исказивање интересовања, допадања/недопадања коришћењем једноставнијих језичких средстава.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – тражи и даје једноставнија обавештења која се односе на припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање; – разуме једноставније исказе за изражавање интересовања, допадања / недопадања и реагује на њих; 	<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>Слушање једноставнијих исказа који говоре о радњама и способностима у садашњости; описивање радњи и способности у садашњости, постављање питања и одговарање на њих, усмено и писано, коришћењем најједноставнијих језичких средстава.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изражава допадање / недопадање уз најједноставније образложење; – тражи најједноставније образложење допадања/недопадања; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; – опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства – разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене; – учествује у предлагању садржаја и начина рада. 	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА, КОЛИЧИНЕ И ЦЕНА</p>	<p>Слушање једноставнијих исказа који говоре о броју, количини и цени; саопштавање броја, количине и цена; усмена и писана размена информација о броју, количини и ценама, коришћењем једноставнијих језичких средстава.</p>

ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ	<p><i>Hi/Hello (everyone/guys)! Nice to see you again! Nice to see you too! How are you today? I'm fine, thank you, and you? I'm very well, thanks./Not great./I'm OK.</i></p> <p><i>Good morning/afternoon/evening/night.</i></p> <p><i>Goodbye./Bye. See you (all) in 5 minutes/soon/later/tomorrow/on Monday/next week/in September/next year!</i></p> <p><i>Have a nice day/weekend/trip/holiday! Thanks, same to you!</i></p> <p><i>Welcome to our school/town/city!</i></p> <p>Личне заменице: <i>I, you...</i></p> <p>Глагол <i>to be</i> – <i>the Present Simple Tense</i>.</p> <p>Императив.</p> <p>Предлози са прилошким одредбама за време: <i>on, in...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.</p>
ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	<p><i>Which/What school do you go to? I go to (school's name) Primary School.</i></p> <p><i>What's the name of your school?</i></p> <p><i>What year/grade are you in? I'm in year 4/the fourth grade. Which class are you in? I'm in class 4₁/4_a, and you?</i></p> <p><i>Who are they? What are their names? She's Dunja and he's Mateja. They are not in year four/the fourth grade. They're in year three/the third grade.</i></p> <p><i>This is our head teacher, Mrs Parsons. Who's that? It's Miss Herbert, she's a P.E. teacher. Who's your class teacher?</i></p> <p><i>Who's the class monitor? Who's absent? Everybody's present.</i></p> <p><i>Meet my new friend Dorian. He's from Greece. His father's Greek, but his mum's Serbian. He lives on an island. Where does your friend live? She's Montenegrin. She lives in the mountains. Do you live in a flat or a house?</i></p> <p><i>Peter's family are from the USA. His mum works in a restaurant. Where does his dad work?</i></p> <p><i>These are my aunt Sladana and her husband Zoran. They've got twin daughters. Those are my uncle Miodrag and his wife Ana. How many children have they got? They've got three sons. What are your cousins' names? How old are they?</i></p> <p><i>It's Marija's eleventh birthday today./She's 11 today. When's your birthday?</i></p> <p><i>It's in May/on 5th May/May 5th.</i></p>

	<p><i>Who's the winner of the competition?</i> <i>Who's the world skateboarding champion?</i> <i>Who are the characters in the story? Who are they? The boys'/girls'/children's names are...</i> <i>Tell me about your family/friends.</i></p> <p>Личне заменице: <i>I, you...</i> Присвојни придеви: <i>my, your...</i> Показне заменице: <i>this/that, these/those.</i> <i>Have got</i> за изражавање поседовања. <i>The Present Simple Tense.</i> Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/How (old/many).</i> Правилна множина именица: <i>daughter-daughters, son-sons...</i> Неправилна множина основних именица: <i>child – children...</i> Предлози са прилошким одредбама за место: <i>from, in, on...</i> Предлози са прилошким одредбама за време: <i>in, on...</i> Саксонски генитив са именицама у једнини/множини. Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, са редним бројевима, као и са основним географским појмовима. Императив. Основни бројеви 0-100. Редни бројеви 1-30.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Устаљена правила учтивости; употреба титула уз презимена (<i>Mr, Mrs, Miss</i>); конвенције у писању/изговору датума; разлике између британске и америчке варијанте енглеског језика у изговору, лексичком фонду и правопису.</p>
<p>РАЗУМЕВАЊЕ, ТРАЖЕЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИЈИХ УПУТСТАВА, НАЛОГА И УПОЗОРЕЊА</p>	<p><i>Hurry up! We're late for school!</i> <i>Stand up! Sit down! Sit up straight!</i> <i>Take out your books/notebooks! Put them down/away!</i> <i>Get quiet, everyone!</i> <i>Which page? Turn to page 20. / Page 20, everyone!</i> <i>Whose turn is it? It's Stefan and Filip's turn!</i> <i>Listen to the question! Listen and tick or cross. Put up your hand when you finish!</i> <i>Complete the sentence/dialogue/description.</i> <i>Describe your room/house. Make a project about your town.</i> <i>Let's take some photos of the new lab for our school website. E-mail the photos to the ICT teacher.</i> <i>Put the forks on the left side and knives and spoons on the right side of the plate. How many forks/knives/spoons? Place the teaspoon on the saucer.</i> <i>Put the candle inside the pupkin! What's next?</i> <i>Look at my school report card! It's all 5s/As!</i></p>

	<p><i>Look at the shooting star! Make a wish! Don't sit down! Don't talk in class! Don't open the window – it's cold in here! Don't touch that – it's hot! Watch out! The floor is wet. Take off your shoes! Put on your trainers! Be quick! Let's practise! Just a second/moment/minute, please! Ready, steady, go! Time to eat, everyone! Ask the dinner/cleaning ladies. Come in! Come back! No way! Go away! Stop it! Leave me alone! Move over! Make way! Stop! We can't cross the road here! The traffic light is red! Say hello/goodbye! Say "Cheese"! Wave goodbye! Anyone else? Is that all? That's all for today!</i></p> <p>Императив. Питања са <i>What/Which/Whose/How many/much...</i> Правилна множина именица: <i>book-books, notebook-notebooks...</i> Множина именица које се заврша вају на <i>-y, -o, -f/fe: photo-photos, knife-knives...</i> Саксонски генитив са именицама у једнини/множини. Употреба чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом. Бројеви 0-100.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Поштовање основних правила учтивости.</p>
<p>ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p>	<p><i>Look! There's a game on the playing field/in the playground! Come on, let's go and watch! Sorry, I can't, I don't have/haven't got time. Let's play hide and seek! I hate hide and seek, let's go swimming! How about rollerblading/riding bikes? Let's do eeny-meeny-miny-moe to decide! OK then! Are you coming to the swimming pool with us? No, I'm not, I've got a cold. Can you join our team and play with us? Great! I love handball! Welcome to the team! Come with us! / Sorry, I can't play handball. I don't know the rules. Let's buy a present for Luka. What/How about a CD? That's a good/great idea! Let's make/write birthday/Mother's Day/New Year/Christmas cards!</i></p> <p>Императив . Модални глагол <i>can</i> за изражавање предлога и способности. <i>Have got.</i> <i>The Present Simple Tense.</i> <i>The Present Continuous Tense.</i> <i>What/How about.</i> Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, као и са називима игара/хобија/спорта.</p>

	<p>(Интер)културни садржаји: Прикладно позивање и прихватање/одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА</p>	<p><i>Can/May I have a whiteboard marker/pen, please? Yes, here you are/here it is. Thank you/Thanks. You're welcome.</i> <i>Can I sharpen my pencil? Of course you can.</i> <i>Excuse me, teacher, can you repeat the last sentence, please?</i> <i>Can you spell that for me, please?</i> <i>Can/May I insert the disc?</i> <i>Can/May we sit down here? No, they are Nikola's and Ema's seats.</i> <i>Can I have my ball back? Sorry, it's those boys' ball.</i> <i>Can I touch the animals? No, you can't, it's dangerous.</i> <i>Can you pass the salt, please?</i> <i>Can I have a slice of bread?</i> <i>Thanks a lot. Thank you for your help/everything.</i> <i>I'm sorry I'm late. Can you help me with these boxes, please? Oh sorry, I'm in a hurry. I'm late for my piano class.</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање молбе: <i>can/may</i>. Саксонски генитив са именицама у једнини/множини.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.</p>
<p>ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА</p>	<p><i>Best wishes for the New Year. I wish you a merry Christmas and many gifts from Santa Claus. Dear Family, I love you so much and that's why I'm sending this card.</i> <i>Happy Easter to you and your family. Hope you have a wonderful day!</i> <i>Happy Mother's Day! Happy Women's Day! Happy Saint Sava's Day! Happy teachers' Day! Happy April Fools' Day! Happy Halloween! Happy Holiday!</i> <i>We wish you a great school year! We wish you good teachers and new friends!</i></p> <p>Правилна множина именица: <i>teacher-teachers...</i> Неправилна множина основних именица: <i>woman-women...</i> Саксонски генитив са именицама у једнини/множини.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и догађаји и начини обележавања/прославе.</p>

ОПИСИВАЊЕ
БИЋА, ПРЕДМЕТА,
МЕСТА И ПОЈАВА

*I'm small but strong! My friends are brave and clever. Maša's polite. She's an intelligent girl. That boy isn't nice.
Our teacher is kind but strict.
This homework is easy. Those exercises are hard. Easy peasy! It's a piece of cake!
It's a lie! It's true! That's fair/unfair!
Which is your bag, Sam? The blue bag, Sir/Mr Wilson.
Which girl is Sophie? She's wearing large earrings and sunglasses.
What's the weather like? It's hot and sunny/cold and windy today. It's raining cats and dogs!
On my birthday I usually have a party with my friends from school. How do you celebrate your birthday?
On Women's Day we usually give flowers or small presents to our mums, aunts and grannies.
We celebrate Saint Sava's Day in our school. It's on 27th January. I'm in the school play this year!
April Fools' Day is a special day for jokes and tricks. In fact, it's only half a day because April Fools' Day finishes at midday. No more jokes after lunchtime, please!
Every year at New Year we have a party.
On Easter Sunday we always have a basket of eggs on the table and we eat special food. Do you eat special food on Easter Sunday in your country?
On Halloween children in Britain and America often dress up as witches or ghosts and play 'trick or treat'. Halloween games are fun. What a great pumpkin lantern!
Weekdays aren't fun!
My home is a typical Serbian house. There's a living room, a kitchen, two bedrooms, a bathroom, an attic, and a small garden in front of the house. It's got lots of windows, so it's very light! The attic is spooky. There aren't any windows, so it's very dark. What's your home like?
James Bond is a famous British spy. He's clever and good-looking. Prince Marko is a Serbian national hero. There are a lot of poems about him.
The colours of the Serbian flag are red, blue and white. What are the colours of your country's flag? How many stars are there on the American flag?
There are 50 stars.
London stands/lies on the Thames River. Belgrade stands/lies on the Sava and the Danube Rivers.
Tell me about your town/country.*

Глаголи *have got, to be* за давање описа.

Показне заменице: *this/that, these/those*.

Егзистенцијално *There is/are*.

Питања са *Who/What/Which/Where/How many...*

Правилна множина именица и неправилна множина основних именица.

Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма

	<p>и са појмовима који су одређени контекстом, као и са основним географским појмовима, са редним бројевима и са називима празника. Редни бројеви 1-30.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Познате личности из области спорта, глуме, музике, књижевности, националне историје; престонице и препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>What's the matter? Are you OK/alright? Is everything OK/alright...? I'm feeling/I feel bad. Here, have a glass of water/an orange!</i> <i>I'm feeling/I feel crazy. Don't be silly!</i> <i>I'm angry with you. I'm sorry about that!</i> <i>I'm so happy/glad for you! Bravo! Well done! Thanks.</i> <i>Oh, I love you so much!</i> <i>I'm sorry for your loss. Do you need a hug?</i> <i>Nina's unhappy. She misses her cat. I'm sorry for her cat.</i> <i>We're worried. We're having an English test today. Good luck!</i> <i>Aleksa's upset. He doesn't know the answer. Bad luck! Don't worry!</i> <i>We are always excited on holidays.</i> <i>I don't care! It doesn't matter!</i></p> <p><i>The Present Simple Tense.</i> <i>The Present Continuous Tense.</i> Императив.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ</p>	<p><i>Our school is opposite the park.</i> <i>Where's your classroom? It's on the ground/first/second floor. It's between the language lab and the music room.</i> <i>The school canteen is downstairs, next to the gym. It's the third door on the left/right.</i> <i>The library is upstairs.</i> <i>There's a garden in front of/behind my house.</i> <i>Where are my new CDs? They are on the bookshelves/on the top/bottom shelf.</i></p>

	<p><i>The cat's hiding under the bed. Where's Zoja? She's at Una and Tea's house. Excuse me, I'm looking for the cinema. / Where's the cinema? Go straight on/past the shops. Turn left/right at the cafe. It's on the left/right. Where are the famous monuments in your city/town? Madame Tussauds is a famous wax museum in London. Where are the famous museums in your country?</i></p> <p>Предлози, прилози и прилошки изрази за изражавање положаја и просторних односа: <i>in, on, at, next to, under, in front of, behind, between, opposite, here, there, downstairs, upstairs, (on the) left/right, straight on/past...</i></p> <p>Питања са <i>Where</i>.</p> <p>Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, са редним бројевима, као и са основним географским појмовима.</p> <p>Редни бројеви 1-30.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА</p>	<p><i>What's the date today? It's 3rd March. When's your School Day? It's on 15th November. What time is it now? It's 10.05. It's time for my Maths class. When does the fifth class start/finish? It starts/finishes at half past 12. What time does the ice rink open? What time does it close? On school days I get up at 6.50. We have breakfast between 7 and 7.30. My school day starts at 8 o'clock in the morning and finishes at half past 1. There is a break between 9.30 and 10. What time does your school start/finish? What time do you have breaks? In the afternoon I go to my volleyball practice. I train for an hour. I meet my friends at the weekend. We go on holiday in summer. There are two terms in the school year in my country. The first term starts in September and finishes in January. The second term starts in February and finishes in June. When does spring/summer/autumn/winter start? It's usually warm and rainy in spring. Winters in Canada are very cold and snowy. On 31st October people around the world celebrate Halloween. When are your</i></p>

	<p><i>favourite celebrations/festivals?</i> <i>In Australia Easter isn't in spring – it's in autumn!</i></p> <p>Питања са <i>What/When/What time</i>. Предлози за изражавање времена: <i>at, on, to, past, between...</i> Употреба/изостављање чланова у изразима <i>in the morning/afternoon/evening, at the weekend/at weekends, have breakfast/lunch/dinner, by bus/car/bike, go on holiday</i> и сл., као и са редним бројевима, месецима, годишњим добима и називима празника. Редни бројеви 1-30.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Конвенције у писању/изговору датума; конвенције у саопштавању времена; радна недеља и викенд.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/ НЕПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>I haven't got/don't have my homework today.</i> <i>Has anyone got/Does anyone have wet wipes? Who's got a paper tissue?</i> <i>What have you got for lunch?</i> <i>Whose are these jackets? They are Adrijan's and Petar's/my friends' jackets.</i></p> <p>Присвојни придеви: <i>my, your...</i> Показне заменице: <i>this/that, these/those</i>. <i>Have got</i> за изражавање припадања/поседовања. <i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>be/have</i>. Саксонски генитив са именицама у једнини/множини.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, однос према својој и туђој имовини.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА И ДОПАДАЊА/ НЕДОПАДАЊА</p>	<p><i>What's your favourite book? It's "Charlie and the Chocolate Factory" by Roald Dahl, British writer. Why do you like it? It's fun and interesting.</i> <i>Dodgeball is my favourite P.E. game. Why? Because it's exciting. What's your favourite P.E. activity?</i> <i>My brother's crazy about water sports! He thinks/says they're cool. What about you? Do you like dancing? Yes, I love it. / No, I hate it. What do you like doing at the weekend?</i> <i>How do you like the new game? It's boring/fantastic.</i> <i>I love doughnuts. They are yummy! This pizza's delicious/disgusting. Chips are my favourite food!</i> <i>I don't like Halloween. Tricks are scary. I love national celebrations. They are fun!</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>be/like/love/hate</i>. Питања са <i>Who/What/Which/How</i>. Употреба/изостављање чланова са називима игара/хобија/спорта/</p>

	<p>празника.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Конвенције у писању знакова навода; разлике између британске и америчке варијанте енглеског језика у изговору, лексичком фонду и правопису; интересовања, хобији.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>What are your friends doing now/at the moment? Lazar's helping Magdalena with her homework. Maksim's talking on his mobile phone. Teodora's looking for her eraser. What are you looking for/at? Why's Vanja crying? I don't know. Why are they smiling? You're joking! I'm having fun with my friends! I can do a lot of things. I can talk about my family. I can write, but I can't spell! I can say hello and goodbye in German.</i></p> <p><i>Who/What can you see? Can you hear something?</i></p> <p><i>I don't walk to school, I go by bus. My friend Anastasija goes by car. I listen to music on the bus.</i></p> <p><i>We usually have soup, salad, potatoes and some meat for lunch. What does your family have for breakfast/lunch/dinner?</i></p> <p><i>In the UK children start school at the age of 5, but in my country they start school at the age of 7.</i></p> <p><i>The Queen of England lives in Buckingham Palace. Where does the American President live? He lives in the White House.</i></p> <p><i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних радњи. <i>The Present Simple Tense</i> за описивање уобичајених радњи. Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности. Питања са <i>What/Where/When/How many...</i> Употреба/изостављање чланова и у изразима <i>at the moment, at the weekend/at weekends, go/walk to school, start/finish school, have fun, by bus/car/bike</i> и сл.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; обичаји и начин живљења људи у земљама енглеског говорног подручја.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА, КОЛИЧИНЕ И ЦЕНА</p>	<p><i>This is our first day at school.</i></p> <p><i>Tuesday is the second day of the week.</i></p> <p><i>November is the eleventh month of the year.</i></p> <p><i>We live in the twenty-first century.</i></p> <p><i>Z is the twenty-sixth letter of the English alphabet.</i></p> <p><i>How many subjects have you got at school? We've got nine subjects. What about you?</i></p> <p><i>How many teeth have you got? I've got 24 teeth, and you?</i></p> <p><i>How tall are you? I'm 1 metre 50 cm tall.</i></p>

	<p><i>How old is your little brother? He's 2 and a half years old.</i> <i>Can I have 2 kilos of strawberries / a litre of yoghurt, please?</i> <i>Excuse me, how much are these bread rolls? They are 50 pence/cents/dinars each.</i> <i>How much is this dictionary? It's 15 pounds/euros.</i></p> <p>Правилна множина именица: <i>subject-subjects, dinar-dinars...</i> Неправилна множина основних именица: <i>tooth-teeth...</i> Множина основних именица које се заврша вају на -y, -o, -f/fe: <i>strawberry-strawberries, kilo-kilos, tomato-tomatoes...</i> Питања са <i>How much/many/old/tall...</i> Основни бројеви 0-100. Редни бројеви 1-30. Употреба одређеног члана са редним бројевима.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Конвенције у писању двоцифрених бројева. Новчане валуте у земљама енглеског говорног подручја и њихове ознаке.</p>
--	---

Назив предмета

МАТЕМАТИКА

Циљ

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Разред

Четврти

Годишњи фонд часова

180

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	БРОЈЕВИ	
<ul style="list-style-type: none"> – прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; – одреди месну вредност цифре; – изврши четири основне рачунске операције у скупу N_0; – састави израз, израчуна вредност бројевног изразица и примени својства рачунских операција; 		Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама).

<ul style="list-style-type: none"> – реши једначине и неједначине и провери тачност решења; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; – прочита и запише разломке облика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$); 		<p>Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N_0.</p> <p>Разломци облика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$).</p> <p>Упоредивање разломака са једнаким бројоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким именицима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.</p>
	ГЕОМЕТРИЈА	Квадар и коцка.
<ul style="list-style-type: none"> – упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким бројоцима или именицима; – сабере и одузме разломке са једнаким именицима; – запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; – сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; – чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; – формира низ на основу упутства; – реши задатак применом различитих начина представљања проблема; – именује елементе и опише особине квадрата и коцке; – црта мреже и прави моделе квадрата и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна; – прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и 	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење површине ($m^2, dm^2, cm^2, mm^2, km^2, ha, a$).</p> <p>Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадрата и коцке. Мерење запремине (m^3, dm^3, cm^3, mm^3).</p> <p>Запремина квадрата и коцке.</p>

запемине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и запремину квадра и коцке; – реши проблемске задатке у контексту мерења.		
--	--	--

Назив предмета

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ

Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Разред

Четврти

Годишњи фонд часова

72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије;– одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије;– повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи;– уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије;– представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету;– у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса;	МОЈА ОТАЏБИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Природне и друштвене одлике Србије	Положај, територија, граница и симболи Србије (грб, застава и химна) и национална валута. Природне карактеристике Србије – рељеф, воде, шуме. Типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња – значај и заштита. Национални паркови Србије. Друштвене карактеристике Србије (становништво, насеља и делатности). Грађани Србије (права и обавезе, демократски односи и интеркултуралност). Привредне карактеристике Србије (природни ресурси и делатности у различитим крајевима). Одржива употреба природних ресурса (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, разноврсност биљног и животињског света).
		Човек – природно и друштвено биће	Човек – природно, друштвено и свесно биће. Физичке промене у пубертету. Дигитална безбедност и

<ul style="list-style-type: none"> – повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; – планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; – затражи помоћ уколико се суочи са непримереним садржајима у дигиталном окружењу; – идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаривањем; – испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола; – наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије; – наведе примере употребе магнета у свакодневном животу; – наведе примере превенције и заштите од пожара; – прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; – опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; – представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др); – пронађе и одабере потребне 			<p>последнице прекомерног коришћења информационо-комуникационих технологија; непримерени садржаји.</p> <p>Материјали</p> <p>Смеше (течности, храна, земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше (просејавање, одливање, цеђење, испаривање). Наелектрисавање предмета од различитих материјала. Електрична проводљивост – проводници и изолатори. Рационална потрошња електричне енергије и правилно руковање електричним апаратима у домаћинству. Магнетна својства материјала (природни магнети, могућност намагнетисавања тела и својства које тада испољавају). Запаљиви материјали (ознаке за запаљиве материјале). Ваздух – кисеоник као чинилац сагоревања. Опасност и заштита од пожара.</p> <p>Прошлост Србије</p> <p>Живот у далекој прошлости (долазак Словена на Балканско полуострво, области које су Срби населили; начин живота). Српска држава за време владарске породице Немањића – успон и слабљење (владари – Стефан Немања, цар Душан, цар Урош; култура, начин живота). Живот под турском влашћу (начин живота, облици</p>
---	--	--	--

<p>информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних);</p> <ul style="list-style-type: none"> – повеже резултате рада са уложеним трудом; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих. 		<p>пружања отпора). Настанаки развој модерне српске државе (Први и Други српски устанак – узрок и ток; вође устанка; култура, начин живота). Србија у савремено доба (Први светски рат, настанак југословенске државе, Други светски рат, промена облика владавине, распад југословенске државе и осамостаљење Србије; култура, начин живота).</p>
---	--	--

Назив предмета **ЛИКОВНА КУЛТУРА**

Циљ **Циљ** учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Разред **Четврти**
Годишњи фонд **72 часа**
часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора;– изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама;– користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду;– примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији;– користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад;– тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела;– разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја;– учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице;– разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања	КОМПОЗИЦИЈА	Елементи композиције – облик, боја, линија, текстура, светлина (валер). Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални. Материјали и технике – графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпере, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали.
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Хералдика – застава, грб, печат. Пиктограми. Споразумевање сликом.
	НАСЛЕЂЕ	Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји. Познати уметници и најзначајнија дела.
	СЦЕНА	Сценографија за позориште, филм и телевизију. Елементи сценографије.

може применити.		
-----------------	--	--

Назив предмета

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ

Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Разред

Четврти

Годишњи фонд
часова

36 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– опише своја осећања у вези са слушањем музике;– препознаје народну и уметничку музику;– опише улогу музике у медијима;– разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима;– повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности;– уочи контраст и понављање у музичком делу;– пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;– примени изражајне музичке елементе;– осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу;– осмисли музички одговор на музичко питање;– осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;– изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича. Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље.
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на дечјим инструментима и/или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо,

<p>литерарном садржају;</p> <ul style="list-style-type: none"> – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: – учествује у школским приредбама и манифестацијама. 		<p>декрешендо). Темпо (<i>Andante. Moderato. Allegro</i>). Боја (различити гласови и инструменти). Трајање (цела нота и пауза. нота четвртине са тачком). Савладавање тонске висине и солмизације у обиму <i>це¹-це²</i>. Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. <i>Це-дур</i> лествица. Репетиција, прима и секунда волта.</p>
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.</p>

Назив предмета

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ

Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Разред

Четврти

Годишњи фонд часова

108

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">- примени општеприпремне вежбе (вежбе обликовања);- правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;- комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;- одржава равнотежу у различитим кретањима;- правилно држи тело;- самостално коригује неправилно држање;- правилно подиже, носи и спушта терет;- изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу;- изведе дечји и народни плес;- користи терминологију вежбања;- поштује правила понашања на вежбалиштима;- поштује мере безбедности	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		Вежбе за развој снаге са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Моторичке вештине и игре у развоју моторичких способности
		МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика
		Спортска гимнастика	Основни садржаји Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови (прескок разношка). Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе са променама висова и упора.

<p>током вежбања;</p> <ul style="list-style-type: none"> - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - поштује и примени правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; - прати промене у сопственој тежини и висини; - сагледа резултате физичких способности; - препозна здравствено стање када не треба да вежба; - примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у другим ситуацијама; - уредно одржава простор у коме живи и борави; - увиди значај правилне исхране за вежбање; - повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета и кретања; - користи научена вежбања у рекреацији породице; - правилно реагује у случају повреде у школи; 			<p>Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Вежбе на тлу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - летећи колут из места. - састав.
		<p>Основе тимских, спортских и елементарних игара</p>	<p>Мини-рукомет.</p> <p>Футсал – „мали фудбал“.</p> <p>Основни елементи кошарке и мини-кошарка.</p> <p>Основни елементи одбојке.</p> <p>Јацент.</p>
		<p>Плес и ритмика</p>	<p>Вежбе са вијачом.</p> <p>Вежбе са лоптом.</p> <p>Вежбе са обручем.</p> <p>Народно коло „Моравац“.</p> <p>Народно коло из краја у којем се школа налази.</p>
		<p>Пливање</p>	<p>Основна обука пливања.</p> <p>Скок на ноге.</p>
		<p>Полигони</p>	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.</p>
	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p>	<p>Култура вежбања и играња</p>	<p>Основна правила вежбања.</p> <p>Основна правила мини-рукомета, фудсала, кошарке, мини-кошарке и одбојке.</p> <p>Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе).</p> <p>Чување и одржавање материјалних добара.</p> <p>Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање.</p> <p>„Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција).</p> <p>Значај вежбања у породици.</p> <p>Вежбање у слободно време.</p>
		<p>Здравствено васпитање</p>	<p>Правилно држање тела и здравље.</p> <p>Значај вежбања за правилан рад срца и плућа.</p>

<p>- вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; - учествује у предлагању садржаја и начина рада.</p>			<p>Мишићи и зглобови тела. Хигијена простора за вежбање. Исхрана и вежбање. Значај лекарских прегледа за вежбање. Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.).</p>
---	--	--	--

Назив програма

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ

Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Разред

четврти

Годишњи фонд часова

36 часова

<p>ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:</p>	<p>ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p>САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини; – се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса; – образложи важност информисања о стању животне средине и начинима њене заштите; – аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура; – наведе елементе традиције и културе свог народа и покаже интересовање и поштовање за 	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи</p>	<p>Планета Земља припада свима који на њој живе Узајамни утицај природе и човека. Потребе појединца и опште добро – задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација. Одговоран однос према свету у коме живимо – <i>Мисли глобално делуј локално.</i> Право на здраву животну средину Трећа генерација људских права. Вредности на којима почива – право на живот у здравој животној средини; право на одржив економски развој; право на рационално коришћење природних</p>

<p>друге културе и традиције;</p> <ul style="list-style-type: none"> – образложи значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; 		<p>и енергетских ресурса; право на спречавање свих облика загађивања животне средине; право на доступност информација о стању животне средине.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура; – дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације; – препознаје примере прекомерне потрошње; – препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих; – критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; – процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета; – испољи заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању. 	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција</p>	<p>Култура и традиција Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе.</p> <p>Културни идентитет Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других.</p> <p>Мултикултуралност и интеркултуралност Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима.</p> <p>Избеглице и мигранти Невољно кретање људи из једне у другу културну заједницу. Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Уклопити се у нову средину, а сачувати свој културни идентитет.</p> <p>Сусретање култура Сусретање и прожимање различитих култура без губљења културног идентитета.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња</p>	<p>Потрошачко друштво Стварне потребе и прекомерна потрошња.</p> <p>Неравнотежа – гладни и жедни у свету у којем се храна баца а вода расипа.</p> <p>Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада.</p> <p>Притисак произвођача – нови</p>

		<p>модел новог модела. Деца – омиљена циљна група произвођача. Медији и потрошачка култура Поруке медија у подстицању потрошње. Деца у рекламама. Права потрошача Информације од значаја за потрошаче. Однос цене и квалитета производа. Права и одговорност потрошача. Заштита потрошачких права.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција</p>	<p>Планирање и извођење еколошке акције Одређивање циља и израда плана акције. Извођење и документовање акције. Промоција акције на нивоу школе. Вредновање акције.</p>

3.5. Програм наставе и учења за 5. разред

Предмет: Српски језик и књижевност

Циљеви изучавања: Циљ учења Српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		

<p>– разликује књижевни и некњижевни текст; – упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту; – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.);</p>	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ЛИРИКА Лектира 1. Народна песма: Вила зида град 2. Народне лирске песме о раду(избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: Певам дању, певам ноћу 4. Милица Стојадиновић Српкиња: Певам песму 5. Душан Васиљев: Домовина/ Алекса Шантић: Моја отаџбина 6. Војислав Илић: Зимско јутро 7. Милован Данојлић: Шљива / Десанка Максимовић: Сребрне плесачице 8. Пеђа Трајковић: Кад књиге буду у моди</p> <p>Књижевни термини и појмови Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, оноματοпеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.</p> <p>ЕПИКА Лектира 1. Народна песма: Свети Саво 2. Народна песма: Женидба</p>
--	-------------------	---

<ul style="list-style-type: none"> – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; – наведе примере личне добити од читања; – напредује у стицању читалачких компетенција; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст; 		<p>Душанова(одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића)</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Еро с онога свијета 4. Дјевојка цара надмудрила 5. Милован Глишић: Прва бразда 6. Стеван Сремац: Чича Јордан (одломак) 7. Бранко Ћопић: Поход на Мјесец 8. Иво Андрић: Мостови 9. Данило Киш: Дечак и пас 10. Горан Петровић: Месец над тепсијом (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”) 11. Антон Павлович Чехов: Шала
<ul style="list-style-type: none"> – разликује променљиве речи од непроменљивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – употребљава глаголске облике у складу са нормом; – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; 		<p>Књижевни термини и појмови Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шалџива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац. ДРАМА Лектира <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранислав Нушић: Кирија 2. Душан Радовић: Капетан Џон Пиплфокс </p>

<p>састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова; – користи правопис (школско издање); – правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице; – говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; – користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог; – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште; – проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту; – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке;</p>	<p>3. Љубиша Ђокић: Биберче Књижевни термини и појмови Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте:једночинка, радио-драма. НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати до 2 дела) 1. Вук Ст. Караџић: Моба и прело (одломак из дела Живот и обичаји народа српскога) 2. Доситеј Обрадовић: О љубави према науци 3. М. Петровић Алас:У царству гусара (одломци) 4. Милутин Миланковић: Успомене, доживљаји, сазнања (одломак) 5. Избор из енциклопедија и часописа за децу ДОМАЋА ЛЕКТИРА: 1. Епске народне песме (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг) 2. Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: Хајдуци 4. Данијел Дефо: Робинсон Крусо (одломак о изградњи склоништа) 5. Марк Твен: Доживљаји Хаклберија Фина / Краљевић и просјак / Доживљаји Тома Сојера 6. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: Зеленбабини дарови (одломци)) 7. Игор Коларов: Аги и Ема 8. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) Допунски избор лектире (бирати до 3 дела) 1. Јован Јовановић Змај: Песмо моја (из Ђулића) 2. Стеван Раичковић: Велико двориште</p>
--	--

	<p style="text-align: center;">Грамматика ЈЕЗИК (морфологија, синтакса)</p>	<p>(избор) / Мале бајке (избор) 3. Иван Цанкар: Десетица 4. Љубивоје Ршумовић: Ујдурме и зврчке из античке Грчке (избор) / Густав Шваб: Приче из старине 5. Џон Р. Р. Толкин: Хобит (одломци) 6. Никол Лезије: Тајна жутог балона 7. Корнелија Функе: Господар лопова (одломак) 8. Вида Огњеновић: Путовање у путопис (одломак) 9. Владислава Војновић: Приче из главе (избор, осим приче Позориште) 10. Дејан Алексић: Музика тражи уши (избор) / Кога се тиче како живе приче (избор) 11. Јован Стерија Поповић: Лажа и паралажа (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: Сирано де Бержерак (одломак о путу на Месец) Дело завичајног аутора по избору.</p> <p>Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози.</p> <p>Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске).</p> <p>Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место).</p> <p>Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева. Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу.</p> <p>Заменице – личне заменице: промена,</p>
--	--	--

		<p>безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору.</p> <p>Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције.</p> <p>Осам домаћих писмених задатака.</p> <p>Четири школска писмена задатка.</p>
--	--	---

Предмет: Мађарски језик и књижевност

Циљеви изучавања: А Magyar nyelv oktatásának és tanulásának **célja**, hogy a tanuló ápolja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban; az irodalmi művek olvasása és értelmezése révén fejlessze képzelőerejét, esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőkészségét, kritikai és erkölcsi ítélőképességét; alapvető tájékozottságot szerezzen az irodalomtörténet és -elmélet, az általános és magyar nyelvészet, valamint a mediális írásbeliség terén; az interdiszciplinaritás jegyében összefüggésbe hozza a nyelvet és irodalmat más művészeti ágakkal és tudományterületekkel; bevezesse a tanulókat a tudományos gondolkodásmódba; értékelje és becsülje a nemzeti értékeket és hagyományokat, fogadja el a különböző kultúrákat és fejlessze az interkulturális kommunikációt; alapozza meg és bővítse a kulcskompetenciákat, amelyek képessé teszik őt a minőségi életvitelre

KIMENET A tematikai egység/terület fel dolgozását követően a diák képes lesz:	TERÜLET/ TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – Felismeri a tantervben előírt alpművek címét és szerzőjét; – Felismeri az irodalmi mű jellemző vonásait; – Meghatározza az irodalmi mű témáját, fő motívumait és szereplőit; összefoglalja, reprodukálja a cselekményt; – Felismeri és megkülönbözteti a próza és verses formákat; – Megkülönbözteti a népköltészetet a műköltészettől, a szépirodalmi szöveget a nem szépirodalmi szövegektől; – Felismeri az epikai, drámai és lírai szövegek beszélőjét; Különbséget tesz szerző és narrátor/lírai én között; – Különbséget tesz az epikus közlés 	IRODALMI ISMERETEK	<p>NÉPKÖLTÉSZET Feldolgozásra szánt szövegek Kötelező szövegek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hat különböző tájegységhez kapcsolódó népdal feldolgozása (pl. Megizentem (népdal) – Bartók Béla gyűjtése, Úgy tetszik, hogy (népdal) – Kodály Zoltán gyűjtése) 2. Kőműves Kelemenné (népballada) 3. Tündérszép Ilona és Árgyélus 4. H. C. Andersen: A teáskanna – Andersen hatása a magyar irodalomra; A tárgy mint mesehős (beszámoló); 5. Mészöly Miklós egy meséje: Tréfás mese / A kis játszótársak / Vidám és szomorú / A torony meséje (műmese) 6. A csodaszarvas (monda) <p>Kiegészítő és ajánlott szövegek</p>

<p>alapformái, az elbeszélés, aleírás és a dialógus között;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Meg tudja állapítani a cselekmény helyét és idejét; – Felismeri az idézetet a szövegben; – Felismeri a költői jelzőt, megszemélyesítést, hasonlatot, metaforát, ismétlést, költői kérdést; – Elhelyezi a tantervben előírt kötelező irodalmi műveket az alapvető irodalmi kontextusokban (magyar irodalom/világirodalom, régi/újabb/kortárs, szóbeli/szerzői); – Képes a következő szépirodalmi szövegelemek meghatározására és példákkal való illusztrálására: motívum, téma, fabula, a cselekmény helye és ideje, főszereplő, mellékszereplő stb; – Az irodalmi művekben a szövegrészeket, a hősök és a helyzetek alapján felismeri a műnemet és a műfajt; – Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: monda, mítosz, elbeszélő költemény, dal, tájleíró költemény, ballada, elbeszélés, novella, regény, levél, episztola, mesejáték; – Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: meselem, meseformula, bevezetés, kibontakozás, bonyodalom, tetőpont, megoldás, valószínű és valószínűtlen elemek, konfliktus; – Megnevezi a leírás formáit: személyleírás, tárgyleírás, tájleírás; – Felismeri és megnevezi a rímfajtákat és a refrént, hasonlatot, metaforát, megszemélyesítést, ellentétet, fokozást, hangutánzást és hangulatfestést; – Felismeri és értelmezi a tanterv által kötelezően előírányzott egyszerű szövegek konfliktushelyzeteit, a hősök jellemvonásait, s velük kapcsolatban megállapít, véleményt formál; – A szépirodalmi művek tudatos, 		<p>1. Szent Száva (Jung Károly fordítása) – A Szent Száva-legenda magyar irodalmi kapcsolatai. Miért lett Szent Száva a szerb kultúrában az iskolák védőszentje?</p> <p>2. Csáth Géza: Bartók Béla (részlet)</p> <p>3. Az Ezeregyéjszaka legszebb meséiből: Az ökör és a szamár / A halász és a szellem vagy más mese</p> <p>4. Grimm-mese: Holle anyó</p> <p>5. Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék (egy mese feldolgozása)</p> <p>6. Berg Judit meséi</p> <p>7. Pilinszky János: A nap születése</p> <p>8. Mátyás király meg a csókai földesúr / Székké változott Juliska (Penavin Olga gyűjtése) / Raffai Judit: Vajdasági történetek Mátyás királyról (válogatás).</p> <p>9. A tordai hasadék (népmonda)</p> <p>10. Hiedelemmondák elvarázslott lényekről, mitikus állatokról virágokról, lidércről, elásott kincsről, kötésről és oldásról, ördögösökről stb. – kapcsolni összehasonlító elemzésként a népmesékhez, mítoszokhoz.</p> <p>Irodalmi alapfogalmak</p> <p>A szöveg formája: vers, próza.</p> <p>Műnemek: líra, epika, dráma.</p> <p>Műköltészet és népköltészet. Szerző (költő, író), lírai én, elbeszélő. Műfaji ismeretek: dal, tájleíró költemény, ballada, mese, monda, anekdota, elbeszélés, regény, levél, mesejáték. Az ütemhangsúlyos verselés. Az időmértékes verselés alapjai: a rövid és hosszú szótag fogalma.</p> <p>Mesetípusok, a népmese jellemzői. Mesemondás. Mesepoétika.</p>
--	--	--

<p>igényes olvasója;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tiszteli a nemzeti irodalom és kultúra hagyományait; – Képes esztétikai élmény átélésére; – Változatos olvasási stratégiákat alkalmaz; – Tudatosan gyűjt információkat (nyomtatott, audiovizuális, elektronikus forrásokból) iskolai feladataihoz; – Könyvtárba jár, és önállóan választ irodalmi alkotást, képes naplót vezetni vagy portfóliót összeállítani olvasmányairól; – Felismeri és megnevezi a mondatfajtákat a beszélő szándéka és logikai minőségük szerint; – Megkülönbözteti az egyszerű és az összetett mondatot; – Felismeri, megnevezi a tömondatot, az egyszerű bővített és a hiányos mondatot (alany, állítmány); – Mondatátalakítást végez (zsugorítás stb.); a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban; – Felismeri, megnevezi a mondat fő részeit (állítmány és alany), valamint az alapvető bővítményeket (tárgy, hely-, idő- és módhatározó, minőség-, mennyiség- és birtokos jelző); – Aláhúzással tud nem bonyolult szerkezetű bővített mondatot elemezni; – Érthető, nyelvtanilag kifogástalan mondatokat szerkeszt; Írásban tudja a szöveget tagolni (cím, bekezdések) és makroszerkezeti egységekre osztani (bevezetés, tárgyalás, befejezés). A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani. – Ismeri a magánhangzók felosztását a nyelv vízszintes mozgása alapján, a hangrend és illeszkedés törvényszerűségeit; – Ismeri és alkalmazza a szótagolás és 	<p>LÍRA</p> <p>Feldolgozásra szánt szövegek</p> <p>Kötelező szövegek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom 2. Arany János: Családi kör 3. Weöres Sándor: Ballada három falevélről 4. Nemes Nagy Ágnes: Tavaszi felhők 5. Nagy László: Csodafiú-szarvas 6. Domonkos István: Néha így, néha úgy 7. Tari István: Amikor a villámnak szaga volt <p>Petőfi Sándor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Petőfi Sándor: Szülőföldemen / A négyökrös szekér 9. Petőfi-átírások, Petőfi-paródiák, -parafrázisok: pl. Lackfi János (Apám kakasa, Megy Béla bá Trabanton), Weöres Sándor, Varró Dániel stb. <p>Kiegészítő és ajánlott szövegek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fehér Ferenc: Színes vers 2. Domonkos István: Bizonyítványom / S.O.S. 3. Tóth Árpád: Láng 4. Kosztolányi Dezső: Nyárfa / Este, este
--	---

<p>elválasztás szabályait;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fel tudja osztani a mássalhangzókat a zöngéesség szempontja szerint, felismeri a részleges hasonulás, a teljes hasonulás és az összeolvadás egyszerűbb eseteit; – Ismeri és alkalmazza a betűrend szabályait; – Felismeri, megnevezi, alkalmazza a helyesírási alapelveket; – Alkalmazza a helyesírás-ellenőrző programot; – Felismeri, megnevezi az egyjelentésű, többjelentésű, rokon-és ellentétes jelentésű, azonos alakú, hasonló alakú valamint a hangutánzó és a hangulatfestő szavakat; – Felismeri, megnevezi, csoportosítja a szavakat szerkezetük alapján; – Felismeri és megnevezi a szóelemek fajtáit (szótő, toldalék); – Felismeri és megnevezi a nyomtatott és elektronikus média fajtáit; – Tájékozódik, információkat talál a különféle dokumentumtípusokban, korosztálynak szóló kézikönyvekben; – Képes nyelvileg kifejtett (explicit) és nem kifejtett (implicit) információkat kiszűrni a szövegből; – Képes az alapinformációk és eszmék összehasonlítására két vagy több rövid, egyszerű szövegben; – A rendelkezésére álló információkat értékeli, tárolja, rendszerezi; – Képes az interneten való kommunikációra és együttműködésre; – Ismeri a helyesírási alapelveket és a magyar helyesírás szabályainak használati módját; – Felismeri és alkalmazza az állandósult szókapcsolatokat; – Képes olyan szövegeket létrehozni, amelyekben a téma, a kompozíció, a tartalom és a stílus megfelelnek a feladatnak, a szöveg rendeltetésének és a címzettnek (célközönségnek); 		<p>5. Kányádi Sándor: Szarvas-ítató 6. Weöres Sándor: Egérrágta mese / Fülemüle 7. Tari István: Ablakomban 8. Kovács András Ferenc gyermekversei (pl. Egértánc) 9. Petőfi Sándor: Én / István öcsémhez / Két vándor / Nemzeti dal / Apám mestersége, s az enyém / Reszket a bokor / Pató Pál úr / Szeretlek kedvesem / A természet vadvirága / A márciusi ifjak / Dalaim / A természet vadvirága / A XIX. század költői / Minek nevezzetek? /</p> <p>Irodalmi alapfogalmak A költő és a lírai én. Lírai műfajok. A motívumok és költői képek mint a lírai mű kompozíciójának elemei. A lírai formanyelv jellemzői: képiség, ritmus, szerkezet. Rím. Kötött és szabad vers. Szóképek és stíluseszközök: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, ellentét, fokozás, költői jelző, ismétlés, hangutánzás és hangulatfestés. Költői kérdés.</p> <p>EPIKA Feldolgozásra szánt szövegek Kötelező szövegek 1. Tersánszky Józsi Jenő: Ákombákomb tanár úr (részlet) 2. Gárdonyi Géza: Apám 3. Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály / Magyarázom a bizonyítványom 4. Németh István: Faliórák 5. Csáth Géza: Szombat este 6. Darvasi László: Trapiti, avagy a nagy tökfőzelékháború (részlet) 7. Tóth Krisztina: A Mikulás három élete Mitológia: 8. Kalevala: A világ keletkezése 9. Daidalosz és Ikarosz (görög mítosz) – Ikarosz a kortárs irodalomban</p> <p>Kiegészítő és ajánlott szövegek 1. Gyurkovics Tibor: A tanár úr notesza 2. Fox: Majom-sziget (részlet) 3. Domonkos István: Via Italia! (részlet)</p>
--	--	--

<p>– Értelmes és szabatos beszédre, helyes artikulációra törekszik, igyekszik betartani az igényes nyelvhasználat szabályait és elsajátítani a kódváltás alapvető képességét;</p> <p>– Egyszerű szerkezetű szóbeli vagy írásbeli szövegeket tud alkotni a leírás, az elbeszélés és a kifejtés eszközeit alkalmazva (és a célközönség összetételét szem előtt tartva);</p> <p>– Képes egyszerű szöveget alkotni szóban vagy írásban, amelyben valamely irodalmi élményét írja le, vagy egy valós, hétköznapi, illetve képzeletbeli témát fejt ki;</p> <p>– Különböző céllal (pl; informálódás, tanulás, önfejlesztés, esztétikai élmény átélése, szórakozás) képes rövidebb, egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket (pl; egyszerű szakszövegeket, tudománynépszerűsítő ismeretterjesztő szövegeket stb;) olvasni és saját szavaival elmondani;</p> <p>– Meg tudja fogalmazni véleményét, és igényes nyelvhasználatra törekedve (kódváltási képességéhez mérten a sztenderd nyelvváltozat – vagy legalább a regionális köznyelv – normájához igazodva) nyilvános beszédhelyzetben képes kifejezni gondolatait;</p> <p>– Ismeri és készségszinten használja a kibővített magyar ábécé nyomtatott és írott betűit, valamint az írásjeleket, egyszerűbb példákban alkalmazni;</p> <p>– Törekszik értelmes, nyelvtanilag helyes mondatokat alkotni;</p> <p>– Írásban tudja a szöveget tagolni (cím, bekezdések) és makroszerkezeti egységekre osztani (bevezetés, tárgyalás, befejezés);</p> <p>– A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani;</p> <p>– Tud levelet írni, s képes különféle</p>	<p>4. Mirnics Zsuzsa: Órásköz 12 (részlet)</p> <p>5. Nógrádi Gábor: Hogyan neveljünk?</p> <p>6. Kosztolányi Dezső: Petőfi Sándorka</p> <p>7. Majtényi Mihály: Megy a juhász a számaron (novella)</p> <p>Irodalmi alapfogalmak</p> <p>Szerző és elbeszélő. Epikai műfajok. Az elbeszélésmód sajátosságai: egyes szám harmadik személyű és egyes szám első személyű elbeszélés; jellemzés; párbeszéd. Leírások (táj-, személy-, tárgyleírás). Az epikai művek szerkezeti egységei. A szereplők jellemzésének eszközei: beszéd, tettek, külső tulajdonságok, életfelfogás, erkölcsiség.</p> <p>DRÁMA</p> <p>Feldolgozásra szánt szövegek</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>1. Szabó Palócz Attila: Zöldleveli Kótyonfitty, a kalandor béka legnagyobb szerelme, mesejáték</p> <p>2. Berg Judit: Üdv néked, Arthur, nagy király</p> <p>Kiegészítő és ajánlott szövegek</p> <p>1. Kitrikoty Mészöly Miklós dramatizált meséje</p> <p>2. Horváth Péter: Bendegúz iskolába megy /az Indul a bakterház nyomán/ Projektmunka-javaslatok irodalomból:</p> <p>– óriások és törpék a mesékben,</p> <p>– kígyó az irodalomban (pl. Biblia, Kis herceg, magyar hitvilág, mesék, mondák stb.),</p> <p>– a ló motívuma a különböző népek kultúrájában (kapcsolódva ősi temetkezési szokásunkhoz, Attila, országvásárlás stb.) és az irodalomban,</p> <p>– kortárs gyermekirodalmi projekt,</p> <p>– a repulse diskurzusa az irodalomban,</p> <p>– apa szövegek,</p> <p>– a folyó vagy a hajó szerepe az irodalomban,</p> <p>– tanár–diák viszony az irodalomban,</p> <p>– évszakok az irodalomban,</p> <p>– boszorkányszótár,</p> <p>– Petőfi-szótár,</p>
--	--

úrlapokat és formanyomtatványokat kitölteni, amelyekkel a mindennapi életben találkozunk; Ezek elektronikus és papír alapú változatait is elsajátítja;

- Képes figyelemmel követni és megérteni a nyelv, az irodalom vagy valamely egyéb művelődési terület tárgyköréből tartott előadásokat, s tud jegyzetet készíteni;
- Meghatározott műfajokban témának, kommunikációs alkalomnak megfelelő kritikus, egyéni szemléletű, nyelvi-stilisztikai szempontból példás szövegeket, beszámolót alkot;
- Beszámolóját prezentációval/poszterrel teszi szemléletesebbé;
- Valós vagy képzeletbeli tapasztalatokat, szereplőket, illetve eseményeket bemutató fogalmazást tud írni.

- 12 legszebb magyar versem magyarázatokkal,
- a szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása,
- a régió és a lakóhely irodalmi emlékei stb.

Irodalmi alapfogalmak

Drámai műfajok: komédia, tragédia; egyfelvonásos; rádiódráma.

A dráma jellemzői: felvonás, jelenet, szereplők, monológ, dialógus. Népi dramaturgiai játékok /farsang, betlehemezés stb./

ISMERETTERJESZTŐ ÉS INFORMATÍV SZÖVEGEK

(2 mű kiválasztása)

1. Egy szabadon választott tanulmány a mese és a hiedelemvilág kapcsolatáról (pl. Dömötör Tekla, Nagy Olga, Voigt Vilmos, Penavin Olga, Raffai Judit)
2. Illyés Gyula: Petőfi Sándor (részletek, főként diákéveiből) vagy Margócsy István: Petőfi-kísérletek (részlet). / Válogatás a Petőfi-kultusszal, a reformkori kávéházakkal és öltözködéssel (huszárok, fegyverek, divat) kapcsolatos szövegekből.
3. A világ keletkezése (bibliai történet) – ismeretterjesztő szöveg /Bibliai szólások: júdászsók, bábeli zűrzavar, matuzsálemi kor, hétpecsétes titok, pálfordulás, tamáskodik stb./
4. Fej fej mellett (nyest.hu) – szótörténeti kérdések
5. Válogatás könyvekből, enciklopédiákból és gyermeklapokból

HÁZI OLVASMÁNY

Kötelező közös olvasmányok

	<p>NYELVI ISMERETEK</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Petőfi Sándor: János vitéz 2. Lázár Ervin: Szegény Dzsóni és Árnika 3. Egy szabadon választott vagy ajánlott mű feldolgozása a kortárs irodalomból olvasónapló vagy portfólió formájában <p>Ajánlott közös olvasmányok</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lengyel Dénes: Régi Magyar mondák 2. Volt egyszer egy... 3. Janikovszky Éva: Égig érő fű 4. Astrid Lindgren: Juharfalvi Emil / Juharfalvi Emil újabb csínyei / Harisnyás Pippi 5. Mándy Iván: Csutak színrelép / Csutak és a szürke ló 6. Macskamenyasszony – határon túli magyar népmesék és mondák 7. Erich Kästner: A repülő osztály / Emil és a detektívek 8. Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen 9. Békés Pál: A kétbalkezes varázsló/ A Félőlény 10. Luis Sachar: Stanley, a szerencse fia 11. Renè Goscinny: A kis Nicolas 12. Jules Verne: Kétévi vakáció 13. Nógrádi Gábor: Petepite 14. J. K. Rowling: Harry Potter és a Bölcsek Köve 15. George Lucas: Csillagok háborúja 16. William Kotzwinkle: E. T. a földönkívüli. <p>Egy aktuális kortárs mű beépítése. Projektmunka vagy portfólió: – A feldolgozott művek filmes kapcsolatai stb. – A mondatfajták és kifejezőeszközeik; helyes használatuk. – A névszói és névszói-igei állítmány; birtokos jelző. – Írásjelek az egyszerű mondat végén. – Nyelvhelyességi hibák: suksükölés, nákolás. A kódváltás tudatosítása. – Az -e kérdőszó, félrecsúsztott toldalékok stb. – Az egyes mondatfajták helyes kiejtése. – Nyelvünk szóbeli és írásbeli öröksége,</p>
--	--------------------------------	---

	<p>frazeológiai egységek (szólások, közmondások, szállóigék).</p> <ul style="list-style-type: none"> – A beszédhangok keletkezése, hangképzési folyamat. – A köznyelvi normához alkalmazkodó szabatos kifejezőmód. – A magánhangzókról: rövid-hosszú, magas-mély magánhangzók. – A magánhangzók illeszkedése, helyesírási és helyes ejtési gyakorlatok. – Mássalhangzók: a rövid-hosszú, zöngés és zöngétlen mássalhangzók. – A mássalhangzók egymás mellé kerülésekor létrejövő hangtani változások-hasonulások (teljes és részleges hasonulás, összeolvadás, rövidülés és kiesés) a szavakban, ezek felismerése révén a helyesírás megerősítése. – Az egység keretén belül a j hang kétféle jelölésére vonatkozó helyesírási gyakorlatok. – A magyar helyesírás négy alapelvének alkalmazása. – Az alapvető helyesírási szabályok készségi szintű alkalmazása. – Az egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon-és ellentétes jelentésű, hasonló alakú, hangutánzó és hangulatfestő szavak. – A szavak szerkezete (egyszerű és összetett szavak, többszörösen összetett szavak). – Képző: -i, -ság/-ség, -ó/-ő. – Jel: a közép- és felsőfok jele: -bb, leg/ -bb, a múlt idő jele: -t, -tt, a többes szám jele: -k, felszólító mód jele: -j, feltételes mód jele: -na/-ne, -ná/-né. – Rag: tárgy-, birtokos-, idő-, mód- és helyhatározó ragok. – A szótó és toldalék határa, a kötőhang(zó)szerpe. –A toldalékos szavak helyesírása. – A média: nyomtatott és elektronikus médiumok (újságok, televízió, rádió,
--	---

	<p>világháló – honlapok, hírportálok).</p> <ul style="list-style-type: none"> – A hír fogalma és jelentősége. – Közösségi média. – Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia), ismeretterjesztő forrásokban. – Írói szótárak. – A mondatvégi írásjelek, az összetett mondatok tagolása. – A magyar helyesírás alapelvei. – A toldalékok helyes kapcsolása a szavakhoz, a zöngés és zöngétlen mássalhangzók. – Szótókeresési gyakorlatok néhány gyakori hasonulás megfigyeltetésével. – Szóelemző, szótagoltató, toldalékoló, toldaléktalanító, válogató, másoló tollbamondás valamint komplex emlékezetből írás. – Helyesírási táblázatok, fűrtábrák, folyamatábrák stb. – A régies írású tulajdonnevek helyes ejtése és írása, a j hang kétféle jelölése. – Az elválasztás szabályai. – Digitális írástudás, e-nyelvhelyesség: az e-dokumentumok létrehozásához szükséges nyelvi és szedési szabályrendszerek együttese, elektronikus szövegek létrehozása (pl. beszámoló, könyvismertetők, vázlatok, saját könyv, eseményre invitáló meghívók, listák, e-mail, egyszerűbb űrlapok kitöltése). – A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbségek. – A helyesírást segítő kézikönyvek (helyesírási szabályzat, szótár, digitális szótárak stb.) önálló használata. – Az egyes mondatfajták helyes kiejtése. <p>A hosszú és rövid hangok</p>
--	--

	NYELVKULTÚRA	<p>(mássalhangzók és magánhangzók) helyes ejtése (gyakorlatok).</p> <p>–Az állandósult szókapcsolatok (szólások, közmondások, szállóigék) az írásban és a beszédben.</p> <p>– Események és élmények időrendi sorrendben történő elmondása közös, illetve egyéni vázlat alapján.</p> <p>– A természetben levő tárgyak és jelenségek, a mozgásában levő állatok és személyek bemutatása.</p> <p>– Sikerebb irodalmi portrék és a megírásukhoz felhasznált nyelvi kifejezőeszközök. A közvetlen környezetből választott egyén bemutatása.</p> <p>– Rövidebb szövegek tartalmának összefoglalása szem előtt tartva az esemény időrendjét és mozzanatait (bevezetés, a cselekmény kezdete, a cselekménymozzanatok kiemelése, a tetőpont és a befejezés).</p> <p>–A szóbeli elbeszélés: film, tévéadás, szabadon választott dinamikus jelenetek elmondása.</p> <p>– A nyelvi-stilisztikai kifejezőeszközök a leíró jellegű részletekben (versben és prózában egyaránt).</p> <p>– A retorika alapelvei (a konkrét fogalmak megnevezése nélkül).</p> <p>– Önálló elbeszélő fogalmazás készítése a tanult nyelvi és helyesírási tudnivalók alkalmazásával, felhasználva az anyaggyűjtés módjait. Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társreakció. Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata.</p> <p>– Önálló vázlatkészítés elolvasott irodalmi vagy ismeretterjesztő szövegről.</p> <p>– Kérdések és írásbeli válaszok megfogalmazása a tanult olvasmányok, megnézett filmek, színházi előadások, meghallgatott zeneművek alapján.</p> <p>– Szövegszerkesztés: elbeszélés, leírás,</p>
--	---------------------	---

		<p>levél.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Élménybeszámoló közösen elkészített vázlat alapján, különös tekintettel a párbeszéd helyes alkalmazására. – A leírás megadott vázlat alapján (A tájleírás sorrendjének megoldása a távólítól közeli felé, vagy fordítva. Részegész viszonya valamilyen sorrend szerint. Tárgy-és személyleírás, jellemzés. Nem felsoroljuk a tulajdonságokat, hanem megelevenítjük. Lehetséges témák: falu télen, az én szobám, a gyümölcsös tavasszal, a rét stb.). – A fogalmazási ismeretek (a téma meghatározása, az anyag kiválasztása és elrendezése, a legfontosabb szerkezeti részek megjelölése és az anyag szerkezeti részek szerinti csoportosítása). – Szövegalkotás az internetes műfajokban (pl. e-mail, komment). Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.) megismerése. A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei és hasonlóságai. – Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjai. – Nyolc házi írásbeli feladat a tanév folyamán, melyeket az órán elemeznek. – Négy iskolai dolgozat – kettő félévente (az írásmű kidolgozása egy óra, elemzés és javítás két óra).
--	--	---

Предмет: Српски као нематерњи језик

Циљеви изучавања: Циљ наставе и учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разуме и користи предвиђени	ЈЕЗИК	Око 100 нових пунозначних и

<p>потреба (нпр. у породици, школи итд.);</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме садржај кратког континуираног говореног текста (5 до 6 простих реченица) саопштеног стандардним језиком, изговореног разговетно, спорим темпом; – чита наглас, с разумевањем, краћи познат текст писан ћирилицом или латиницом; – издваја експлицитне информације и изводи једноставне закључке на основу прочитаног текста; – исприча и напише у 4 до 6 реченица доживљене ситуације и своје планове. 		<p>II. Породица и људи у окружењу: занимања чланова породице и људи у окружењу</p> <p>III. Живот у кући: опис просторија у кући/стану; свакодневне активности у кући; празници</p> <p>IV. Храна и пиће: врсте воћа и поврћа; активности у припремању хране</p> <p>V. Одећа и обућа: набавка одеће и обуће</p> <p>VI. Здравље: болести и лечење; здравствено стање</p> <p>VII. Образовање: нови школски предмети; зимски и летњи распуст; школски намештај; школски прибор</p> <p>VIII. Природа: временске прилике; називи континента и земаља у окружењу</p> <p>IX. Спорт и игре: спортови и спортисти</p> <p>X. Куповина: цене; плаћање</p> <p>XI. Насеља, саобраћај и јавни објекти: сеоско домаћинство (башта, врт, воћњак); градске улице и тргови; циљ путовања; аутобуска и железничка станица</p> <p>XII. Време: прецизно исказивање времена (сати и минути); исказивање датума</p> <p>XIII. Комуникативни модели: давање и тражење информација; молба; жеља; захтев; допадање/недопадање; позивање; прихватање/неприхватање позива</p>
--	--	--

Предмет: Енглески језик

Циљеви изучавања: Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:	ОБЛАСТ / ТЕМА Комуникативне функције	САДРЖАЈИ
<p>– разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе;</p> <p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– постави и одговори на једноставнија питања личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>	<p>Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.).</p> <p>Садржаји</p> <p>Hello. Hi. I'm Maria. What's your name? I'm / My name is... Tony is 11. How old are you? I live in (town, city, village). Where do you live? I live at number 46 Black Street. My best friend lives next door. What's your address? What's your phone number? Have you got/Do you have an email address? These are my parents. Their names are ... I can't play tennis, but I can do karate. Can you play the guitar? My birthday is on the 21st of May. When is your birthday? This is Miss May. She's my teacher. This is Mr Crisp. He's my tennis coach.</p> <p>The Present Simple Tense за изражавање сталних радњи .</p> <p>Have got/Have за изражавање поседовања.</p> <p>Личне заменице у функцији субјекта – I, you ...</p> <p>Присвојни придеви – my, your...</p> <p>Pokazne zamenice – this/these, that/those</p> <p>Питања са</p> <p>Who/What/Where/When/How(old)...</p> <p>Основни бројеви (1-1000).</p> <p>Предлози за изражавање места – in, at...</p> <p>Предлози за изражавање времена –in, on, at...</p> <p>Употреба неодређеног члана са именицама у једнини.</p>

<p>– разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; – упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места</p>	<p>Изостављање члана испред назива спортова. Употреба одређеног члана уз називе музичких инструмената. (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (Mr, Miss, Mrs, Ms, Sir); имена и надимци; начин писања адресе. Jezičke aktivnosti u komunikativnim situacijama Slušanje i čitanje jednostavnijih opisa živih bića, predmeta, pojava i mesta i njihovog poređenja; usmeno i pisano opisivanje / poređenje živih bića, predmeta, pojava i mesta; izrada i prezentacija projekata (postera, stripova, PPT-a, kratkih audio / video zapisa, radio emisija i slično). Садржаји Who's the boy with short fair hair and a black jacket? What's Maria wearing? She's wearing a nice white T-shirt and dark blue jeans. My brother is clever, but lazy. My best friend is kind and fiendly. There is / isn't a cinema / hospital in my town. There are two big bookshops in my town. What's this / that over there? It's a sports centre. How far is it? Zebras are white wild animals with black and white stripes. A cheetah is a fast, dangerous animal. How deep is the Adriatic Sea/the Pacific Ocean? How long is the Danube/the Thames River? Layla is prettier than Susan. Who's the best student in your class? This car is more expensive than that one. London is larger than Belgrade. About eight million people live there. Belgrade is much smaller, but... The Present Simple Tense i The Present Continuous Tense за изражавање радњи и стања у садашњости Глаголи have got, to be за давање описа Питања са Who/What/Where/When/Which/How (old, far, deep, long...) Егзистенцијално There is / are... Употреба одређеног члана са именицама које означавају лица и предмете који су познати саговорнику, као и уз имена река, мора и океана. Употреба/изостављање одређеног члана уз</p>
--	---	--

<p>– разуме једноставније предлоге и одговори на њих; – упути једноставан предлог; – пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p> <p>– разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упути једноставне молбе</p>	<p>Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности</p> <p>Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и</p>	<p>имена градова и држава. Поређење придева (правилно и неправилно поређење). (Интер)културни садржаји: географске карактеристике Велике Британије; биљни и животињски свет.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора.</p> <p>Садржаји I think we can go out this afternoon. Why not? Let's do it. Sorry. I can't. I must do my homework. Sorry, I think that's boring. Let's do something else. How about going to the cinema? Great. What time? See you then. Let's make pancakes. That's a good idea. What shall we do? Let's play Monopoly. Why don't we meet at the sports centre? What time? Half past two. Fine. I'll see you at the sports centre at half past two. Would you like to come to my birthday party on Sunday? I'm sorry, but I can't make it. I'd love to, thanks.</p> <p>Императив How about + глаголска именица Why don't we + инфинитивна основа глагола Would you like + инфинитив глагола Модални глагол за изражавање предлога – can/could/shall Глагол will за изражавање одлука</p> <p>(Интер) културни садржаји: прикладно позивање и прихватање / одбијање позива.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи /нуди помоћ, услуга,</p>
---	--	--

<p>и захтеве; – затражи и пружи кратко обавештење; – захвали и извине се на једноставан начин; – саопшти кратко поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње; – да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи / прави, напише рецепт и сл.);</p> <p>– разуме честитку и одговори на њу; – упуту пригодно честитку; – разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин</p>	<p>захвалности</p> <p>Разумевање и давање упутстава</p> <p>Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења</p>	<p>обавештње или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ / услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности.</p> <p>Садржаји Can I help you? It's OK, I can do it. May I ask a question? Sure. What do you want? Do you want an orange? Yes, please. No, thank you. Can you pass me an orange, please? Of course, here you are. Thank you very much / so much. I want an apple. Can I have this one? Anything else? Can I borrow your pen? Sorry, you can't. I want to go home. Can we buy lemonade there? No, we can't. Oh no. I'm sorry. When does the movie start? It starts at 8. Modalni glagoli za izražavanje molbe i zahteva – can/could/may. (Интер)културни садржаји: правила учтивне комуникације.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p> <p>Sadržaji Drag (the word) and drop it in the correct place. Throw the dice. Move your token... Press the button and wait. Insert the coin in the slot. Peel the onions and chop them. Put the saucepan on the stove. Императив Личне заменице у функцији објекта – me, her, him... (Интер)културни садржаји: традиционалне / омиљене врсте јела.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и</p>
--	---	--

<p>прославе рођендана, празника и важних догађаја;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности;</p> <p>– размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;</p> <p>– опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа;</p>	<p>Описивање догађаја и способности у садашњости</p>	<p>писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја.</p> <p>Садржаји Children in Britain usually have their birthday parties at home. Everybody sings Happy Birthday! In Britain, people open their presents on Christmas Day. On Easter Sunday children often hunt for eggs. Happy Valentine’s Day! Same to you! Roses are red, violets are blue, my heart is full of love for you. In my country we celebrate a lot of different festivals, but my favourite is... Good luck! Congratulations! Well done! Lucky you! I’m so happy for you! I’m sorry to hear that/about that! It’s a pity! The Present Simple Tense за изражавање уобичајених радњи. Изостављање члана испред празника. Изостављање члана испред именица употребљених у општем смислу. (Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања / прославе; честитање.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима / активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја / активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји I live in a flat on the first floor. What do you usually do on Sundays? Do you live in a house or in a flat? My sister doesn’t go to school. What time do you go to bed / does she get up? He never tidies his room. I can clean my dad’s car. When do Americans celebrate Halloween? When does winter start? Where do penguins live? What are you doing at the moment? I’m feeding my cat. We’re going on a school trip today. They’re</p>
---	---	--

<p>– разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;</p> <p>– размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости;</p> <p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p>	<p>Описивање догађаја и способности у прошлости</p>	<p>having dinner now. I normally go to school by bus, but today I'm going on foot. I'm doing my homework. I always do it after dinner. I can speak three languages, but now I'm speaking English. I am good at maths.</p> <p>The Present Simple Tense за изражавање уобичајених и сталних радњи</p> <p>The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи</p> <p>Модални глагол can за изражавање способности</p> <p>Прилози за учесталост – usually, often...</p> <p>Предлози за изражавање правца кретања – to, from...</p> <p>Предлози за описивање начина кретања – by (car), on (foot)...</p> <p>(Интер) културни садржаји: породични живот; живот у школи - наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.</p> <p>Садржаји</p> <p>Where were you at eight o'clock last Saturday? I was at home. What was on TV last night? What time was it on? I watched / didn't watch TV last night. I played volleyball on Monday. What did you do? We went to Paris in July. We travelled by plane. Where did you spend your summer holiday? How did you travel? I lost my passport yesterday. Did you have a good time on holiday? Yes, we did. / No, we didn't. I could swim when I was five. I couldn't ski last year.</p> <p>The Past Simple Tense правилних и најчешћих неправилних глагола</p> <p>Модални глагол could за изражавање способности у прошлости</p> <p>(Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности</p>
---	--	--

<p>– разуме жеље планове и намере и реагује на њих; – размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; – саопшти шта он/ она или неко други жели, планира, намерава;</p> <p>– разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; – изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p>	<p>Исказивање жеља, планова и намера</p> <p>Исказивање потреба, осета и осећања</p>	<p>из прошлости (историјска личност, писац, Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.). Садржаји I would like/want to be a doctor when I grow up. He would like a new mobile phone/to go out with his friends. I'm going to do my homework in the afternoon. What are you going to do this afternoon? My parents are going to visit their friends this evening, so I'm going to play all my favourite computer games. Oh! Are you? The Present Simple Tense (want) Would like + именица / инфинитив глагола. Going to за изражавање будућих планова. Употреба неодређеног члана уз називе занимања. (Интер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; породични односи. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа. Садржаји I'm hot / cold / hungry / thirsty... Take off / Put on your coat. Why don't you take a sandwich / a glass of water? Do you want some juice/biscuits too? Yes, please. Would you like some fruit? I'm tired. What shall we do? Why don't we stop and take some rest? How about going home? I'm happy to see you. I'm glad / sorry to hear that. Oh dear! It's a pity! The Present Simple Tense (be, want) Imperativ Why don't we /you + infinitivna osnova glagola How about + glagolska imenica</p>
---	---	--

<p>– разуме једноставнија питања и одговори на њих; – разуме обавештења о простору и величинама; – опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима;</p> <p>– разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; – опише дневни / недељни распоред активности;</p>	<p>Исказивање просторних односа и величина</p> <p>Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)</p>	<p>Would like + imenica/infinitiv glagola (Inter)kulturni sadržaji: mimika i gestikulacija; upotreba emotikona.</p> <p>Jezičke aktivnosti u komunikativnim situacijama Slušanje i čitanje kraćih tekstova u vezi sa specifičnijim prostornim odnosima i veličinama; usmeno i pisano razmenjivanje informacija u vezi sa prostornim odnosima i veličinama; usmeno i pisano opisivanje prostornih odnosa i veličina.</p> <p>Sadržaji Which room is it in? Where's the library? It's on the left / right. Is the sofa by the door? What's next to/ near the table? Where are the (books)? They're on the top / bottom shelf. It's in front of / behind the wardrobe. Where do you do your homework? Where is she? She's at the supermarket / in / at the park... The bakery is between the school and the supermarket. How wide / long / deep is the river? It's 45 metres wide / 2 kilometres long. An elephant is bigger than a hippo. The Blue whale is the biggest animal in the world. What is the largest room in your house / flat? The room above / below. My town is in the north-east of Serbia.</p> <p>Predlozi za izražavanje položaja i prostornih odnosa – in front of, behind, between, opposite... Pitanja sa What/Where/Which/How (far, deep, long...) Poređenje prideva (pravilno i nepravilno poređenje). Upotreba određenog člana sa superlativom prideva.</p> <p>(Inter)kulturni sadržaji: javni prostor; tipičan izgled školskog i stambenog prostora; lokalne merne jedinice (inč, stopa...); priroda.</p> <p>Jezičke aktivnosti u komunikativnim situacijama Slušanje i čitanje jednostavnijih tekstova u vezi sa hronološkim vremenom, meteorološkim prilikama i klimatskim uslovima; usmeno i pisano traženje i davanje informacija o vremenu dešavanja neke aktivnosti, meteorološkim prilikama i klimatskim uslovima</p>
---	--	--

<p>– опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима;</p> <p>– разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе;</p> <p>– размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту</p>	<p>Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза</p>	<p>у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.).</p> <p>Sadržaji</p> <p>What time is it? It's five o'clock. It is half past six. It's (a) quarter to/past seven. It's ten past/to eleven. When do your lessons start? At (a) quarter to nine. When do you have your dance classes? On Monday and Wednesday. I was born in January/on the first of January/ January the first.. ...on Christmas/Easter Day... Columbus discovered America in 1492 / in the 15th century. What is the weather like? It's cold/ sunny... The wind is blowing. What was the weather like yesterday? It was foggy /cloudy/windy... It didn't rain, it snowed. It is usually warm in spring/hot in summer/freezing in winter. It's wetter in the west than in the east. It is much drier in Australia than in Serbia.</p> <p>The Present Simple Tense за изражавање утврђених програма, планова и распореда (ред вожње, ТВ/ биоскопски програм и сл.) и уобичајених радњи.</p> <p>The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи</p> <p>The Past Simple Tense</p> <p>Предлози за изражавање времена – in, on, at, to, past, after...</p> <p>Питања са When, What (time/day)...</p> <p>Редни бројеви до 100.</p> <p>(Интер)културни садржаји: климатски услови у Великој Британији; разлика у часовној зони (Београд – Лондон).</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списка обавеза и сл.).</p> <p>Садржаји</p>
--	---	--

<p>и сл.) као и на своје и туђе обавезе; – представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p> <p>– разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто;</p> <p>– разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и</p>	<p>Изражавање припадања и поседовања</p> <p>Изражавање интересовања, допадања и недопадања</p>	<p>Remember to bring your membership card. You can't sit here, the seat isn't free. Can you use your phone in class? No, we can't. You mustn't use your phone in class. You must write in ink. Do you have to wear uniforms at school? They have to/don't have to wear uniforms at school. I must study today. I have to feed our dog every morning. I must/ have to go now.</p> <p>Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе – can/can't, must/mustn't (Not) Have to за изражавање обавезе и одсуства обавезе (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих. Is this your dog? No, it's Steve's dog. Whose house is this? It's Jane and Sally's house. They're Jane's and Sally's bags. These are the children's toys. That's my parents' car. This is my blanket. This blanket is mine. This isn't your card. It's hers. I've got/I have a ruler. Have you got/Do you have a pen? Sally hasn't got /doesn't have an umbrella. Садржаји Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – my friend's/friends'/ children's books Присвојни придеви my, your... Присвојне заменице mine, yours... Have got/Have за изражавање поседовања Питања са Whose (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим интересовањима, хобијима и</p>
--	--	---

<p>изражавање допадања и недопадања; – опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>		<p>стварима које воли / не воли, које му / јој се свиђају / не свиђају; размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању (телефонски разговор, интервју, обичан разговор са пријатељима у школи и сл.); усмено и писано описивање интересовања, допадања и недопадања (писање имејла о личним интересовањима, хобијима, допадању и недопадању, листе ствари које му / јој се свиђају / не свиђају и сл.); истраживачке пројектне активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли / не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата. Садржаји I'm interested in (swimming). What (sports) are you interested in? My hobby is (collecting bagdes). What's your hobby? I love swimming because I'm good at it. I don't like skiing. I'm bad at it. What do you like doing? Peter dosen't like football. Sally is crazy about dancing. My favourite sport is tennis. What's your favourite sport? What are your hobbies and interests? Fifteen out of thirty people like tennis – eight boys and seven girls. Придевско – предлошке фразе – interested in, good/bad at, crazy about... Глаголи like/love/hate + глаолска именица Питања са What, Who, Why ... (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).</p>
<p>– разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање;</p>	<p>Изражавање мишљења (слагања и неслагања)</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања. Садржаји What do you think of/ about...? How do you like it? Please tell me about... Do you agree with (me)? I think / feel it's OK/Okay. You're right / wrong! That's true. Exactly. Tht's not true. I'm</p>

<p>– разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; – пита и каже колико нечега има/ нема, користећи једноставија језичка средства; – на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; – састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.) – изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.</p>	<p>Изражавање количине, бројева и цена</p>	<p>not sure. I like / don't like it because it's boring. The Present Simple Tense (think, like, agree...) Питања са What, Why, How ... (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); писање списка за куповину; записивање и рачунање цена. Садржаји How many people are there in the park? There are two men/women and three children in the park. How much milk does he need? Is there any butter in the fridge? No, there isn't any butter, but there's some margarine. I haven't got any food for you. I've got some lemonade / strawberries. There isn't much fruit in the bowl. There aren't many biscuits left in the cupboard. There are a lot of spoons and forks and some / six knives on the table. I need a hundred grams of sugar (100 g) / a bottle of (fizzy) water/2 kilos of potatoes. Can I have a sandwich and a glass of juice please? That's £7.80. Shopping list: a packet of butter, two loaves of bread, three pots of yoghurt, a bunch of bananas... Основни бројеви до 1000. Правилна множина именица. Множина именица које се завршавају на -у, -f/fe: strawberries, shelves, knives... Множина именица које се завршавају на -о: kilos, potatoes... Синкретизам једине и множине: sheep, fish... Најчешћи облици неправилне множине (men, women, children, people, feet, teeth, mice...) Бројиве и небројиве именице – pounds, money... Детерминатори – some, any, no. Квантификатори – much, many, a lot of.</p>
---	---	--

		Питања са How much / many. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; локална мерна јединица за тежину (фунта); валута, намирнице и производи специфични за циљну културу.
--	--	---

Предмет: Немачки језик

Циљеви изучавања: Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:	ОБЛАСТ / ТЕМА Комуникативне функције	SADRŽAJI
<p>– разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе;</p> <p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– постави и одговори на једноставнија питања личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>	<p>Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.).</p> <p>Садржаји Das ist mein Vater/mein Bruder. Das ist meine Mutter/meine Schwester. Freut mich. Meine Eltern heißen Zorica und Drago. Sie ist Bäckerin. Er ist Verkäufer. Woher kommst du? Woher kommt ih? Woher kommen Sie? – Ich komme aus Serbien. Ich wohne in Smederevo. Wo wohnst du? Wie ist deine Adresse/Telefonnummer? Hast du eine E-Mail-Adresse? Wie ist deine E-Mail-Adresse? Kannst du Tennis spielen? Nein, leider</p>

<p>– разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; – упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места</p>	<p>nicht, aber ich kann sehr gut Fußball spielen. Könnt ihr schwimmen, Kinder? Ja klar. Wo bist du geboren? Ich bin in Wien geboren. Wie alt bist du? Ich bin 11. Wann hast du Geburtstag? Am Montag. Именице у номинативу уз одговарајући члан (одређен, неодређен, присвојни, нулти). Презент слабих, јаких и модалних глагола. Упитне заменице (wer, was) и упитни прилози (wo, wann, wie, warum). (in, aus, an) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (Frau, Herr, Doktor, Professor); имена и надимци; начин писања адресе. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично). Садржаји Meine Tante ist schlank. Mein Onkel ist fleißig. Was hast du an? Ich habe meinen bleuen Regenschirm an. Peters Nase ist krumm. Pridevska promena– receptivno Kennst du den Mann mit langem Bart und einer modischen Brille? Придев у предикативној функцији – продуктивно Поређење придева Lina ist groß. Petra ist größer als Lina. Lina ist am größten. Serbien liegt auf dem Balkan. Die Schüler sind traurig.</p>
--	---	--

<p>– разуме једноставније предлоге и одговори на њих; – упуту једноставан предлог; – пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p> <p>– разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту једноставне молбе и захтеве; – затражи и пружи кратко обавештење; – захвали и извине се на једноставан начин; – саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог</p>	<p>Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности</p> <p>Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности</p>	<p>(Интер)културни садржаји: географске карактеристике и административне поделе земаља немачког говорног подручја.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора.</p> <p>Садржаји Wann fährst du ans Meer, in die Berge, aufs Land, nach Köln, nach Polen? Kommst du ins Kino (mit)? Leider nicht. Es tut mir leid, ich kann nicht (mitkommen). Ich glaube, der Film ist langweilig. Kaufen wir zwei Liter Milch und eine Flasche Öl? Употреба глагола кретања са акузативом. Употреба предлога (ан, ин, ауф, нацх, фүр, аус, вон).</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи /пуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ / услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности.</p>
---	--	---

<p>уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње;</p> <p>– да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи / прави, напише рецепт и сл.);</p> <p>– разуме честитку и одговори на њу;</p> <p>– упути пригодну честитку;</p> <p>– разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја;</p>	<p>Разумевање и давање упутстава</p> <p>Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења</p>	<p>Садржаји Kann ich dir/Ihnen helfen? Möchtest du eine Orange? Kannst du mir bitte eine Orange rüberreichen? Ich möchte eine Tasse Tee. Kannst du mir ein Stück Torte rüberreichen? Vielen Dank. Ich danke dir. Употреба неодређеног члана у номинативу и акузативу. Употреба модалних глагола у презенту. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p> <p>Садржаји Eier trennen und das Eiweiß schaumig schlagen. Mehl, Milch und Zucker in eine Schüssel geben und mit einem Mixer mischen, danach den Eischnee unterheben. Nun etwas Öl in einer Pfanne erhitzen und den Teig beiderseitig ausbacken, bis der Pfannkuchen goldbraun ist Именице са нултим чланом. Употреба везника и прилога (унд, абер, одер; данн, данацх) (Интер)културни садржаји: традиционалне / омиљене врсте јела.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника,</p>
---	---	---

<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности;</p> <p>– размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;</p> <p>– опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа;</p> <p>– разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;</p> <p>– размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у</p>	<p>Описивање догађаја и способности у садашњости</p> <p>Описивање догађаја и способности у прошлости</p>	<p>рођендана и значајних догађаја.</p> <p>Садржаји Zum Geburtstag, viel Glück, zum Geburtstag viel Glück, zum Geburtstag, liebe Lina, zum Geburtstag Viel Glück ... Ich gratuiere dir. Ich bin stolz auf dich. Употреба личних заменица у номинативу, дативу и акузативу. (Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања / прославе; честитање.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима / активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја / активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји Ich wohne ganz oben im Haus/im fünften Stock. Hast du eine Wohnung oder ein Haus? Wann gehst du schlafen? Hast du freitags immer Deutsch? Was machst du jetzt? Ich lese einen Krimiroman. Üblicherweise lese ich Romane. Употреба прилога (donnerstags). Ред речи у исказној, упитној и узвичној реченици</p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости;</p>
---	--	---

<p>прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p> <p>– разуме жеље планове и намере и реагује на њих; – размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; – саопшти шта он/ она или неко други жели, планира, намерава;</p> <p>– разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; – изрази, основне потребе,</p>	<p>Исказивање жеља, планова и намера</p> <p>Исказивање потреба, осета и осећања</p>	<p>израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.</p> <p>Садржаји Wo warst du gestern? Ich war zu Hause. Was hast du heute früh gefrühstückt? Wo hast du deine Ferien verbracht? Hast du mit Freunden gespielt? Wann bist du gestern ins Kino gegangen? Bist du heute früh aufgestanden? Употреба претерита помоћних глагола. Употреба перфекта слабих и најфреквентнијих јаких глагола. (Интер)културни садржаји: историсјки догађаји и открића; важније личности из прошлости (историјске личности, писци, књижевнице, научници/е, уметници/е, и сл.).</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји Ich möchte nach Wien fahren. Wir alle wollen mehr Freizeit haben. Ich mache meine Hausaufgaben morgen. Was machst du am Nachmittag? Was möchtet ihr werden, Kinder? Ich möchte Arzt/Ärztin werden. Употреба модалног глагола wollen i möchte. Презент и футур глагола. (Интер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; породични односи.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба;</p>
--	---	---

<p>осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставнија питања и одговори на њих; – разуме обавештења о простору и величинама; – опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима;</p> <p>– разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; – опише дневни / недељни</p>	<p>Исказивање просторних односа и величина</p> <p>Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)</p>	<p>предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа.</p> <p>Садржаји Ich bin durstig. Ich habe Hunger. Mir ist kalt. Ich bin müde. Möchtest du schlafen? Einen Tee nehmen? Etwas Wasser trinken? Императив Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу (Интер)културни садржаји: мимика и гестикаулација; употреба емотикона.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величинама; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина.</p> <p>Садржаји Wo ist dein Sportzeug? Wo liegt die Schweiz auf der Landkarte? Wo ist die Bank? Ich bin vor /neben / hinter der Garage. Meine Mutter ist auf dem Wochenplatz / im Supermarkt / bei ihrer Frisörin. Die Bäckerei ist neben der Schule. Meine Stadt ist in Nordostserbien. Употреба датива уз глаголе мировања у простору. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; природа.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање</p>
--	--	---

<p>распоред активности; – опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима;</p> <p>– разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе; – представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p>	<p>Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза</p>	<p>информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.).</p> <p>Садржаји Wie spat ist es? Es ist Viertel nach neun. Es ist einundzwanzig Uhr fünfzehn. Wann beginnt die Schule? Am ersten September. Am Donnerstag. Um 8 Uhr. Wie war das Wetter gestern? Regnerisch und windig. Wann kommt ihr? Am 22. April. Upotreba fraza za zvanično i nezvanično iskazivanje satnice. Upotreba predloga (am, um, nach, vor). Редни бројеви до 100. (Интер)културни садржаји: климатски услови у земљама немачког говорног подручја.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списка обавеза и сл.).</p> <p>Саджаји Du musst Hausaufgaben schreiben. Du darfst nicht zu viel Cola trinken. Du sollst mehr Sport machen. Du kannst nicht immer Freunde anrufen. Musik bitte nicht zu laut aufdrehen! Dreh bitte die Musik nicht so laut auf! Vorsicht! Aufgepasst! Употреба модалних глагола са негацијом и без ње. Употреба императива и суплетивних облика императива. (Интер)културни садржаји: понашање</p>
--	---	---

<p>– разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто;</p> <p>– разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; – опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>	<p>Изражавање припадања и поседовања</p> <p>Изражавање интересовања, допадања и недопадања</p>	<p>на јавним местима; значење знакова и симбола.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих.</p> <p>Садржаји Ist das deine Katze? Nein, das ist Marias Katze. Mein Hund ist nicht da. Das ist das Haus meiner Eltern. Hast du einen Kugelschreiber? Ich brauche einen Regenschirm. Употреба присвојних чланова. Употреба посесивног генитива.– рецептивно (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим интересовањима, хобијима и стварима које воли / не воли, које му / јој се свиђају / не свиђају; размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању (телефонски разговор, интервју, обичан разговор са пријатељима у школи и сл.); усмено и писано описивање интересовања, допадања и недопадања (писање имејла о личним интересовањима, хобијима, допадању и недопадању, листе ствари које му / јој се свиђају / не свиђају и сл.); истраживачке пројектне активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли / не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата.</p> <p>Садржаји Ich mag Rockmusik. Ich liebe meine</p>
---	--	--

<p>– разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање;</p> <p>– разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега;</p> <p>– пита и каже колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта;</p> <p>– састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба,</p>	<p>Изражавање мишљења (слагања и неслагања)</p> <p>Изражавање количине, бројева и цена</p>	<p>Familie und meine Freunde. Ich schwimme gern. Was ist dein Hobby? Meine Lieblingsaktivität ist Wandern. Mein Lieblingssport ist Volleyball. Skifahren finde ich doof. Глаголи mögen, gefallen, etwas finden... (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм). Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања. Садржаји Wie findest du diesen Film? Ich finde ihn gut. Teilst du meine Meinung? Findest du ihn auch gut? Nein, den Film finde ich gar nicht interessant. Das stimmt! Das stimmt nicht! Употреба директног објекта у акузативу. (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); писање списка за куповину; записивање и рачунање цена. Садржаји Wie viele Menschen stehen da? Wieviel Butter brauchst du für den Kuchen? Gibt es</p>
---	--	--

<p>пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.) – изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.</p>		<p>etwas Butter im Kühlschrank? Nein, es gibt nichts da. Ich kaufe eine Flasche Öl, eine Packung Salz, einen Beutel Reis, einen Becher Joghurt, eine Schachtel Pralinen. Was kostet das? Das macht 15,50 Euro. Meine Einkaufsliste: zwei Kilo Äpfel, drei Liter Milch, ein Pfund Kaffee. Употреба језичких средстава квантификације. Употреба лексике којом се именује амбалажа. Исказивање количине и цене. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; мерне јединице и валуте у земљама немачког говорног подручја.</p>
--	--	---

Предмет: Ликовна култура

Циљеви изучавања: Циљ учења Ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; – гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; – користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; – разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; – направи, самостално, 	<p style="text-align: center;">РИТАМ</p>	<p>Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине. Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор. Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...).</p> <p>Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала. Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма – понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред.</p>

<p>импровизовани прибор од одабраног материјала; – искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; – опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; – гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; – користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; – црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; – разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; – искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности; – пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; – гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; – наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон;</p>	<p style="text-align: center;">ЛИНИЈА</p> <p style="text-align: center;">ОБЛИК</p>	<p>Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања. Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу. Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес.... Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету. Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика. Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање...Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања. Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји. Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија. Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...). Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, рекламних порука... Уметничко наслеђе – значај наслеђа првих цивилизација. Дводимензионални и тродимензионални</p>
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; – преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; – комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; – објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; – разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; – искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно; – пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; – обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; – изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; – тумачи једноставне визуелне информације; – објасни зашто је наслеђе културе важно. 	<p>ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ</p>	<p>облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици.</p> <p>Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова.</p> <p>Стилизовање облика.</p> <p>Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично кретање бића и машина).</p> <p>Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача.</p> <p>Преклапање, прожимање, додиривање облика.</p> <p>Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две и три информације...).</p> <p>Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом.</p> <p>Обликовање (дизајн) употребних предмета.</p> <p>Преобликовање материјала и предмета за рециклажу.</p> <p>Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...).</p> <p>Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту.</p> <p>Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије.</p> <p>Различите врсте комуникације од праисторије до данас.</p>
--	--	---

- идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;
- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;
- илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);
- критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;
- понаша се у складу са правилима музичког бонтона;
- пева и свира самостално и у групи;
- примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација);
- кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику;
- користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције;
- искаже своја осећања у току извођења музике;
- примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- користи могућности ИКТ-а за слушање музике и извођење;
- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;
- изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина;
- комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

Удараљке – настанак, првобитни облик и развој.

Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената. Мелодијске удараљке.

Елементи музичке изражајности – темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената.

Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа. Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича.

Певање песама по слуху самостално и у групи.

Певање песама из нотног текста солмизацијом.

Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем.

Певање песама у комбинацији са покретом.

Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима.

Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста.

Извођење дечијих, народних и уметничких игара.

Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом.

Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука.

<p>покретом; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката.</p>		<p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива. Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима. Израда једноставних музичких инструмената. Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.</p>
--	--	--

Предмет: Историја

Циљеви изучавања: Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; – разврста историјске изворе према њиховој основној подели; – повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, 	<p>ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ</p> <p>ПРАИСТОРИЈА</p>	<p>Основни садржаји Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају. Проширени садржаји Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.</p> <p>Основни садржаји Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба).</p>

<ul style="list-style-type: none"> – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; – опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; – приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој, – идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; – истражи основна обележја и значај религије старих Грка; – разликује легенде и митове од историјских чињеница; – наведе значај и последице освајања Александра Великог; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; – израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; – користи основне историјске појмове; – лоцира на историјској карти простор настанка и ширења 		<p>књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, олимпијске игре).</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности).</p> <p>Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип ИИ, Аристотел, Архимед...</p> <p>Грчка митологија, пантеон.</p> <p>Седам светских чуда античког доба.</p>
--	--	---

<p>Римске државе; – наведе основне разлике између античке римске републике и царства; – разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; – истражи основна обележја и значај религије античког Рима; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму; – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; – лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије;</p> <p>– користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.</p>	АНТИЧКИ РИМ	<p>Основни садржаји Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). Проширени садржаји Етрурци.</p>
--	--------------------	---

		Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...) Римски пантеон. Гладијаторске борбе.
--	--	--

Предмет: Географија

Циљеви наставе: Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; – повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; – на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; – разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи; – разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; – објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; – разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; – одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; – помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном 	<p>ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА</p> <p>ВАСИОНА</p> <p>Облик Земље и структура њене површине</p> <p>ПЛАНЕТА ЗЕМЉА</p> <p>Земљина кретања</p> <p>Унутрашња</p>	<p>Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи. Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа. Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори. Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови. Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време. Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви. Постанак и унутрашња грађа</p>

<p>облику;</p> <ul style="list-style-type: none"> – помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; – примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; – разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; – повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; – повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; – повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева; – разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); – разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; – наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; – помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); – разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији; – наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ; – опише процес вулканске ерупције и њене последице; – помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; – помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; – разликује ерозивне и 	<p>грађа и рељеф Земље</p>	<p>Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената.</p> <p>Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса.</p> <p>Стене: магматске, седиментне, метаморфне.</p> <p>Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина.</p> <p>Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра.</p> <p>Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји).</p>
--	---------------------------------------	--

акумулативне процесе;
 – наведе примере деловања човека на промене у рељефу (брине, насипи, копови);
 – опише структуру атмосфере;
 – наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...);
 – разликује појам времена од појма клима;
 – наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе;
 – графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ;
 – користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима;
 – наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања;
 – наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);
 – уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе;
 – наведе и опише својства морске воде;
 – помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива;
 – наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току);
 – разликује типове језерских басена према начину постанка;
 – наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства;
 – наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње;
 – наведе примере утицаја човека на

<p>загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања; – помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; – помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; – опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; – наведе примере за заштиту живог света на Земљи.</p>		
---	--	--

Предмет: Математика

Циљеви изучавања: Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева) – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева) – примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама – разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце – одреди и примени НЗС и НЗД – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке – правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу – анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом – опише основне појмове у вези са кругом 	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	<p>Први део Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу \mathbb{N}_0. Дељење са остатком у скупу \mathbb{N}_0 (једнакост $a = bq + r, 0 \leq r < b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика.</p> <p>Други део Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито. Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД.</p>

<p>(центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг</p> <ul style="list-style-type: none"> – нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор – упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски – преслика дати геометријски објекат централном симетријом и трансляцијом – правилно користи геометријски прибор – идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе – нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор – измери дати угао и нацрта угао задате мере – упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно – реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова) <p>– прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други</p> <ul style="list-style-type: none"> – одреди месну вредност цифре у запису децималног броја – заокругли број и процени грешку заокругљивања; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину – одреди проценат дате величине 	<p>ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ</p> <p>УГАО</p> <p>РАЗЛОМЦИ</p>	<p>Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.</p> <p>Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност.</p> <p>Мерење дужине и једнакост дужи.</p> <p>Кружница и круг. Кружница и права.</p> <p>Преношење и надовезивање дужи.</p> <p>Централна симетрија. Вектор и трансляција.</p> <p>Угао, централни угао; једнакост углова.</p> <p>Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова).</p> <p>Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова.</p> <p>Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови.</p> <p>Углови на трансверзали. Транслација и углови.</p> <p>Први део Појам разломка облика a/b ($a, b \in \mathbb{N}$).</p> <p>Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима.</p> <p>Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака.</p> <p>Децимални запис разломка и превођење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упорјеђивање бројева у децималном запису.</p> <p>Заокругљивање бројева.</p> <p>Други део Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази.</p>
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – примени размеру у једноставним реалним ситуацијама – примени аритметичку средину датих бројева – сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер – идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије – симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор – конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства – конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој прави 	ОСНА СИМЕТРИЈА	<p>Једначине и неједначине у скупу разломака. Трећи део Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.</p> <p>Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.</p>
--	---------------------------	--

Предмет: Биологија

Циљеви изучавања: Циљ учења Биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ / ПРЕПОРУЧЕНИ
<ul style="list-style-type: none"> – истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; – групише жива бића према њиховим заједничким особинама; – одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића; – идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; – једноставним цртежом прикаже биолошке објекте 	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	<p>Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: хелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост.</p>

<p>које посматра и истражује и означи кључне детаље; – прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; – разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; – поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; – користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; – доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; – направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; – предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин; – илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последике таквих дејстава; – идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p> <p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Покретљивост – кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост. Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота.</p> <p>Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполног размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.</p>
---	--	--

навике и избегава ризична понашања.		
-------------------------------------	--	--

Предмет: Техника и технологија

Циљеви изучавања: Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање; – разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју; – наводи занимања у области технике и технологије; – процењује сопствена интересовања у области технике и технологије; – организује радно окружење у кабинету; – правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу; – процени како би изгледао живот људи без саобраћаја; – класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени; – наводи професије у подручју рада саобраћај; – направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија; – разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, 	<p>ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ</p> <p>САОБРАЋАЈ</p> <p>ТЕХНИЧКА И</p>	<p>Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења.</p> <p>Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије.</p> <p>Правила понашања и рада у кабинету.</p> <p>Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду.</p> <p>Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.</p> <p>Улога, значај и историјски развој саобраћаја.</p> <p>Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени.</p> <p>Професије у подручју рада саобраћај.</p> <p>Употреба информационих технологија у савременом саобраћају</p> <p>Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања.</p> <p>Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају</p> <p>– рачунарска симулација и саобраћајни полигон.</p> <p>Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају.</p> <p>Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима.</p> <p>Прибор за техничко цртање (оловка,</p>

<p>трошкова;</p> <ul style="list-style-type: none"> – активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима; – пружи помоћ у раду другим ученицима; – процењује остварен резултат и развија предлог унапређења. 		
---	--	--

Предмет: Информатика и рачунарство

Циљеви изучавања: Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу; – правилно користи ИКТ уређаје; – именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја; – прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса; – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања; – креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); – креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); – примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа; – креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); – сачува и организује податке; – разликује основне типове датотека; – реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; – доводи у везу значај правилног одлагања 	<p>ИКТ</p> <p>ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p> <p>РАЧУНАРСТВО</p>	<p>Предмет изучавања информатике и рачунарства. ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. Подешавање радног окружења. Организација података. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијом. Рад са презентацијама. Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом. Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, „ако...онда”</p>

<p>представљању резултата и закључака; – одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта; – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен; – поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника.</p>		
---	--	--

Предмет: Физичко и здравствено васпитање (обавезне физичке активности ученика)

Циљеви изучавања: Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби; – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама; – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак; – комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу; – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама; – одржава стабилну и динамичку равнотежу у</p>	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p> <p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p> <p>Атлетика</p>	<p>Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности</p> <p>Обавезни садржаји Техника истрајног трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника спринтерског трчања. Техника високог и ниског старта. Скок увис (прекорачна техника). Бацање лоптице (до 200 г).</p> <p>Препоручени садржаји</p>

<p>различитим кретањима, изводи ротације тела;</p> <ul style="list-style-type: none"> – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри; – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици; – користи елементе технике у игри; – примењује основна правила рукомета у игри; – учествује на унутародељенским такмичењима; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – игра народно коло; – изведе кретања у различитом ритму; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – контролише и одржава тело у води; – преплива 25м слободном техником; – скочи у воду на ноге; – поштује правила понашања у и око водене средине; – објасни својим речима сврху и значај вежбања; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама; – примени мере безбедности током вежбања; 	<p>Спортска гимнастика</p>	<p>Техника штафетног трчања. Скок удаљ. Бацања кугле 2 кг. Бацање „вортекс-а”. Тробој.</p> <p>Обавезни садржаји Вежбе на тлу. Прескоци и скокови. Вежбе у упору. Вежбе у вису. Ниска греда. Гимнастички полигон.</p> <p>Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте). Висока греда. Трамболина. Прескок. Коњ са хваталкама. Вежбе у упору (сложенији састав). Вежбе у вису (сложенији састав).</p>
---	-----------------------------------	--

<ul style="list-style-type: none">– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;– примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама;– навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин;– користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности;– прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом”;– примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама;– препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту;– направи план дневних активности;– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље;– разликује здраве и нездраве начине исхране;– направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника;– примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања;– препозна врсту повреде;– правилно реагује у случају повреде;– чува животну средину током вежбања.		
---	--	--

	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад)</p>	<p>Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању. Основна правила. Рукомета/минирукомета и Малог фудбала. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању. Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање. Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација). Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Значај развоја физичких способности за снажање у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...).Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела). Планирање дневних активности. Физичка активност, вежбање и здравље. Основни принципи вежбања и врсте физичке активности. Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања. Лична и колективна хигијена пре и после вежбања. Утицај правилне исхране на здравље и развој људи.</p>
--	--	--

**Физичко
вежбање и
спорт**

**Здравствено
васпитање**

		<p>Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања.</p>
--	--	---

Изборни програми

Предмет: Грађанско васпитање

Циљеви изучавања: Циљ наставе и учења програма Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – аргументује потребу посебне заштите права детета; – на примеру препозна уграђеност права детета у основним документима која уређују рад школе; – наведе чиниоце који утичу на остваривање дечијих права; – препозна ситуације кршења дечијих права у свакодневном животу и на примерима историјских догађаја; – искаже свој став о значају поштовања правила у функционисању заједнице; – учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; – понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; – наведе начине демократског одлучивања; – објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; – реално процени сопствену 	<p>ЉУДСКА ПРАВА</p> <p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p>	<p>Потребе и права Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици, доношење групних правила. Права детета у документима о заштити права Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Показатељи остварености и кршења дечијих права . Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу. Права и функционисање заједнице Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања. Одговорности и обавезе у заједници Одговорност деце.</p>

писаној комуникацији:		
<p>– поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства;</p>	<p>Поздрављање</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично) и иницирање упознавања; успостављања контакта (нпр. при сусрету, на разгледници, у имејлу, СМС-у). Садржаји Guten Morgen / Guten Tag / Guten Abend / Hallo! Gute Nacht / Auf Wiedersehen / Auf Wiedersehen/ Tschüs! Bis dann. Bis später. Wie geht`s? Wie geht es Ihnen? Danke, gut. Und dir? / Und Ihnen? / Und selbst/selber? (Интер)културни садржаји: формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости, име и презиме, надимци.</p>
<p>– представи себе и другог; – разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих;</p>	<p>Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и и тражење основних информација о другима</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Иницирање упознавања, посредовање у упознавању и представљање других особа, присутних и одсутних, усмено и писано; слушање и читањекратких и једноставних текстова којим се неко представља; попуњавање формулара основним личним подацима (пријава на курс, претплата на дечји часопис, налепница за пртљаг, чланска карта и слично). Садржаји Mein Name ist Petra Novak. Ich heiße Petra (Novak). Ich bin Petra (Novak). Wie heißt du? Wie heißen Sie? Wie heißt ihr? Wer ist das? Das ist Markus. Das ist meine Lehrerin, Frau Simin. /Freut mich. Meine Eltern heißen Zorica und Drago. Woher kommst du? Woher kommt ihr? Woher kommen Sie? Ich komme aus Serbien.</p>

<p>– разуме упутства и налоге и реагује на њих;</p>	<p>Разумевање и давање једноставних упутстава и налога</p>	<p>Ich wohne in Smederevo. Wo wohnst du? Wie ist deine Adresse/Telefonnummer? Презент слабих глагола и најфреквентнијих јаких глагола (schlafen, fahren, essen, lesen, geben, nehmen, sprechen). Употреба одређеног неодређеног, негационог, присвојног члана у номинавиву и акузативу. Употреба нултог члана. Употреба упитних заменица и прилога (wer, was; wo, wie, wann). Употреба показне заменице das. Исказна и упитна реченица – положај глагола /ред речи. (Inter)kulturelne sadržaji: formalno i neformalno predstavljanje, imenovanje srodstva, ime i prezime, zemlje nemačkog govornog područja. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање налога и упутстава и реаговање на њих (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). Садржаји Komm her! Kommt an die Tafel! Setz dich! Setzt euch! Mach(t) das Buch auf/zu! Lies/Lest vor! Hör(t) zu! Sing(t) mit! Sprich/Sprecht nach! Hör/Hört zu! Steh(t) auf! Pass(t) auf! Gib dein Buch an Petra! Gebt mir eure Hausaufgaben! Kannst du mir dein Heft geben? Kann ich dein Heft bekommen? Императив – потврдни и одрични облици 2. лица једнине и множине. Употреба негационе партикуле ницхт. Императив глагола са наглашеним префиксом. (рецептивно) Модални глаголи у љубазно формулисаним молбама, упутствима и предлозима.(рецептивно) Ред речи у реченицама са</p>
---	---	---

<p>– разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке, забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње;</p> <p>– разуме позив и реагује на њега; – упуту позив на заједничку активност;</p>	<p>Исказивање правила понашања</p> <p>Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности</p>	<p>императивом. (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости, песме. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставних исказа у вези са правилима понашања. Садржаји Kann ich mich hier hinsetzen? Leider nicht, es sit besetzt. Hier darf man nicht sprechen. Du musst dein Handy ausschalten. Die Teire darf man nicht füttern. Неодређена заменица ман у номинативу и акузативу. Презент модалних глаголи у формулисаним молбама, упутствима и предлозима.(рецептивно) Ред речи у реченицама са императивом. (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима, значење симбола. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих, усмено или писано (позив на рођендан, журку, на игру, у биоскоп...); упућивање и прихватање /одбијање позива на заједничку активност, усмено или писано, користећи најједноставније изразе молби, захвалности, извињења. Садржаји Spielen wir Fußball/Tischtennis/ Monopoly? Komm, wir spielen Schach! Wir spielen Basketball. Spielst du mit? Möchtest du zu meiner Party kommen? Komm zu mir! Gehen wir ins Kino? Ja, gerne. /Leider kann ich nicht. Ich muss lernen. /Nien, ich habe keine Lust. Употреба глагола кретања са акузативом.</p>
---	---	---

<p>– разуме кратке и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту кратке и једноставне молбе и захтеве; – искаже и прихвати захвалност на једноставан начин;</p> <p>– разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; – упуту једноставне честитке;</p>	<p>Исказивање молбе, захтева и захвалности</p> <p>Честитање</p>	<p>Употреба предлога (an, in, auf). (Интер)културни садржаји: пприкладно прихватање и одбијање позива, рођендани, прослава рођендана, игре.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог и писаног одговора на исказану молбу или захтев; изражавање и прихватање захвалности у усменом и писаном облику.</p> <p>Садржаји Kann ich dir/Ihnen helfen?/ Ich habe eine Bitte. Möchtest du eine Orange? Kannst du mir bitte eine Orange geben? Ich möchte eine Tasse Tee.Kannst du mir ein Stück Torte geben?Danke. Vielen Dank. Ich danke dir. / Bitte. Nichts zu danken./Gern geschehen.</p> <p>Употреба неодређеног члана у номинативу и акузативу. Употреба модалних глагола у презенту.</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивне комуникације.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан или неки други значајан догађај; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање кратких пригодних честитки у усменом и писаном облику.</p> <p>Садржаји Alles Gute zum Geburtstag! Liebe Lina, zum Geburtstag Viel Glück ... Ich gratuiere dir/Ihnen zum Jubileum. Frohe Weihnachten/Ostern. Upotreba ličnih zamenica u nominativu,</p>
---	---	---

<p>– разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава; – опише жива бића, предмете и места и појаве једноставним језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих; – опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким средствима; – опише шта уме/не уме да (у)ради;</p>	<p>Описивање живих бића, предмета, места и појава</p> <p>Описивање уобичајених и тренутних активности, планова и способности</p>	<p>dativu i akuzativu. (Inter)kulturni sadržaji: najznačajniji praznici i način obeležavanja / proslave. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих једноставних описа живих бића, предмета, места и појава у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених и писаних описа живих бића, предмета, места и појава. Садржаји Meine Schwester ist groß und schlank. Wie sind deine Augen? Blau oder grün Ihr Hund ist 2 Jahre alt, klein und schwarz. Er frisst gern Kekse. Das ist mein Zimmer. Es ist klein aber schön. Es gefällt mir sehr. Anna ist meine beste Freundin. Sie ist nett und freundlich. Sie hilft mir gern. Ich wohne in Bonn. Bonn ist eine schöne Stadt am Rhein. Употреба придева и прилога као именског дела предиката уз глагол сеин. Присвојни детерминативи у номинативу, дативу и акузативу. Ред речи у исказној упитној реченици. Предлози уз глаголе мировања. (Интер)културни садржаји: култура становања, однос према живој и неживој природи. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима у породичној и школској средини; састављање порука и спискова у вези са уобичајеним и тренутним</p>
---	--	--

<p>– разуме свакодневне исказе у вези с непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставна обавештења о простору и оријентацији у простору и реагује на њих; – тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору; – опише непосредни простор у којем се креће;</p>	<p>Исказивање потреба, осета и осећања</p> <p>Исказивање просторних односа и величина</p>	<p>активностима, плановима и способностима.</p> <p>Садржаји Was machst du jetzt/heute Nachmittag? Ich mache meine Hausaufgaben. Ich wohne ganz oben im Haus/im fünften Stock. Hast du eine Wohnung oder ein Haus? Wann gehst du schlafen? Hast du freitags immer Deutsch. Ich gehe dreimal der Woche zum Training. Употреба прилога за време и место (donnerstags/da, dort, hier) . Ред речи у исказној, упитној и узвичној реченици. (Интер)културни садржаји: радно време, разонода, живот породице.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање потреба и осета и предлагање решења у вези с њима; усмено и писано исказивање својих осећања и (емпатично) реаговање на туђа.</p> <p>Садржаји Ich bin durstig. Ich habe Hunger. Mir ist kalt/heiß. Ich bin müde/tautrig/froh. Möchtest du schlafen? Etwas Wasser trinken? Möchtest du ein Käsebroten? Лиčne zamenice u nominativu, dativu i akuzativu. (Интер)културни садржаји: mimika i gestikulacija; upotreba emotikona.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у којима се на једноставан начин описују просторни односи и оријентација у простору; усмено и писано тражење и давање информација о сналажењу / оријентацији у простору; усмено и писано описивање</p>
--	---	--

<p>– разуме једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену и реагује на њих; – тражи и даје кратка и једноставна обавештења о хронолошком /метеоролошком времену;</p>	<p>Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)</p>	<p>просторних односа у приватном и јавном простору (соба, стан, кућа, учионица, школа, музеј, биоскоп). Садржаји Wo ist dein Sportzeug? Wo liegt die Schweiz auf der Landkarte? Wo ist die Bank? Ich bin vor /neben / hinter der Garage. Meine Mutter ist auf dem Markt/ im Supermarkt / bei ihrer Frisörin. Die Bäckerei ist neben der Schule. Meine Stadt ist in Nordserbien. Entschuldigung, wie kommen ich zum Theater? – Gehen Sie nur geradeaus, etwa 50m. Употреба датива и акузатива уз глаголе мировања и кретања у простору. Прилози за место: geradeaus, links, rechts. (Интер)културни садржаји: јавни простор, култура становања. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких текстова који се односе на тачно време, дан, месец или део дана (разглас/план вожње на аутобуској/железничког станици, аеродрому; биоскопски програм, договор за неку активност) или на метеоролошко време (тренутне или уобичајене временске прилике); усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности или метеоролошким приликама. Садржаји Wie spät ist es? Es ist Viertel nach neun. Es ist einundzwanzig Uhr fünfzehn. Wann beginnt die Schule? Am ersten September. Am Donnerstag. Um 8 Uhr. Wie ist das Wetter? Es regnet/schneit. Die Sonne scheint. Es ist kalt/warm/heiß. Употреба фраза за званично и незванично исказивање датума. Употреба предлога (am, um, nach, vor).</p>
---	--	---

<p>– разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; – тражи и да једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;</p> <p>– разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања, слагања/неслагања и реагује на њих; – тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;</p>	<p>Изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања</p> <p>Изражавање допадања/недопадања</p>	<p>Безлични глаголи (рецептивно). (Интер)културнисадржаји: клима, разговор о времену, географске дестинације.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања и реаговање на њих; усмено и писано, исказивање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања.</p> <p>Садржаји Ist das deine Katze? Nein, das ist Marias Katze. Mein Hund ist nicht da. Das ist das Haus von meinen Eltern. Mimi ist die Katze von Barbara. Hast du einen Kugelschreiber? Ich brauche einen Regenschirm. – Hier ist mein Kugelschreiber. Употреба присвојних чланова. Изражавање припадности предлогом von + датив.</p> <p>(Интер)културни садржаји: породица и пријатељи, однос према животињама, кућни љубимци.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање допадања / недопадања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање слагања / неслагања, допадања / недопадања.</p> <p>Садржаји Ich mag Rockmusik. Ich liebe meine Familie und meine Freunde. Ich schwimme gern. Mein Lieblingssport ist Volleyball. Skifahren finde ich doof. Wie findest du die neue Mathelehrerin? Ich finde sie nett. Презент модалног глагола mögen Сложенице – род и грађење :</p>
--	---	---

<p>– разуме једноставне изразе који се односе на количину (број особа, животиња и предмета количина приликом куповине и сл.) и реагује на њих;</p> <p>– тражи и пружи основне информације у вези са количинама и бројевима;</p> <p>– изрази присуство и одсуство некога или нечега;</p>	<p>Изражавање количине и бројева</p>	<p>(рецептивно). Глагол finden за изражавање допадања/недопадања. (Интер)културни садржаји: уметност (књижевност за младе, стрип, филм, музика...), храна, спорт. Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставних исказа које садрже информације у вези са количином и бројевима (новчани износ, узраст, време, број телефона и слично); усмено и писано коришћење једноставних исказа са бројевима до 100. Садржаји Wie viele Menschen stehen da? Wieviel Butter brauchst du für den Kuchen? 200 Gramm. Gibt es etwas Butter im Kühlschrank? Nein, wir brauchen Butter. Ich kaufe vier Flaschen Öl, eine Packung Salz, einen Becher Joghurt, zwei Schachteln Pralinen. Was kostet das? Das macht 15,50 Euro. Meine Einkaufsliste: zwei Kilo Äpfel, drei Liter Milch, ein Pfund Kaffee. Употреба језичких средстава квантификације. Употреба лексике којом се именује амбалажа. Исказивање количине и цене. Бројеви до 100. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење, путовања.</p>
---	---	---

3.6. Програм наставе и учења за 6. Разред

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ

Назив предмета	СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
Циљ	Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору

	и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.	
Разред	Шести	
Годишњи фонд часова	144 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита;</p> <p>– чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова;</p> <p>– одреди род књижевног дела и књижевну врсту;</p> <p>– прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера;</p> <p>– разликује ауторску приповетку од романа;</p> <p>– анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима);</p> <p>– уочава основне</p>	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ЛИРИКА Лектира 9. Обредне лирске народне песме (избор) 10. Ђура Јакшић: <i>Вече</i> 11. Јован Дучић: <i>Село</i> 12. Мирослав Антић: <i>Плава звезда</i> 13. Вељко Петровић: <i>Ратар</i> / Алекса Шантић: <i>О, класје моје</i> 14. Десанка Максимовић: <i>Грачаница</i> / Војислав Илић: <i>Свети Сава</i> 15. Стеван Раичковић: <i>Хвала сунцу, земљи, трави</i> 16. Милован Данојлић: <i>Овај дечак зове се Пепо Крста</i> 17. Сергеј Јесењин: <i>Песма о керуши</i></p> <p>Књижевни термини и појмови Врста строфе према броју стихова у лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац). Одлике лирске поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха. Стилске фигуре: контраст, хипербола. Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегија; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне).</p> <p>ЕПИКА Лектира</p>

<p>елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; – уочава хумор у књижевном делу; – разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне 		<p>12. Народна песма: <i>Смрт Мајке Југовића</i> 13. Народна песма: <i>Марко Краљевић укида свадбарину</i> 14. Петар Кочић: <i>Јаблан</i> 15. Исидора Секулић: <i>Буре</i> (одломак)/Бранко Топић: <i>Чудесна справа</i> 16. Иво Андрић: <i>Аска и вук</i> 17. Антон Павлович Чехов: <i>Вањка</i>/Италио Калвино: <i>Шума на ауто-путу</i> (из збирке прича <i>Марковалдо или годишња доба у граду</i>) 18. Светлана Велмар Јанковић: <i>Сирото ждребе</i> (из <i>Књиге за Марка</i>)</p> <p>Књижевни термини и појмови Основна тема и кључни мотиви. Облици казивања: наратија (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог. Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте епских дела: приповетка, роман. Културно-историјско предање (нпр. <i>Смрт Марка Краљевића</i>)</p> <p>ДРАМА Лектира 6. Коста Трифковић: <i>Избирачица</i> (одломак) 7. Миодраг Станисављевић: <i>И ми трку за коња имамо</i> (одломак) 8. Бранислав Нушић: <i>Аналфабета</i> (одломак)</p> <p>Књижевни термини и појмови Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет).</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати 2 дела) 1. Вук Караџић: Живот и обичаји народа српскога: <i>Божих</i> (одломак); <i>Ђурђевдан</i> (одломак); <i>Додоле, прпоруше и чарошце</i> (одломци) 2. Владимир Хулпах: <i>Легенде о европским градовима</i> (избор) 3. Никола Тесла: <i>Моји изуми</i> (поглавље по избору) 4. Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: <i>Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца</i> (избор) 5. Гроздана Олујић: <i>Били су деца као и ти</i> (избор)</p>
---	--	---

<p>вредности и негује културноисторијску баштину;</p> <ul style="list-style-type: none"> – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст; – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; – разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; – разликује врсте гласовних прмена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; – одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; – препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; – разликује реченице по комуникативној функцији; – доследно примењује правописну норму; – користи правопис (школско издање); разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи; 		
--	--	--

<p>– употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање;</p> <p>– разликује и гради аугментативе и деминутиве;</p> <p>– саставља обавештење, вест и кратак извештај;</p> <p>– разуме основна значења књижевног и неуметничког текста;</p> <p>– проналази, повезује и тумачи експлицитно и имлицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту;</p> <p>– драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста;</p> <p>– говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму;</p> <p>– изражајно чита обрађене књижевне текстове.</p>		
		<p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епске народне песме о Косовском боју (избор) 2. Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор) 3. Бранислав Нушић: <i>Аутобиографија</i> 4. Анђела Нанети: <i>Мој дека је био трешња</i> 5. Весна Алексић: <i>Каљави коњ (Прича о богињи</i>

		<p><i>Лади – Звездана вода; Прича о богу Сварогу – Небески ковач и Прича о богу Стрибору – Сеченско светло)</i></p> <p>6. Бранко Ћопић: <i>Орлови рано лете</i></p> <p>7. Ференц Молнар: <i>Дечаџи Павлове улице</i></p> <p>Допунски избор лектире (бирати 3 дела)</p> <p>1. Добрица Ерић: <i>Месечеви миљеници (песме о свицима)</i> (избор)</p> <p>2. Бранислав Петровић: избор из антологија песама за децу (<i>Морава, Влашићи, Дунав, Говор дрвећа, Грађење куће, Па шта, па шта</i> и друге)</p> <p>3. Владимир Стојиљковић: <i>Писмописац (Писмо Бранку Ћопићу)</i></p> <p>4. Владимир Андрић: <i>Пустолов</i></p> <p>5. Тиодор Росић: <i>Приче старог чаробњака</i> (једна прича по избору)</p> <p>6. Борислав Пекић: <i>Сентиментална повест Британског царства</i> („Велика повеља слободе у земљи без устава” – одломци)</p> <p>7. Вилијем Саројан: <i>Зовем се Арам</i></p> <p>8. Хенрик Сјенкијевич: <i>Кроз пустињу и прашуму</i></p> <p>9. Џејмс Крис: <i>Тим Талир или Продати смех</i></p> <p>10. Џек Лондон: <i>Зов дивљине/Бели очњак</i></p> <p>11. Реј Бредбери: <i>Маслачково вино</i> (избор)</p> <p>12. Ивана Брлић Мажуранић: <i>Приче из давнина</i> (избор)</p> <p>13. Владислава Војновић: <i>Приче из главе</i> (прича <i>Позориште</i> – одломци)</p> <p>14. Јасминка Петровић: <i>Ово је најстрашнији дан у мом животу</i></p> <p>15. Александар Поповић: <i>Снежана и седам патуљака</i>, драмска бајка</p>
	<p>ЈЕЗИК Грамматика</p>	<p>Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Грамматичка основа и грамматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима.</p> <p>Настанак гласова и говорни органи; подела гласова: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти); Подела сугласника по звучности и по месту изговора.</p> <p>Подела речи на слоге; слоготворно <i>р</i>. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано <i>а</i>; промена <i>л</i> у <i>о</i>; палатализација;</p>

			<p>сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника.</p> <p>Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице <i>свој</i>, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне). Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице.</p> <p>Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола <i>бити</i>); плусквамперфекат.</p> <p>Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.</p>
		Правопис	<p>Писање имена васионских тела.</p> <p>Растављање речи на крају реда (основна правила).</p> <p>Правописна решења у вези са гласовним променама.</p> <p>Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима.</p> <p>Писање заменице <i>Ваи</i> великим почетним словом.</p> <p>Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика.</p>
		Ортоепија	<p>Правилан изговор гласова <i>ч, ћ, њ, џ, р</i>.</p> <p>Дуги и кратки акценти.</p>
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		<p>Текстови у функцији унапређивања језичке културе.</p> <p>Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка).</p> <p>Говорне вежбе на унапред одређену тему.</p> <p>Учтиве форме обраћања.</p> <p>Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористцима).</p> <p>Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту.</p> <p>Богаћење речника: <i>лексичко-семантичке вежбе</i> (нпр. избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења речи; проналажење изостављених реченичних делова); <i>стилске вежбе</i>: (нпр. текст као подстицај за сликовито казивање; ситуациони предложак за тражење погодног израза).</p> <p>Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа</p>

		на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).
--	--	--

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

A tantárgy neve	MAGYAR NYELV
Cél	<i>A magyar nyelv</i> oktatásának és tanulásának célja , hogy a tanuló ápolja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban; az irodalmi művek olvasása és értelmezése révén fejlessze képzelőerejét, esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőkészségét, kritikai és erkölcsi ítélőképességét; alapvető tájékozottságot szerezzen az irodalomtörténet és -elmélet, az általános és magyar nyelvészet, valamint a mediális írásbeliség terén; az interdiszciplinaritás jegyében összefüggésbe hozza a nyelvet és irodalmat más művészeti ágakkal és tudományterületekkel; bevezesse a tanulót a tudományos gondolkodásmódba; értékelje és becsülje a nemzeti értékeket és hagyományokat, fogadja el a különböző kultúrákat és fejlessze az interkulturális kommunikációt; alapozza meg és bővítse a kulcskompetenciákat, amelyek képessé teszik őt a minőségi életvitelre, a munkára, az önmegértésre és az élethosszig tartó tanulásra.
Osztály	Hatodik
Évi óraszám	144 óra

KIMENET A tematikai egység/terület feldolgozását követően a diák képes lesz:	TERÜLET/TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – Ismeri a tantervben előírt alaplírák címét és szerzőjét. – Felismeri az irodalmi mű jellemző vonásait. – Meghatározza az irodalmi mű témáját, fő motívumait és szereplőit; összefoglalja, reprodukálja a cselekményt. – Felismeri és megkülönbözteti a prózai és verses formákat. – Megkülönbözteti a népköltészetet a műköltészettől, a szépirodalmi szöveget a 	IRODALMI ISMERETEK	<p>NÉPKÖLTÉSZET Feldolgozásra szánt szövegek Kötelező szövegek Népköltészet és műköltészet összekapcsolása: szerelmi dal, kesergő, bujdosóének. Pl. <i>Annyi bánat</i> (kesergő) és József Attila: <i>Ringató</i>. Monda és népi anekdota (utalások a regionális vonatkozásokra is) Olvasmányok a magyar népköltészetéről (Penavin Olga, Jung Károly, Voight Vilmos, Dömötör Tekla stb. írásaiból) Népszokások és népi színjáték Kiegészítő és ajánlott szövegek Lázár Ervin: <i>A kovács/Lehel kürtje</i> <i>A csóri boszorkány</i> <i>Beckó vára</i> <i>Csörsz és Délibáb</i></p>

<p>nem szépirodalmi szövegektől.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Felismeri az epikai, drámai és lírai szövegek beszélőjét. Különbséget tesz szerző és narrátor/lírai én között. – Különbséget tesz az epikus közlés alapformái, az elbeszélés (narráció), a leírás, az elbeszélői reflexió és a dialógus között. – Meg tudja állapítani a cselekmény helyét és idejét. – Felismeri az idézetet a szövegben. – Felismeri és megnevezi a költői jelzőt, megszemélyesítést, hasonlatot, metaforát, szimbólumot, szinesztéziát, ismétlés formáit, áthajlást, költői kérdést. – Elhelyezi a tantervben előírt kötelező irodalmi műveket az alapvető irodalmi kontextusokban (magyar irodalom/világirodalom, régi/újabb/kortárs, szóbeli/szerzői). – Képes a következő szépirodalmi szövegelemek meghatározására és példákkal való illusztrálására: motívum, téma, fabula, a cselekmény helye és ideje, főszereplő, mellékszereplő stb. – Az irodalmi művekben a szövegrészletek, a hősök és a helyzetek alapján felismeri a műnemet és a műfajt. – Ismeri és megnevezi a 		<p>Irodalmi alapfogalmak</p> <p>A szöveg formája: vers, próza. Műnemek: líra, epika, dráma. Műköltészet és népköltészet. Szerző (költő, író), lírai én, elbeszélő. Műfaji ismeretek: dal, tájleíró költemény, ballada, mese, monda és fajtái, anekdota, elbeszélés, novella, regény, levél, mesejáték.</p> <p>Az ütemhangsúlyos verselés. Az időmértékes verselés alapjai: a rövid és hosszú szótag fogalma. Mesetípusok, a népmese jellemzői, motívumai, szimbólumai. Mesemondás. A mesepoétika alapfogalmai. Népi színjátékok.</p>
---	--	---

<p>következő fogalmakat: monda, mítosz, elbeszélő költemény, dal, tájleíró költemény, ballada, elbeszélés, novella, regény, levél, episztola, mesejáték.</p> <p>– Ismeri és megkülönbözteti, (jellemző vonásait kiemeli) az átmeneti műfajokat (ballada).</p>		
<p>– Felismeri és megnevezi az átvitt jelentést.</p> <p>– Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: meseelem, meseformula, bevezetés, kibontakozás, bonyodalom, tetőpont, megoldás, valószerű és valószerűtlen elemek, konfliktus.</p> <p>– Megnevezi a leírás formáit: személyleírás, tárgy-leírás, tájleírás.</p> <p>– Felismeri és megnevezi a rímfajtákat és a refrént, hasonlatot, metaforát, megszemélyesítést, ellentétet, fokozást, hangutánzást és hangulatfestést.</p> <p>– Felismeri és értelmezi a tanterv által kötelezően előírt egyszerű szövegek konfliktushelyzeteit, a hősök jellemvonásait, s velük kapcsolatban megállapítást tesz, véleményt formál.</p> <p>– A szépirodalmi művek tudatos, igényes olvasójává válik.</p> <p>– Tiszteli a nemzeti irodalom és kultúra hagyományait.</p>		<p>LÍRA</p> <p>Feldolgozásra szánt szövegek</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Kosztolányi Dezső: <i>Az iskolában hatvanan vagyunk</i> (válogatás <i>A szegény kisgyermek panasza</i> ciklusból)</p> <p><i>Csacsi rímek</i> (Válogatás)</p> <p>Ady Endre: <i>Fölszállott a páva/Karácsony/Földdobott kő</i></p> <p>Juhász Gyula: <i>Tiszai csönd</i></p> <p>Radnóti Miklós: <i>Éjszaka</i></p> <p>Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen</i> (Naptárvers)</p> <p>József Attila: <i>Nyár</i></p> <p>Radnóti Miklós: <i>Bájos</i></p> <p>Szabó T. Anna: <i>A róka</i></p> <p>Anyaverek a magyar és a világirodalomban (válogatás): pl. Csoóri Sándor: <i>Anyám fekete rózsája</i>, József Attila: <i>Anyám</i>, Kosztolányi Dezső: <i>Anyuska régi képe</i>, Pilinszky János: <i>Anyám</i>, Szergej Jeszenyin: <i>Levél anyámhoz</i> stb. József Attila mama-verseinek kiemelése.</p> <p>Kiegészítő és ajánlott szövegek</p> <p><i>Esti Kornél rímei</i> (Válogatás)</p> <p>Kosztolányi Dezső: <i>A játék/Néha már gondolok a szerelemre</i></p> <p>Irodalmi alapfogalmak</p> <p>A költő és a lírai én. Lírai műfajok. A motívumok és költői képek mint a lírai mű kompozíciójának elemei. A lírai formanyelv jellemzői: képiség, ritmus, szerkezet. Rímfajták. Köttött és szabad vers. Szóképek és stíluseszközök: alliteráció, az ismétlés fajtái, hasonlat, megszemélyesítés, metafora, szimbólum, szinesztézia, ellentét, fokozás, soráthajlás, költői jelző, állandó jelző,</p>

<p>– Képes esztétikai élmény átélésére, befogadására.</p> <p>– Változatos olvasási stratégiákat alkalmaz.</p> <p>– Tudatosan gyűjt információkat (nyomtatott, audiovizuális, elektronikus forrásokból) iskolai feladataihoz.</p> <p>– Könyvtárba jár, és önállóan választ irodalmi alkotást, képes naplót vezetni vagy portfóliót összeállítani olvasmányairól.</p>		<p>ismétlés, ironia, hangutánzás és hangulatfestés.</p> <p>Költői kérdés. A denotatív és konnotatív jelentés.</p> <p>EPIKA</p> <p>Feldolgozásra szánt szövegek</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>A műnemek ötvöződése a balladában: Arany János: <i>A walesi bárdok/Mátyás anyja.</i></p> <p>Orbán Ottó: <i>A walesi pártok</i></p> <p>Kosztolányi Dezső: <i>Házi dolgozat</i></p> <p>A légy motívuma és a várakozás problémája: Mándy Iván: <i>A légyvadász/A légyvadász sétája</i> és Nagy Lajos: <i>A légy</i></p> <p>Gobby Fehér Gyula: <i>Az ujjak mozgása</i></p> <p>Németh István: <i>Színötös</i></p> <p>Gion Nándor: <i>A postás, aki egy ujjal tudott füttyülni</i></p> <p>Danilo Kiš: <i>A fiú és a kutya</i></p> <p>Fazekas Mihály: <i>Lúdas Matyi</i> (részlet) és filmes kapcsolatok</p> <p>Mark Twain: <i>Tom Sawyer kalandjai</i> (részletek)</p> <p>Interjúk kortárs írókkal, művészekkel.</p> <p>Kiegészítő és ajánlott szövegek</p> <p>Parti Nagy Lajos: <i>A pecsenyehattyúk</i></p> <p>Garaczi László: <i>Kúnó, a zöld diómanó</i></p> <p>Jódal Rózsa: <i>Figyellek, világ! Hadaró Jutka kalandjai/részlet/</i></p> <p>Csukás István: <i>Keménykalap és krumpliorr</i></p> <p>Jonathan Swift: <i>Gulliver utazásai</i> (részletek)</p> <p>Kosztolányi Dezső: <i>Fánika</i></p> <p>Móricz Zsigmond: <i>Fillentő</i></p> <p>Ivo Andrić: <i>Aska és a farkas</i></p> <p>Irodalmi alapfogalmak</p> <p>Szerző és elbeszélő. Epikai műfajok. Az elbeszélésmód sajátosságai: egyes szám harmadik személyű és én-elbeszélés; jellemzés; párbeszéd. Leírások (táj-, személy-, tárgyleírás). Az epikai művek szerkezeti egységei. A szereplők jellemzésének eszközei: beszéd, tettek, külső tulajdonságok, életfelfogás, erkölcsiség. Paródia. Népiesség.</p> <p>DRÁMA</p> <p>Feldolgozásra szánt szövegek</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Beszédes István: <i>Rozsdaszín</i> (részletek)</p> <p>Gabnai Katalin: <i>Tánc és dráma</i></p> <p>Kiegészítő és ajánlott szövegek</p>
---	--	--

		<p>Gimesi Dóra színházi meseadaptációi Szabó T. Anna: <i>Téli rege</i></p> <p>Irodalmi alapfogalmak Drámai műfajok: komédia, tragédia; egyfelvonásos; rádiódráma. A dráma jellemzői: felvonás, jelenet, szereplők, monológ, dialógus. Népi dramatikus játékok. Adaptációk.</p>
		<p>ISMERETTERJESZTŐ ÉS INFORMATÍV SZÖVEGEK (2 mű kiválasztása) Válogatás könyvekből, enciklopédiákból és gyermeklapokból</p> <p>HÁZI OLVASMÁNY (3 kötelező + 1 választható mű feldolgozása)</p> <p>Kötelező közös olvasmányok Arany János: <i>Toldi (órán is feldolgozható)</i> Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> Gion Nándor: <i>A kárókatona még nem jötték vissza</i></p> <p>Ajánlott közös olvasmányok Berg Judit: <i>Galléros Fecó naplója</i> Lux Alfréd: <i>Éjszakai dolgozatjavítás</i> Jeff Kinney: <i>Egy ropi naplója</i> Szabó T. Anna: <i>A Fűszermadár</i> Eric Knight: <i>Lassie hazatér</i> Gaston Leroux: <i>Az operaház fantomja</i> Lauren Brooke: <i>Hazatérés</i> Thomas Brezina: <i>Kiakasztasz, tesó!/Fiúk kizárva sorozatból/</i> JoNesbø: <i>Idővihar a kádban</i> Mark Twain: <i>Huckleberry Finn kalandjai</i> Böszörmény Gyula: <i>Gergő és az álomfogók</i> Varró Dániel: <i>Szívdezzert</i> Michael Ende: <i>Momo/Varázslóiskola</i> Németh István: <i>Bühüm meg a lotyogi</i> Fekete István: <i>A koppányi aga testamentuma</i> Janikovszky Éva: <i>Velem mindig történik valami/Égig érő fű</i> Erich Kastner: <i>A két Lotti</i> Kontra Ferenc: <i>A halász fiai</i> Charles és Mary Lamb: <i>Shakespeare-mesék</i> Szabó Magda: <i>Abigél</i> Mosonyi Alíz: <i>Boltosmesék</i> vagy meseátírások Egy aktuális kortárs mű beépítése.</p>

		<p>Projektmunka vagy portfólió (javaslatok):</p> <ul style="list-style-type: none"> – A feldolgozott művek intertextuális (pl. Geszti Péter: <i>Levél Nemecek Ernőnek</i>), filmes és színházi kapcsolatai – Mátyás király és a reneszánsz udvar – Lovagprojekt (lovagi erények, szokások, öltözködés, zene, lovagi játékok, lovagkirályok stb.) – A víz világnapja (Szabó Lőrinc: <i>Országos eső</i>, Petőfi Sándor: <i>Tisza</i>, Móricz Zsigmond: <i>Tiszaháton, ahol gyerek voltam</i>, József Attila: <i>A Dunánál</i>, Morten A. Strøksnes: <i>Tengerkönyv</i> (részletek), Tolnai Ottó: <i>Sirálymellcsont</i>, Benedek Szabolcs: <i>A fiumei cápa</i> (részletek), Claudio Magris: <i>Duna</i> (részletek) stb.) – Szabadkai és palicsi Kosztolányi- emlékek vagy a lakóhelyhez köthető más hasonló projekttema (regionális és helyi kultuszok) – Fordításműhely – Nők a tudományos életben – Írók és a sport – A légy a mitológiában, az irodalomban, a filmművészetben és a populáris kultúrában – A görög mondavilág és mai világirodalmi átírásai (pl. Rick Riordan: <i>Percy Jackson és a görög istenek</i>) – A kamasz az irodalomban (Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i>, Gion Nándor: <i>A kárókatona még nem jött vissza</i>, Mándy Iván Csutak-regényei, Mark Twain: <i>Tom Sawyer kalandjai</i>, Bálint Ágnes <i>Lufi</i>-regényei, Lázár Ervin kamaszhősei stb.) – Ikerítések, párbeszéd (pl. Petőfi és Arany János, Kosztolányi Dezső és Csáth Géza, Bartók Béla és Kodály Zoltán (irodalmi vonatkozások is), Tolnai Ottó és Domonkos István, Szenteleky Kornél és Csuka Zoltán, Karinthy Frigyes és Stanislav Vinaver, Than fivérek stb.) – Egy mesemotívum interdiszciplináris megközelítése (pl. tündér, óriás, sárkány, a mesehősök átváltozásai, ládika) – Hegytoposz és metaforikus táj az irodalomban: pl. Térey János: <i>A Legkisebb Jégkorszak</i> (Negyedik könyv, IV. fejezet –
--	--	--

		<p>részlet)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nyelvtudósok kutatásai és életpályájuk – Ökoirodalom, zoológia
<ul style="list-style-type: none"> – Érthető, nyelvtanilag kifogástalan mondatokat szerkeszt. A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani. – Felismeri és megnevezi a tanult szófajokat szójelentés alapján todalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelően használja őket írott és beszélt szövegben. – Felismeri, megnevezi, megkülönbözteti, rendszerezi az alapszófajokat, típusait, szerkezetüket, szerepüket a szövegalkotásban – Felismeri és megnevezi, megkülönbözteti, rendszerezi az alapszófajokat, a határozószókat és az igeneveket, ezek szövegbeli és kommunikációs szerepét, valamint alkalmazásukat a kommunikációban. – Felismeri (megnevezi, szempontok szerint rendszerezi, megmagyarázza, alkalmazza) a többszófajúságot. – Ismeri és következetesen alkalmazza a helyesírási alapelveket, valamint a helyesírási szabályok többségét. – Megfigyeli, helyesen jelöli a hosszú és rövid hangokat a tőhangváltást mutató főnevek és igék 	<p>NYELVI ISMERETEK</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szófajok alaktani és jelentésbeli jellemzői, képzésmódjuk. A szófajok rendszere. – Az ige (fogalma, képzése, szerepe a szöveggörnyezetben és helyesírása. Igeidők. Igemódok. Kiejtés szerinti, szóelemző írásmód; az igekötők szerepe az ige folyamatosságának és irányultságának kifejezésében; az igekötők helyesírása; határozatlan/alanyi és határozott/tárgyas ragozású igék; az iktelen igék ikések módjának todalékolása; a felszólító és feltételes módú igék helyesírása és nyelvhelyességi kérdései (-nák, -nék, -suk/szüksük- ragozás, a csinál, működik ige túl gyakori használata; a múlt idejű, feltételes módú igék halmozása stb.). – A főnév fogalma és fajtái, szerepe a szöveggörnyezetben, helyesírása. Névszóképzők. Köznevek és tulajdonnevek fajtái. A tulajdonnevek todalékos alakjai, -i képzős alakok. – A régies írású tulajdonnevek helyes ejtése és írása, a j hang kétféle jelölése. – A melléknév (fogalma, képzése, szerepe a szöveggörnyezetben, helyesírása). Melléknévképző. A melléknév jelei és ragjai. Az összetett melléknévek fokozása. A melléknév szerepe a leírásban. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű melléknévek. Az -i képzős melléknévek helyesírási szabályai. – A számnév (fogalma, fajtái, képzése, szerepe a szöveggörnyezetben, helyesírása). Betűvel és számjeggyel írt számnevek, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév, a számnevek fokozása, a számnevek todalékolása, keltezés. A számnév és a határozatlan névelő. – A névmás (fogalma, fajtái, képzése, szerepe a szöveggörnyezetben, helyesírása). Személyes névmás: megszólítás, tegezés, magázás, ragozott alakok. Birtokos névmás: a birtokos szerkezet. Visszaható névmás és a visszaható ige. Kölcsönös névmás. A mutató névmás todalékolása; a se, sem előtag. Hosszabb és rövidebb alakok: e, ez, eme). A kérdő névmás. Kérdés kérdő névmással, kérdőszóval. A vonatkozó névmás. Az aki, ami,

<p>esetében is, a hangkapcsolatokat, helyesen írja a tulajdonneveket, a földrajzi nevek bonyolultabb eseteit, az -i képzős mellékneveket; az igekötős igék, a névutós szerkezetek, az alanyos, tárgyias, határozós és birtokos szó szerkezetek, összetételek helyesírásában magabiztos.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az összetett mondatok írásakor többnyire jól központosz. – Ismeri és alkalmazza a szótagolás és elválasztás szabályait. – Ismeri és alkalmazza a betűrend szabályait. – Felismeri, megnevezi, alkalmazza a helyesírási alapelveket. – Alkalmazza a helyesírás-ellenőrző programot. – Felismeri és megnevezi a szóelemek fajtáit (szótő, toldalék). – Felismeri a magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságokat és különbségeket. 		<p>amely az összetett mondatban. A vesszőre vonatkozó szabályok. A határozatlan és általános névmás. A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A határozószó. Gyakori határozószók írása, határozószók a mondatban. A határozói igenév és a határozók „rokonsága”. – Az igenevek (fogalma, fajtái, képzése). A főnévi igenév fogalma, képzése, személyragozása. Felszólítás főnévi igenévvel. A melléknévi igenév fogalma, fajtái, képzése. A befejezett melléknévi igenév állítmányi szerepének szemantikája és pragmatikája. Igekötős melléknévi igenevek szórendje. A határozói igenév fogalma, képzése. Az igenevek történetbe foglalása. A létige és a határozói igenév. Az igenevek szerepe a mondatban. – A viszonyzó. Névelő (határozott és határozatlan jelentés, névelő vagy névmás); kötőszó (mondatrész és mondatkapcsolás, vesszőhasználat szabályai); névutó (idő, hely stb. kifejezése névutóval); segédige (fog, volna, van, volt, lesz, marad, múlik); igekötő (jelentésmódosító szerep). – A mondatzó. Indulatszó fogalma, fajtái (felelő-, kérdőszó, tagolatlan mondat); módosítószó és szerepei. – A szavak közötti kapcsolatok, állandósult szókapcsolatok. Jelentésmező. – Többszófajúság. – A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani, szótani szerkezetével. – A korosztálynak szánt fontosabb sajtótermékek fajtái, formái és szerkezeti jellemzői. – Információk gyűjtése, adatok elrendezése, lexikonhasználat. – Helyesírási táblázatok, fűrtábrák, folyamatábrák stb. – A nyelvi tudatosság és a nyelvi tervezés.
<ul style="list-style-type: none"> – Felismeri és megnevezi a nyomtatott és elektronikus média fajtáit. – Tájékozódik, információkat talál a különféle 	<p>NYELVKULTÚRA</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A média: nyomtatott és elektronikus médiumok (újságok, televízió, rádió, világháló – honlapok, hírportálok, blogok, vlogok). – A hír fogalma és jelentősége. – Közösségi média. – Tájékozódás, információkeresés (betűrend,

<p>dokumentumtípusokban, korosztálynak szóló kézikönyvekben.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Képes nyelviileg kifejtett (explicit) és nem kifejtett (implicit) információkat kiszűrni a szövegből. – Képes az alapinformációk és eszmék összehasonlítására két vagy több rövid, egyszerű szövegben. – A rendelkezésére álló információkat értékeli, tárolja, rendszerezi. – Képes az interneten való kommunikációra és együttműködésre. – Ismeri a helyesírási alapelveket és <i>A magyar helyesírás szabályainak</i> használati módját. – Felismeri és alkalmazza az állandósult szókapcsolatokat. – Képes olyan szövegeket létrehozni, amelyekben a téma, a kompozíció, a tartalom és a stílus megfelelnek a feladatnak, a szöveg rendeltetésének és a címzettnek (célközönségnek). – Értelmes és szabatos beszédre, helyes artikulációra törekszik, igyekszik betartani az igényes nyelvhasználat szabályait és elsajátítani a kódváltás alapvető képességét. – Egyszerű szerkezetű szóbeli vagy írásbeli szövegeket tud alkotni a leírás, az elbeszélés és a kifejtés eszközeit 		<p>tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV- és elektronikus dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fórum, blogbejegyzés írása. – Írói szótárak. – Digitális írástudás, e-nyelvhelyesség: az e-dokumentumok létrehozásához szükséges nyelvi és szedési szabályrendszerek együttese, elektronikus szövegek létrehozása (pl. beszámolók, könyvismertető, vázlatok, saját könyv, eseményre invitáló meghívók, listák, e-mail, egyszerűbb űrlapok kitöltése). – A helyesírást segítő kézikönyvek (helyesírási szabályzat, szótár, digitális szótárak stb.) önálló használata. – Az állandósult szókapcsolatok (szólások, közmondások, szállóigék) felismerése írásban és a beszédben. – Események és élmények időrendi sorrendben történő elmondása közös, illetve egyéni vázlat alapján. – A természetben levő tárgyak és jelenségek, a mozgásban levő állatok és személyek bemutatása (rokon értelmű melléknevek, főnevek, igék, hangulatfestő, hangutánzó szavak segítségével). – Sikeresebb irodalmi portrék és a megírásukhoz felhasznált nyelvi kifejezőeszközök. A közvetlen környezetből választott egyén bemutatása. – Kortárs írókkal, művészekkel, tudósokkal készült interjúk elemzése. Interjúk íratása. – Rövidebb szövegek tartalmának összefoglalása szem előtt tartva az esemény időrendjét és mozzanatait (bevezetés, a cselekmény kezdete, a cselekménymozgatók kiemelése, a tetőpont és a befejezés). – A szóbeli elbeszélés: film, tévéadás, szabadon választott dinamikus jelenetek elmondása. – A nyelvi-stilisztikai kifejezőeszközök a leíró jellegű részletekben (versben és prózában egyaránt). – A retorika alapelvei (a konkrét fogalmak megnevezése nélkül). – Önálló elbeszélő fogalmazás készítése a tanult nyelvi és helyesírási tudnivalók alkalmazásával,
---	--	--

<p>alkalmazva (és a célközönség összetételét szem előtt tartva).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Képes egyszerű szöveget alkotni szóban vagy írásban, amelyben valamely irodalmi élményét írja le, vagy egy valós, hétköznapi, illetve képzeletbeli témát fejt ki, interjút készít valós vagy képzelt személyekkel. – Különböző céllal (pl. informálódás, tanulás, önfejlesztés, esztétikai élmény átélése, szórakozás) képes rövidebb, egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket (pl. egyszerű szakszövegeket, tudománypopularizáló ismeretterjesztő szövegeket stb.) olvasni és saját szavaival elmondani. – Meg tudja fogalmazni véleményét, és igényes nyelvhasználatra törekedve (kódváltási képességéhez mérten a sztenderd nyelvváltozat – vagy legalább a regionális köznyelv – normájához igazodva) nyilvános beszédhelyzetben képes kifejteni gondolatait. – Ismeri és készségszinten használja a kibővített magyar ábécé nyomtatott és írott betűit, valamint az írásjeleket. – Érthető, nyelvtanilag kifogástalan mondatokat szerkeszt. – Írásban tudja a szöveget tagolni (cím, bekezdések) 		<p>felhasználva az anyaggyűjtés módjaival. Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társreakció. Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Önálló vázlatkészítés elolvasott irodalmi vagy ismeretterjesztő szövegről. – Kérdések és írásbeli válaszok megfogalmazása a tanult olvasmányok, megnézett filmek, színházi előadások, meghallgatott zeneművek alapján. – Szövegalkotás: különböző típusú fogalmazások, levél. A számítógépes szövegszerkesztés néhány szabálya. – Élménybeszámoló közösen elkészített vázlat alapján, különös tekintettel a párbeszéd helyes alkalmazására. – Leírás megadott vázlat alapján: A tájleírás sorrendjének megoldása a távolitól közeli felé, vagy fordítva. Rész-egész viszonya valamilyen sorrend szerint. Tárgy-és személyleírás, jellemzés (Nem felsoroljuk a tulajdonságokat, hanem megelevenítjük.) <p>Kreatív írásgyakorlatok.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. <p>A szöveg cselekményének, tartalmának, céljának megfelelő jegyzetelési technika kialakítása (kulcsszavas vázlat, tételmondatos vázlat, grafikus ábrázolt vázlat).</p> <ul style="list-style-type: none"> – A fogalmazási ismeretek (a téma meghatározása, az anyag kiválasztása és elrendezése, a legfontosabb szerkezeti részek megjelölése és az anyag szerkezeti részek szerinti csoportosítása). – Szövegalkotás az internetes műfajokban (pl. e-mail, komment). Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.) megismerése. <p>A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei és hasonlóságai.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjai. – Nyolc házi írásbeli feladat a tanév folyamán és azok órán való elemzése, közös értékelése, elbírálása. – Négy iskolai dolgozat – kettő félévente (az írásmű kidolgozása egy óra, elemzés és javítás két
--	--	--

<p>és makroszerkezeti egységekre osztani (bevezetés, tárgyalás, befejezés), illetve ezeket kreatív módon alkalmazni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani. – Tud levelet írni, s képes különféle űrlapokat és formanyomtatványokat kitölteni, amelyekkel a mindennapi életben találkozik. Ezek elektronikus és papír alapú változatait is tudja alkalmazni. – Képes figyelemmel követni és megérteni a nyelv, az irodalom vagy valamely egyéb művelődési terület tárgyköréből tartott előadásokat, s tud jegyzetet készíteni. – Meghatározott műfajokban témának, kommunikációs alkalomnak megfelelő kritikus, egyéni szemléletű, nyelvi-stilisztikai szempontból példás szövegeket, beszámolót alkot. – Beszámolóját prezentációval/poszterrel teszi szemléletesebbé. – Valós vagy képzeletbeli tapasztalatokat, szereplőket, illetve eseményeket bemutató fogalmazást tud írni. 		<p>óra).</p>
--	--	--------------

предмета		
(основни ниво стандарда)		
Циљ	Циљ учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.	
Разред	Шести	
Годишњи фонд часова	108 часова	
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходним разредима и проширује их новим језичким садржајима; – примени у говору и писању правила: род и број именица у одговарајућем падежу, конгруенцију атрибута с именицом у типичним примерима; – састави реченице са одредбом за средство и друштво; – искаже особине појма и начин вршења радње у различитом степену; 	ЈЕЗИК	<p>Око 100 пунозначних и помоћних речи.</p> <p>Граматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици).</p> <p>Именице у генитиву с предлозима <i>од</i> и <i>до</i> у функцији одредби за место и време.</p> <p>Прилози <i>рано, касно, увек, никад, често, ретко, дуго, зими, лети</i>.</p> <p>Конгруенција атрибута и именице у номинативу и акузативу.</p> <p>Именица у инструменталу са значењем средства и друштва.</p> <p>Компаратив и суперлатив придева и прилога.</p> <p>Називи земаља и регија изведени суфиксима <i>-ија, -ска</i>.</p>
– савладане (већ усвојене) садржаје из књижевности	КЊИЖЕВНОСТ	Милан Шипка: „Речи којима се поздрављамо” (из књиге „Приче о речима”) Народна басна: „Бик и зец”

<p>повезује са новим књижевноуметничким текстовима и користи их у њиховом тумачењу;</p> <p>– искаже сопствени доживљај књижевног дела;</p> <p>– одреди тему, главни мотив и ликове;</p> <p>– преприча (уз помоћ наставника и постављених питања) кратак наративни текст;</p> <p>– препозна и именује осећања лирског јунака;</p> <p>– драматизује (уз помоћ наставника) одломак прозног текста у кратким дијалозима;</p> <p>– препозна сличне мотиве у књижевним делима на матерњем језику;</p>		<p>Народна лирска песма: „Мајка Јову у ружи родила”</p> <p>Владимир Андрић: „Кошаркаш”, „Дај ми крила један круг”</p> <p>Народна прича: „Свијету се не може угодити”</p> <p>Народна бајка: „Биберче” (или стрип Ђ. Лобачева)</p> <p>Драган Лукић: „Где је торба”, „Шапутање”</p> <p>Никола Тесла: „Прича о детињству” (одломак)</p> <p>Гвидо Тартаља: „Микица иде на излет”</p> <p>Војислав Донић: „Школске речи”</p> <p>Игор Коларов: „СМС приче: упутство за употребу књиге”</p> <p>Избор из часописа за децу</p> <p>По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи.</p> <p>Наставник бира 8 текстова за обраду.</p>
<p>– разуме питања, налоге и информације у вези са свакодневним активностима, људским особинама и поступцима;</p> <p>– исприча догађај у којем је учествовао у неколико реченица</p> <p>– преприча кратак једноставан наративни текст;</p> <p>– учествује у кратком дијалогу о темама из свакодневног живота, поштујући основна начела вођења</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I. Лично представљање: основне информације о себи – омиљене личне активности</p> <p>II. Породица и људи у окружењу: опис чланова породице и људи у окружењу (физичке и психичке карактеристике)</p> <p>III. Живот у кући: покућство (постељина, посуђе, кућни апарати); уобичајене дневне активности током радне недеље и викенда; празници и прославе у породици</p> <p>IV. Храна и пиће: омиљена храна и пиће; зачини; врсте меса</p> <p>V. Одећа и обућа: опис одеће и обуће; одржавање одеће и обуће</p> <p>VI. Здравље: активности за очување здравља</p> <p>VII. Образовање: омиљени школски предмети; дан школе; активности на часу и на одмору; основни појмови из биологије</p>

<p>разговора; – исказе молбу, извињење, честитање, захвалност, користећи форме учтивога обраћања; – чита краће текстове са познатом граматиком и углавном познатом лексиком, а значење непознатих речи одређује на основу контекста; – пише кратак једноставан наративни и експозиторни текст; – пише кратку поруку, честитку, позивницу, обавештење, поштујући језичку и ортографску норму.</p>		<p>VIII. Природа: чување природе; географски појмови и називи држава IX. Спорт и игре: спортски реквизити и основна спортска терминологија X. Куповина: цене; место куповине; плаћање XI. Насеља, саобраћај и јавни објекти: оријентација у простору, начин кретања; делови града; циљ путовања; болница, библиотека XII. Време: исказивање времена устајања, одласка у кревет и узимања основних obroка XIII. Комуникативни модели: расположење; предлагање; прихватање/неприхватање предлога</p>
--	--	--

Назив предмета	СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК		
(средњи–напредни ниво стандарда)			
Циљ	Циљ учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да води усмену и писану комуникацију са говорницима српског као матерњег језика ради каснијег пуног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и упознавање српске културне баштине и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.		
Разред	Шести		
Годишњи фонд часова	108 часова		
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	
– разуме и користи предвиђени лексички фонд;	ЈЕЗИК	Око 100–150 нових пунозначних и помоћних речи.	

<p>– разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходним разредима и проширује их новим језичким садржајима;</p> <p>– користи конструкције са значењем количине;</p> <p>– исказе жељу, намеру и могућност;</p>		<p>Грамматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици).</p> <p>Именичке, бројне и прилошке синтагме са значењем количине.</p> <p>Именице у генитиву с предлозима <i>са, из, око, између</i> у функцији одредбе за место.</p> <p>Именице у генитиву с предлозима <i>пре</i> и <i>после</i> у функцији одредбе за време.</p> <p>Локатив у функцији неправог објекта (уз глаголе <i>говорити</i> и <i>размишљати</i>).</p> <p>Потенцијал.</p> <p>Називи земаља и регија изведени суфиксима <i>-ија, -ска</i>;</p>
<p>– савладане (већ усвојене) садржаје из књижевности повезује са новим књижевноуметничким текстовима и користи их у њиховом тумачењу;</p> <p>– објасни/каже зашто му се неко књижевно дело свиђа или не;</p> <p>– одреди тему, главни мотив и ликове;</p> <p>– разуме односе међу ликовима у тексту;</p> <p>– уочи основне песничке слике;</p> <p>– препозна и именује осећања и расположења лирског јунака;</p> <p>– драматизује (уз помоћ наставника) одломак прозног текста у кратким дијалозима;</p> <p>– препозна сличне мотиве у књижевним делима на матерњем језику;</p>	<p>КЊИЖЕВНО СТ</p>	<p>Милан Шипка: одломак по избору из књиге „Приче о речима”</p> <p>Народна басна: „Бик и зец”</p> <p>Народна лирска песма: „Мајка Јову у ружи родила”</p> <p>Владимир Андрић: „Дај ми крила један круг”</p> <p>Народна прича: „Свијету се не може угодити”</p> <p>Народна бајка: „Биберче” (или стрип Ђ. Лобачева)</p> <p>Десанка Максимовић: „Штампарске грешке”</p> <p>Драган Лукић: „Где је торба”, „Шапутање”</p> <p>Никола Тесла: „Прича о детињству” (одломак)</p> <p>Гвидо Тартаља: „Микица иде на излет”</p> <p>Стеван Раичковић: „Кућа крај Тисе” (одломак)</p> <p>Војислав Донић: „Школске речи”</p> <p>Бранислав Нушић: „Аутобиографија” (одломак: „Прва љубав”)</p> <p>Гвидо Тартаља: „Поделе улога”</p> <p>Љубивоје Ршумовић: „Шта је лепо да се ради лети”</p> <p>Драган Лукић: „Шуге”</p> <p>Избор из часописа за децу</p> <p>По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи.</p> <p>Наставник бира 10 текстова за обраду.</p>
<p>– разуме питања, налоге и информације у вези са свакодневним активностима, људским особинама и поступцима;</p> <p>– исприча догађај у којем је</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I. Лично представљање: основне информације о себи – омиљене личне активности</p> <p>II. Породица и људи у окружењу: опис чланова породице (физичке и карактерне особине); породични статус чланова породице</p> <p>III. Живот у кући:</p>

<p>учествовао; – преприча кратак текст; – искаже молбу, извињење, честитање, захвалност, користећи форме учтивог обраћања; – чита краће текстове, а значење непознатих речи одређује на основу контекста; – пише кратак једноставан наративан и експозиторни текст; – пише кратку поруку, честитку, позивницу, обавештење, поштујући језичку и ортографску норму.</p>		<p>култура становања – одржавање стамбеног простора (чистоћа); уобичајене дневне активности током радне недеље и викенда, празници и прославе у породици IV. Храна и пиће: храна биљног и животињског порекла; основни укуси V. Одећа и обућа: материјали од којих се прави одећа и обућа VI. Здравље: активности за очување здравља VII. Образовање: омиљени школски предмети; дан школе; активности на часу и на одмору VIII. Природа: чување природе; географски појмови и називи држава IX. Спорт и игре: спортски реквизити и основна спортска терминологија X. Куповина: цене; место куповине; плаћање; чепацац XI. Насеља, саобраћај и јавни објекти: значајни грађевински објекти – путеви, мостови, споменици; болница, библиотека XII. Време: исказивање времена вршења дневних активности XIII. Култура, уметност, медији: филм, телевизијска и радио емисија за децу; основни музички инструменти, концерт XIII. Комуникативни модели: осећања и расположења</p>
--	--	---

Назив предмета	СТРАНИ ЈЕЗИК	
Циљ	Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.	
Разред	Шести	
Годишњи фонд часова	72	
ИСХОДИ По завршетку разреда	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)

ученик ће бити у стању да:		
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима.
– поздравити и отпоздравити, представити себе и другог користећи једноставнија језичка средства;	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење бића, предмета, појава и места.
– размени једноставније информације личне природе;	ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/зговора.
– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;	ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.
– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл.) с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.
– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности.
– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање иказа у вези са искуствима, догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање

<p>– упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p> <p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упути уобичајене молбе и захтеве;</p> <p>– честита, захвали се и извини се користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;</p> <p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу</p>		<p>искустава, догађаја/активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p>Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.</p>
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.</p>
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.</p>
	<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на изражавање допадања/неподања; усмено и писано изражавање допадања/недопадања.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p>

<p>које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл. – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; – разуме уобичајене изразе у вези са</p>		
---	--	--

<p>жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима; – разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; – саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи</p>		
---	--	--

<p>одговарајућа језичка средства; – разуме једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност;</p>		
<p>– пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; – разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; – пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; – пита/каже/израчуна колико нешто кошта.</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини и цени; постављање питања у вези с количином и ценом и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поручбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); записивање и рачунање цена.</p>

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Комуникативна	Језички садржаји
---------------	------------------

функција	
<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p><i>What's your first/last name/surname?</i> <i>Jack, this is Andrew. He's the new boy in our class. Hi Andrew. Nice to meet you. I'm glad to meet you too. What's your nickname? It's Andy.</i> <i>Where do you live? I live in Sunny Street. How do you go to school? I walk there/take the bus...</i> <i>What does your father do? He's a science teacher. Have you got/Do you have any brothers or sisters? No, I'm an only child, but my mum's got two sisters, Sophia and Lily. Aunt Lily is the eldest. She says I am her favourite nephew.</i> <i>This is my cousin, Bob. Where does he come from? He lives in Brisbane now, but he was born in London. Where were you born? When did you move there? We moved there when I was four.</i> <i>Where were you living when you started school?</i> <i>Who do you usually go out with? How long have you known Susan? For one year. Since last year.</i> <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних и уобичајених радњи. <i>The Past Simple Tense</i> глагола <i>to be</i> и осталих глагола (правилних и неправилних). <i>The Past Continuous Tense.</i> <i>The Present Perfect Tense</i> учесталијих глагола (правилних и неправилних). Питања са <i>Who/What/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима. Употреба и изостављање чланова при ближем одређивању лица, у фиксним изразима (<i>go to school/by car/on foot...</i>), са основним географским појмовима (називима улица, градова, држава...) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе; већи градови у земљама циљне културе.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p><i>What does Emma look like? She looks gorgeous. She's the prettiest girl in our class.</i> <i>What's he like? He's smart and hard-working.</i> <i>Noah doesn't care about anyone. He's is selfish. My friend is sporty and good-looking, but he is very shy.</i> <i>Her clothes are cool!</i> <i>Samuel is as tall as his brother/not as(so) tall as his father.</i> <i>This laptop is less expensive than that one. It's the least expensive laptop in the shop.</i> <i>Jacob's room is usually tidy, but Michael's is often untidy/messy. You can find his clothes everywhere.</i> <i>Why is he exhausted? Because the trip was exhausting.</i> <i>The party was really exciting. Everybody was excited.</i> <i>She looks really unhappy.</i> <i>How does he swim? He swims well.</i></p>

	<p><i>We worked hard. He was running fast. It is raining heavily. Are they listening carefully? Ten minutes from here is the biggest wheel of its kind in the world – the London Eye. The buildings are amazing /fantastic. That’s the cafe where my sister works. Is that the message which/that Tom sent? There’s somebody/nobody/no one in the street. There was nothing strange in his voice. Everything was OK. This chair’s uncomfortable. That’s impossible! The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости, The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости. Поређење придева по једнакости <i>as...as, not so/as...as</i>. Поређење придева са <i>less</i> и <i>the least</i>. Придеви са наставцима <i>-ed</i> и <i>-ing</i>. Творба и употреба прилога за начин (<i>beautifully, quickly, happily, well, badly, fast, hard...</i>) Употреба одређеног члана уз суперлатив придева. Употреба/изостављање одређеног члана уз називе места. (споменици, музеји, улице, паркови...).Релативне заменице <i>who, which, that, whose, where...</i> Неодређене заменице (<i>somebody, something, anybody, anything, nobody, no one, nothing, everything...</i>). Питања са <i>What...like, How, Why...</i> Негативни префикси <i>un-, im-...</i> (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</i></p>
<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p><i>I’m going to the swimming pool. Would you like to come? Yes, please. I like swimming. Would you like a cup of tea? No, thank you/thanks. What are you doing next weekend? Do you want to come to my party? Yes, I’d love to. When is it? At 7.30 on Saturday. Do you fancy/How about a game of tennis this afternoon? Sorry. I can’t. I’ve got a dance class. Shall we go to the sports centre today? Good idea. See you there at 6.00 pm. That’s no good for me. What about 5.30? Yes, sure. How about trying my new computer game this morning? I’m afraid I can’t. I’m looking after my little sister. Why don’t we go to the park? Let’s get out of here. That sounds good. The music is too loud. We could/ may/might stay here and watch DVDs. That’s boring. If it is cold, put on your jacket. If you hurry, you won’t miss the bus.</i></p>

	<p><i>If you don't feel well, you should see a doctor. I've got the flu. You must stay in bed and drink lots of hot drinks. If you don't stay up late, you won't feel tired. You shouldn't eat too much chocolate. Don't give your real name on the Internet. The Present Continuous Tense за унапред договорене радње. Заповедни начин. Изрази: How about...? What about...? Why don't we...? Would you like...? Do you want...? Shall we...? Let's... Модални глаголи за изражавање предлога – can/could/may/might. Модални глаголи should за давање савета. Први кондиционал. (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.</i></p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Can/Could you help me with these bags, please? They're too heavy. Could I have a glass of water, please? Could I see your exercise book, please? Yes, just a minute. Oh, no. I can't find it. May I see your tickets, please? Here you are, sir. Thank you. Will you open the door for me? Sure. I'm so sorry for... It's all my fault. Sorry, it was an accident. I didn't mean to (break your skateboard). That's all right/OK. Never mind. It doesn't matter. Thank you for (your help). Thank you from the bottom of my heart. That's very kind of you. That means a lot to me. Don't mention it. It's nothing. You're welcome. Well done. Congratulations! Happy (festival). When does the train for Glasgow leave? It leaves at 7.38. School starts at 8.45. Which book do you want? The red one. Can I try on those trousers, please? Which ones? The blue ones. Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – can/could/may. Would you like...? Will за изражавање молби. The Present Simple Tense за изражавање утврђених програма, реда вожње, распореда и сл. Заменице one, ones. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</i></p>
<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p><i>Read the explanation and circle the correct words. State your problem and describe how you feel about it. Use the expressions below. Make a project about an important city in your town. Make a map and label the important places. To end the call, tap the „end call” button (typically a red button on the left side of your cell phone) or close your phone.</i></p>

	<p><i>Do not touch the adapter with wet hands.</i> Заповедни начин. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>She rarely takes the bus to school.</i> <i>They usually play games in their free time.</i> <i>Does James play any musical instruments? Yes, he does. No, he doesn't.</i> <i>How many languages do you speak? What time do you usually wake up on school days?</i> <i>My sister doesn't eat fish.</i> <i>Water freezes at zero degrees Celsius. If/When you heat ice, it melts.</i> <i>What are you looking for? I am looking for my glasses. I can't find them.</i> <i>Shhh! I am trying to concentrate. What are you thinking about? Who are you talking to?</i> <i>Sorry, she can't come to the phone right now. She's having a shower. She is studying French in Paris.</i> <i>We are very busy these days. We are decorating the school hall. Look! It's raining. It doesn't usually rain here in summer. Does it rain a lot in your hometown?</i> <i>We normally grow vegetables, but this year we aren't growing any.</i> <i>I can't see anybody/anyone.</i> <i>How long has he played the guitar? For five years./Since last summer.</i> The Present Simple Tense за изражавање сталних и уобичајених радњи. The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи. Разлике у употреби глаголских облика <i>The Present Simple Tense</i> и <i>The Present Continuous Tense</i>. The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају. Нулти кондиционал. Питања са препозиционим глаголима. Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p><i>When did Columbus discover America? Who invented the telephone?</i> <i>People lived in caves a long time ago.</i> <i>We saw a good film last week.</i> <i>She used to wear glasses.</i> <i>Did he use to drink tea every morning? No, he didn't. What did you do when you heard the noise? First, I called the police.</i> <i>What were you doing when you heard the noise? I was watching TV.</i> <i>At ten o'clock yesterday morning, I was cycling to school. I fell off my bike and hurt my knee. I couldn't stand up. Was there anyone to help? No, there wasn't.</i> <i>I was walking down the lane when I saw a beautiful lady.</i></p>

	<p><i>She was wearing a red dress and a big red hat.</i> <i>While I was sleeping, my brother was helping our father in the garden.</i> <i>She was sleeping when we came in.</i> <i>As soon as I saw them, I started to run.</i> <i>They have finished their project. They finished it yesterday.</i> <i>Who did you get the letter from?</i> <i>Have you ever been to London? Yes, I have. I was there last year./ No, I haven't. I have never been to London.</i> <i>He has just arrived.</i> <i>I've already learnt to use that program.</i> <i>Have they arrived yet?</i> <i>They haven't finished their dinner yet.</i> <i>The Past Simple Tense</i> правилних и неправилних глагола, све употребе. <i>The Past Continuous Tense</i>, све употребе <i>Used to</i>. Контрастирање употребе и значења глаголских облика <i>The Past Simple Tense</i> и <i>The Past Continuous Tense</i>. <i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са <i>ever, never, just, already, yet...</i> Контрастирање употребе и значења глаголских облика <i>The Past Simple Tense</i> и <i>The Present Perfect Simple Tense</i>. Модални глагол <i>could</i> за изражавање способности у прошлости <i>Linking words and phrases (first, then, next, as soon as, after that, finally...)</i>. Питања са <i>Who/What/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима. (Интер)културни садржаји: историсјки догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p><i>When I grow up, I would like/I'm going to be a web designer. What about you? I really want to be a programmer.</i> <i>I can't find my keys anywhere. I'll/I will help you look for them. I'll take it, please. I'll leave it, thanks.</i> <i>I promise I won't be late.</i> <i>I believe he will be a great pianist. I don't think he will make it.</i> <i>It will be rainy tomorrow.</i> <i>Why are you putting on your coat? I'm going to take my dog for a walk.</i> <i>It's my birthday next Saturday. I'm going to have a big party.</i> <i>Look at those cars! They're going to crash!</i> <i>What are you doing tonight? We're playing football with friends.</i> <i>Would like</i> + именица/инфинитив глагола. <i>Stative verbs (want, promise, believe, think...)</i> <i>The Future Simple Tense</i> за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања. <i>Going to</i> за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања.</p>

	<p><i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање унапред договорених/испланираних радњи. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>I'd like to try bungee jumping. I'm interested in swimming. What sports are you interested in?</i> <i>My hobby is collecting badges. What's your hobby?</i> <i>I'm starving. Shall I make a sandwich for you? Yes, please. I'm thirsty. Would you like some lemonade?</i> <i>What's wrong/the matter? I'm tired of/sick of/fed up with/bored with playing this game.</i> <i>Are you tired? I'm exhausted.</i> <i>I'm cold/hot. I don't feel well. I feel sick. Why don't you go to bed? I'm nervous / frightened /upset /scared... Don't worry. Everything will be all right/just fine. It's going to be all right.</i> <i>Are you happy with your new friends? Oh, yes. I am so glad/happy to hear that.</i> <i>I've got/ I have a terrible headache. Take a painkiller.</i> <i>My ear hurts. I'm sorry to hear that.</i> <i>Oh dear! My finger is bleeding. Why don't you put a plaster on it? I've sprained my ankle. Put some ice on it.</i> <i>I'm in trouble. I don't know what to do.</i> <i>Stative verbs (be, want, hurt, have, feel, know...)</i> Заповедни начин. <i>Why don't we/you + инфинитивна основа глагола.</i> <i>Would like + именица/инфинитив глагола.</i> Употреба придевско-предлошких израза <i>tired of / sick of / fed up with / bored with.</i> <i>The Present Perfect Simple Tense</i> (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p><i>Excuse me. How do I get to...? What's the best way to...? Could you tell me the way to...? Go straight on until you get to (a bridge). Cross (the bridge). Turn back. Go back. Turn left/right into... Take the first/second turning on the right/left. Go along... It's on the left/right. It's opposite/behind/between/in front of/near/next to/at the corner/just around the corner...</i> Заповедни начин. Предлози за изражавање положаја и просторних односа – <i>in front of, behind, between, opposite...</i> (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.</p>
<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p><i>Don't throw litter around. Save energy. Turn off lights when not in use.</i> <i>You can/can't sit here. The seat is/isn't free.</i> <i>Can I use your mobile phone? Sure.</i> <i>You mustn't use calculators during the exam.</i></p>

	<p><i>Students must turn off their phones in the classroom.</i> <i>Do you have to wear a uniform at your school?</i> <i>John can't come because he has to work.</i> <i>I must get up early tomorrow morning.</i> <i>I don't have to take my dog for a walk every day/tomorrow.</i> <i>My parents let me go out at weekends.</i> <i>They won't let us feed the animals.</i> <i>Our head teacher made us clean our classroom last Friday.</i> <i>John couldn't come because he had to work.</i> <i>He didn't have to come early yesterday.</i> <i>You should slow down, you shouldn't run down the corridor.</i> Заповедни начин. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе – <i>can/can't, must/mustn't, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, should/shouldn't.</i> <i>Let/Make</i> + инфинитивна основа глагола. (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>Is this your dog? No, it's Steve's dog. Whose house is this? It's Jane and Sally's house.</i> <i>They're Jane's and Sally's bags. These are the children's toys. That's my parents' car.</i> <i>This is my blanket. This blanket is mine.</i> <i>This isn't your card. It's hers.</i> <i>I've got/I have a ruler. Have you got/Do you have a pen? Sally hasn't got /doesn't have an umbrella.</i> Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – <i>my friend's/ friends' / children's books.</i> Присвојне заменице <i>mine, yours...</i> Питања са <i>Whose.</i> (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p><i>I love working with people. I don't like skiing. I'm bad at it. What do/don't you like doing?</i> <i>Peter hates watching horror films. He enjoys playing video games. I can't/couldn't stand the heat.</i> <i>My favourite sport is tennis. What's your favourite sport?</i> <i>What are your hobbies and interests?</i> <i>Fifteen out of thirty people like tennis – eight boys and seven girls.</i> Придевско-предлошке фразе – <i>interested in, good/bad at, crazy about...</i> Глаголи <i>like/love/hate/enjoy/can't stand</i> + глаголска именица Питања са <i>What, Who, Why ...</i> (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ</p>	<p><i>Tea is better than coffee. Of course. That's true. You are right.</i></p>

МИШЉЕЊА	<p><i>The food was great! I disagree/don't agree with you. It was awful. I think we should help him. Yes, I agree with you. He always helps his friends.</i></p> <p><i>I enjoy skiing. Me too.</i></p> <p><i>I don't think he will win the race. Well, I do. No chance! I don't believe it!</i></p> <p><i>That's right! That's wrong!</i></p> <p><i>Stative verbs (think, like, agree, believe...)</i></p> <p>Питања са <i>What, Why, How ...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА И ЦЕНА	<p><i>How many people are there (in the park)? There are two men/women and three children (in the park).</i></p> <p><i>How much fruit do we have? There isn't much fruit in the bowl. There aren't many books on the shelves.</i></p> <p><i>A lot of/Lots of people went to the match.</i></p> <p><i>A lot of/Lots of snow falls in winter.</i></p> <p><i>There were loads of apples on the table.</i></p> <p><i>There is a little lemonade in the bottle. There are a few apples. How much is this? It's € 2,365 (two thousand, three hundred and sixty-five euros).</i></p> <p><i>That's £ 245 (two hundred and forty-five pounds)/ \$300 (three hundred dollars).</i></p> <p><i>In my school, 60% of children eat junk food.</i></p> <p>Основни бројеви преко 1000.</p> <p>Правилна множина именица.</p> <p>Множина именица које се завршавају на -y, -f/fe: <i>strawberries, shelves, knives...</i></p> <p>Множина именица које се завршавају на -o: <i>kilos, potatoes...</i></p> <p>Синкретизам једине и множине: <i>sheep, fish...</i></p> <p>Најчешћи облици неправилне множине (<i>men, women, children, people, feet, teeth, mice....</i>).</p> <p>Бројиве и небројиве именице – <i>pounds, money...</i></p> <p>Квантификатори – <i>much, many, a lot of, lots of, loads of, a few, a little.</i></p> <p>Питања са <i>How much/many.</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура.</p>

Назив предмета	ЛИКОВНА КУЛТУРА
Циљ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме, кроз практични рад оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Разред	Шести
Годишњи	36 часова

фонд часова		
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад;</p> <p>– прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму;</p> <p>– користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу;</p> <p>– обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу;</p> <p>– изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником;</p> <p>– опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела;</p> <p>– идентификује теме у одабраним уметничким</p>	БОЈА	<p>Пигментне боје (хроматске и ахроматске боје; основне и изведене боје).</p> <p>Дејство боја (утисак који боја оставља на посматрача; топле и хладне боје; комплементарне боје).</p> <p>Светлост и боја (светлост као услов за опажање боје, разлике у опажању боја; валер; градација и контраст).</p> <p>Примена боја (технике и средства: акварел, темпера, мозаик, витраж, апликативни програми...; изражајна својства боја у керамици, скулптури, графици, таписерији, дизајну одеће и обуће, индустријском дизајну...; примена у свакодневном животу ученика).</p> <p>Уметничко наслеђе (музеји и експонати).</p>
	КОМУНИКАЦИЈА	<p>Комуникативна улога уметности (теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима; улога уметности у свакодневном животу).</p> <p>Уметничко наслеђе (уметност некад и сад).</p>
	ТЕКСТУРЕ	<p>Текстура (врсте текстура – тактилна и визуелна; текстуре у природи и уметничким делима, материјали и текстура, облик и текстура, линија и текстура, ритам и текстура).</p> <p>Уметничко наслеђе (грађевине, скулптуре и паркови).</p>
	УОБРАЗИЉА	<p>Стваралачка уобразиља (стварност и машта, значај маште; разноврсне информације као подстицај за стварање – снови, бајке, митови, легенде...).</p> <p>Уметничко наслеђе (необична уметничка остварења).</p>
	ПРОСТОР	<p>Амбијент (елементи који чине амбијент – дизајн ентеријера, атмосфера, корисници; утицај амбијента на расположење, активност и учење; обликовање школског простора; поставка изложбе).</p>

<p>делима и циљеве једноставних визуелних порука; – повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј; – разматра са другима шта и како је учио и где та знања може применити.</p>		
---	--	--

Назив предмета	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ	Циљ учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	36

ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси; – опише улогу музике у средњовековној Србији;</p>	ЧОВЕК И МУЗИКА	<p>Средњи век: Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја – мотет. Световна музика средњег века: трубадури, трувери минезенгери. Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. Ренесанса Развој духовног и световног вишегласја. Мотет, миса, мадригал. Највећи представници ренесансне вокалне</p>

<p>– уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе;</p> <p>– издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима;</p> <p>– објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената);</p> <p>– одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку;</p> <p>– опише разлику у начину добијања звука код инструмената са диркама;</p> <p>– препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;</p> <p>– разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе;</p> <p>– коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ;</p> <p>– идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе;</p> <p>– уочи сличности и разлике између православне и (римо)католичке духовне музике;</p> <p>– идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба;</p>		<p>музике: Ђ. П. да Палестрина, О. ди Ласо.</p> <p>Инструментална музика ренесансе.</p>
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	<p>Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста.</p> <p>Народни инструменти.</p>
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената.</p> <p>Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике.</p> <p>Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора.</p> <p>Слушање дела традиционалне народне музике.</p> <p>Слушање дела инспирисаних фолклором.</p>
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Певање песама по слуху самостално и у групи.</p> <p>Певање песама из нотног текста солмизацијом.</p> <p>Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе.</p> <p>Певање песама у комбинацији са покретом.</p> <p>Свирање по слуху дечјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима.</p> <p>Свирање из нотног текста дечјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима</p> <p>Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом</p>
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	<p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука.</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе.</p> <p>Стварање мелодије на задати текст.</p> <p>Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима.</p> <p>Реконструкција музичких догађаја у стилу средњег века и ренесансе.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи; – примењује правилну технику певања; – примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; – развије координацију и моторику кроз свирање и покрет; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; 		
---	--	--

– користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.		
--	--	--

Назив предмета	ИСТОРИЈА
Циљ	Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима;</p> <p>– пореди историјске појаве;</p> <p>– наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку;</p> <p>– на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану</p>	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	<p>Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови <i>средњи век</i>, <i>нови век</i>, <i>прединдустријско доба</i>, хронолошки и просторни оквири).</p> <p>Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални).</p>
	ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	<p>Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи).</p> <p>Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани).</p> <p>Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам).</p> <p>Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи).</p> <p>Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености).</p> <p>Истакнуте личности: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Јован Владимир, Василије II, краљ Михаило, Ћирило и Методије.</p>
	ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И	Државно уређење (типови европских монархија; република).

<p>политике, економских прилика, друштвених и културних појава); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; – изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку;</p>	<p>СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ</p>	<p>Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло, Ибн Батута и др). Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутокефална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи). Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга). Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...).</p> <p>Истакнуте личности: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач.</p>
---	--	--

<p>– разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку;</p> <p>– на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности;</p> <p>– образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века;</p> <p>– идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку;</p> <p>– илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација;</p> <p>– разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини;</p> <p>– илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и</p>		
--	--	--

<p>културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.</p>		
	<p>ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ (Прединдуријско доба)</p>	<p>Прединдуријско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери Фиренце, Венеције, Антверпена...).</p> <p>Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице).</p> <p>Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу,</p>

		<p>обичаји и веровања – прогон „вештица”...).</p> <p>Реформација и противреформација (узроци, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови).</p> <p>Појава апсолутистичких монархија (промене у државном уређењу, централизација државе, положај владара).</p> <p>Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво).</p> <p>Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета – исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина).</p> <p>Истакнуте личности: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска, Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло V и Филип II Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић.</p>
--	--	--

Назив предмета	ГЕОГРАФИЈА	
Циљ	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.	
Разред	Шести	
Годишњи фонд часова	72 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
– успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса; – одређује математичко географски положај на	ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	Друштвена географија, предмет проучавања и подела.
	ГЕОГРАФСКА КАРТА	Географска/картографска мрежа. Географска ширина и географска дужина, часовне зоне. Појам карте и њен развој кроз историју.

<p>Земљи;</p> <ul style="list-style-type: none"> – анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; – оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе; – доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; – анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света; – анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група; – анализира географски положај насеља; – објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету; – доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима; – уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; – доводи у везу размештај привредних објеката и 		<p>Елементи карте (математички, географски и допунски).</p> <p>Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти.</p> <p>Подела карата према садржају и величини размера.</p> <p>Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи.</p>
	СТАНОВНИШТВО	<p>Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву.</p> <p>Број и распоред становништва на Земљи.</p> <p>Природно кретање становништва.</p> <p>Миграције становништва.</p> <p>Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске.</p> <p>Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету.</p>
	НАСЕЉА	<p>Појам и настанак првих насеља.</p> <p>Положај и географски размештај насеља.</p> <p>Величина и функције насеља.</p> <p>Типови насеља.</p> <p>Урбанизација.</p> <p>Град – унутрашња структура и односи са околним простором.</p> <p>Село и рурални процеси.</p>
	ПРИВРЕДА	<p>Привреда, привредне делатности и сектори привреде.</p> <p>Пољопривреда и географски простор.</p> <p>Индустрија и географски простор.</p> <p>Саобраћај, туризам и географски простор.</p> <p>Ванпривредне делатности.</p> <p>Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету.</p> <p>Концепт одрживог развоја.</p>

<p>квалитет животне средине; – вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету; – објасни политичко-географску структуру државе; – представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света; – објасни како се издвајају географске регије; – илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.</p>		
	<p>ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ</p>	<p>Појам и настанак првих држава. Географски положај државе. Величина и компактност територије државе. Појам и функција државних граница. Главни град. Облик владавине. Политичко-географска карта Европе после Другог светског рата. Политичко-географска карта света после Другог светског рата. Територијални интегритет и спорови. Интеграциони процеси.</p>
	<p>ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ</p>	<p>Географске регије и регионална географија. Положај и границе Европе. Природне карактеристике Европе. Становништво Европе. Насеља Европе. Привреда Европе. Географске регије Европе.</p>

<p>Назив предмета</p>	<p>ФИЗИКА</p>
<p>Циљ</p>	<p>Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.</p>

Разред	шести	
Годишњи фонд часова	72 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину;</p> <p>– објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација тела) и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање);</p> <p>– разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела;</p> <p>– повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблем ситуације);</p> <p>– демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу;</p> <p>– демонстрира појаву инерције тела, деформације тела под дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета, притисак чврстих</p>	УВОД У ФИЗИКУ	<p>Физика као природна наука. Физика и математика. Физика и техника. Физика и медицина.</p> <p>Методе истраживања у физици (посматрање, мерење, оглед...).</p> <p>Огледи који илуструју различите физичке појаве (из свакодневног живота).</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Како савити млаз воде? – Мехури од сапунице имају облик сфере, зашто? – Када настаје електрично пражњење? – Направи дугу. – Опишимо лик предмета у равном и сферном огледалу. <p>Улога мерења у физици и у свакодневном животу (мерење времена, дужине, површине и запремине...).</p>
	КРЕТАЊЕ	<p>Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања. Појмови и величине којима се описује кретање (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања). Векторски карактер брзине.</p> <p>Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута и брзине од времена код равномерног праволинијског кретања. Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина.</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Кретање куглице по Галилејевом жљебу. – Кретање мехура ваздуха (или куглице) кроз вертикално постављену дугу провидну цев са течномшћу. <p>Лабораторијска вежба</p> <p>1. Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром (или куглицом).</p>
	СИЛА	<p>Узајамно деловање два тела у непосредном додиру и последице таквог деловања: покретање, заустављање и промена брзине тела, деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух.</p>

<p>тела и течности; – разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...); – познаје примену хидростатичког притисака (принцип рада водовода, фонтане); – изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега); – процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената (односно, тачност мерења); – мери тежину, дужину, време, запремину у и масу и на основу мерених вредности одређује густину и притисак; – одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности...).</p>		<p>Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично, магнетно). Сила као мера узајамног деловања два тела, правац и смер деловања. Векторски карактер силе. Слагање сила истог правца. Процена интензитета силе демонстрационим динамометром. Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже. <i>Демонстрациони огледи.</i> – Истезање и сабијање еластичне опруге. Трење при клизању и котрљању. Слободно падање. – Привлачење и одбијање наелектрисаних тела. – Привлачење и одбијање магнета.</p>
	<p>МЕРЕЊЕ</p>	<p>Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега). Међународни систем мера. Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење. Појам средње вредности мерене величине и грешке мерења при директним мерењима. <i>Демонстрациони огледи.</i> – Мерење дужине (метарска трака, лењир), запремине (мензура) и времена (часовник, хронометар). – Приказивање неких мерних инструмената (вага, термометри, електрични инструменти). Лабораторијске вежбе 1. Мерење димензија тела лењиром са милиметарском поделом. 2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре. 3. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге. 4. Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози.</p>
	<p>МАСА И ГУСТИНА</p>	<p>Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике). Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела. Маса и тежина као различити појмови. Мерење масе тела вагом. Густина тела. Средња густина тела.</p>

	<p>Одређивање густине чврстих тела. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. <i>Демонстрациони огледи.</i> – Илустровање инертности тела. – Судари двеју кугли (а) исте величине, истог материјала, (б) различите величине, истог материјала, (в) исте величине, различитог материјала. – Мерење масе вагом. – Течности различитих густина у истом суду – „течни сендвич” – Суво грожђе у газираној води. – Мандарина са кором и без коре у води. Лабораторијске вежбе 1. Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика. 2. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. 3. Калибрисање еластичне опруге и мерење тежине тела динамометром.</p>
<p>ПРИТИСАК</p>	<p>Притисак чврстих тела. Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови. Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри. Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена. <i>Демонстрациони огледи.</i> – Зависност притиска чврстих тела од величине додирне површине и од тежине тела. – Стаклена цев са покретним дном за демонстрацију хидростатичког притиска. – Преношење притиска кроз течност (стаклена цев с мембраном, Херонова боца, спојени судови). – Хидраулична преса (нпр. два медицинска инјекциона шприца различитих попречних пресека спојена силиконским цревом). – Огледи који илуструју разлику притисака ваздуха (како се ваздух може „видети”, како свећа може да гори под водом). – Огледи који илуструју деловање атмосферског притиска. Лабораторијска вежба 1. Одређивање зависности хидростатичког притиска од</p>

Назив предмета	МАТЕМАТИКА	
Циљ	<p>Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.</p>	
Разред	Шести	
Годишњи фонд часова	144 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе и рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); – одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; – прикаже податке и зависност између две величине у 	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	<p>Скуп целих бројева (Z). Супротан број. Апсолутна вредност целог броја. Приказ целих бројева на бројевној правој. Упоредивање целих бројева. Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. Изрази са целим бројевима.</p>
	РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	<p>Први део Скуп рационалних бројева. Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоредивање рационалних бројева. Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима.</p> <p>Једначине и неједначине: $ax + b = c$; $ax + b \leq c$; $ax + b < c$; $ax + b \geq c$; $ax + b > c$ ($a, b, c \in Q, a \neq 0$).</p> <p>Други део Координатни систем. Приказ података у координатном систему. Приказ зависности међу величинама. Размере, пропорције и проценти. Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност.</p>

<p>координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм);</p> <ul style="list-style-type: none"> – тумачи податке приказане табелом и графички; – класификује троуглове односно четвороуглове на основу њихових својстава; – конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; – уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; – утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; – конструише троугао, паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови троуглова и четвороуглова и дијагонала четвороугла); – примени својства троуглова и четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; – сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; – одреди центар описане и уписане кружнице троугла; – примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; – израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост. 	<p>ТРОУГАО</p>	<p>Први део Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла. Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима. Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла. Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°)</p> <p>Други део Основне конструкције троуглова. Појам подударности и ставови подударности. Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност. Центар описане и уписане кружнице троугла.</p>
	<p>ЧЕТВОРОУГАО</p>	<p>Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова четвороугла. Паралелограм. Особине паралелограма. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма. Сабирање и одузимање вектора. Множење вектора бројем. Трапез. Особине трапеца. Средња линија троугла и трапеца. Конструкције трапеца. Делтоид.</p>
	<p>ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА И ТРОУГЛА</p>	<p>Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеца. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама.</p>

Назив предмета	БИОЛОГИЈА	
Циљ	Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.	
Разред	Шести	
Годишњи фонд часова	72 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРЕПОРУЧЕНИ
<ul style="list-style-type: none"> – упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; – повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; – одреди положај органа човека и њихову улогу; – цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; – користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; – хумано поступа према организмима које истражује; – направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; – размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима; – илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узajамни однос са животном средином; – истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; – идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и 	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије.</p> <p>Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња.</p> <p>Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање.</p> <p>Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса.</p> <p>Откриће ћелије и микроскопа.</p> <p>Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти).</p> <p>Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези.</p>
	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране.</p> <p>Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора.</p> <p>Антропогени фактор и облици</p>

<p>у задатом тексту/илустрацији;</p> <ul style="list-style-type: none"> – повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; – групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; – одреди положај непознате врсте на „дрвету живота”, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама; – прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања; – одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција; – доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; – збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна; – повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. 		<p>загађења.</p> <p>Угрожавање живих бића и њихова заштита.</p>
	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). Индивидуална варијабилност. Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.</p>
	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећеличности). „Дрво живота” (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). Организми без једра. Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”.</p>
	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности – алкохолизам.</p>

Назив предмета	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	
Циљ	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.	
Разред	Шести	
Годишњи фонд часова	36 часова	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ /ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – образложи везу права и одговорности на примеру; – наведе примере за групу права <i>слобода да и заштита од</i>; – аргуентује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих ученика; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – идентификује показатеље кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе; – сврсисходно користи кључне појмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт; – образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру; – разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне; – позитивно користи 	ЉУДСКА ПРАВА	Права и одговорности Моја и твоја права – наша су права. Права и одговорности. Посебна група права: <i>слобода да</i> и припадајуће одговорности. Посебна група права: <i>заштита од</i> и припадајуће одговорности. Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности. Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све и припадајуће одговорности. Инклузивно образовање – квалитетно образовање за све.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	Демократско друштво и партиципација грађана Демократско друштво – појам, карактеристике. Грађанин. Дете као грађанин. Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура. Власт. Нивои и гране власти. Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација. Партиципација ученика на нивоу одељења и школе.
	ПРОЦЕСИ У	Употреба и злоупотреба интернета и

<p>интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција;</p> <p>– образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца;</p> <p>– примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука;</p> <p>– препознаје ситуације дигиталног насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ;</p> <p>– учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања;</p> <p>– учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака;</p> <p>– презентује спроведено истраживање и добијене резултате;</p> <p>– процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке;</p> <p>– у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;</p> <p>– учествује у доношењу правила рада групе и поштује их;</p> <p>– проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.</p>	<p>САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p>	<p>мобилних телефона</p> <p>Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона.</p> <p>Шта је дозвољено, а шта није на интернету.</p> <p>Утицаја друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца.</p> <p>Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона.</p> <p>Дигитално насиље и веза са Конвенцијом о правима детета. Карактеристике и последице дигиталног насиља. Седам правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука.</p> <p>Реаговање у ситуацијама дигиталног насиља.</p> <p>Одговорности ученика и школе.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p>	<p>Планирање и извођење истраживања о понашању ученика у школи и њиховим ставовима о употреби/злоупотреби интернета и мобилних телефона.</p> <p>Шта су ставови, на чему се заснивају и каква је њихова веза са понашањем.</p> <p>Избор теме, узорка и инструмента истраживања.</p> <p>Спровођење истраживања.</p> <p>Обрада података.</p> <p>Тумачење резултата.</p> <p>Припрема и презентација добијених резултата.</p> <p>Евалуација истраживања.</p>

<p>Назив предмета</p>	<p>ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК</p>
-----------------------	----------------------------------

Циљ	Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.	
Разред	Шести	
Годишњи фонд часова	72	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
<ul style="list-style-type: none"> – разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; – постави и одговори на једноставна питања личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставан опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; – опише карактеристике бића, предмета, појава и места користећи једноставна језичка средства; – разуме једноставне предлоге и одговори на њих; – упути једноставан предлог; – пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање; – разуме једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упути једноставне молбе и захтеве; – затражи и пружи кратко 	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Слушање и читање краћих, једноставних текстова који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; реаговање на усмени или писани импулс саговорника и иницирање комуникације; усмено и писано давање информације о себи и другима; усмено и писано тражење информације о другима.
	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, ПОЈАВА И МЕСТА	Слушање и читање једноставних описа бића, предмета, појава и места; усмено и писано описивање бића, предмета, појава и места.
	ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	Слушање и читање једноставних текстова који садрже предлоге; усмено и писано договарање око предлога за учешће у заједничкој активности; писање позива за заједничку активност (нпр. прославу рођендана, спортску активност и сл.); прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нуди/тражи помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења; усмено и писано упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу; усмено и писано изражавање захвалности и извињења.
	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за наставну активност, за компјутерску или обичну

<p>обавештење; – захвали се и извини се користећи једноставна језичка средства; – саопшти кратку поруку којом се захваљује; – разуме и следи једноставна упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – даје једноставна упутства из домена свакодневног живота и личних интересовања; – разуме честитку и одговори на њу; – упуту пригодну честитку; – разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; – размени информације које се односе на опис догађаја и радњи у садашњости; – опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/ активности користећи неколико везаних исказа; – разуме краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости; – размени информације у вези са догађајима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; – разуме планове и намере и реагује на њих; – размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава;</p>		игру, за употребу апарата/апликација, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено давање једноставних упутстава уз адекватну гестикулацију или без ње; писано давање једноставних упутстава.
	УПУЋИВАЊЕ ЧЕСТИТКИ И ИЗРАЖАВАЊЕ ЗАХВАЛНОСТИ	Слушање и читање једноставних текстова у којима се честитају празници, рођендани и значајни догађаји или се изражава жаљење; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику.
	ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Слушање и читање описа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима, активностима и способностима; тражење и давање информација о сталним, уобичајеним и тренутним догађајима, активностима и способностима, у усменом и писаном облику; усмено и писано давање краћих описа о сталним, уобичајеним и тренутним догађајима, активностима и способностима.
	ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Слушање и читање једноставних текстова у којима се описују догађаји и активности у прошлости; усмено и писано описивање догађаја и активности у прошлости.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПЛАНОВА И НАМЕРА	Слушање и читање краћих, једноставних текстова у вези са плановима и намерама; усмено и писано договарање о планираним активностима.

<p>– разуме свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним жељама, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази основне жеље, потребе, осете и осећања користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– разуме једноставна питања која се односе на положај предмета и бића у простору и правац кретања, и одговори на њих;</p> <p>– разуме обавештења о положају предмета и бића у простору и правцу кретања;</p>		
<p>– опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима;</p> <p>– разуме једноставна обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; усмено и писано исказивање интересовања за туђа осећања; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.</p>
<p>– тражи и даје информације о хронолошком времену и метеоролошким приликама користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– опише дневни/недељни распоред активности;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И ВЕЛИЧИНА</p>	<p>Слушање и читање краћих и једноставних текстова у вези са просторним односима и величинама уз визуелну подршку или без ње; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина.</p>
<p>– разуме једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност;</p> <p>– формулише једноставне исказе који се односе на поседовање и припадност;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА</p>	<p>Слушање и читање једноставних текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима.</p>
<p>– пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто;</p> <p>– разуме једноставне исказе који се односе на описивање интересовања, изражавање допадања и недопадања и реагује на њих;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставних текстова у којима се саопштава шта неко има/нема или чије је нешто; тражење и давање информација у вези са поседовањем и припадањем.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА,</p>	<p>Слушање и читање једноставних текстова у вези с нечијим интересовањима,</p>

<p>– опише своја и туђа интересовања и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; – разуме једноставне изразе који се односе на количину нечега; – пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставна језичка средства;</p>	<p>ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p>хобијима, активностима и стварима које му/јој се свиђају/не свиђају; размена информација у вези са својим и туђим интересовањима, хобијима, активностима и стварима које му/јој се допадају/не допадају; усмено и писано описивање интересовања, хобија, активности и ствари које му/јој се допадају/не допадају.</p>
<p>– пита/каже/израчуна колико нешто кошта; – састави списак за куповину; – на једноставан начин затражи артикле у продавници и наручи јело и/или пиће у ресторану; – изрази количину у најшире заступљеним мерама (грами, килограми...).</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА</p>	<p>Слушање и читање једноставних текстова који говоре о количини нечега; усмено и писано постављање питања и давање одговора у вези са количином; слушање и читање текстова на теме куповине и поручбине у ресторану; играње улога ради симулације ситуација у којима се нешто купује, наручује; писање списка за куповину; размена информација о ценама производа и рачунање цена; изражавање количине у мерама.</p>

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p><i>Hallo. Ich bin Anna. Und du? Wie heißt du? Er heißt Andreas. Mein Name ist Andera Zilinski. Freut mich. Wie alt bist du? Ich bin 12. Woher kommst du? Ich komme ausSerbien. Wo wohnt deine Tante? Meine Tante wohnt in Wien. Franz ist mein Schulfreund. Wir gehen in die sechste Klasse. Wann bist du geboren? Am(s)tenWie ist deine Telefonnummer? Wie geht`s?Wie geht es Ihnen? Gut, danke. Und dir? Und Ihnen?Na ja, es geht. Schlecht. Auf Wiedersehen. Gute Nacht. Tschüs. Bis bald!</i> Презент слабих глагола и најфреквентнијих јаких глагола. Употреба одређеног, неодређеног, негационог, присвојног члана у номинативу и акузативу. Употреба нултог члана. Употреба упитних заменица и прилога (<i>wer, was; wo, wie, wann, woher</i>). Употреба показне заменице <i>das</i>. Исказна и упитна реченица – положај глагола/ред речи. Основни бројеви до 1000. (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (<i>Herr Becker, Frau Bauer</i>); имена и надимци; начин писања адресе.</p>

<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПОЈАВА И МЕСТА</p>	<p><i>Meine Freundin ist groß und schlank. Wie sind deine Haare? Blond oder braun? Ihr Hund ist 2 Jahre alt, klein und schwarz. Er frisst gern Kekse. Anna ist meine beste Freundin. Sie ist nett und freundlich. Sie sieht sehr schön aus. Das ist unsere Wohnung. Sie ist neu und groß. Ich finde sie sehr schön. Wir wohnen in der Stadt. Meine Großeltern leben auf dem Lande. Die Natur ist wunderschön. Ich fühle mich wohl in ihrem Haus.</i></p> <p>Презент најучесталијих глагола с префиксом. Употреба придева и прилога као именског дела предиката уз глагол <i>sein</i>. Присвојни чланови/детерминативи у номинативу, дативу и акузативу. Ред речи у исказној и упитној реченици. Употреба предлога с дативом уз глаголе мировања. (Интер)културни садржаји: најважније географске карактеристике земаља немачког говорног подручја; биљни и животињски свет.</p>
<p>ПОЗИВ НА РЕАГОВАЊЕ И ПОЗИВ НА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p>	<p><i>Gehen wir ins Kino/ Theater/ zum Sportplatz? Warum nicht? Das ist eine gute Idee. Komm, wir basteln ein Spielzeug! Mach mit! Ja, gern./ Leider kann ich nicht. Ich habe keine Zeit./Nein, tut mir leid. Ich muss lernen. Gehen wir zu Peter? Wann treffen wir uns dann morgen? Um sechs an der Bushaltestelle. Möchtest du mitkommen? Wollen wir ihm etwas mitbringen? Ja, vielleicht eine Schokolade.</i></p> <p>Заповедни начин фреквентних глагола. Модални глаголи (<i>können, wollen, möchten</i>). Употреба предлога са акузативом (уз глаголе кретања). Употреба предлога с дативом и акузативом – (<i>an, in, auf, zu</i>). (Интер)културни садржаји: разонода; прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА ИЗВИЊЕЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Entschuldigung, können Sie das Fenster aufmachen? Danke. Ich danke Ihnen/Bitte. Darf ich Sie etwas fragen? Wo ist der Markt? Tut mir leid, das ich weiß auch nicht. Kannst du mir ein Glas Wasser geben? Danke. Vielen Dank. Ich danke dir./Nichts zu danken. Gern geschehen. Hallo. Hier ist Sandra, kann ich Birgit sprechen? Tut mir leid, aber sie ist nicht zu Hause.</i></p> <p>Употреба неодређеног члана у номинативу, дативу и акузативу. Употреба модалних глагола у презенту. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, дружење и пријатељски односи.</p>

<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p><i>Lies den Text und antworte auf die Fragen. Ergänze die Sätze. Schreib deinem Freund/deiner Freundin eine E-Mail/ eine SMS./Du sollst die rote Taste drücken./Kartoffeln schälen/Nudeln kochen.</i> Заповедни начин. Употреба модалних глагола у презенту. Инфинитив у функцији заповести. (Интер)културни садржаји: традиционалне/омиљене врсте јела; игре.</p>
<p>УПУЋИВАЊЕ ЧЕСТИТКИ И ИЗРАЖАВАЊЕ ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Herzlichen Glückwunsch! Alles Gute zu/ zum/ zur.....! Zum Geburtstag viel Glück! Ich gratuliere dir zu Frohe Weihnachten/Ostern. Tut mir leid. Schade. Mehr Glück nächstes Mal.</i> Употреба личних заменица у номинативу, дативу и акузативу. Узвичне реченице. (Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања; честитање.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊЕ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>Ich lebe in einer Großstadt. Meine Wohnung ist im Erdgeschoss/ im zweiten Stock. Was machst du am Wochenende? Ich räume mein Zimmer auf, lerne und am Nachmittag gehe ich aus. Sieht dein Vater gern fern? Was trainierst du? Wann gehst du zum Training? Mittwochs und freitags.</i> Садашње време (слаби и јаки глаголи, глаголи с префиксом, модални глаголи). Употреба прилога за време и место (<i>donnerstags/da, dort, hier</i>). Ред речи у исказној, упитној и узвичној реченици. Редни бројеви. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊЕ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p><i>Ich war gestern bei Maria. Am Montag hatten wir kein Deutsch, unsere Lehrerin war krank. Was hast du gefrühstückt? Ich habe Butterbrot gegessen und Tee getrunken. Meine Großeltern hatten viele Tiere auf dem Bauernhof. Mozart ist in Salzburg geboren. Er war Pianist und Komponist. Er hatte eine Schwester. Er war sehr berümt.</i> Прошло време. Претерит помоћних глагола <i>sein/haben</i>. Перфект најфреквентнијих слабих и јаких глагола. Прилози и прилошки изрази за време: <i>gestern, vorgestern, vor drei Tagen, letztes Jahr, im Jahr 1746...</i> (Интер)културни садржаји: живот некад и сад.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПЛАНОВА И НАМЕРА</p>	<p><i>Am Samstag gehen wir ins Museum. Wir treffen uns um 10 Uhr vor dem Museum. Kommst du mit? Gerne. Ich möchte am Sonntag eine Grillparty machen./Um wieviel Uhr sollen</i></p>

	<p>wir kommen? <i>Kannst du mir morgen beim Umzug helfen?/Leider kann ich nicht. Ich muss zu meinen Großeltern gehen. Mein Opa hat Geburtstag.</i> Употреба садашњег времена за будућу радњу. Предлози. Прилози за време (<i>heute, morgen, bald...</i>). Модални глаголи. (Интер)културни садржаји: свакодневни живот, обавезе и разонода; породични и пријатељски односи.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>Mir ist kalt/heiß. Ich habe (keinen) Hunger/Durst. Ich bin müde/traurig/froh.</i> <i>Ich habe Angst. Ich fühle mich (nicht) wohl. Mein Kopf tut weh. Ich habe Kopfschmerzen./Tut mir leid, nimm dann eine Tablette ein./ Geh ins Bett/ Du sollst zum Arzt gehen.</i> <i>Das macht mir großen Spaß! Das finde ich toll!</i> Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу. Заповедни начин (друго лице једине и множине). Прилози за начин (<i>viel, gern, schlecht, super, toll</i>). (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона; емпатија.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И ВЕЛИЧИНА</p>	<p><i>Entschuldigung, wie komme ich zur Bibliothek?/Gehen sie geradeaus und dann die erste Straße links. Gibt es hier eine Apotheke? Ja, sie ist gleich neben der Post/ hinter dem Hotel. Novi Sad ist etwa 80km von Belgrad entfernt. Wo liegt der Bodensee? In der Schweiz? Warst du schon am Bodensee? Der See ist 60km lang und 14km breit.</i> Употреба датива и акузатива уз глаголе мировања и кретања. Прилози за правац и место: <i>geradeaus, links, rechts</i>. Заповедни начин. Предлози за изражавање положаја и просторних односа (<i>in, an, auf, hinter, unter, vor, neben, zwischen...</i>). (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; локалне мерне јединице; природа.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА</p>	<p>Употреба садашњег времена за изражавање будућности. Прилози за време (<i>heute, manchmal, immer, nie...</i>). Повратни глаголи. (Интер)културни садржаји: климатски услови у земљама немачког говорног подручја; типично радно време.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>Ist das dein Bruder?Nein, mein Bruder ist viel größer. Wessen Auto ist das? Das ist das Auto von unserer Nachbarin. Wem gehört diese Tasche? Das ist Marias Tasche.</i> <i>Ich brauche einen Kugelschreiber./Nimm meinen.</i> <i>Ich habe einen Hund und keine Katze.</i> Употреба присвојних чланова у номинативу, дативу и акузативу. Изражавање припадности предлогом <i>von</i> + датив. Употреба глагола <i>gehören</i>.</p>

	<p>Употреба одређеног и неодређеног члана. Негација. (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА, ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	<p><i>Was machst du gern/nicht gern? Ich spiele gern Klavier. Früh aufstehen mag ich nicht. Isst du gern Erdbeeren? Ja, sie sind so lecker. Gehst du gern einkaufen? Nein, das finde ich langweilig. Wie findest du unsere neue Deutschlehrerin?/Sie ist nett und hübsch. Mein Lieblingsschauspieler ist ein Italiener. Was isst du lieber – Äpfel oder Birnen? Basketball spiele ich am liebsten.</i> Презент модалног глагола <i>mögen</i>. Сложенице – род и грађење: (рецептивно). Глаголи <i>finden u gefallen</i> за изражавање допадања/недопадања. Компарација придева <i>gut, gern u viel</i>. (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА	<p><i>Wie viele Häuser siehst du auf dem Bild? Da sind 10 Häuser, nicht wahr! Wieviel Butter brauchst du für den Kuchen? 200 Gramm. Gibt es etwas Butter im Kühlschrank? Ja, wir brauchen keine Butter. Haben Sie Äpfel? Ja, wieviel brauchen Sie? Zwei Kilo. Und was kostet ein Kilo? 2,20 Euro. Haben Sie diesen Rock in Größe 36? Dieser Rock kostet 12 Euro, das ist nicht teuer. Wie viele Schüler haben eine Eins in Mathe bekommen? Nur 5 von 25 Schülern in der Klasse. Also nur ein Fünftel, das ist nicht gut.</i> Употреба језичких средстава квантификације. Исказивање количине и цене. Основни бројеви до 1000. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валута, читање цена, намирнице и производи специфични за циљну културу.</p>

3.7. Програм наставе и учења за 7. разред

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ

Назив предмета	СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
Циљ	Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско

	уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.	
Разред	Седми	
Годишњи фонд часова	144 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; – разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; – разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; – тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ЛЕКТИРА</p> <p>ЛИРИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован Дучић: <i>Подне</i> 2. Милан Ракић: <i>Божур</i> 3. Владислав Петковић Дис: <i>Међу својима</i> 4. Милутин Бојић: <i>Плава гробница</i> 5. Десанка Максимовић: <i>Крвава бајка</i> 6. Стеван Раичковић: <i>После кише</i> 7. Јован Јовановић Змај: <i>Јутутунска јухахаха</i> 8. Рабиндранат Тагоре: <i>Папирни бродови</i> 9. Вислава Шимборска: <i>Облаци</i> <p>ЕПИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна бајка (једна по избору): <i>Међедовић / Чудотворни прстен / Златоруни ован</i> 2. Стефан Митров Љубиша: <i>Кањош Мацедоновић</i> (одломак) 3. Радоје Домановић: <i>Вођа</i> (одломак) 4. Петар Кочић: <i>Кроз међаву</i> 5. Иво Андрић: <i>Јелена, жена које нема</i> (одломак) 6. Данило Киш: <i>Прича о печуркама / Еолска харфа</i> 7. Алфонс Доде: <i>Последњи час / Владимир Набоков: Лош дан</i> 8. <i>Дневник Ане Франк</i> (одломак) 9. Ефраим Кишон: <i>Код куће је најгоре</i> (једна прича по избору)

<p>слике у одабраном лирском тексту;</p> <ul style="list-style-type: none"> – локализује књижевна дела из обавезног школског програма; – разликује етапе драмске радње; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – разликује облике казивања (форме приповедања); – идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; – анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; – уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; – разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; – критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; – доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; 		<p>10. Афоризми (Душан Радовић и други)</p> <p>ДРАМА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранислав Нушић: <i>Власт</i> (одломак) 2. Вида Огњеновић: <i>Кањош Мацедоновић</i> (одломак о сусрету Кањоша и Фурлана)
<ul style="list-style-type: none"> – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; – размотри аспекте родне равноправности у вези са 		<p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <p>Обавезна дела</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Михајло Пупин: <i>Са паињака до научењака</i> (одломак)

<p>ликовима књижевно-уметничких текстова;</p> <p>– препоручи књижевно дело уз кратко образложење;</p> <p>– упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст;</p> <p>– разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом;</p> <p>– одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима;</p> <p>– уочи делове именичке синтагме;</p> <p>– разликује граматички и логички субјекат;</p> <p>– разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;</p> <p>– препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;</p> <p>– идентификује врсте зависних реченица;</p> <p>– искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом;</p> <p>– примени основна правила конгруенције у реченици;</p> <p>– доследно примени правописну норму;</p> <p>– разликује дугосилазни и</p>		<p>2. Јелена Димитријевић:</p> <p><i>Седам мора и три океана</i> (одломак) / Милош Црњански: <i>Наша небеса</i> („Крф, плава гробница” – одломак)</p> <p>Једно дело по избору</p> <p>1. Јован Цвијић: <i>Охридско језеро</i> (одломак) / Пеђа Милосављевић: <i>Потера за пејзажима</i></p> <p>2. Светлана Велмар Јанковић: <i>Српски Београд деспота Стефана (Капија Балкана)</i></p> <p>3. Уметнички и научнопопуларни текстови о природним лепотама и културноисторијским споменицима завичаја</p> <p>4. Избор из енциклопедија и часописа за децу</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <p>1. Епске народне песме покосовског тематског круга (<i>Смрт војводе Пријезде, Диоба Јакшића</i> и песма по избору)</p> <p>2. Епске народне песме о хајдуцима и ускоцима (<i>Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана</i>)</p> <p>3. <i>Свети Сава у књижевности</i>: – одломак из <i>Житија Светог Симеона</i> (о опроштају оца од сина); – избор из народних прича и предања (на пример <i>Свети Сава и ђаво</i>, легенде о Светом Сави); – избор из ауторске поезије о Св. Сави (на пример Матија Бећковић: <i>Прича о Светом Сави</i>)</p> <p>4. Мирослав Антић: <i>Плави чуперак</i> и <i>Шашава књига</i> (избор)</p> <p>5. Антоан де Сент Егзипери: <i>Мали Принц</i>; Момо Капор: <i>Мали Принц</i></p> <p>6. Јован Стерија Поповић: <i>Покондирена тиква</i></p> <p>7. Душан Ковачевић: <i>Свемирски змај</i></p> <p>8. Дејан Алексић: <i>Ципела на крају света</i> / Игор Коларов: <i>Дванаесто море</i></p>
---	--	---

<p>дугоузлазни акценат;</p> <p>– говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму;</p> <p>– разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила;</p> <p>– састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа;</p> <p>– напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице;</p> <p>– користи технички и сугестивни опис у изражавању;</p> <p>– препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу;</p> <p>– пронађе потребне информације у нелинеарном тексту;</p> <p>– напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила;</p> <p>– примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.);</p> <p>– састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални);</p> <p>– правилно употреби фразеологизме и устаљене изразе који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима.</p>		<p>ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати 3 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Милорад Павић: <i>Руски хрт</i> (одломак) 2. Тургењев: <i>Шума и степа</i> 3. Антон Павлович Чехов: <i>Чиновникова смрт</i> 4. Јанко Веселиновић: <i>Хајдук Станко</i> (одломак из првог дела романа) 5. Гордана Малетић: <i>Катарке Београда</i> (прича <i>Зебња</i> и друге) 6. Урош Петровић: <i>Загонетне приче</i> 7. Александар Манић: <i>У свитање света</i> 8. Јасминка Петровић: <i>Лето кад сам научила да летим</i> 9. Градимир Стојковић: <i>Хајдук у Београду</i> 10. Корнелија Функе: <i>Срце од мастила</i> 11. Душица Лукић: <i>Земља је у квару</i> (избор) 12. Гордана Брајовић: из збирке песама <i>Индија, Индија (Пролази слон пун мириса, Пролази слон пун Хималаја)</i> 13. Душан Поп Ђурђев: <i>Лет лионског Икара</i> <p>КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ</p> <p>Опкорачење. Рефрен. Цезура.</p> <p>Везани и слободни стих.</p> <p>ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма.</p> <p>Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација).</p> <p>Функција мотива у композицији лирске песме.</p> <p>Песма у прози.</p> <p>Фабула и сиже.</p> <p>Статички и динамички мотиви.</p> <p>Композиција. Епизода.</p> <p>Идејни слој књижевног текста. Хумор,</p>
---	--	--

		<p>иронија и сатира.</p> <p>Врсте карактеризације књижевног лика.</p> <p>Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање.</p> <p>Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари.</p> <p>Афоризам.</p> <p>Пословице, изреке; питалице; загонетке.</p> <p>Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу.</p>
	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Граматика</p>	<p>Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне.</p> <p>Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици.</p> <p>Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме.</p> <p>Логички субјекат. Сложени глаголски предикат.</p> <p>Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни.</p> <p>Појам комуникативне и предикатске реченице.</p> <p>Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни).</p> <p>Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне,</p>

		<p>условне, допусне, намерне, последичне и поредбене).</p> <p>Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом.</p> <p>Конгруенција – основни појмови.</p>
	Правопис	<p>Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима.</p> <p>Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета).</p> <p>Писање скраћеница, правописних знакова.</p>
	Ортоепија	<p>Дугоузлазни и дугосилазни акценат.</p>
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	<p>Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе.</p> <p>Књижевноуметнички и публицистички текстови.</p> <p>Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.).</p> <p>Текст заснован на аргументима.</p> <p>Технички и сугестивни опис.</p> <p>Репортажа.</p> <p>Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова.</p> <p>Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго.</p> <p>Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор).</p> <p>Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке.</p> <p>Језичке вежбе: допуњавање текста</p>

		<p>различитим oblicima променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту; исказивање реченичног члана на више начина (реч, синтагма, предлошко-падежна конструкција, реченица); фразеологизми (разумевање и употреба) и друге.</p> <p>Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу.</p> <p>Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.</p>
--	--	--

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

A tantárgy neve	Magyar nyelv	
Cél	<p>A <i>magyar nyelv</i> oktatásának és tanulásának célja, hogy a tanuló ápolja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban; az irodalmi művek olvasása és értelmezése révén fejlessze képzelőerejét, esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét, kritikai és erkölcsi ítélőképességét; alapvető tájékozottságot szerezzen az irodalomtörténet és -elmélet, az általános és magyar nyelvészet, valamint a mediális írásbeliség terén; az interdiszciplinaritás jegyében összefüggésbe hozza a nyelvet és irodalmat más művészeti ágakkal és tudományterületekkel; bevezesse a tanulókat a tudományos gondolkodásmódba; értékelje és becsülje a nemzeti értékeket és hagyományokat, fogadja el a különböző kultúrákat és fejlessze az interkulturális kommunikációt; alapozza meg és bővítsa a kulcskompetenciákat, amelyek képessé teszik őt a minőségi életvitelre, a munkára, az önmegértésre és az élethosszig tartó tanulásra.</p>	
Osztály	Hetedik	
Évi óraszám	144 óra (4 óra hetente)	
KIMENET A tematikai egység/terület feldolgozását követően a diák képes lesz:	TERÜLET/ TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – Felismeri a tantervben előírt alpművek címét és szerzőjét. – Felismeri az irodalmi mű jellemző vonásait. – Meghatározza az irodalmi mű témáját, fő 	IRODALMI ISMERETEK	<ul style="list-style-type: none"> • ÚT A) A szülőföldről a nagyvilágig Kötelező szövegek <i>Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek...</i> (a népköltészet és jellegzetességei: szóbeliség, szájhagyomány, változatképződés, egyéni-közösségi szerzőség, fokozott hagyománytisztelet, népdal és popzene, újfoklór elemek:

<p>motívumait és szereplőit; összefoglalja, reprodukálja a cselekményt.</p> <p>– Felismeri és megkülönbözteti a prózai és verses formákat, a műnemeket: líra, epika, dráma.</p> <p>– Az irodalmi művekben a szövegrészeket, a hősök és a helyzetek alapján felismeri a műnemet és a műfajt.</p> <p>– Megkülönbözteti a népköltészetet a műköltészettől, a szépirodalmi szöveget a nem szépirodalmi szövegektől.</p> <p>– Felismeri az epikai, drámai és lírai szövegek beszélőjét. Különbséget tesz szerző (költő, író) és a lírai én/elbeszélő között.</p> <p>– Különbséget tesz az epikus közlés alapformái, az elbeszélés (narráció), a leírás, az elbeszélői reflexió és a dialógus között.</p> <p>– Meg tudja állapítani az irodalmi művek cselekményének helyét és idejét, megnevezi a főszereplőket, a mellékszereplőket.</p> <p>– Felismeri az idézetet a szövegben.</p> <p>– Felismeri és megnevezi az ismétlés különböző formáit, a hasonlatot, szóhalmazt, felsorolást, ellentétet, fokozást, túlzást, iróniát, felkiáltást, költői kérdést, megszólítást, a szokatlan szórendet, az áthajlást, a költői jelzőt, az</p>	<p>pl. Lokomotív GT: <i>Neked írom e dalt</i>).</p> <p>Johann Wolfgang Goethe: <i>Vándor éji dala</i> (műnem: líra, lírai én, dal, motívum, megszemélyesítés, metafora, toposz).</p> <p>Szabó T. Anna: <i>Útravaló</i> (népies motívumok, népiesség, jelentésátvitel, metafora).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p><i>Őszi harmat után...</i> (bújdosóének, búcsúének, kuruc költészet, változatok, népvivé válás, népiesség: folklorizáció és folklorizmus).</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: <i>Madarak</i> (A madár mint toposz a világ- és a magyar irodalomban. Holló. Albatrosz. Daru.</p> <p>Edgar Allan Poe, Samuel Taylor Coleridge, Charles Baudelaire; <i>Ballada, balladás dal</i>: Gulyás József: <i>Várakozás</i>. Fehér Ferenc: <i>Daru-ballada</i>).</p> <p>B) Idegen világok felfedezése</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Amerika felfedezése: <i>Kolumbusz útinaplója/ Kolumbusz hajónaplója</i> (részletek)</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p><i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok):</p> <p><i>Az Újvilág hajósai</i>. Kolumbusz, Vespucci, Magellán (ismeretterjesztő irodalom – részletek). <i>Kolumbusz az irodalomban és a filmművészetben</i> (pl. Radnóti Miklós: <i>Kolumbusz</i>; Nagy Abonyi Árpád <i>Kolumbusz és én</i>; Karinthy Frigyes: <i>A másik Kolumbusz stb.</i>; pl. 1492 – <i>A Paradicsom meghódítása</i> (1992) és egyéb aktuális filmek (filmkultúra, filmnyelv, filmforgatókönyv, filmzene, életrajzi film, filmdráma). Kolumbusz tojása (szólás).</p> <p><i>Utazók, felfedezők</i>. Kenneth Roberts: <i>Északnyugati átjáró</i> (regény és film: <i>Északnyugati átjáró</i>, 1940. Rendezte: King Vidor; a sarkkutatók története, dokumentumfilm: <i>James Cook kapitány utolsó utazása</i>). <i>Indiánregények és -történetek</i> (James F. Cooper-regények. A westernfilm: pl. <i>Farkasokkal táncoló</i>. 1990. Rendezte: Kevin Costner). Híres magyar utazók szövegei (Kőrösi Csoma Sándortól Székely Tiborig). Az indián mint metafora.</p> <p><i>Vikingek az irodalomban és a filmművészetben</i>. pl. <i>Viking</i> (2016). Rendezte: Andrei Kravchuk. Mándy Iván: <i>A viking sisak</i>.</p> <p><i>Párizs mint a művészvilág és a bohém életmód központja</i>. Ady Endre Párizs-versei. Radnóti Miklós Párizs-képe (Párizs, Ikrek hava (részletek) stb.).</p> <p>C) Műfaj és műfajköziség</p> <p>Kötelező szövegek</p>
--	--

<p>állandó jelzőt.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Felismeri és megnevezi a megszemélyesítést, a jelentésátvitelt, a metaforát, a szimbólumot, a toposzt, a szinesztéziát, az allegóriát. – Felismeri és megmagyarázza a hangutánzást és hangulatfestést, az impresszionista kifejezésmódot, a denotatív és konnotatív jelentést. – Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: versciklus, múzsa, hangulatkép, életkép, idill, látomás, (nép)dal, elégia, óda, himnusz, tájleíró költemény, a szonett. – Felismeri és megnevezi a rímfajtákat, a refrént, az alliterációt, az asszonáncot. – Megkülönbözteti a kötött és a szabad verset. – Felismeri a különböző verselési formákat: az ütemhangsúlyos verselést, az időmértékes verselés alapjait (rövid és hosszú szótag). – Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: ballada, novella, filmnovella, elbeszélés, interjú, riport, regény, napló, önarckép, rövidtörténet, karcolat, útleírás, tudományos-fantasztikus mű, tanulmány, esszé. – Meg tudja állapítani az elbeszélésmód sajátosságait (egyes szám harmadik személyű és én-elbeszélés). – Felismeri és megnevezi 		<p>Orbán Ottó: <i>Óda a népdalhoz</i> (ódai műfajok, a klasszikus óda)</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p>
--	--	---

<p>az epikai közlésformákat: elbeszélés, párbeszéd, monológ, leírások (táj-, személy-, környezet-, tárgyleírás).</p> <p>– Meg tudja fogalmazni az epikai művek szerkezeti egységeit (bevezetés, kibontakozás, bonyodalom, tetőpont, megoldás).</p> <p>– Felismeri, megnevezi a szereplők jellemzésének eszközeit: cselekmény, beszéd, külső tulajdonságok, írói közlés, környezetrajz. Belső történések.</p> <p>– Felismeri és megnevezi a paródiát, a komikum változatait, a groteszk ábrázolásmódot.</p> <p>– Felismeri és megmagyarázza a plánokat, az irodalmi és a technikai forgatókönyvet.</p> <p>– Ismeri és megmagyarázza a következő fogalmakat: színház, színművészet, katarzis, drámai műnem, drámai műfajok (tragédia, komédia, színmű), felvonás, jelenet, drámai szereplők, monológ, dialógus.</p> <p>– Felismeri és értelmezi a szövegek konfliktushelyzeteit, a hősök jellemvonásait, s velük kapcsolatban megállapít, véleményt formál.</p> <p>– Elhelyezi a tantervben előírt kötelező irodalmi műveket az alapvető irodalmi kontextusokban (magyar</p>		
--	--	--

<p>irodalom/világirodalom, régi/újabb/kortárs, szóbeli/szerzői).</p> <p>– Képes az irodalmi művek összehasonlító vizsgálatára.</p> <p>– Változatos olvasási stratégiákat alkalmaz.</p>		
<p>– A szépirodalmi művek tudatos, igényes olvasója.</p> <p>– Tiszteli a nemzeti irodalom és kultúra hagyományait.</p> <p>– Képes esztétikai élmény átélésére, befogadására.</p> <p>– Tudatosan gyűjt információkat (nyomtatott, audiovizuális, elektronikus forrásokból) iskolai feladataihoz.</p> <p>– Könyvtárba jár, és önállóan választ irodalmi alkotást, képes naplót vezetni vagy portfóliót összeállítani olvasmányairól.</p>		<p>Petőfi Sándor: Nemzeti dal – újraolvasás, újraértelmezés (műfaji értelmezés, rapszódia, szimbólumok, forradalmi líra, Petőfi utóélete. Petőfi-epigonok, -palimpszesztek. Parti Nagy Lajos: <i>Grafítesz</i>. Orbán Ottó és Petri György Petőfi-versei).</p> <p>Kölcsey Ferenc: <i>Hymnus</i> (himnusz, a nemzeti himnusz, a <i>Marseillaise</i> története: <i>Allonsanfan</i>, 1974. Rendezte: Vittorio Taviani, Paolo Taviani; Friedrich Schiller: <i>Az örömhöz/</i> Ludwig van Beethoven: <i>IX. szimfónia. Örömóda</i>. Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i>. A <i>Szózat</i> megzenésítése. Kölcsey- és Vörösmarty-átírások).</p> <p><i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok):</p> <p><i>Az Amazing Grace (Csodálatos kegyelem)</i> története, kultusza, zenéje. Rabszolgakereskedelem az irodalomban és a filmkultúrában. Kultuszfilmek és filmsorozatok. <i>Az Amazing Grace</i> a mai zenei kultúrában.</p> <p><i>Popzene és népköltészet</i>. Énekelt versek. Fesztiválok, fesztivalizáció. Freddie Mercury és a <i>Tavaszi szél vizet áraszt...</i>, <i>Bohém rapszódia (Bohemian Rhapsody)</i>, 2018. Rendezte: Bryan Singer és más aktuális zeneszámok, énekelt versek.</p> <p>D) A Titanic-legenda</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p><i>A Titanic-történet</i>. Walter Lord: <i>A Titanic pusztulása (A Night to Remember)</i> – részlet. Munk Artúr: <i>Köszönöm addig is...</i> (a Titanic mentéséről szóló részletek).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p>A Titanic-történet irodalmi és dokumentatív feldolgozásai: Beryl Bainbridge <i>Közelebb hozzád, Istenem (Every man for himself)</i>. Robert Ballard és a Titanic megtalálásának története. A bestseller fogalma és sajátosságai: Danielle Steel: <i>Erősebb a szeretetnél</i>. Dékány András: <i>S.O.S. Titanic</i>. A Titanic-zene: James Horner/Selin Dion: <i>My Heart Will Go On/A szívem visz tovább</i>.</p> <p><i>Közelebb, közelebb, Uram, hozzád! (Hadd menjek, Istenem, mindig feléd! /Nearer My God to Thee)</i> (zoltárének, himnusz.). A <i>Mózes</i> könyvén alapuló szöveg megzenésítésének története és a Titanic-legenda.</p> <p><i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok):</p>

		<p>A <i>Titanic</i>, 1997. Rendezte: James Cameron. A filmlegenda. <i>Titánok</i>. Mitológia. <i>A titánok harca</i>. 2010. Rendezte: Louis Leterrier. Ady Endre: <i>A tűz csiholója</i>.</p> <p>E) Égtenger, világtenger</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Petőfi Sándor: <i>Föltámadott a tenger</i> (az allegória: fokozás és ellentét). Fenyvesi Ottó: <i>Blues az óceán felett</i> (zene és irodalom, a tenger/óceán mint toposz).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p>Az utazás kellékei, tárgyai, utazó hősök. Szindbád az utazó. Jonathan Swift: <i>Gulliver utazásai</i> (ismétlés és újabb részletek). Jókai Mór: <i>A jövő század regénye</i> (részlet). Antoine De Saint-Exupéry: <i>A kis herceg</i>. Szenteleky Kornél: <i>Útitarisznya</i>. Weöres Sándor: <i>A teljesség felé</i> (részletek). Karinthy Frigyes: <i>Utazás a koponyám körül</i>.</p> <p><i>Kulcsfogalmak/fogalmak és jelenségek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • utazás, vándor, kereső/archetipikus hős, hajózás és felfedezések, Argonauták, Odüsszeia, mítikus világmép; irodalmi térképek, útinapló, útleírás; műnem: epikus beszédmód, elbeszélés/elbeszélő, az elbeszélés változatai: regény, napló, filmfeldolgozások; • a líra, a líra nyelve, a lírai beszélő: népköltészet, népdal, ütemhangsúlyos verselés: felező tizenkettes, énekelt versek, vers és dallam, vers és ritmus; • valóság és fikció, regény és referenciális mozzanatok, a dokumentum változatai és megjelenési formái (dokumentumregény, -film), urbánus legendák, bestseller, szakirodalom. • KALAND <p>A) Határok és határátlépések</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Móricz Zsigmond: <i>Hét krajcár</i> (a novella és változatai, műfaji és szerkezeti sajátosságok, az elbeszélő és a hős; a játék és a valóság kettőssége).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p>Szirmai Károly: <i>A holló</i> (a rövidtörténet, műfaji és szerkezeti sajátosságok, látomásosság, metaforikus elbeszélésmód, toposzok és szimbólumok).</p> <p>Juhász Erzsébet: <i>Határregény</i> (a regény egyik fejezete); (a novellai kiképzésű regény, műfajköziség; határ, idegenség, a vonat mint szimbólum, Közép-Európa és Monarchia-élmény).</p>
		<p>B) Kettős tükör</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Kettős tükör: Dragomán György: <i>A fehér király</i> (részlet)</p>

	<p>(az elbeszélői látószög – fiú). Dragomán György: <i>Máglya</i> (részlet) (az elbeszélői látószög – lány). (A gyermek perspektívájából láttatott valóság, történelem: egy fiú és egy lány beszél a világról, a megélt traumákról. Lehetőség a párhuzamos és csoportmunkára; a többszólamúság, az eltérő látószög elfogadtatása, a hasonlóságok felismerése stb.).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p>Kontra Ferenc: <i>Gimnazisták</i> (részlet) – iskolatörténet, iskolaregény, korkép, történelem. (Iskolaregények (részletek): A debreceni kollégium a magyar irodalomban: Jókai Mór: <i>És mégis mozog a föld...</i>, Móricz Zsigmond: <i>Légy jó mindhalálig</i>, Perjéssy-Horváth Barnabás: <i>Kollégium-blues</i> stb.; Kaffka Margit: <i>Hangyaboly</i>, Szabó Magda: <i>Abigél</i>, Ottlik Géza: <i>Iskola a határon, Buda</i>).</p> <p>Sirbik Attila: <i>St. Euphemia</i> (részlet) (kamaszkor, lázadás, kópé-öntudat). Legendák, összehasonlítás: Kontra Ferenc: <i>Angyalok regénye</i>.</p> <p>Gion Nándor <i>ifjúsági regényei</i> (bandázás, felnőtté válás).</p> <p>C) Az utazás-élmény megörökítése</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Kosztolányi Dezső: <i>Apámmal utazunk a vonaton</i> (interpretációs gyakorlat).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p><i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok):</p> <p>Kosztolányi Dezső: <i>A vonaton</i>. Esti Kornél mint utazó hős. Nagy Abonyi Árpád: <i>Budapest, retour</i>. Szirmai Károly: <i>Veszteglő vonatok a sötétben</i>. Juhász Erzsébet <i>Határregényének</i> vonatkozó részletei.</p> <p>Agatha Christie: <i>Gyilkosság az Orient-expresszen</i> – a bűnügyi történet mint irodalmi műfaj, bestseller, a leghíresebb krimiíró és leghíresebb regénye – filmfeldolgozások (pl. <i>Gyilkosság az Orient-expresszen</i>, 2017, Rendezte: Kenneth Branagh, videojátékok (Agatha Christie: <i>Murder on the Orient Express</i>, 2006), sorozatok (pl. <i>Poirot</i>). Ismeretterjesztő szöveg az Orient Express útvjáról.</p> <p>D) Ez is irodalom</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>A szórakoztató irodalom: Rejtő Jenő: <i>Piszkos Fred, a kapitány</i>. A Rejtő-kultusz: a kaland, a légiós és a háborús regény; Rejtő Jenő–Korcsmáros Pál: <i>Piszkos Fred, a kapitány</i> – képregényváltozat, hangoskönyv, társasjáték (pl. Aczél Zoltán–Árvai Péter, 2005).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p>
--	--

	<p>Charles Lorre: <i>Az ellopott legionista</i> (a légiós regény, a <i>Koczkás Pierre-történetek</i>, a digitális könyv). <i>Projekt munka vagy portfólió</i> (javaslatok): Regények és történetek filmen. A filmadaptáció. <i>Három testőr Afrikában</i>, filmvígjáték (1996). Rendezte: Bujtor István.</p> <p><i>Kulcsfogalmak/fogalmak és jelenségek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kaland, játék, utazás, vándorlás, küzdelem, harc, háború; elbeszélés, elbeszélő, az elbeszélés változatai, kispikái <p>próza műfajok: klasszikus elbeszélés, novella, rövidtörténet (short story), karcolat, tárca/újságnovella; a kalandregény és típusai; kalózregény.</p> <ul style="list-style-type: none"> • FANTASZTIKUM <p>A) Fikció, fantasztikum és valóság</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Karinthy Frigyes: <i>A fotografált gondolat</i>. Karinthy és a fantasztikum. Michael Crichton: <i>Őslénypark (Jurassic Park)</i> – részlet (a tudományos–fantasztikus irodalom/sci-fi, műfajalkotó sajátosságok, filmfeldolgozások / kultuszfilmek, -sorozatok, videojátékok; őstörténet).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p>Hász Róbert: <i>Ígéretföld</i> – részlet (negatív utópia, világirodalmi összefüggések: Orwell, Huxley, westernfilm-áthallások, -utalások: <i>Délidő</i>, 1952. Rendezte: Fred Zinnemann; zenei áthallások a regényben: Yves Mondtand: <i>Hulló levelek / Lexfeuilles</i>; nagy filmzenék és -slágerek, slágerszövegek: pl. Dimitri Tiomkin, Ennio Morricone, Vangelis).</p> <p>A fantasztikum néhány aktuális filmművészeti alkotásban (pl. Suzanne Collins: <i>Az éhezők viadala</i> – részlet. <i>Az éhezők viadala/The Hunger Games</i>, 2012. Rendezte: Garry Ross; küzdelem, áldozat, lehetetlen küldetés, rossz világ, igazságtalanság, kegyetlenség, horror stb.).</p>
	<p>B) Tudomány és fantasztikum</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Tudomány és fantasztikum: Ottlik Géza: <i>A Valencia-rejtély</i> (részlet). <i>A csillagok háborúja (Star Wars)</i> 1977–, George Lucas at al. (ismeretterjesztő szöveg, részletek). (űropera/űrodüsszeia, regény, filmforgatókönyv, filmtörténet, filmkritika, médiafranchise).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p>Hősök és hősiesség a magyar irodalomban: Kinizsi Pál, Mátyás király, Zrínyi Miklós, Dobó István stb. Az egri hősök és az egri nők: Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> (részlet). Hős és vándormotívum kapcsolata. Szuperhősök és szuperemberek: pl. <i>Terminátor 2. – Az</i></p>

	<p><i>ítélet napja (Terminator 2 – Judgment Day)</i>, 1991. Rendezte: James Cameron (akciófilm, thrillerfilm, sci-fi film, posztapokaliptikus film, disztópikus film; a magányos hős: egy 14. századi terminátor, Toldi, westernhősök, revolverhősök: <i>Wyatt Earp, Doc Holliday</i> – filmfeldolgozások 1946-tól napjainkig); Góliát, Akhilleusz és a legújabb, a diákok által kedvelt szuperhősök az irodalomban és más művészeti ágakban.</p> <p>Jules Verne és a tudományos-fantasztikus regény.</p> <p>Virtuális valóság: <i>Ready Player One</i>, 2018. Rendezte: Steven Spielberg. (sci-film, disztópikus film; könyvadaptáció: Ernest Cline: <i>Ready Player One</i> – magyarul: Roboz Gábor fordítása, virtuális valóság).</p> <p>Számítógépes játék és irodalom: <i>Assassin's Crade-játékok</i>, Jade Raymond és Patrice Désilets (videojáték-sorozat, tudományos fantasztikum, sci-fi, film- és könyvfeldolgozások). <i>Halálos iramban (The Fast and the Furious)</i>, 2001. Rendezte: Rob Cohen. Wiz Khalifa: <i>See you again (Újra látni foglak)</i> (thriller/akciófilm, slágerszöveg).</p> <p>Kilépés a képregényből: Képregényhősök (szuperhősképregények). Marvel-képregények. A vajdaságban kiadott képregények.</p> <p>Publicisztikai szöveg egy tudományos felfedezésről, kiállításról, ismert tudósokról, kísérletekről (hír, interjú, riport vagy tárca).</p> <p><i>Fogalmak/kulcsfogalmak és jelenségek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • sci-fi irodalom: fantázia, utópia/negatív utópia (disztópia), virtuális valóság, katasztrófafilm, horror; abszurd, fantasztikum; interjú, riport. • A SZERELEM NYELVE <p>A) Szerelem és szubjektum</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p><i>Szerelem, szerelem...</i> (szerelmi dal: a vágyakozás, a magány kifejezése, a metaforikus beszéd eszközei és alakzatai).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p><i>Projektmunka vagy portfólió (javaslatok):</i></p> <p>A modern folklór jelenségei:</p> <p>népdalfeldolgozások, <i>Sebestyén Márta</i> és a <i>Deep Forest</i>; a <i>Csík zenekar</i>, a <i>Parno Graszt</i> és más folklór együttesek tevékenysége; a népies rockzene: <i>Bijelo Dugme</i>; a népies giccs: a műnépdal, a giccsparódia: MC Haver és a Teknő: <i>Utcára nyílik a kocsmajtó</i> – rapzene, videoklip).</p> <p>B) A babonától a frivol történetig</p> <p>Kötelező szövegek</p>
--	---

	<p><i>Sári bíróné (A halálra táncoltatott lány...)</i> – a népballada: lírai, epikai és drámai elemei, a ballada konstruktív jegyei. Szövegek és kapcsolódási pontok <i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok): Arany János: <i>Tetemre hívás</i> (az értelmezés lehetőségei: a babonától a frivol történetig; műballada; Arany János megzenésített versei, a hangoskönyvek, az Arany János-év pályázatainak multimediális anyagai). A magyar film hőskora: <i>Körhinta</i>, 1956. Rendezte: Fábri Zoltán. Szövegalapja: Sarkadi Imre: <i>A kútban</i> (novella). C) Szerelem és intertextusok Kötelező szövegek Csokonai Vitéz Mihály: <i>Az éj és a csillagok</i> (jelentésátvitel, metafora, szimbólumok). Szövegek és kapcsolódási pontok <i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok): <i>Csokonai-versek, -átírások</i>. Petőfi Sándortól a <i>Halott pénz</i>ig. <i>A Red Bull Pilvaker – A Szavak Forradalmajelenség</i>. D) Múza és magány Kötelező szövegek Juhász Gyula: <i>Milyen volt...</i> (az elégia: sajátosságai és nyelve, az Anna-versek története és jelentései, a ciklus, a múza stb.). Műfaji gazdagság József Attila szerelmi költészetében: József Attila: <i>Mikor az uccán átment a kedves...</i> (idill, életkép: pillanatok, mozzanatok, jelképek). József Attila: <i>Tedd a kezed...</i> Szövegek és kapcsolódási pontok</p>
	<p>A magány élményének megjelenítései a magyar költészetben. Három változat elemzése és értelmezése: József Attila: <i>Tél</i>. Tóth Árpád: <i>Lélektől lélekig</i>. Balázs Imre József: <i>Saját világok</i> (nyelvi jelenségek, mondattípusok, igeidők- és módok a jelentésalkotásban). E) Szonett és szonett-átírások Kötelező szövegek A szonett. Nemes Nagy Ágnes: <i>Rózsafa</i> (a szonett és változatai: petrarcai, shakespeare-i szonett, szonettkoszorú, mesterszonett; az idő-élmény) Szövegek és kapcsolódási pontok Varró Dániel: <i>Őszi szonett</i>. Lackfi János: <i>Szösz-szonett</i>. Kovács András Ferenc: <i>József Attila szonettje</i> stb. F) Sokszínű szerelem Kötelező szövegek Tolnai Ottó: <i>Mi volt kérdésed a legszebb Dániában?</i> (objektív líra, leíró vers, gondolatrítmus). GreCsó Krisztián: <i>Megyek utánad</i> – részlet</p>

	<p>(szerelemtörténet és családrégény). Szövegek és kapcsolódási pontok A tizenévesek szerelme az irodalomban és más művészeti ágakban (pl. Janikovszky Éva: <i>Milyen színű a Móni haja?</i>) Lovagi szerelem: Walter Scott: <i>Ivanhoe</i> (részlet) és más kapcsolódási pontok: <i>Ivanhoe</i>, 1958, Rendezte: Richard Thrope. <i>Fogalmak/kulcsfogalmak és jelenségek:</i> • szerelmi líra, képi és nyelvi alakzatok a versben, magány a szonett mint versforma; elégia, életkép, pillanatkép, a szerelem tematikája a balladában; szerelmes regény és film; a szubjektum magánya, az idő mint élmény; impressziók. • NAPLÓ A) Napló és önreprezentáció Kötelező szövegek Csáth Géza: <i>Egy gimnazista naplójából</i>. Karinthy Frigyes gyerekkori naplója (a napló mint átmeneti műfaj, rokon műfajai: önéletrajzi regény, emlékirat, úti jegyzet, irodalmi levél, vallomás). Szövegek és kapcsolódási pontok Anna Frank naplója és feldolgozásai: képregény, filmek, múzeum, új kutatások. Sue Townsend: <i>A 13 és 3/4-ed éves Adrian Mole titkos naplója</i> – részlet (a fiktív napló, a gyermeki látszószög és irodalmi beszédmód, humor és ironia). Kötelező szövegek Janikovszky Éva: <i>Kire ütött ez a gyerek?</i> (önarckép, a humor változatai: groteszk; az önjellemzés irodalmi változatai, a jellemábrázolás: jellemregény, jellemvígjáték stb.) Tini-írás: Békés Pál: <i>Vattacukor</i> (társadalombírálat a gyermek látószögén keresztül, utalások, allúziók irodalmi szövegekben, Garaczi László Lemúr-sorozata I–IV. Szövegek és kapcsolódási pontok Leiner Laura: <i>Szent Johanna gimi</i> (részlet) (szórakoztató irodalom, regénysorozat) és egyéb kortárs szövegek. B) Mozi és irodalom Kötelező szövegek Film, mozi, irodalom: Mándy Iván: <i>Csutak a mikrofon előtt</i> (részlet). A plánok (képsíkok), az irodalmi és a technikai forgatókönyv. Szövegek és kapcsolódási pontok Csutak a mikrofon előtt, 1977. Rendezte: Katkics Ilona (a filmfeldolgozások, filmek elektronikus hordozókon és interneten). Mándy Iván: <i>Régi idők mozija</i> (a film és a mozi hőskora:</p>
--	--

	<p>filmtörténet, mozitörténet, a filmművészet sajátosságai és elemei, mozifilm, kultuszfilm, a filmművészet és az irodalom együtt hatása, filmes eszköztár az irodalomban, filmszillagok, Oscar-díj, Cannes stb.)</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Babits Mihály: <i>Mozgófénykép / Vasárnapi impresszió, autón</i> (a rögzített pillanat, „filmkockák” versben, az „epikus váz” a versben, impresszió/impresszionizmus, szinesztézia).</p> <p><i>Fogalmak/kulcsfogalmak és jelenségek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • a naplóírás, a napló mint műforma: változatai, az irodalmi napló sajátosságai: naplóregény, napló és levél (episztola, fiktív levél, misszilis levél), konfesszió; dokumentum és fiktív napló, önarckép.
	<ul style="list-style-type: none"> • JÁTÉK <p>A) Játék-narratívák</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>William Shakespeare: <i>Ahogy tetszik</i> (részlet) (műnem: a dráma, alpműfajai és műfajváltozatai, színháztörténet, színjátszás, színpad, színészek, sztárok stb.).</p> <p>Örkény István: <i>Tóték</i> (dobozolás).</p> <p>Beregi Tamás: <i>Gladiátorok a számítógépen</i> (ismeretterjesztő szöveg, esszé; virtuális valóság, cyberspace, számítógépes játékok).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p><i>Gladiátorok</i> (filmen, irodalomban és a képzőművészetben: <i>Spartacus</i>, 1960. Rendezte: Stanley Kubrick / Howard Fast azonos című könyve, <i>Spartacus-filmek</i> és -sorozatok (2004, 2010, 2016). A korhatáros film kérdése. Harc, vér, bosszú a filmen és a számítógépes játékok világában. Az internet és a közösségi oldalak helyes használata.).</p> <p><i>Hálózati lények</i> (Ananovától T-Babe-ig, <i>Transformers</i>-sorozat. 2007 – Rendezte: Michael Bay, Travis Knight, képregények- és rajzfilmsorozat, videojátékok; <i>Matrix</i>-filmek. 1999. Rendezte: Lilly Wachowski és Lana Wachowski).</p> <p>B) Labdarúgás és irodalom</p> <p>Kötelező szövegek</p> <p>Futballregények és filmek: Nick Hornby: <i>Fociláz</i> (részlet).</p> <p>Szövegek és kapcsolódási pontok</p> <p>Modern „gladiátorok”. Futball a magyar irodalomban.</p> <p>Futballregények: Esterházy Péter, Darvasi László, Kukorelly Endre. Az Aranycsapat legendája.</p> <p>Sport, irodalom és film kapcsolata: Válogatás Tarján Tamás <i>Tizenegy dressz</i> (<i>Focinovellák</i>) című kötetéből; <i>Régi</i></p>

		<p><i>idők focija</i>, 1973. Rendezte: Sándor Pál.; J. K. Rowling: <i>Harry Potter</i> (regény és filmadaptációk) A tudósítás mint műfaj. <i>Fogalmak/kulcsfogalmak és jelenségek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • műnem: a dráma, alpműfajai és műfajváltozatai, színháztörténet, színjátszás, színpad, színészek, sztárok. • ismeretterjesztő szöveg, esszé; virtuális valóság, cyberspace, számítógépes játékok. • modern „gladiátorok”; futball a magyar irodalomban; futballregények. <p>HÁZI OLVASMÁNY Ajánlott közös olvasmányok: Balladaválogatás Anne Frank naplója Csáth Géza ifjúkori naplóból Fekete István egy regénye Antoine de Saint-Exupéry: <i>A kis herceg</i> Németh István: <i>Házioltár</i> Varró Dániel: <i>Bögre azúr</i> Krinthy Frigyes: <i>Tanár úr, kérem</i> Jókai Mór: <i>A jövő század regénye</i> Radnóti Miklós: <i>Ikrek hava</i> Greco Krisztián: <i>Harminc év napsütés</i> Garaczi László: <i>Pompásan buszozunk!</i> Tóth Krisztina: <i>Pixel</i> Tóth Krisztina: <i>Párducpompa</i> Az ajánlott olvasmányok közül a tanár kiválaszt 4 olvasmányt (differenciáltan is feladhatja a tanulók érdeklődésének és nemi összetételének megfelelően).</p>
<p>– Felismeri és megnevezi, rendszerezi a tanult szófajokat, megfelelően használja őket az írott és beszélt szövegben. – Felismeri és megnevezi a mondatfajtákat a beszélő szándéka és a logikai minőségük szerint. – Felismeri, megnevezi a mondatfajtákat szerkezetük szerint (egyszerű mondat: tőmondat, bővített, hiányos mondat, összetett mondat). – Mondatátalakítást végez a beszédhelyzetnek és a kommunikációs</p>	<p>NYELVI ISMERETEK</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A szófajok ismétlése: A 6. osztályban tanult nyelvtani tananyag ismétlése. • A MONDAT FOGALMA, FAJTÁI A mondatról tanultak ismétlése. A mondat fogalma, fajtái a kifejezett tartalom és a beszélő szándéka szerint. A kijelentő, a felkiáltó, a kérdő (kiegészítendő, eldöntendő), a felszólító és az óhajtó mondat. A mondatok logikai minősége. Az állító és a tagadó mondat. A mondatok osztályozása szerkezetük szerint. Az egyszerű és az összetett mondat. • A SZÓSZERKEZETEK A mondatrész és a szó szerkezet (szintagma) fogalma. A mondatrészek jelölése. A halmozott mondatrészek. A szó szerkezetek fajtái: a hozzárendelő (alany-állítmányi), az alárendelő és a mellérendelő szó szerkezet.

<p>szándékuknak megfelelően szóban és írásban.</p> <p>– Felismeri, megnevezi, jelölni tudja a szószerkezeteket: a hozzárendelő (alany-állítmányi), az alárendelő és a mellérendelő szószerkezetet.</p> <p>– Jelölni tudja a mondatrészeket, aláhúzással és szerkezeti ábrával/ágrajzzal tud bővített mondatot elemezni. Felismeri, megnevezi, ábrázolja a halmozott mondatrészeket.</p> <p>– Felismeri, megnevezi az igei, névszói, névszói-igei állítmányt, a határozott, határozatlan, általános alanyt, a megszólítást a mondatban, a tárgy fajtáit (jelölt, jelöletlen, határozott, határozatlan tárgy), a tárgyas szerkezetet, a határozós szerkezetet (hely-, idő-, mód-, eszköz-, társ-, állapot, ok-, cél-, állandó határozó), a jelzős szerkezetet (minőség-, mennyiség-, birtokos jelző), az értelmezőt, az alárendelő és a mellérendelő (halmozott) szintagmát.</p>		
<p>– Ábrázolni tudja az egyszerű mondat szerkezetét. Tudja egyeztetni az alanyt és az állítmányt (számbeli, személybeli és értelmi egyeztetés). Helyesen használja a mutató névmási kijelölő jelzős és a</p>		<p>• AZ EGYSZERŰ MONDAT SZERKEZETE</p> <p><i>A mondat fő részei</i></p> <p>Az állítmány és az alany. Az állítmány fogalma, fajtái (igei, névszói, névszói-igei állítmány), az állítmány szófaja.</p> <p>Az alany fogalma, fajtái (határozott, határozatlan, általános alany), a megszólítás a mondatban, az alany szófaja, kihagyása. Az alany és az állítmány egyeztetése (számbeli, személybeli és értelmi egyeztetés).</p> <p><i>A bővítmények</i></p>

<p>mennyiségjelzős szószerkezeteket.</p> <p>– Érthető, nyelvtanilag kifogástalan mondatokat szerkeszt. A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani.</p> <p>– Felismeri a magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezetek közötti hasonlóságokat és különbségeket.</p>		<p>A tárgy, a határozó és a jelző. A tárgy fogalma, fajtái (jelölt, jelöletlen, határozott, határozatlan tárgy), kifejezőeszközei. A tárgyas szószerkezet. A határozók fogalma és rendszere. A határozók leggyakoribb kifejezőeszközei: ragtalan névszó, ragos névszó, névutós névszó, határozószó. A határozós szószerkezet. A határozók fajtái: helyhatározó, időhatározó, módhatározó, állapothatározó, eszközhatározó, társhatározó, okhatározó, célhatározó, részeshatározó, állandó határozó mint vonzat. Vonzattévesztés. A jelzők fogalma és fajtái. A jelzők kifejezőeszközei. A jelzős szószerkezetek. A minőségjelző, kijelölő jelző, mennyiségjelző, birtokos jelző. Az értelmező.</p> <p><i>Kulcsfogalmak/fogalmak és jelenségek:</i> szófaj, mondat, mondatrész, alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző, szószerkezet, halmozott mondatrész, ágrajz, helyesírás, nyelvhelyesség</p>
<p>– Felismeri, megnevezi és következetesen alkalmazza a helyesírási alapelveket, valamint a helyesírási szabályok többségét.</p> <p>– Tudja helyesen használni az írásjeleket, az összetett mondatok írásakor jól központos.</p> <p>– Megfigyeli, helyesen jelöli a hosszú és rövid hangokat a tőhangváltást mutató főnevek és igék esetében, a hangkapcsolatokat, helyesen írja a tulajdonneveket, a földrajzi nevek bonyolultabb eseteit, az -i képzős mellékneveket; az igekötős igék, a -t végű igék, a todalékos igék, a névutós szerkezetek, az alanyos, tárgyas, határozós és birtokos szószerkezetek, összetételek, az értelmező, az ly-os szavak helyesírásában magabiztos.</p> <p>– Ismeri és alkalmazza a szótagolás és elválasztás, a</p>	<p>NYELVKULTÚRA</p>	<p>• HELYESÍRÁS ÉS NYELVHELYESSÉG Az egyszerű mondat központosítása, az írásjelek (vessző, kettőspont, idézőjel, gondolatjel, kötőjel) használata, szerepének részletesebb megismerése, gyakoroltatása. Az igekötős igék helyesírása. A -t végű igékkel kapcsolatos nyelvhelyességi tudnivalók. Az igék todalékolása során előforduló teljes hasonulás gyakorlása. A tulajdonnevek helyesírási szabályainak felelevenítése és alkalmazása. A tanult helyesírási szabályok alkalmazása a határozós szószerkezetek körében; pl.: -ba, -be, -ban, -ben ragok használata; -val, -vel, -vá, -vé ragok hasonulása. A földrajzi nevekből, intézmény- és személynevekből alkotott jelzők/melléknevek helyesírása. A sorszámmal kifejezett jelzők/melléknevek helyesírása. Az értelmező és a vesszőhasználat. A különírás és az egybeírás. Az ly-os szavak helyesírása. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani, szótani szerkezetével (kontrasztív gyakorlatok). Információk gyűjtése, adatok elrendezése, lexikonhasználat. Helyesírási táblázatok, fűrtábrák, folyamatábrák készítése stb. Nyelvi tudatosság és nyelvi tervezés.</p> <p>• KOMMUNIKÁCIÓ A kommunikáció fogalma és fajtái. Az írásbeli és a szóbeli</p>

<p>betűrend, az egybeírás és a különírás szabályait.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeri A magyar helyesírás szabályainak használati módját. – Alkalmazza a helyesírás-ellenőrző programot. – Felismeri és megnevezi a kommunikáció fajtáit, tényezőit és céljait. – Felismeri és megnevezi a nyomtatott és elektronikus média fajtáit. – Ismeri a korosztályának szánt fontosabb sajtótermékek fajtáit, formáit és szerkezeti jellemzőit. – Tájékozódik, információkat talál a különféle dokumentumtípusokban, korosztálynak szóló kézikönyvekben. – Képes nyelvileg kifejtett (explicit) és nem kifejtett (implicit) információkat kiszűrni a szövegből. – Képes az alapinformációk és eszmék összehasonlítására két vagy több rövid, egyszerű szövegben. – A rendelkezésére álló információkat értékeli, tárolja, rendszerezi. – Képes az interneten történő kommunikációra és interakcióra. – Felismeri és alkalmazza az állandósult szókapcsolatokat. – Képes olyan szövegeket létrehozni, amelyekben a téma, a kompozíció, a tartalom és a stílus 		<p>közlésmód. A kommunikáció tényezői. Kommunikációs célok. Alkalmazkodás a kommunikáció tényezőihez: cél, alkalom, partnerek, a köztük lévő viszony előre tervezett és spontán helyzetekben. A nonverbális kommunikáció.</p> <p>• KÖNYV-, KÖNYVTÁR- ÉS INTERNETISMERET</p> <p>Nyomtatott és elektronikus médiumok (újságok, televízió, rádió, világháló – honlapok, hírportálok, blogok, vlogok). A hír fogalma és jelentősége.</p> <p>Közösségi média.</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei és hasonlóságai.</p> <p>A számítógépes szövegszerkesztés néhány szabálya.</p> <p>Digitális írástudás, e-nyelvhelyesség: az e-dokumentumok létrehozásához szükséges nyelvi és szedési szabályrendszerek együttese, elektronikus szövegek létrehozása (pl. beszámolók, könyvismertető, vázlatok, saját könyv, eseményre invitáló meghívók, listák, e-mail, egyszerűbb űrlapok kitöltése).</p> <p>Fórum, blogbejegyzés, komment írása.</p> <p>A helyesírást segítő kézikönyvek (helyesírási szabályzat, szótár, digitális szótárak stb.) és a helyesírási programok önálló használata.</p>
---	--	--

<p>megfelelnek a feladatnak, a szöveg rendeltetésének és a címzettnek (célközönségnek).</p> <p>– Egyszerű szerkezetű szóbeli vagy írásbeli szövegeket tud alkotni a leírás, az elbeszélés és a kifejtés eszközeit alkalmazva (és a célközönség összetételét szem előtt tartva).</p> <p>– Képes szöveget alkotni szóban vagy írásban, amelyben valamely irodalmi élményét írja le, vagy egy valós, hétköznapi, illetve képzeletbeli témát fejt ki, interjút készít valós vagy képzelt személyekkel.</p> <p>– Tud jellemzést, naplót, könyvismertetőt és más típusú szövegeket alkotni (pl. rövid önéletrajz, kérvény, meghívó).</p> <p>– Különböző céllal (pl. informálódás, tanulás, önfejlesztés, esztétikai élmény átélése, szórakozás) képes rövidebb, egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket (pl. egyszerű szakszövegeket, tudománynépszerűsítő ismeretterjesztő szövegeket stb.) olvasni és saját szavaival elmondani.</p> <p>– Meg tudja fogalmazni véleményét, értelmes és szabatos beszédre, helyes artikulációra törekszik, figyel a szöveg jó hangzására (beszédhangsúly, szórend, hanglejtés, beszédszünet).</p>		
---	--	--

<p>– Meg tudja különböztetni a nemzeti nyelv sztenderd változatát a regionális köznyelvtől és a nyelvjárástól.</p> <p>– Igényes nyelvhasználatra törekedve értelmes, nyelvtanilag helyes mondatokat alkot.</p> <p>Kódváltási képességéhez mérten a sztenderd nyelvváltozat – vagy legalább a regionális köznyelv – normájához igazodva nyilvános beszédhelyzetben (vita, hozzászólás) képes kifejtetni gondolatait.</p> <p>– Ismeri és alkalmazza az írásbeli szövegalkotás követelményeit: az anyaggyűjtés módjait, a szerkesztést (vázlatkészítés), az általános szerkesztési elveket, a kidolgozást.</p> <p>– Írásban tudja a szöveget tagolni (cím, bekezdések) és makroszerkezeti egységekre osztani (bevezetés, tárgyalás, befejezés), illetve ezeket kreatív módon alkalmazni.</p> <p>– A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani.</p>		
<p>– Tud levelet írni, s képes különféle űrlapokat és formanyomtatványokat kitölteni, amelyekkel a mindennapi életben találkozik. Ezek elektronikus és papír alapú változatait is elsajátítja.</p> <p>– Képes figyelemmel követni és megérteni a nyelv, az irodalom vagy</p>		<p>• SZÖVEGÉRTÉS, SZÖVEGALKOTÁS, SZÖVEGMONDÁS</p> <p>A szöveg fogalma. Szövegösszefüggés. A szöveg hangzása. Beszédhangsúly, szórend, hanglejtés, beszédsszünet. Mondatrészek, tartalmak kiemelése szórenddel, hangsúllyal. Kifejező olvasás, próza- és versmondás (legalább 3–4 memoriter számonkérése).</p> <p>Anyaggyűjtés, szerkesztés (vázlatkészítés), általános szerkesztési elvek, kidolgozás. Közlésfajták (elbeszélő, leíró közlésfajta, párbeszéd). Szövegfajták (vita, riport, interjú, napló, könyvismertető). Különböző típusú</p>

<p>valamely egyéb művelődési terület tárgyköréből tartott előadásokat, s tud jegyzetet készíteni.</p> <p>– Meghatározott műfajokban témának, kommunikációs alkalomnak megfelelő kritikus, egyéni szemléletű, nyelvi-stilisztikai szempontból példás szövegeket, beszámolót alkot.</p> <p>– Beszámolóját prezentációval/poszterrel teszi szemléletesebbé.</p> <p>– Valós vagy képzeletbeli tapasztalatokat, szereplőket, illetve eseményeket bemutató fogalmazást tud írni.</p>	<p>fogalmazások (elbeszélés, leírás, jellemzés, napló, interjú, könyvismertető, meghívó, önéletrajz, kérvény). Rövidebb szövegek tartalmának összefoglalása szem előtt tartva az esemény időrendjét és mozzanatait. A cselekvés, történés lefolyásának módjához kötődő igék, határozók gyűjtése, párhuzamos történetek írása. A nyelvi-stilisztikai kifejezőeszközök a leíró jellegű részletekben (versben és prózában egyaránt).</p> <p>Kreatív írásgyakorlatok: Kortárs írókkal, művészekkel, tudósokkal készült interjúk elemzése. Interjúk íratása. Önálló vázlatkészítés elolvasott irodalmi vagy ismeretterjesztő szövegről. Kérdések és írásbeli válaszok megfogalmazása az olvasmányok, filmek, színházi előadások, zeneművek alapján. A szövegek és képek párhuzamba állítása. A jegyzetelési technika kialakítása (kulcsszavas vázlat, tételmondatos vázlat, grafikusán ábrázolt vázlat). Szóbeli elbeszélés a retorika elemeinek alkalmazásával: film, tévéadás, szabadon választott dinamikus jelenetek közlése. Vita. Az érvelés gyakorlása (személyes példán, mások tapasztalatán, oksági viszonyokon alapuló, a kritika és a humor eszközeit felhasználó érvelés). Az állandósult szókapcsolatok (szólások, közmondások, szállóigék) írásban és a beszédben. E-mail, SMS írása. Különböző nyomtatott és elektronikus űrlapok kitöltése. Nyolc házi írásbeli feladat a tanév folyamán és azok órán való elemzése, közös értékelése, elbírálása. Négy iskolai dolgozat – kettő félévente (az írásmű kidolgozása egy óra, elemzés és javítás két óra). <i>Kulcsfogalmak/fogalmak és jelenségek:</i> beszédművelés, artikulált nyelvi magatartás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás, szövegértés, szövegmondás, írás készség, helyesírás, nyelvhelyesség, médiaismeret, kommunikáció.</p>
--	--

Назив предмета **СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК**

(основни ниво стандарда)

Циљ	Циљ учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.	
Разред	Седми	
Годишњи фонд часова	108	
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичку материју усвајану у претходним разредима; – користи нове граматичке моделе и лексичке јединице у функцији одредби и допуна; – саставља синтагме с конгруентним атрибутом у новим граматичким моделима; – савладане (већ усвојене) садржаје из књижевности повезује са новим књижевноуметничким текстовима и користи их у њиховом тумачењу; – искаже сопствени доживљај књижевног дела; – одреди тему, главни мотив, време и место дешавања радње; – разуме односе међу ликовима у тексту; 	ЈЕЗИК	<p>Око 100 нових пунозначних и помоћних речи;</p> <p>Грамматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици);</p> <p>Именице у генитиву с предлозима <i>са, из, око, између</i> у функцији одредбе за место;</p> <p>Именице у генитиву с предлозима <i>пре</i> и <i>после</i> у функцији одредбе за време;</p> <p>Локатив у функцији неправог објекта уз глаголе говорења и мишљења;</p> <p>Именичке, бројне и прилошке синтагме са значењем количине;</p> <p>Конгруенција атрибута и именице у дативу, инструменталу и локативу;</p> <p>Најфреквентније збирне именице изведене суфиксом <i>-је</i>;</p> <p>Творба именица за означавање места (простора и просторија) на којем се врши радња изведених суфиксима -</p>

<p>– драматизује (уз помоћ наставника) одломак прозног текста у кратким дијалозима;</p> <p>– уочи кључне појединости у песми;</p> <p>– објасни/каже зашто му се неко књижевно дело свиђа или не;</p> <p>– препозна сличне мотиве у књижевним делима на матерњем језику;</p> <p>– разуме уобичајене информације у вези са свакодневним животним потребама и активностима;</p> <p>– разуме суштину кратког континуираног говореног и писаног текста (до 10 реченица) са познатом лексичком и граматичком структуром изговореног разговетно спорим темпом;</p> <p>– усмено или писмено продукује краћи текст (око 5 реченица), исприча догађај, да налоге или саопшти своје намере, жеље и потребе;</p> <p>– чита споријим темпом краће текстове, писане ћирилицом или латиницом који садрже познату граматичку структуру и лексику;</p> <p>– на основу познатог текста изводи једноставне закључке;</p> <p>– пише кратке и једноставне текстове у вези са предвиђеним темама и садржајима.</p>	КЊИЖЕВНОСТ	<p><i>ишите/-лишите, -оница;</i> Етници (у окружењу);</p> <p>Доситеј Обрадовић: „Лав и лисица”</p> <p>Народно предање: „Свети Сава открива прозоре”</p> <p>Народна лирска љубавна песма по избору;</p> <p>Народна епска песма по избору (адаптирани одломак);</p> <p>Избор загонетки и пословица;</p> <p>Душан Радовић: „Зашто људи раде”</p> <p>Воја Царић: „Физика”</p> <p>Бранислав Нушић: „Час географије” (одломак)</p> <p>Милован Данојлић: „Љубавна песма”</p> <p>Јованка Јоргачевић: „Радна навика”</p> <p>Љубивоје Ршумовић: „Домовина се брани лепотом”</p> <p>Слободан Станишић: „Волео сам школу и у школи”</p> <p>Алек Марјано: „На крају крајева дође и крај школске године”</p> <p>Избор из часописа за децу</p> <p>По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи. Наставник бира 8 текстова за обраду.</p>
	ЈЕЗИЧКА	I. Лично представљање: основне

	КУЛТУРА	<p>информације о себи – национална или етничка припадност</p> <p>II. Породица и људи: односи међу члановима породице и пријатељима</p> <p>III. Живот у кући: опис простора у којем се проводи највише времена (лични кутак) – његово одржавање и уређење</p> <p>IV. Храна и пиће: храна биљног и животињског порекла</p> <p>V. Одећа и обућа: материјали од којих се прави одећа и обућа; облачење младих</p> <p>VI. Здравље: здрав начин живота</p> <p>VII. Образовање: специјализоване учионице; писмени задаци, контролни задаци; основни појмови из математике и физике</p> <p>VIII. Природа: разноврсност биљног и животињског света; описивање временских прилика</p> <p>IX. Спорт: тимски и индивидуални спортови, познати спортисти</p> <p>X. Куповина: куповина у тржним центрима</p> <p>XI. Насеља, саобраћај, јавни и услужни објекти: значајни грађевински објекти – културноисторијски споменици; позориште, биоскоп</p> <p>XII. Време: временски распоред дневних активности</p> <p>XIII. Култура, уметност, медији: филм, телевизијска и радио емисија за децу; основни музички инструменти, концерт</p> <p>XIV. Комуникативни модели: пријатност/непријатност; физичке</p>
--	----------------	---

		тегобе
Обавезна су два писмена задатка у току школске године (у другом и у четвртном класификационом периоду).		

ПРОГРАМ Б
(средњи – напредни ниво стандарда)

Циљ	Циљ учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.	
Разред	Седми	
Годишњи фонд часова	108	
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичку материју усвајану у претходним разредима; – разуме значај глаголског вида за разликовање значења у типичним случајевима; – савладане (већ усвојене) садржаје из књижевности повезује са новим књижевноуметничким текстовима и користи их у њиховом тумачењу; – исказе сопствени доживљај књижевног дела уз образложење; – одреди тему, мотиве и ликове, главни догађај, време и место дешавања радње; – тумачи односе међу ликовима у тексту; – разуме улогу хумора у делу; – разликује приповедање у првом и трећем лицу; – драматизује (уз помоћ наставника) одломак прозног 	ЈЕЗИК	<p>Око 100–150 нових пунозначних и помоћних речи;</p> <p>Грамматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици);</p> <p>Глаголски вид најфреквентнијих глагола у типичним ситуацијама;</p> <p>Збирне именице изведене суфиксом <i>-је</i>;</p> <p>Деминутивни именица изведени суфиксима <i>-ица, -ич/-чић, -це</i>;</p> <p>Творба именица за означавање места (простора и просторија) на којем се врши радња изведених суфиксима <i>-иште/-лиште, -оница</i>;</p> <p>Етници (у окружењу);</p> <p>Творба перфективних глагола фреквентним префиксима: <i>у-, о-, на-, по-, из-, про-, с(а)-, по-, до-, за-, у-, од-, пре-</i>;</p> <p>Творба имперфективних глагола суфиксима: <i>-а, -ава/-ева, -ива/-ија</i>;</p>

<p>текста у кратким дијалозима; – изнесе један аргумент због чега би књижевно дело препоручио другу; – препозна сличне мотиве у књижевним делима на матерњем језику; – разуме информације битне за задовољење свакодневних животних потреба; – разуме садржај кратког говореног или писаног текста; прати главну идеју у свакодневној комуникацији и повезује узрок и последицу; – у неколико континуираних реченица опише себе и људе из окружења; исприча неки догађај; саопшти своје намере, жеље и потребе; – адекватно користи комуникативне моделе за најчешће говорне чинове; – писмено или усмено пренесе кратке информације добијене од других;</p>		
<p>– нормалним темпом чита и разуме лексички и граматички познат текст писан ћирилицом или латиницом, а појединачне непознате речи одређује на основу контекста; – пише краће текстове у складу са ортографском нормом на задате теме и организује их у смисаоне целине.</p>	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>Доситеј Обрадовић: „Лав и лисица” Народно предање: „Свети Сава открива прозоре” Народна лирска љубавна песма по избору Народна епска песма по избору (адаптирани одломак) Избор загонетки и пословица Народна прича: „У цара Тројана козје уши” Душан Радовић: „Зашто људи раде” Воја Царић: „Физика” Бранислав Нушић: „Час географије” (одломак) Милован Данојлић: „Љубавна песма” Мирослав Антић: „Плава звезда” Јованка Јоргачевић: „Радна навика” Љубивоје Ршумовић: „Домовина се брани лепотом” Стеван Раичковић: „Небо” Слободан Станишић: „Волео сам школу и у школи”</p>

		<p>Алек Марјано: „На крају крајева дође и крај школске године”</p> <p>Иво Андрић: „Мостови” (одломак)</p> <p>Јован Дучић: „Подне”</p> <p>Бранко Ћопић: „Изокренута прича”</p> <p>Избор из часописа за децу</p> <p>По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи.</p> <p>Наставник бира 12 текстова за обраду.</p>
<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>		<p>I. Лично представљање: основне информације о себи – национална или етничка припадност</p> <p>II. Породица и људи у окружењу: односи међу члановима породице и пријатељима</p> <p>III. Живот у кући: опис простора у којем се проводи највише времена (лични кутак – детаљи) и његово одржавање</p> <p>IV. Храна и пиће: карактеристике националне кухиње</p> <p>V. Одећа и обућа: облачење младих, стил</p> <p>VI. Здравље: здрав начин живота</p> <p>VII. Образовање: специјализоване учионице; писмени задаци, контролни задаци; основни појмови из математике и физике</p> <p>VIII. Природа: разноврсност биљног и животињског света; описивање временских прилика, временска прогноза</p> <p>XI. Спорт: тимски и индивидуални спортови, познати спортисти, физичка активност и здравље</p> <p>X. Куповина: куповина на једном месту – тржни центри (повољности)</p> <p>XI. Насеља, саобраћај, јавни и услужни објекти: културноисторијски споменици; позориште, биоскоп</p> <p>XII. Време: временски распоред дневних активности</p> <p>XIII. Култура, уметност, медији:</p>

		значајни догађаји из културне прошлости; позоришна представа; интернет и друштвене мреже (предности и мане) XIV. Комуникативни модели: пријатност/непријатност; физичке тегобе
Обавезна су два писмена задатка у току школске године (у другом и у четвртом класификационом периоду).		

Назив предмета	СТРАНИ ЈЕЗИК	
Циљ	Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.	
Разред	Седми	
Годишњи фонд часова	72	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздравити и отпоздравити, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе;	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл.).
– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;		ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА
	ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА,	Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге;

<p>– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p> <p>– упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p> <p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упуту уобичајене молбе и захтеве;</p> <p>– честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;</p> <p>– замени појединачне</p>	<p>УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност;</p> <p>прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл.).</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.</p>
	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сличних наставних и ваннаставних активности), с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима,</p>	

<p>информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;</p> <p>– опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;</p> <p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;</p> <p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p> <p>– саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;</p> <p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставнија питања која се односе на</p>	<p>(ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p>намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.</p>
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.</p>
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.</p>
	<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова, у којима се говори о томе шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/не допадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење изношење мишљења и</p>

<p>оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима; – разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; – разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје</p>		<p>изражавање слагања и неслагања.</p>
--	--	--

кратко образложење;		
– разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; – размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	<p><i>Hi Sophie, how are you/ have you been? Fine!/ Pretty good!/Great!/ Never been better!/Not bad!/As usual./A little busy actually!/I've been busy studying, how about you?/Thanks for asking, and you?</i></p> <p><i>It was nice meeting you. It was nice/a pleasure meeting you as well/too./You as well/too./I hope to see you again./I look forward to meeting/seeing you again. Say hello/hi to your family.</i></p> <p><i>Is Dorian your first name? No, it's my middle name. My first name is David. What's your first/middle/last name/family name/surname?</i></p> <p><i>I was named after my great-grandfather, who was Russian. Who were you named after? My godparents chose this name for me.</i></p> <p><i>I grew up/was raised in Serbia, but my parents moved to Australia when I was ten. My paternal grandparents are still alive, but my maternal grandparents died when I was a child.</i></p> <p><i>These are my classmates, Vasilije and Neda; we've been friends for years. We belong to the the Drama Club, and we meet once a week/every Thursday afternoon. Which school club do you belong to?</i></p> <p><i>Who's that girl on the right/left – the one in the leather jacket and plain T-shirt? The picture was taken a few years ago, but it must be Elena, a girl from my class. She plays the guitar in the school orchestra. What instrument do you play?</i></p> <p><i>Luka and I go to the same school, but we aren't in the same class. We get on/along very well, although we don't always agree about everything. He doesn't live in my street; however, he lives very close to me, just round the corner. Who do you get on/along (well) in your class/school/family? Phillip's quite brainy, and he's really good with computers, but he's been really bad-tempered since his parents got divorced. Who has he lived with since then?</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних и уобичајених радњи</p> <p><i>The Past Simple Tense</i> глагола <i>to be</i> и осталих глагола (правилних и неправилних)</p> <p><i>The Past Continuous Tense</i></p> <p><i>The Present Perfect Tense</i> учесталијих глагола (правилних и неправилних)</p>

	<p>Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима Употреба и изостављање чланова при ближем одређивању лица, у фиксним изразима (<i>go to school/by car/on foot...</i>), са основним географским појмовима (називима улица, градова, држава...) Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple</i>) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе. Већи градови у земљама циљне културе.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p><i>What's he/she like? He's smart and confident, but he's slightly irresponsible at times. What does he/she look like? She's of medium height/build and she's got medium length straight/wavy/curly hair. She usually wears sporty clothes – she must love sports!</i> <i>My sister's too young to take the driving test. My brother isn't tall enough to play basketball.</i> <i>Fast food is unhealthy, isn't it? These potatoes are too salty, aren't they?</i> <i>Our results look great compared to theirs. We can't be worse than them.</i> <i>The lamp is broken! The news is fascinating/unbelievable.</i> <i>What an enormous fish! What a lovely drawing! What lovely weather!</i> <i>How interesting/boring!</i> <i>You can see/There's a church in the middle/in the background/in front of the picture.</i> <i>I didn't enjoy the amusement park – it was too scary!</i> <i>It was -10 degrees on the mountain – it was freezing cold and snowy.</i> <i>It rained/ snowed more heavily than last night.</i> <i>What's the title of the book/film? It's a novel/film entitled...</i> <i>Serbia is situated at the crossroads of Central and Southeast Europe. Belgrade is located at the confluence of the Danube and Sava Rivers.</i> <i>The United Kingdom consists of four countries: England, Wales, Scotland and Northern Ireland.</i> <i>The UK national anthem is called "God Save the Queen", while the US national anthem is called "The Star Spangled Banner". What's Serbian national anthem called? It's "God of Justice".</i> <i>What is/are the most endangered animal species in the world?</i> <i>What is/are the most popular teen TV series in your country?</i> <i>In Serbian tradition godparents are usually given the responsibility for naming a newborn child.</i> <i>The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости, The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости</i> Поређење прилога</p>

	<p>Придеви са наставцима <i>–ed</i> и <i>–ing</i> <i>Too (adjective) to... / (not) enough (adjective) to...</i> Творба и употреба прилога за начин (<i>beautifully, quickly, happily, well, badly, fast, hard...</i>) Употреба одређеног члана код поређења придева/прилога Употреба/изостављање одређеног члана са основним географским појмовима (називима градова, држава, река...) Релативне заменице <i>who, which, that, whose, where...</i> Неодређене заменице (<i>somebody, something, anybody, anything, nobody, no one, nothing, everything...</i>). Питања са <i>What...like, How, Why...</i> Негативни префикси <i>un-, im-, ir-...</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple</i>) <i>What (a/an) + adjective + noun</i> <i>Question tags</i> (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</p>
<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p><i>Have a slice of bread!</i> <i>Help yourself/yourselves to the sandwiches!</i> <i>Less/More, please!</i> <i>He should cut down on sweets, shouldn't he?</i> <i>If you experience any form of bullying, you should immediately report it to the teachers.</i> <i>What should/shall I do if my Facebook account gets hacked?</i> <i>Are we meeting Pavle and Dorotea in front of the cinema?</i> <i>Let's go sightseeing, shall we?</i> <i>We'll play in the garden if the weather gets better, won't we?</i> <i>I'm on the team, aren't I?</i> <i>I'll keep my fingers crossed for you!</i> <i>Why don't we download some music from the Internet?</i> <i>Let me show you.</i> <i>It's lesson/break/quiz time!</i> <i>The game is over!</i> <i>They asked me to join their team.</i> <i>The doctor told me to stay in bed and drink plenty of fluids.</i> <i>She advised us to take a bus downtown/not to drink the water.</i> <i>Should</i> за давање савета Изрази: <i>How about...? What about...? Why don't we...? Would you like...? Do you want...? Shall we...? Let's...</i> Модални глаголи за изражавање предлога – <i>can/could/may/might</i> Заповедни начин <i>The Present Continuous Tense</i> за унапред договорене радње</p>

	<p><i>Question tags</i> Индиректни предлози и савети Први кондиционал Повратне заменице (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Can I have my magazine back?</i> <i>Can/Could we have some advice/information about the trip?</i> <i>Could you speak a bit more slowly/speak up, please?</i> <i>Mother told the children to stop arguing/fighting.</i> <i>The flight attendant told the passengers to fasten their seat belts.</i> <i>The librarian asked us not to make noise in the library.</i> <i>Will you leave me alone, please? He asked me to leave him alone.</i> <i>She promised/refused to let me use her laptop/dictionary.</i> <i>I'm sorry for your loss!/I'm sorry to hear that! Thank you for your sympathy/kindness!</i> <i>He thanked me for my help/support.</i> <i>Sorry for being late. Thanks for coming. Thank you in advance!</i> <i>I'll put it down so that I don't make the same mistake again!</i> Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – <i>can/could/may/will</i> Индиректне наредбе и молбе <i>Gerund/Infinitive</i> (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>
<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p><i>If you want to help the charity, email... or call...</i> <i>If you want to recycle, sort out/separate different materials and put them in recycling containers.</i> <i>You can set up your account in just a few steps.</i> <i>Once you have finished, you can save your work and share the link.</i> <i>Make sure you check your essay for spelling mistakes before you hand it in!</i> <i>Make/ Do a class survey on their reading habits/ media preferences.</i> <i>Compare/ Present the results.</i> <i>The form must be completed in ink.</i> <i>Write your name and address in block capitals.</i> <i>Fill in the blanks.</i> <i>Don't let go of the handlebar on that bike!</i> <i>Keep your dog on a leash!</i> <i>Hold on! Hold the line!</i> <i>When a challenge is given don't step back. Step up!</i> Први кондиционал Заповедни начин Пасивни облик модалних глагола (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p>

<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>How long does it take you to get to school? It takes me half an hour if I go by bus, but this week Dad's driving me to school, so it's taking me only half the time.</i></p> <p><i>Who's the teacher telling off?</i></p> <p><i>What are the police looking for?</i></p> <p><i>She's getting dressed for the party, isn't she? The children are dressed up for the celebration, aren't they?</i></p> <p><i>My parents have been married since 2002.</i></p> <p><i>Can you do a handstand/ a cartwheel/ a forward/backward roll/ a split/ a bridge?</i></p> <p><i>We've been able to use the application for over a year now.</i></p> <p><i>Teenagers don't watch TV as often as they used to.</i></p> <p><i>My neighbours have got a very big house with a swimming pool – they must be rich!</i></p> <p><i>Pavle can't be on holiday – I've just seen him!</i></p> <p><i>In Serbian tradition, if you hiccup, someone is talking about you.</i></p> <p><i>Plants die if they don't get enough water.</i></p> <p><i>The novel/film is based on an oral folk story/a historic fact.</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних и уобичајених радњи</p> <p><i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних и привремених радњи.</p> <p>Разлике у употреби глаголских облика <i>The Present Simple Tense</i> и <i>The Present Continuous Tense</i></p> <p><i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају</p> <p>Нулти кондиционал</p> <p>Питања са препозиционим глаголима</p> <p><i>Can</i> за изражавање способности у садашњости</p> <p>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>)</p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple</i>)</p> <p><i>Question tags</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p><i>It was very nice/kind of Nadja to help me with my homework.</i></p> <p><i>Nicholas did very well in his test – better than in the previous one!</i></p> <p><i>Lara was born in Canada, but her family moved to the USA two years ago. Which US state did they move to?</i></p> <p><i>Have you ever read this book? No, but I'd like to.</i></p> <p><i>Has Marco finished his exams yet?</i></p> <p><i>She has already had supper, hasn't she?</i></p> <p><i>It's been ages since we last met, hasn't it?</i></p> <p><i>Everybody enjoyed themselves, didn't they?</i></p> <p><i>We've won! They've lost!</i></p>

*Have the police been able to find the criminals who robbed the bank?
 When we looked up we could see the stars.
 I broke my glasses so I couldn't see the board at school.
 It was raining when I left home this morning.
 While we were watching TV, I fell asleep.
 Who were you talking to when I saw you at the party?
 What was Isaac Newton doing when he discovered the law of gravity? He
 was sitting in his garden when an apple fell on his head.
 I didn't use to like animals, but I do now.
 What kind of TV programmes did you use to watch when you were a
 child?
 Robin Hood used to take from the rich and give to the poor.
 The Indians didn't use to hunt with guns, they used to hunt with bows and
 arrows.
 The plane was late so we had to wait for ages.
 It was very warm so we didn't have to wear jumpers.
 Did you have to study hard for your maths test?
 I was given a lot of useful advice/information about the project.
 How many people were killed in the hurricane/flood/earthquake?
 How many homes were destroyed by the hurricane/flood/earthquake?
 What was the deadliest hurricane/flood/earthquake?
 America was discovered in 1492. When was George Washington elected
 the first president of the United States?
 Peter I reigned as the last King of Serbia and as the first King of the
 Serbs, Croats and Slovenes. When was he proclaimed King of Serbia?
 Queen Elizabeth II has ruled Britain since 1952, when her father, King
 George VI, died. When was she crowned?
 "The Bridge on the Drina" was written by Ivo Andrić. Who was "Oliver
 Twist" written by?
 The Past Simple Tense правилних и неправилних глагола, све
 употребе
 The Past Continuous Tense, све употребе
 Контрастирање употребе и значења глаголских облика *The Past
 Simple Tense* и *The Past Continuous Tense*
The Present Perfect Simple Tense за изражавање искустава и радњи у
 неодређеној прошлости и са *ever, never, just, already, yet...*
 Контрастирање употребе и значења глаголских облика *The Past
 Simple Tense* и *The Present Perfect Simple Tense*
Used to
Could и *was/were able to* за изражавање способности у прошлости
 Питања са *Who/What/Which/Where/When/Why...*
 Питања са препозиционим глаголима
 Пасивни облик глагола у простим временима (*Past Simple*)
Question tags
(Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића;
 важније личности из прошлости.*

<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p><i>I'm going to the dentist's/doctor's tomorrow morning.</i> <i>Anja is spending the weekend at her grandparents'.</i> <i>My auntie Sara is getting married next month.</i> <i>My mum's flying to Rome this afternoon. What time does her plane leave?</i> <i>The project will/could/may/might be finished by the end of the month.</i> <i>Will you be able to hand in your project in time?</i> <i>I hope the rain will stop soon!</i> <i>Look at the bright sky – it's going to be a lovely day today!</i> <i>The car's going to hit the child! We're going to miss the train!</i> <i>Mina's going to take the final exam at the end of term – I'm sure she'll pass it.</i> <i>I'll let you know as soon as I get the results!</i> <i>Let's cross that bridge when we come to it!</i> <i>The teacher will get angry if we don't finish our homework, won't he?</i> <i>If Nenad doesn't do any revision for his exam, he will get bad marks and fail it.</i> <i>I haven't heard from my cousins for ages – I'll text them to check if they're OK.</i> <i>What will happen if we don't stop polluting our planet?</i> <i>In Serbian tradition, if your left palm is itching, you will get money, but if it's the right one then you will give money.</i> <i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање унапред договорених/испланираних радњи <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање будућих радњи које су део утврђених распореда/програма <i>The Future Simple Tense</i> за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>could/may/might</i> <i>Going to</i> за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања Временске зависне реченице за изражавање будућности и одговарајући везници (<i>when, after, before, as soon as...</i>) <i>Stative verbs</i> (<i>promise, believe, think, hope...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Future Simple</i>) <i>Question tags</i> <i>Will be able to</i> за изражавање способности у будућности (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>What's wrong/the matter with you? My knee/ankle hurts! / I've got a sore throat and a runny nose. That must be the flu. You need some medicine.</i> <i>Get well/better soon!</i> <i>What do you want to talk about?</i> <i>She's been very lonely since her best friend moved house last year.</i> <i>Why's Sara angry with me? She might be jealous of you!</i> <i>He's disappointed with his test results.</i></p>

	<p><i>I'm (very) happy for you/about visiting my aunt in Dublin.</i> <i>My heart sank/ I was over the moon when I heard the news.</i> <i>My parents were very proud of me when I won the first prize.</i> <i>The cake smells/tastes delicious. Can I taste your pie?</i> <i>Teenagers aren't interested in reading the news.</i> <i>The children are not hungry enough to eat a whole pizza.</i> <i>I'm too tired to go out tonight.</i> Stative verbs (be, want, need, have, hurt, feel, smell, taste...) <i>Why don't we/you + инфинитивна основа глагола.</i> <i>Would like + именица/инфинитив глагола.</i> Употреба придевско-предлошких израза <i>tired of / sick of / fed up with / bored with / disappointed with/by / happy for/about / angry with / proud of / interested in...</i> <i>The Present Simple / Past Simple / Present Perfect Simple Tense</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Заповедни начин Gerund/Infinitive <i>too (adjective) to/(not) enough (adjective) to</i> (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.</p>
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	<p><i>Could you tell me the way to a nearby/the nearest station?</i> <i>The city hall is closer to/nearer the city centre than the cathedral.</i> <i>The Modern Art Museum is the farthest from the centre.</i> <i>They built their home in a forest on a mountain, among pine trees.</i> <i>We put up our tent on a campsite by the lake, and we slept under the stars.</i> <i>They went sledging down the steep hills.</i> <i>We often go for long walks along the river bank.</i> <i>You mustn't go across this road here.</i> <i>The children were running past/through/around the park.</i> <i>The plane was flying high above the clouds.</i> <i>I placed the speakers right against the wall.</i> <i>Can you wait outside/inside?</i> <i>The cat jumped onto/off the roof/over the wall and into the garden.</i> <i>Yuri Gagarin was the first human being to travel into space.</i> <i>How can I find these places on the map?</i> <i>Canada is north of, and Mexico is south of the United States.</i> <i>The UK is bordered to the south by the English Channel, which separates it from continental Europe, to the east by the North Sea and to the west by the Irish Sea and the Atlantic Ocean.</i> <i>Tara Mountain is located in western Serbia, while the Djerdap Gorge is situated in eastern Serbia.</i> <i>It's on the tip of my tongue!</i></p>

	<p><i>I wrote off the top of my head.</i></p> <p>Предлози за изражавање положаја и просторних односа: <i>in front of, behind, between, opposite, along, above, against...</i></p> <p>Предлози са глаголима кретања: <i>onto, into...</i></p> <p>Предлошки изрази са именицама за означавање страна света: <i>north of, south of, to the south, to the west...</i></p> <p>Придеви изведени од именица за означавање страна света: <i>western, eastern...</i></p> <p>Компаратив и суперлатив придева</p> <p>Заповедни начин</p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>)</p> <p>Употреба/изостављање одређеног члана са основним географским појмовима (називима градова, држава, река, планина, мора, океана...)</p> <p>(Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; идиоматска/метафоричка употреба предлошких израза.</p>
<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p><i>The head teacher ordered us not to use our mobile phones in class.</i></p> <p><i>They must be put away before the beginning of class. What are the rules about using cell phones in your school?</i></p> <p><i>The local council warned the people not to pollute the river.</i></p> <p><i>My parents told me not to leave the house without their permission.</i></p> <p><i>The animals mustn't be disturbed. Don't let the children feed them!</i></p> <p><i>The teams cannot have more than 11 players on the field during a match.</i></p> <p><i>The new Spiderman film is rated 12. This means we're allowed to watch it.</i></p> <p><i>We're not allowed to talk during the performance.</i></p> <p><i>Don't go near Ljubica. She's got chicken pox.</i></p> <p>Look out! There's a car coming!</p> <p>Watch out! <i>The floor/staircase/pavement is slippery.</i></p> <p><i>Be careful. You could burn yourself.</i></p> <p><i>Take care in the sun. You may/might get sunburnt.</i></p> <p><i>Keep off the grass!</i></p> <p><i>No entry!</i></p> <p><i>We should say good-bye now!</i></p> <p>Заповедни начин</p> <p>Модални глаголи и глаголски облици за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе: <i>can/can't, must/mustn't, should/shouldn't, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, (not to) be allowed to</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>could/may/might</i></p> <p><i>Let/Make</i> + инфинитивна основа глагола</p> <p>Индиректне наредбе и молбе</p> <p>Пасивни облик глагола у комбинацији са модалним глаголима</p> <p>(Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним</p>

	<p>местима; значење знакова и симбола.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>That's your parents' car, isn't it?</i> <i>These are my sunglasses, aren't they?</i> <i>Is that Lazar's phone? I'm not sure, it could be Sanja's.</i> <i>This can't be my book, it must be yours; I left mine at home.</i> Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – <i>my friend's/friends'/ children's books</i> Присвојне заменице <i>mine, yours...</i> Питања са <i>Whose</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) <i>Question tags</i> (Интер)културни садржаји: однос према својој и туђој имовини.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p><i>My most/least favourite outdoor/indoor activity is...</i> <i>Masha enjoys outdoor swimming, doesn't she?</i> <i>She can't be keen on skiing, she doesn't like winter sports.</i> <i>My sister prefers vanilla to chocolate ice-cream / traditional shopping to online shopping / downloading music to buying CDs.</i> <i>Which one do you prefer?</i> <i>It's not my cup of tea!</i> Придевско-предлошке фразе – <i>interested in, good/bad at, crazy about, keen on...</i> Глаголи <i>like/love/hate/enjoy/prefer/can't stand</i> + глаголска именица Питања са <i>What, Who, Why, Which...</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) <i>Question tags</i> (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p><i>I don't think that mobile phones should be banned in schools. / In my opinion, students should be allowed to use cell phones in school for safety reasons. What do you think? What's your opinion?</i> <i>Who do you think will win/lose the match?</i> <i>What do you mean by that?</i> <i>They must/can't be rich/poor/famous...</i> <i>I agree/disagree with you on that!</i> Stative verbs (<i>think, like, agree, believe, mean...</i>) Питања са <i>What, Why, How...</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Пасивни облик модалних глагола (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p>

ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	<p><i>What's the population of Belgrade? It's nearly 1.7 million people. It lies 116.75 metres above sea level.</i></p> <p><i>The Dead Sea is the world's lowest point of land at 423 metres below sea level.</i></p> <p><i>What's the height of the world's tallest building? It's a skyscraper in Dubai that reaches 829.8 m.</i></p> <p><i>My mum works on the 15th floor of a 29-storey building.</i></p> <p><i>What's the length of the world's longest river? It's the Nile in Africa, and it's 6,853 km (4,258 miles) long.</i></p> <p><i>What's the weight of the world's heaviest animal? It's the blue whale, and it weighs about 200 tonnes.</i></p> <p><i>What are the length, width and depth of the pool? It's 6 metres long, 4 metres wide and 2 metres deep. What's its size? Its area is 24 square metres.</i></p> <p><i>What's the size of the image? It's 29.6 KB.</i></p> <p><i>How much do these apples weigh? They're almost two and a half kilos/five and a half pounds.</i></p> <p><i>We need only 2 loaves of bread for the party.</i></p> <p><i>That's a bargain!</i></p> <p><i>This costs a lot!</i></p> <p><i>They gave us a lot of useful advice/information.</i></p> <p><i>I heard some amazing news this morning.</i></p> <p><i>How much homework did you have last night?</i></p> <p><i>We've got fewer subjects/ less homework this year.</i></p> <p><i>Neda got full marks in her test – ten out of ten!</i></p> <p>Основни бројеви преко 1000</p> <p>Небројиве именице: <i>information, advice, news, homework...</i></p> <p>Грађење именица за изражавање димензија: <i>high-height, long-length, deep-depth, wide-width...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура; правописне конвенције при раздвајању хиљада, као и целих од децималних бројева; конвенције у изговору децималних бројева; метрички и неметрички систем мерних јединица.</p>
---	--

Назив предмета	ЛИКОВНА КУЛТУРА		
Циљ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.		
Разред	Седми		
Годишњи фонд часова	36		
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	

<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>		
<p>– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију;</p>	<p>ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА</p>	<p>Композиција. Боје и емоције, стилизација облика. Композиција линија, композиција боја, композиција облика. Равнотежа, контраст, понављање и степеновање облика, варијације. Орнамент и арабеска. Пропорције. Пропорције главе и тела. Перспектива. Колористичка, ваздушна, линеарна перспектива.</p>
<p>– обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад;</p>	<p>КОМУНИКАЦИЈА</p>	<p>Теме. Историјска, религијска и митолошка тема. Оригинал, копија и плагијат. Дигитална фотографија. Кадар, селфи и аутопортрет. Анимација. Процес креирања, стори борд. Сцена. Обједињавање покрета, игре и звука. Презентације.</p>
<p>– разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију; – прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације; – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – предлаже идеје за</p>	<p>УМЕТНОСТ ОКО НАС</p>	<p>Уметност и технологија. Уметничка занимања и продукти. Савремена технологија и уметност. Уметност око нас. Уметничка рециклажа, уметнички пројекти, хуманитарне акције... Наслеђе.</p>

уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе; – разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима.		
--	--	--

Назив предмета	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ	Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова	36

ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код жичаних инструмената; – повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и 	ЧОВЕК И МУЗИКА	<p>Барок. Рођење опере. Клаудио Монтеверди. Облици вокално-инструменталне музике (ораторијум, кантата). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Инструментални облици: свита, концерто гросо. Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл. Класицизам Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике – опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен. Развој српске црквене музике.</p>

<p>областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;</p> <p>– разликује музичке форме барока и класицизма;</p> <p>– идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма;</p> <p>– идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба;</p> <p>– изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи;</p> <p>– користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;</p> <p>– комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;</p> <p>– учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката;</p> <p>– изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност);</p> <p>– учествује у школским приредбама и манифестацијама;</p> <p>– примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;</p> <p>– понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама;</p> <p>– критички просуђује утицај музике на здравље;</p> <p>– користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.</p>	<p>МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ</p>	<p>Жичани: трзачки и гудачки. Градитељске школе. Појам симфонијског оркестра Српски народни музички инструменти.</p>
	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике барока и класицизма. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.</p>
	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у комбинацији са покретом. Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике барока, класицизма.</p>
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање ритмичке пратње. Реконструкција музичких догађаја у стилу барока и класицизма.</p>

Назив предмета	ИСТОРИЈА	
Циљ	Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.	
Разред	Седми	
Годишњи фонд часова	72	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе;	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата. Историјски извори за изучавање периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).
– сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – препознаје основне карактеристике различитих идеологија; – анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине XIX века)	Индустијска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе). Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма). Наполеоново доба (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес). Свакодневни живот и култура (промене у начину живота). Источно питање и балкански народи (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење). Живот Срба под османском и хабзбуршком

<p>националног идентитета у прошлости; – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; – уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; – пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности;</p>		<p>влашћу. Српска револуција 1804–1835 (основна обележја, ток Првог и Другог српског устанка, последице и значај). Развој модерне српске државе (аутономија Кнежевине Србије, успостава државе, оснивање образовних и културних установа). Црна Гора у доба владичанства (основна обележја државног и друштвеног уређења). Истакнуте личности: Џејмс Ват, Волтер, Катарина II, Марија Терезија, Робеспјер, Наполеон Бонапарта, вожд Карађорђе, кнез Милош, кнегиња Љубица, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, прота Матеја Ненадовић, Петар I и Петар II Петровић Његош, Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић.</p>
	<p>ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА</p>	<p>Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа”, политичке идеје, настанак модерне Италије и Немачке, успон САД и грађански рат, борба за колоније у Африци и Азији, Персија, Индија, Кина, опадање Османског царства). Промене у привреди, друштву и култури (Друга индустријска револуција, људска права и слободе – право гласа, укидање робовласништва, положај деце и жена; култура, наука, образовање, свакодневни живот). Кнежевина и Краљевина Србија и њено окружење (развој државних установа и политичког живота, унутрашња и спољна политика, међународно признање – Берлински конгрес; културна и просветна политика, свакодневни живот; положај Срба под хабзбуршком и османском влашћу). Истакнуте личности: Ђузепе Гарибалди, Ото фон Бизмарк, Наполеон III, краљица Викторија, Абрахам Линколн, Карл Маркс, браћа Лимијер, Алфред Нобел, кнез Александар Карађорђевић, кнез Михаило, краљ Милан, краљица Наталија и краљ Александар Обреновић, књаз Никола Петровић, Илија Гарашанин, Јован Ристић,</p>

<p>– анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању; – презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; – упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; – раздваја битно од небитног у историјској наративи; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; – идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.</p>	<p>ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА</p>	<p>Никола Пашић, Стојан Новаковић, патријарх Јосиф Рајачић, Катарина Ивановић, Светозар Милетић, Бењамин Калај, Алекса Шантић.</p> <p>Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза, Либијски рат, балкански ратови). Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена). Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора – доношење устава, проглашење краљевине; учешће Србије и Црне Горе у балканским ратовима). Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтони, Србија и Црна Гора у рату; преломнице, ток и последице рата; аспекти рата – технологија рата, пропаганда, губици и жртве, глад и епидемије; човек у рату – живот у позадини и на фронту; живот под окупацијом и у избеглиштву; Велики рат у сећању). Истакнуте личности: Алберт Ајнштајн, Пјер и Марија Кири, Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Никола Тесла, Хенри Форд, Вилхелм II, Николај II Романов, Вудро Вилсон, краљ Петар и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Арчибалд Рајс, Милунка Савић, Флора Сендс, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, Драгутин Димитријевић Апис.</p>
---	--	--

Назив предмета	ГЕОГРАФИЈА
Циљ	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз

	неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.	
Разред	седми	
Годишњи фонд часова	72 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; – проналази на карти државе проучаване регије и именује их; – приказује на некој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; – класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; – анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; – објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; – проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; – укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; – тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; 	РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	Регионална географија, принципи регионализације. Хомогеност и хетерогеност географског простора.
	ГЕОГРАФСКЕ РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	<p>Јужна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, туризам, политичка подела.</p> <p>Државе Јужне Европе: државе бивше СФРЈ, Италија, Шпанија и Грчка – основне географске карактеристике.</p> <p>Средња Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела.</p> <p>Немачка – основне географске карактеристике.</p> <p>Западна Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела.</p> <p>Француска и Уједињено Краљевство – основне географске карактеристике.</p> <p>Северна Европа – природни ресурси и економски развој, народи, политичка подела.</p> <p>Норвешка – основне географске карактеристике.</p> <p>Источна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, политичка подела.</p> <p>Руска Федерација – основне географске карактеристике.</p> <p>Европска унија – пример интеграционих процеса.</p>

<p>– описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;</p> <p>– доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава;</p> <p>– уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија;</p> <p>– објасни формирање политичке карте света;</p> <p>– објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност;</p> <p>– доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора;</p> <p>– препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама;</p> <p>– анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи;</p> <p>– изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p>	<p>АЗИЈА</p>	<p>Географски положај, границе и величина Азије.</p> <p>Природне одлике Азије.</p> <p>Становништво Азије.</p> <p>Насеља Азије.</p> <p>Привреда Азије.</p> <p>Политичка и регионална подела.</p> <p>Југозападна Азија – природни ресурси и економски развој, културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, урбанизација, политичка подела.</p> <p>Јужна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, урбанизација, политичка подела.</p> <p>Југоисточна Азија – природни ресурси и економски развој, политичка подела.</p> <p>Источна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела.</p> <p>Централна Азија – природни ресурси, политичка подела, насеља и становништво.</p>
<p>– препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама;</p> <p>– анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи;</p> <p>– изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p>	<p>АФРИКА</p>	<p>Географски положај, границе и величина Африке.</p> <p>Природне одлике Африке.</p> <p>Становништво Африке.</p> <p>Насеља Африке.</p> <p>Привреда Африке.</p> <p>Политичка и регионална подела.</p> <p>Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка.</p>
<p>– препознаје негативне утицаје човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи;</p> <p>– изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p>	<p>СЕВЕРНА АМЕРИКА</p>	<p>Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке.</p> <p>Природне одлике Северне Америке.</p> <p>Становништво Северне Америке.</p> <p>Насеља Северне Америке.</p> <p>Привреда Северне Америке.</p> <p>Политичка подела.</p>
<p>– препознаје негативне утицаје човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи;</p> <p>– изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p>	<p>ЈУЖНА АМЕРИКА</p>	<p>Географски положај, границе и величина Јужне Америке.</p>

<p>– истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету;</p> <p>– описује улогу међународних организација у свету.</p>		<p>Природне одлике Јужне Америке. Становништво Јужне Америке. Насеља Јужне Америке. Привреда Јужне Америке. Политичка подела.</p>
	АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	<p>Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније. Природне одлике Аустралије. Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије. Привреда Аустралије. Океанија – основна географска обележја. Политичка и регионална подела.</p>
	ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	<p>Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања. Основне географске одлике Арктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања.</p>

Назив предмета	ФИЗИКА	
Циљ	<p>Циљ учења Физике јесте да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образложе своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу, развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих образовних стандарда.</p>	
Разред	седми	
Годишњи фонд часова	72 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– разликује скаларне и векторске физичке величине;</p> <p>– користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички;</p>	СИЛА И КРЕТАЊЕ	<p>Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. Динамичко мерење силе. Међусобно деловање два тела – силе</p>

<ul style="list-style-type: none"> – анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем; – примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења; – покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање; – демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима из окружења; – самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента; – покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења; – наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу; 		<p>акције и реакције. Трећи Њутнов закон.</p> <p>Примери Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања.</p> <p>Тренутна и средња брзина тела.</p> <p>Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању.</p> <p>Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања.</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Илустровање инерције тела помоћу папира и тега. – Кретање куглице низ Галилејев жљеб. – Кретање тела под дејством сталне силе. – Мерење силе динамометром. – Илустровање закона акције и реакције помоћу динамометара и колица, колица са опругом и других огледа (реактивно кретање балона и пластичне боце). <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жљеб. 2. Провера Другог Њутновог закона помоћу покретног тела (колица) или помоћу Атвудове машине.
<ul style="list-style-type: none"> – прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води; – повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силе теже и рад силе трења; – разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом; – демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења; – решава квалитативне, 	<p>КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА</p>	<p>Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед.</p> <p>Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац наниже.</p> <p>Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела.</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Слободно падање тела различитих облика и маса (Њутнова цев, слободан пад везаних новчића...). – Падање тела у разним срединама. – Бестежинско стање тела (огледи са динамометром, с два тега и папиром између њих, са пластичном чашом која има отвор на дну и напуњена је водом). – Трење на столу, косој подлози и сл. – Мерење силе трења помоћу

<p>квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...); – разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго; – анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања) приликом грејања или хлађења; – наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења.</p>		<p>динамометра. Лабораторијске вежбе 1. Одређивање убрзања тела које слободно пада. 2. Одређивање коефицијента трења клизања.</p>
	<p>РАВНОТЕЖА ТЕЛА</p>	<p>Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите примере слагања сила. Разлагање сила. Појам и врсте равнотеже тела. Полуга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена. Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена. Пливање и тоњење тела. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Врсте равнотеже помоћу лењира или штапа. – Равнотежа полуге. – Услови пливања тела (тегови и стаклена посуда на води, Картезијански гњурац, суво грожђе у минералној води, свеже јаје у води и воденом раствору соли, мандарина са кором и без коре у води, пливање коцке леда на води...).</p> <p>Лабораторијске вежбе 1. Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона.</p>
	<p>МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА</p>	<p>Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења. Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела.</p>

		<p>Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије.</p> <p>Снага. Коефицијент корисног дејства.</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Илустровање рада утрошеног на савладавање силе трења при клизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра. – Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надуваног балона за вршење механичког рада. – Примери механичке енергије тела. <p>Закон о одржању механичке енергије (Галилејев жљеб; математичко клатно; тег са опругом)</p> <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама. 2. Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица.
	<p>ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ</p>	<p>Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање.</p> <p>Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре.</p> <p>Унутрашња енергија и температура.</p> <p>Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа.</p> <p>Агрегатна стања супстанције.</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Дифузија и Брауново кретање. – Ширење чврстих тела, течности и гасова (надувани балон на стакленој посуди – флаши и две посуде са хладном и топлом водом, Гравесандов прстен, издужење жице, капилара...). <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.

Назив предмета	МАТЕМАТИКА
Циљ	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима,

	знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.	
Разред	Седми	
Годишњи фонд часова	144 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; – одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; – на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; – одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; – нацрта график функције $y = kx$, $k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$; – примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама; – примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; – трансформише збир, разлику и производ полинома; – примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; – растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); – примени трансформације полинома на решавање једначина; – примени својства страница, углова и дијагонала многоугла; 	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	<p>Квадрат рационалног броја. Решавање једначине $x^2 = a$, $a \neq 0$; постојање ирационалних бројева (на пример решења једначине $x^2 = 2$). Реални бројеви и бројевна права.</p> <p>Квадратни корен, једнакост. Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција с реалним бројевима. Функција директне пропорционалности $y = kx$, $k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$. Продужена пропорција.</p>
	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	<p>Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме. Конструкције тачака на бројевној правој</p> <p>које одговарају бројевима \sqrt{a}, \sqrt{b}, итд. Растојање између две тачке у координатном систему.</p>
	ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	<p>Први део Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена.</p> <p>Други део Алгебарски изрази. Полиноми и операције (мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и</p>

<p>– израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост;</p> <p>– конструише ортоцентар и тежиште троугла;</p> <p>– примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима;</p> <p>– примени својства централног и периферијског угла у кругу;</p> <p>– израчуна обим и површину круга и његових делова;</p> <p>– преслика дати геометријски објекат ротацијом;</p> <p>– одређује средњу вредност, медијану и мод.</p>		<p>производа полинома у сређени облик полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата.</p> <p>Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутивног закона, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата. Примене.</p>
	МНОГОУГАО	<p>Појам многоугла. Врсте многоуглова. Збир углова многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови (појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла.</p> <p>Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла.</p> <p>Сложеније примене ставова подударности.</p>
	КРУГ	<p>Централни и периферијски угао у кругу. Обим круга, број π. Дужина кружног лука.</p> <p>Површина круга, кружног исечка и кружног прстена.</p> <p>Ротација.</p>
	ОБРАДА ПОДАТАКА	<p>Средња вредност, медијана и мод.</p>

Назив предмета	БИОЛОГИЈА	
Циљ	Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, разуме значај биолошке разноврсности и потребу за одрживим развојем и развије одговоран однос према себи и природи.	
Разред	седми	
Годишњи фонд часова	72 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРЕПОРУЧЕНИ
<p>– прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења;</p> <p>– упореди бесполно и полно размножавање;</p> <p>– идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и</p>	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија).</p> <p>ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип)</p> <p>Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација.</p> <p>Наслеђивање пола.</p> <p>Наследне болести.</p>

<p>њихове улоге у развићу и репродукцији; – одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији;</p>		<p>Животни циклуси биљака и животиња. Смена генерација. Једнополни и двополни организми. Значај и улога полног размножавања.</p>
<p>– шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу; – одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; – упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота” према начину на који обављају животне процесе; – користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; – разврста организме према задатим критеријумима</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Основни принципи организације живих бића. Појам симетрије – типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај. Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. Присуство/одсуство биљних органа, (симетрија и сегментација код биљака). Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице... Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисање организма. Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима.</p>
<p>применом дихотомих кључева; – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила; – идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима;</p>	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Основни принципи систематике (Карл Лине, биномна номенклатура). Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе. Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили).</p>
<p>– илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; – упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; – повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; – анализира разлику између сличности и сродности</p>	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Састав и структура популација. Популациона динамика (природни прираштај и миграције). Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације). Мреже исхране. Животне области. Конвергенција и дивергенција животних форми. Заштита природе. Заштита биодиверзитета.</p>

<p>организама на примерима конвергенције и дивергенције; – идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; – предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима; – анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; – идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); – планира време за рад, одмор и рекреацију; – доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; – аргументује предности вакцинације; – примени поступке збрињавања лакших облика крварења; – расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости.</p>		
	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Примери наследних болести. Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет, вакцине. Пулс и крвни притисак. Прва помоћ: повреде крвних судова (практичан рад). Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота (сан, кондиција, итд). Последице болести зависности – наркоманија.</p>

Назив предмета	ХЕМИЈА	
Циљ	<p>Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.</p>	
Разред	Седми	
Годишњи фонд часова	72 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја; – правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци; – повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; 	<p>ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС</p>	<p>Предмет изучавања хемије. Везе између хемије и других наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу. Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше. Демонстрациони огледи: демонстрирање узорака елемената, једињења и меша.</p>
	<p>ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА</p>	<p>Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор. Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. Демонстрациони огледи: демонстрирање правилног руковања лабораторијским посуђем и прибором, и правилног извођења основних лабораторијских техника рада; испитивање физичких и хемијских својстава и промена супстанци. Лабораторијска вежба I: основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање и загревање супстанци. Лабораторијска вежба II: физичка својства супстанци, мерење масе, запремине и температуре супстанце.</p>

<p>– објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу;</p> <p>– објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима;</p> <p>– разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша;</p> <p>– представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула;</p> <p>– повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента;</p>	<p>АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ</p>	<p>Лабораторијска вежба III: физичке и хемијске промене супстанци.</p> <p>Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи.</p> <p>Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач.</p> <p>Атомски и масени број, изотопи.</p> <p>Распоред електрона по нивоима у атомима елемената.</p> <p>Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ.</p> <p>Племенити гасови. Својства и примена.</p> <p>Демонстрациони огледи: формулисање претпоставке о честичној грађи супстанци.</p> <p>Вежба IV: одређивање валентног нивоа и броја валентних електрона.</p>
<p>– разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула;</p> <p>– разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци;</p> <p>– објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце;</p>	<p>МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА</p>	<p>Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка.</p> <p>Јонска веза и јонска кристална решетка.</p> <p>Валенца. Хемијске формуле и називи.</p> <p>Демонстрациони огледи: својства супстанци са ковалентном и јонском везом.</p> <p>Лабораторијска вежба V: упоређивање својстава супстанци са јонском и супстанци са ковалентном везом.</p>
<p>– изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора;</p> <p>– напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење;</p> <p>– квантитативно тумачи</p>	<p>ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ</p>	<p>Смеше: хомогене и хетерогене.</p> <p>Раствори – хомогене смеше.</p> <p>Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи.</p> <p>Масени процентни састав смеша.</p> <p>Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.</p> <p>Демонстрациони огледи: састав и својства смеша; раствори и њихова својства; растворљивост; незасићени,</p>

<p>хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса;</p> <p>– опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника;</p> <p>– разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења;</p> <p>– индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора;</p> <p>– тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа.</p>	<p>ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ</p>	<p>засићени и презасићени раствори; раздвајање састојака смеша.</p> <p>Лабораторијска вежба VI: испитивање растворљивости супстанци.</p> <p>Лабораторијска вежба VII: раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.</p> <p>Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине.</p> <p>Демонстрациони огледи: мерење и упоређивање укупне масе супстанци пре и после хемијске реакције у отвореном и затвореном реакционом систему.</p> <p>Вежба VIII: састављање једначина хемијских реакција.</p>
	<p>ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ</p>	<p>Релативна атомска и релативна молекулска маса.</p> <p>Количина супстанце и мол. Моларна маса.</p> <p>Закон сталних односа маса.</p> <p>Масени процентни састав једињења.</p> <p>Израчунавања на основу једначина хемијских реакција.</p> <p>Лабораторијска вежба IX: мерење масе супстанце и израчунавање моларне масе и количине супстанце.</p>
	<p>ВОДНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ</p>	<p>Водоник.</p> <p>Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија.</p> <p>Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства.</p> <p>Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства.</p> <p>Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства.</p> <p>Мера киселости раствора: рН-скала.</p> <p>Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база).</p> <p>Соли: формуле и називи.</p> <p>Демонстрациони огледи: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора; реакција</p>

		неутрализације. Лабораторијска вежба X: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора.
--	--	--

Назив предмета	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
Циљ	Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова	72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; – повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; – анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; – истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; – разликује врсте транспортних машина; – повезује занимања у области машинства са сопственим интересовањима; – повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; – провери техничку исправност бицикла; – демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда; – самостално црта скицом и техничким цртежом предмете 	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	<p>Појам, улога и развој машина и механизма.</p> <p>Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде.</p> <p>Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи.</p> <p>Зависност очувања животне средине од технологије.</p> <p>Професије (занимања) у области машинства.</p>
	САОБРАЋАЈ	<p>Машине спољашњег и унутрашњег транспорта.</p> <p>Подсистеми код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони).</p> <p>Исправан бицикл/мопед као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају.</p>
	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>Специфичности техничких цртежа у машинству.</p> <p>Ортогонално и просторно приказивање предмета.</p> <p>Коришћење функција и алата програма за CAD.</p> <p>Употреба 3D штампе у изради</p>

<p>користећи ортогонално и просторно приказивање; – користи CAD технологију за креирање техничке документације; – образложи предности употребе 3D штампе у изради</p>		<p>тродимензионалних модела и макета. Основне компоненте ИКТ уређаја. Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса.</p>
<p>тродимензионалних модела и макета; – управља моделима користећи рачунар; – објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; – аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; – идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; – користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; – врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; – објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; – образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса;</p>	<p>РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА</p>	<p>Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине. Материјали у машинству (пластика, метали, легуре и др.). Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила). Технологија обраде материјала у машинству (обрада материјала са и без скидања струготине, савремене технологије обраде). Елементи машина и механизма (елементи за везу, елементи за пренос снаге и кретања, специјални елементи). Производне машине: врсте, принцип рада, појединачна и серијска производња. Појам, врсте, намена и конструкција робота (механика, погон и управљање). Погонске машине – мотори (хидраулични, пнеуматски, топлотни). Моделовање погонских машина и/или школског мини робота.</p>
<p>роботизације производних процеса; – објасни основе конструкције робота; – класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом; – самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; – изради производ у складу са принципима безбедности на раду;</p>		<p>КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ</p>

<ul style="list-style-type: none"> – тимски представи идеју, потупак израде и производ; – креира рекламу за израђен производ; – врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; – процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.). 		<p>других на основу постављених критеријума.</p> <p>Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа.</p> <p>Одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела.</p> <p>Креирање рекламе за израђен производ.</p>
---	--	---

Назив предмета	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
Циљ	Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
Разред	седми
Годишњи фонд часова	36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; – користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму; – користи алате за уређивање и трансформацију слике; – креира гиф анимацију; – креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана; – разликује појмове URL, DNS, IP адреса; 	ИКТ	<p>Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа.</p> <p>Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика).</p> <p>Рад у програму за растерску графику.</p> <p>Рад у програму за векторску графику.</p> <p>Израда гиф анимација.</p> <p>Коришћење алата за снимање екрана.</p>
	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>URL, DNS, IP адреса.</p> <p>Хипервеза и хипертекст.</p> <p>Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште.</p> <p>Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта).</p> <p>Рад на дељеним документима (текстуалним документима / презентацијама /упитницима...) у</p>

<ul style="list-style-type: none"> – објасни појмове хипервеза и хипертекст; – креира, форматира и шаље електронску пошту; 		облаку.
<ul style="list-style-type: none"> – обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; – препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; – сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; – подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији; 	РАЧУНАРСТВО	<p>Рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области 2Д графике.</p> <p>Основне карактеристике изабране графичке библиотеке.</p> <p>Методе за исцртавање основних геометријских облика.</p> <p>Подешавање боја и положаја објеката.</p> <p>Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцртавање геометријских облика.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; – употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; – планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; – проналази и отклања грешке у програму; – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка: – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен. 	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК	<p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.</p> <p>Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима.</p> <p>Вредновање резултата пројектног задатака.</p>

Назив	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
-------	--

предмета			
Циљ	Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.		
Разред	Седми		
Годишњи фонд часова	108 часова		
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	
<ul style="list-style-type: none"> – примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању; – сврсисходно користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст; – примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој моторичких способности; – изведе елементе 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Основни садржаји Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој гибкости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.	
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	Основни садржаји Техника спринтерског трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника штафетног трчања Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис. Бацање „вортекс-а”. Проширени садржаји Скок увис (леђна техника). Тробој.
		Спортска гимнастика	Основни садржаји: Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Трамполина Вратило Двовисински разбој Паралелни разбој

<p>одбојкашке технике; – примени основна правила одбојке; – користи елементе технике у игри; – примени основне тактичке елементе спротских игара; – учествује на такмичењима између одељења; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – преплива 25 m техником краула, леђног краула и прсном техником; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње;</p>			<p>Кругови Коњ са хватаљкама Греда. Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби.</p>
<p>– вреднује утицај примењених вежби на организам; – процени ниво сопствене дневне физичке активности; – користи различите вежбе за побољшање својих физичких способности; – процени последице недовољне физичке активности;</p>		<p>Основе тимских и спортских игара</p>	<p>Одбојка: Основни елементи технике, тактике и правила игре. Футсал: Игра уз примену правила. Рукомет: Игра уз примену правила. Кошарка: Сложенији елементи технике, тактике и правила игре. Активност по избору.</p>
		<p>Плес и</p>	<p>Основни садржаји</p>

<p>– примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;</p> <p>– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;</p> <p>– примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама;</p> <p>– примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима;</p> <p>– решава конфликте на друштвено прихватљив начин;</p> <p>– пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности;</p> <p>– прихвати победу и пораз;</p> <p>– уважи различите спортове без обзира на лично интересовање;</p> <p>– примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама;</p> <p>– повеже значај вежбања за одређене професије;</p> <p>– вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту;</p> <p>– подстиче породицу на редовно вежбање;</p> <p>– повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље;</p> <p>– коригује дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама;</p> <p>– користи здраве намирнице у исхрани;</p>	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p>	<p>ритимика</p>	<p>Вежбе са вијачом.</p> <p>Вежбе са обручем.</p> <p>Вежбе са лоптом.</p> <p>Народно коло „Моравац”.</p> <p>Народно коло из краја у којем се школа налази.</p> <p>Енглески валцер.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Састав са обручем.</p> <p>Састав са лоптом.</p> <p>Састав са вијачом.</p> <p>Основни кораци rock n roll.</p>
		<p>Пливање и ватерполо</p>	<p>Основни садржаји</p> <p>Пливање</p> <p>Техника краула.</p> <p>Техника прсног пливања.</p> <p>Одржавање на води на разне начине и самопомоћ.</p> <p>Роњење у дужину до 10 m.</p> <p>Пливање 25 m одабраном техником на време.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Мешовито пливање (две технике).</p> <p>Ватерполо</p> <p>Пливање са лоптом.</p> <p>Хватање и додавање.</p> <p>Шут на гол.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Пливање</p> <p>Мешовито пливање.</p> <p>Игре у води.</p> <p>Ватерполо</p> <p>Основни елементи тактике и игра.</p>
		<p>Полигони</p>	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима</p>
		<p>Физичко вежбање и спорт</p>	<p>Основни садржаји</p> <p>Основна подела вежби.</p> <p>Функција скелетно-мишићног система.</p> <p>Основна правила одбојке.</p> <p>Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе).</p> <p>Чување и одржавање материјалних</p>

<ul style="list-style-type: none"> – разликује корисне и штетне додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – препозна последице конзумирања дувана, алкохола и штетних енергетских напитака; – води рачуна о репродуктивним ограничанима приликом вежбања. 		<p>добра која се користе у вежбању. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација. Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај вежбања за одбрамбено-безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање. Планирање вежбања.</p>
	Здравствено васпитање	<p>Основни садржаји Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардиореспираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим временским условима. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола. Додаци исхрани – суплементи. Вежбање и менструални циклус. Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања.</p>

ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

Назив програма	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
-----------------------	----------------------------

Циљ	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.	
Разред	Седми	
Годишњи фонд часова	36 часова	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – наведе и опише основне карактеристике људских права; – својим речима опише везу између права појединца и општег добра; – дискутује о односу права и правде и о сукобу права; – образложи личну одговорност у заштити свог здравља; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – образложи сврху постојања политичких странака; – аргуентује потребу ограничења и контролу власти; – наведе кораке од предлагања до усвајања закона; – образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине; – препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска; – препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се; – учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора. 	ЉУДСКА ПРАВА	<p>Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, неотуђивост, недељивост. Опште добро.</p> <p>Права појединца и опште добро. Сукоб појединачних права и општег добра.</p> <p>Права и правда.</p> <p>Социјална правда.</p>
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	<p>Политичке странке у вишепартијском систему – владајуће и опозиционе.</p> <p>Народна скупштина – сврха и надлежности.</p> <p>Народни посланици, посланичке групе.</p> <p>Процедуре у раду Народне скупштине.</p> <p>Скупштинске дебате.</p> <p>Предлагање и доношење закона.</p>
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	<p>Припадност групи. Групни идентитет као део идентитета младих. Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца.</p> <p>Вршњачки притисак.</p> <p>Конформизам.</p> <p>Приватност – обим и границе.</p> <p>Понашање људи у маси и угроженост права појединца.</p>
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	<p>Симулација Народне скупштине</p> <p>Одређивање улога и процедура у скупштини.</p> <p>Формирање посланичких група.</p> <p>Избор председника скупштине.</p> <p>Формулисање предлога закона.</p>

		Скупштинска дебата. Гласање. Евалуација симулације.
--	--	---

Назив предмета	ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК	
Циљ	Циљ учења Другог страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.	
Разред	Седми	
Годишњи фонд часова	72	

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
<p>– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе;</p> <p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– размени једноставније информације личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p> <p>– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p>	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл. Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима.</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење бића, предмета, појава и места.</p>
	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге. Усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/ одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних</p>

<p>– упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p>		<p>норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора.</p>
<p>– затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p> <p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упути уобичајене молбе и захтеве;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/ нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност. Усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/ услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.</p>
<p>– честита, захвали и извини се користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл), с визуелном подршком и без ње. Усмено и писано давање упутстава.</p>
<p>– пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>Слушање и читање описа и размењивање мишљења у вези са сталним, уобичајеним или актуелним догађајима/ активностима и способностима. Усмено и писано описивање сталних, уобичајених или актуелних догађаја/ активности и способности.</p>
<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;</p> <p>– замени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;</p> <p>– опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање мишљења у вези са искуствима, догађајима/ активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, догађаја/ активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.</p>
<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p>Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима. Усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.</p>
<p>– замени појединачне информације и/или неколико информација у низу о</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима. Усмено и писано договарање у вези</p>

<p>искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;</p>		<p>са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.</p>
<p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл. – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са сналажењем и оријентацијом у простору и специфичнијим просторним односима. Усмено и писано размењивање информација у вези са сналажењем и оријентацијом у простору и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.</p>
<p>– саопшти шта он/ она или неко други планира, намерава, предвиђа; – разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;</p>	<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама. Постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза.</p>
<p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/ нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.</p>
<p>– затражи и разуме обавештења о оријентацији/ положају предмета и бића у простору и правцу кретања;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на изражавање допадања/ недопадања. Усмено и писано изражавање допадања/ недопадања.</p>
<p>– опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима; – разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/ неслагања. Усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p>
<p>– размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења,</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ЦЕНА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини и цени; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану,</p>

<p>правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има/ нема и чије је нешто; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; 		<p>куповине. Постављање питања у вези с количином и ценом и одговарање на њих, усмено и писано; играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); записивање и рачунање цена.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изражава мишљење, слагање/ неслагање и даје кратко образложење; – разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; – пита и саопшти колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства; – пита/ каже/ израчуна колико нешто кошта. 		

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p><i>Wie ist dein/Ihr Name/Vorname/Nachname? Das ist Herr/Frau... Ich möchte dir/Ihnen meine Mutter vorstellen. Darf ich vorstellen? Das ist Robert, der neue Schüler in unserer Klasse. – Willkommen. Wo wohnst du? Ich wohne in der Goethestraße 34. Ist das ein Einfamilienhaus oder ein Mehrfamilienhaus? – Eigentlich ein Reihenhaus. Was ist deine Mutter von Beruf? Sie ist Ärztin. Hast du Geschwister? – Ja, einen älteren Bruder. Er heißt Martin und ist verheiratet/ studiert Geografie/ wohnt in Wien.</i></p> <p>Презент јаких и слабих, помоћних и модалних глагола Упитне реченице Личне заменице</p>

	<p>Присвојни придеви Бројеви (основни и редни) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; већи градови у земљама циљне културе.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p><i>Freiburg ist eine wunderschöne Stadt in Baden-Württemberg. Es liegt an der Grenze zu Frankreich. Freiburg ist eine Studentenstadt, weil dort sehr viele Studenten aus der ganzen Welt studieren.</i> <i>Wie sieht deine Schwester aus? Sie ist ein hübsches Mädchen mit grünen Augen und roten, lockigen Haaren. Sie sieht wie eine Irin aus.</i> <i>Elefanten sind die größten Tiere der Welt. Die können mehrere Tonnen wiegen, obwohl sie nur Pflanzen fressen.</i> Описни придеви. Поређење придева. Придевска дефлекција – основни облици слабе и мешовите дефлекције (уз конкретне именице). Презент (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</p>
<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p><i>Möchtest du mit mir morgen ins Konzert gehen? Es beginnt um 20 Uhr. Ich weiß, dass du diese Sängerin magst. Komm zu mir und bring deine CDs mit. Du solltest mehr Obst und Gemüse essen, wenn du fit bleiben möchtest. Sport ist wichtig.</i> <i>Ich gehe morgen einkaufen. Kommst du mit? – Ja, gerne./ Einverstanden./ Abgemacht. Leider kann ich nicht. Ich muss meiner Mutter helfen.</i> <i>Kommst du nicht mit? – Doch, das habe ich dir schon gesagt.</i> Питање се негацијом и афирмативан одговор <i>Doch</i>. Императив. Облик <i>sollte</i> за давање савета и препорука. Презент. (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Guten Tag, kann ich Ihnen helfen? – Ja, ich suche ein T-Shirt aus Baumwolle in Größe XL./</i> <i>Entschuldigung, wann fährt der ICE nach Hamburg ab? Um 23.45 von Gleis 5. – Danke schön. Wie komme ich zum Gleis 5? – Gehen Sie drüber und dann noch etwa 50 Meter geradeaus, da ist der Gles 5.</i> <i>Liebe Fahrgäste, wir machen eine Pause an der Tankstelle, steigen Sie bitte in 15 Minuten wieder in den Bus ein.</i> <i>Ich habe gehört, dass du an der Deuscholympiade den ersten Preis gewonnen hast. Ich gratuliere dir zum Erfolg. – Danke schön. Ich bedanke mich.</i> Упитне реченице. Прилози за место. Предлози за правац.</p>

	<p>Основни бројеви (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>
<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p><i>Lest den Text und macht dann die Übung 3!</i> <i>Während der Klassenarbeit darf man kein Wörterbuch benutzen. Wähle die richtige Antwort aus und kreuze sie an.</i> <i>Du sollst alle Geräte vor der Reise ausschalten.</i> <i>Glasmüll kommt hier rein, in den Glascontainer. In Deutschland trennt man den Müll.</i> Императив. Презент. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>Ich trainiere Basketball seit 5 Jahren. Ich gehe zum Training jeden Abend von 20 bis 22 Uhr.</i> <i>Ich sehe jeden Morgen fern und zwar nur den Wetterbericht.</i> <i>Maria schwimmt gern, deshalb geht sie freitags ins Schwimmbad.</i> <i>Er fastet mittwochs und freitags.</i> Предлози за време Прилози за време. Презент. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p><i>Wie hast du deine Ferien verbracht? Wohin bist du gereist?</i> <i>Als ich klein war, hatte ich Angst vor Hunden, aber vor zwei Monaten habe ich einen Hund zum Geburtstag bekommen.</i> <i>Habt ihr eure Hausaufgaben gemacht?</i> <i>Ich wollte mit Sophie telefonieren, aber niemand hat auf meinen Anruf geantwortet.</i> Перфект. Претерит помоћних и модалних глагола. Временске реченице са везником <i>als/wenn</i> Прилози за време. (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p><i>Was möchtest du werden?</i> <i>Heute Nachmittag gehe ich mit Anna aus.</i> <i>Nächste Woche werde ich nach Berlin fahren.</i> <i>Am Sonntag werde ich 15. Dann organisiere/mache ich eine Party.</i> Презент Футур Упитне реченице (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ</p>	<p><i>Ich habe starke Halsschmerzen. – Schade. Tut mir leid.</i></p>

<p>ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>Bist du müde? – Ja, ich muss jetzt ins Bett gehen.</i> <i>Meine Schwester interessiert sich für Musik/ hat Interesse an Musik.</i> <i>Sei/Seid vorsichtig.</i> <i>Das macht mir Spaß.</i> Императив. Презент. (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p><i>Ich bin bei Marcus.</i> <i>Peter wohnt direkt gegenüber meinem Haus.</i> <i>Wenn du zu mir kommen willst, musst du die U-Bahn nehmen. Die U-Bahn Station heißt „Tiergarten“ und ist nicht weit von meinem Haus (entfernt). Von da aus gehst du nur geradeaus, nach der Ampel die dritte Straße links.</i> <i>Wo ist sie? – Ich denke, sie ist in der Apotheke. – In welcher? – In der Apotheke zwischen der Post und dem Museum.</i> Упитне реченице. Употреба придева и предлога који описују просторне односе. Презент. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.</p>
<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p><i>Ist der Platz hier frei? – Ja, nehmen Sie Platz, bitte./ Ja, setz dich bitte hin.</i> <i>Diese Strasse ist gesperrt. Sie müssen einen Umweg machen.</i> <i>Darf ich denn meinen Koffer bis zur Abreise an der Rezeption stehen/liegen lassen?</i> <i>In der Klinik muss man das Handy ausmachen.</i> <i>Wenn du in die Kirche gehst, musst du eine lange Hose anziehen.</i> Упитне реченице Презент модалних глагола Императив (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>Unsere Nachbarn leben in der Schweiz.</i> <i>Wir haben viele Poster in unserem Klassenzimmer.</i> <i>Susis Hund ist ein Rottweiler.</i> <i>Wessen Regenschirm ist das, deiner oder von deiner Mutter?</i> Присвојни детерминативи. Присвојни придеви. Конструкције за изражавање припадања (<i>ein Freund von mir</i>). (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p><i>Was ist deine Lieblingsfreizeitbeschäftigung? Was machst du in deiner Freizeit am liebsten?</i> <i>Was trinkst du lieber, Apfelsaft oder Orangensaft? – Orangensaft trinke ich am liebsten.</i> <i>London gefällt mir nicht, weil es zu viele Menschen auf den Straßen gibt. Ich finde das Leben in Wien sehr sicher.</i></p>

	<p><i>Ich verbringe meinen Urlaub am liebsten am Meer, denn ich mag Wasser und Schwimmen.</i> Компарација придева. Деклинација именица. (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	<p><i>Ich denke, wir müssen ihm helfen. – Du hast recht. Natürlich. Selbstverständlich.</i> <i>Meiner Meinung nach ist diese Reise zu teuer. Bist du auch dieser Meinung? Denkst du auch so? Was denkst du darüber? Was hältst du davon? Bist du damit einverstanden? – Ich denke/meine, ...</i> Презент. Глаголи с предложном допуном (најфреквентнији за ову комуникативну функцију) Зависно-сложене реченице (<i>dass, ob, w-?, weil</i>) (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА	<p><i>Wieviele Schüler sind in deiner Klasse? Es gibt 12 Schülerinnen und 15 Schüler.</i> <i>Diese Jacke kostet jetzt 45 Euro, aber ihr Preis war 98,50 Euro. Jetzt ist sie stark reduziert, mehr als 50%.</i> <i>Er wohnt im dritten Stock. Sein Gebäude hat 12 Stockwerke.</i> <i>Columbus hat 1492 Amerika entdeckt.</i> <i>Mein Vater ist 1978 geboren und ich 2009.</i> <i>Für diese Torte brauche ich 5 Eier und 250 Gramm Butter.</i> Основни бројеви преко 1.000. Редни бројеви до 100. Изражавање година до 2000 и касније. Употреба члана. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура.</p>

3.8. Програм наставе и учења за 8. разред

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ

Назив предмета	СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
Циљ	Циљеви учења предмета <i>Српски језик и књижевност</i> јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално

	просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	136 часова	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ЛЕКТИРА</p> <p>ЛИРИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ђура Јакшић: „Отаџбина” 2. Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” 3. Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) 4. Десанка Максимовић: „Пролетња песма” / „Опомена” 5. Момчило Настасијевић: „Труба” 6. Иван В. Лалић: „Ветар” 7. Марина Цветајева: „Месечев сјај” <p>ЕПСКО-ЛИРСКЕ ВРСТЕ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранко Радичевић: <i>Ђачки растанак</i> (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”) 2. Народна епско-лирска песма: <i>Женидба Милића Барјактара</i> <p>ЕПИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вук Стефановић Караџић: <i>О народним певачима</i> 2. Вук Стефановић Караџић: <i>Житије Ајдук Вељка Петровића</i> (одломак) 3. Доситеј Обрадовић: <i>Живот и прикљученија</i> (одломак) 4. Прота Матеја Ненадовић: <i>Мемоари</i> (одломак) 5. Петар Петровић Његош: <i>Горски вијенац</i> (одломак „Бадње вече”) 6. Симо Матавуљ: „Пилипенда” 7. Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити”

<ul style="list-style-type: none"> – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања; – објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; – именује дијалекте српског језика; – разуме постојеће језичке прилике у Србији; – издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – доследно примени правописну норму; – примени основна правила о распореду акцената; – уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – уочи разлику између речи и 		<p>8. Милош Црњански: <i>Сеобе</i> (одломак) / <i>Роман о Лондону</i> („Пролеће је стигло у Лондон”)</p> <p>9. Бранимир Ћосић: <i>Покошено поље</i> (одломак из прве књиге „Читава једна младост”)</p> <p>10. Дино Буцати: „Колумбар”</p> <p>11. Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” / Милорад Павић: <i>Роман као држава</i> (избор одломака из огледа: „Кратка историја читања”, „Последњих сто читалаца”, „Нова генерација електронске књиге”, „Скакутаво читање или повратак фусноте”, „Романи без речи”)</p> <p>ДРАМА</p> <p>1. Данило Киш: <i>Ноћ и магла</i></p> <p>2. Петар Кочић: <i>Јазавац пред судом</i> (одломак)</p> <p>3. Жан Батист Поклен Молијер: <i>Грађанин племић</i> (одломак)</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <p>1. Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима”</p> <p>2. Милутин Миланковић: <i>Кроз васиону и векове</i> (одломак)</p> <p>3. Хилда Дајч: <i>Писма</i> – одломак, (обавезна напомена о власнику права: ©Јеврејски историјски музеј)</p> <p>4. Споменка Крајчевић: <i>Кругом двојке</i> (избор одломака: „Унутрашња пруга”: „Станица пристаниште” – „Почетак и крај”, „Одлазак”; „Станица Калемегдан” – „Гозбе”, „Теорија”; „Станица Браће Барух” – „Извесност”, „Тајна”; „Станица Вуков споменик” – „Простор”, „Булеварска бајка”)</p> <p>5. Герман Титов: „25 сати у свемиру”</p> <p>Са наведеног списка, обавезан је</p>
---	--	---

<p>лексеми; – препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију; – разуме значење застарелих речи и неологизама; – користи речник, енциклопедију и лексикон; – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – напише приказ, расправу и краћи есеј; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту.</p>		<p>избор два дела за обраду.</p>
		<p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против дахија”; „Бој на Мишару”, „Бој на Чокешини”...) 2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растанак”...); обичајне народне лирске песме (избор) 3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа: „Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав Карановић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће”...) 4. Иво Андрић: <i>Деца</i> („Деца”, „Књига” и „Панорама”) 5. Бранислав Нушић: <i>Сумњиво лице</i> 6. Клод Кампањ: <i>Збогом мојих петнаест година</i></p>

		<p>7. Давид Албахари, <i>Мамац</i> ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати 3–6 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови” 2. Оскар Давичо: „Србија” / „Детињство” (избор) 3. Бранко Топић: <i>Мала моја из Босанске Крупе</i> 4. Станислав Винавер: <i>Ратни другови</i> („Аритон”) 5. Народна приповетка: <i>Усуд</i> 6. Вук Стефановић Караџић: <i>Српски рјечник</i> (избор, нпр. „Отмица”...); 7. Растко Петровић: <i>Африка</i> (одломци) 8. Радослав Братић: <i>Мајсторова рука</i> (одломак) 9. Милорад Павић: <i>Хазарски речник</i>, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци) 10. Душан Ковачевић: <i>Ко то тамо пева</i> 11. Гроздана Олујић: <i>Гласам за љубав</i> 12. Џон Селиндер: <i>Ловац у житу</i> 13. Ричард Бах: <i>Галеб Џонатан Ливингстон</i> 14. Кајо Ритер: <i>Дечко који није био из Ливерпула</i> 15. Џон Бојн: <i>Дечак у пругастој пицами</i> 16. Сју Таузенд: <i>Дневник Адријана Мола</i>. <p>КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ</p> <p>Стилска средства: анафора и епифора, апострофа. Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска). Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.</p>
	ЈЕЗИК Граматика	Језик Словена у прапостојбини;

		<p>сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак писмености код Срба.</p> <p>Старословенски језик и писма (глаголица и ћирилица).</p> <p>Развој српског књижевног језика: српкословенски, рускословенски, славеносрпски језик.</p> <p>Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа.</p> <p>Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци).</p> <p>Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика.</p> <p>Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик.</p> <p>Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци).</p> <p>Језик – основне особине говорног и писаног језика.</p> <p>Грађење речи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основни модели: извођење, слагање, префиксација; – просте речи и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице); – састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс. <p>Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе.</p> <p>Фонетика: подела гласова и гласовне промене.</p> <p>Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије.</p> <p>Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање</p>
--	--	---

		реченичних чланова.
	Правопис	Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци.
	Ортоегија	Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стиловима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина). Лексикологија: – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. Пропагандни текстови (рекламе и слично). Расправа и есеј на задату тему. Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.). Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање,

		<p>рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара.</p> <p>Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама.</p> <p>Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема.</p> <p>Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу.</p> <p>Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.</p>
--	--	--

3. МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

A tantárgy neve	MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
Cél	<p>A magyar nyelv és irodalom oktatásának és tanulásának célja, hogy a tanuló ápolja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban; az irodalmi művek olvasása és értelmezése révén fejlessze képzelőerejét, esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőkészségét, kritikai és erkölcsi ítélőképességét; alapvető tájékozottságot szerezzen az irodalomtörténet és -elmélet, az általános és magyar nyelvészet, valamint a mediális írásbeliség terén; az interdiszciplinaritás jegyében összefüggésbe hozza a nyelvet és irodalmat más művészeti ágakkal és tudományterületekkel; bevezesse a tanulót a tudományos gondolkodásmódba; értékelje és becsülje a nemzeti értékeket és hagyományokat, fogadja el a különböző kultúrákat és fejlessze az interkulturális kommunikációt; alapozza meg és bővítse a kulcskompetenciákat, amelyek képessé teszik őt a minőségi életvitelre, a</p>

	munkára, az önmegértésre és az élethosszig tartó tanulásra.	
Osztály	Nyolcadik	
Évi óraszám	136 óra	
KIMENET A tematikai egységek/területek feldolgozása után a tanuló a következőkre képes:	TERÜLET/ TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
<p>értelemmel olvas irodalmi- művészeti szövegeket és más típusú szövegeket, különböző olvasási technikákat alkalmazva; értelmezi a szépirodalmi szövegek jelentését, nyelvi, esztétikai és strukturális sajátosságait, közben megfelelő terminusokat és poétikai fogalmakat használ; az elolvasott művek alapján kritikusan gondolkodik a valóságról; kiemeli az irodalmi mű univerzális értékeit és összeköti őket saját tapasztalatával és életkörülményeivel; összeköti az 5–8. osztályos kötelező tananyagban szereplő írókat és műveket; – a konkrét szöveg interpretációja során felfedezi a műnem és műfaj alapvető jellemzőit, valamint a szöveg nyelvi-stilisztikai jellegzetességeit; felismeri az irodalmi mű rétegeit és a műfajközi átszövődéseket; összeköti az irodalmi műveket a történelmi vagy más megfelelő kontextussal; meghatározza a periódust, amelyben az író alkotott; különbséget tesz az irodalmi szöveg szerzője és a narrátor vagy lírai én között; felismeri a nemzeti értékeket és ápolja a történelmi és kulturális örökséget, tiszteli saját nemzetének és más nemzeteknek a sajátosságait;</p>	IRODALMI ISMERETEK	<p>MŰFAJOK EGYKOR ÉS MOST (a ballada mint köztes műfaj: lírai, epikai és drámai elemei; a balladás dal, a rockballada, a filmballada; a népballada, a műballada: az Arany-ballada; típusok: régí típusú balladák, új típusú balladák, a középkori balladaforma; témák: csudahalott, szegyenbe esett lány, hűtlen feleség, falba épített feleség, betyárballadák stb.; történelmi balladák, lélektani balladák, népies balladák, vígballadák stb.; prózai epiko-ballada: a Mikszáth-novella, a Mészöly-novella; a zenei ballada stb.) (a himnusz változatai: ódai műfaj, egyházi és nemzeti himnuszok, a himnikus ének, a hymusz mai időben, szerelmi dal a popzenében) A) A ballada változatai (a mai balladás dal) Kötelező szövegek: Orbán Ottó: Hallod-e, te sötét árnyék (a mai balladás dal, „köztes műfajok”, műfaji keveredések: ballada és népdal, retorikai és stiláris jellemzők: megszólítás és „felelgetős” forma, tropikus alakzatok; a „sötét árnyék”-metafora felfejtése, értelmezése: az „ég és föld”-ellentét és szublimációja; a létvers) Tóth Krisztina: Program (szövegek párbeszéde, szövegköziség). Mikszáth Kálmán: Bede Anna tartozása (a novella balladás nyelve, műfajok keveredése: balladai elemek a történetben, lírai mozzanatok; az elbeszélői hang, az elbeszélői szemszög; bajjelző rekvizitumok; külső világ – lelki világ ellentéte; Kinek a balladája, kinek a</p>

<p>részt vesz az irodalmi művek, valamint feldolgozásuk és interpretálásuk módjának kiválasztásában; használja az előző osztályokban feldolgozott nyelvtani anyagot, és összeköti az új ismeretekkel; megmagyarázza a magyar irodalmi nyelv keletkezését és fejlődését;</p>		<p>története?)</p>
<p>megérti az irodalmi nyelv jelentőségét a magyar nemzeti kultúra és történelem szemszögéből; besorolja a magyar nyelvet a megfelelő nyelvcsaládba és nyelvtípusba; ismeri a magyar nyelv (vázlatos) történetét; felismeri a mai magyar nyelv főbb rétegeit (regionális változatok, dialektusok, szociolektusok, regiszterek); megnevezi a magyar nyelvjárásokat; megérti az aktuális szerbiai nyelvviszonyokat; felismeri a szóösszetétel fajtáit, valamint a szóképzés és egyéb, ritkább szóalkotási módokat; szétválasztja a képzett szavak összetevőit, és felismeri képzésük alapvető módjait; következetesen alkalmazza a helyesírási normákat; megkülönbözteti az összetett mondat fajtáit (ezen belül megnevezi az alá- és mellérendelő mondatfajtákat); felismeri a különbséget az írott nyelvi közlés (publicisztikai, tudományos, hivatalos stílus) és a szóbeli közlés stílusa között; írásban és beszédben tiszteletben tartja a különböző funkcionális stílusok jellegzetességeit; felismeri a szó és a lexéma közötti különbséget; felismeri a metaforát és a</p>		<p>Fehér Anna balladája (népballada) – Fehér Anna. Drámai rockballada a homályos időkből. Bródy János–Szörényi Levente (1988) (népköltészet és hivatásos irodalom kapcsolata: a folklorizáció és a folklorizmus). Témák, projektfogalmak: Kádár Kata (a népballada: akadályozott szerelmesek története; „Kádár Kata-történetek” filmen, pl. Szóts István rendezésében 1944, Kodály Zoltán zenéje). A 19. századi, romantikus ballada: Arany János: Tengeri-hántás. Ágnes asszony. Vörös Rébék (a bűn és bűnhődés motívuma – bűnügyi történet, rémképek, látomások az irodalomban – Arany János: V. László. A walesi bárdok. Marc Chagall festményei, Zichy Mihály illusztrációi). Balladaszerűség és „balladatörés” (fogalomalkotás: Göndör András/Györke Ildikó) (Mikszáth Kálmán: A Tót atyafiak – Jó palócok novellái; Az a fekete folt, Lapaj, a híres dudás, A bágyi csoda, Szegény Gélyi János lovai; Mészöly Miklós: Ballada az úrfiról és a mosónő lányáról, Fakó foszlányok nagy esők évadján) Edda Művek: A hűtlen (zene és irodalom, az árulás és a hűtlenség motívuma: mitológia, Biblia, művészetek – hivatásos irodalom, folklór irodalom, popkultúra és újfolklór, Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez, Petőfi Sándor: A hűtlenhez, Vajda János: Hús év múlva; Szív Ernő: Meghívás a Rienzi Mariska Szabadió Klubba) Szerelem első vérig. Film. Rendezte:</p>

<p>metonímiát mint szótani mechanizmusokat, és megérti a mindennapi kommunikációra jellemző többjelentésű szavak értelmét;</p> <p>megérti az archaizmusok és neologizmusok jelentését; használja a nyomtatott és elektronikus szótárakat, enciklopédiákat és lexikonokat; felismeri a tömegkommunikáció szerepét és befolyását; tájékozódik a világháló és egyéb korszerű kommunikációs technológiák által meghonosított műfajok és nyelvi/nyelvhasználati formák között;</p> <p>propagandaszövegekben felismeri a manipulációt; leírást, jellemzést, rövidebb esszét ír;</p> <p>megkülönbözteti a szöveg és a könyv részeit – beleértve a tárgy- és névmutatót, az idegen szavak és kifejezések jegyzékét, bibliográfiát, és alkalmazza ezeket;</p> <p>összeköti a szövegben ismertetett információkat, következtetéseket von le a szöveg alapján.</p>		<p>Dobray György, Horváth Péter. 1985. (Tinédzserfilm, filmnovella, filmzene; szerelmi dráma, szerelmes film, legendás szerelmek színpadon, filmen: Shakespeare: Romeo és Júlia; Othello stb.)</p> <p>Groteszk, vicces, parodisztikus és morbid a szerelmi költészetben (pl. Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz, Petőfi Sándor: Megy a juhász számon..., Petri György: Sári, ne vigyorogj rajtam, Varró Dániel: Email; a „csudahalott” motívuma a népköltészetben stb.)</p> <p>B) „Himnusz minden időben”</p> <p>Kötelező szövegek:</p> <p>Nagy László: Himnusz minden időben (a himnusz, a himnikus szerelem versnyelve; ünnepélyesség, magasztos hangvétel, érzelmi túlfűtöttség; a himnusz egykor és ma: a vallásos énektől az SMS-versekig [Varró Dániel]).</p> <p>Koncz Zsuzsa–Bródy János: Ha én rózsá volnék (a himnusz mint érzelmi és létbeli állapot, hovatartozás és identitás kifejezésére alkalmas versnyelv; klasszikus műfajok a popkultúrában)</p> <p>Témák, projektfogalmak:</p> <p>Alternatív irodalom – alternatív zene: Kispál és a Borz: Csillag vagy fecske, Ocho Macho: Jó nekem, Szabó Benedek és a Galaxisok, Vad Fruttik (Likó Marcell) (a klasszikus versnyelv és alternatív zenei irányzatok összefonódása).</p> <p>VALLOMÁS, ÖNREFLEXIÓ, ARS POETICA</p> <p>A) Életrajzi regény, családregegy</p> <p>Kötelező szövegek:</p> <p>Herceg János: Módosulások (önéletrajzi regény, a szülőváros mint tér, szerző és elbeszélő az önéletrajzi regényben, az elbeszélő szerepe és beszédmódja).</p> <p>Grendel Lajos: Nálunk, New Hontban (szülőföldregény, helyszínrajz, a családregegy hagyománya az irodalomban, intertextusok és a reflektált előzmények, előképek, múltképek és jelenkor, az</p>
---	--	--

	<p>időszembesítő beszédmód az irodalomban, költészetben: múltreprezentáció és időszembesítés a költészetben stb.). Greco Krisztián: Mellettem elférsz (nemzedékregeény, nevelődési regény). Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Vasági Mária: Silentium album (novellai kiképzésű regény, novelláskötet és/vagy regény, műfajok párbeszéde: a balladai hang az elbeszélésben, városi folklór, színház és színpad az elbeszélésben, új mítoszok: a Sárkánysor legendája). Gulyás József: Ludas könyve (a napló mint összetett műfaj, emlékkönyv, album, breviárum, Palics-történetek: Tolnai Ottó regényei).</p>
	<p>B) Egyéni látószög – kollektív történet Kötelező szövegek: Juhász Erzsébet: Határregény (a novellák alkotta regény, határregény mint új műfaj, a határ jelentései az irodalomban, a vonat jelentésköre az irodalomban – Szirmai Károly: Veszteglő vonatok a sötétben, Markovits Rodion: Aranyvonat, Esti Kornél – Bolgár kalauz, Borbély Szilárd: Egy bolgár kalauz) Oravecz Imre: Ondrok gödre (szociográfia és irodalom, nemzedékek, nemzedéki konfliktusok megjelenítése a regényben, szegénység, nincstelenség, hatalom és lázadás az egyéni/kollektív történetben) Kontra Ferenc: Álom hídja (alteregó az irodalomban, egyéni sors és kollektív történelem, outsiders, „peremvidéki élet” a regényben) Modulok: (az előző három tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek) Esterházy Péter: Egyszerű történet vessző száz oldal (metafizikai lét, transzcendencia, álom, képzelet, valóság és történelem) Németh István: Házioltár (családi krónika, a regény és a novella kölcsönhatása) Király Kinga Júlia: Apa Szarajevóba ment (sorstörténet a családi és a társadalmi lét színterén, devianciák és testképek)</p>

	<p>Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Mészáros Márta: Napló-trilógia (Napló gyermekeimnek, Napló szerelmeimnek, Napló apámnak, anyámnak). Filmdráma. Rendezte: Mészáros Márta. 1982, 1987, 1990. (Az irodalom és a film nyelve, beszédmódja: hasonlóságok, különbözőségek).</p> <p>C) Vallomás az irodalomról és a költészetről (ars poetica, programvers, vallomásvers)</p> <p>József Attila: Karóval jöttél (önreprezentáció és önmegszólítás a versben, József Attila: Születésnapomra, Születésnapomra-átiratok, -palimpszesztek).</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: Mesterségemhez (a létezés intellektuális birtokbavétele, Nemes Nagy Ágnes: A vers mértana)</p> <p>Orbán Ottó: Ég és föld között (szubjektív versbeszéd, a személyesség központi szerepe, vallomás és létvers)</p> <p>Modulok: (az előző három tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek)</p> <p>Baka István: Liszt Ferenc éjszakái/Liszt Ferenc éjszakája a Hal-téri házban (palimpszeszt, a költőelőd és mintakép, az előkép megszólítása, utalások, Vörösmarty-reflexiók, Vörösmarty Mihály: Liszt Ferenchez/A vén cigány)</p> <p>Tandori Dezső: A 65. mezőről (létvers, költői lét, önkép, önarckép)</p> <p>Parti Nagy Lajos: Létbüfé (alteregő – alakmás – kitalált költő: Dumpf Endre)</p> <p>Babics Imre: Abrak a vadnak, ablak a vaknak (természetképek, feloldódás a természetben, természetmisztika és költői lét).</p> <p>Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Ég és föld között (archaikus népi imádságok, misztérium, a kétszintes dráma, a művészregény. Herceg János regényei, Vasagyi Mária Cézár c. regénye, Republic: Ég és föld között/Szállj el kismadár) Álom-téma és „belső utazás” az</p>
--	---

	<p>irodalomban (rég i irodalom: Csokonai Vitéz Mihály: Álom/A pillangóhoz, Csongor és Tünde – álmjelenetek, képzelet, varázslás, tündéries/túlvilági képek, látomás és jóslás, S. T. Coleridge: Ének a vén tengerésről/Kubla Kán, Csáth Géza: A varázsló kertje, Füst Milán költészete: groteszk és torzítás az álomban, Egy bánatos kísértet panasza/A részeg kalmár)</p>
	<p>TÖRTÉNELEM A) Város/falu a történelemben és az irodalomban Kötelező szövegek: Gion Nándor: Virágos Katona (regényfolyam, tetralógia, múltreprezentáció, történelmi narratíva, az elbeszélő szerepe és beszédmódja, referenciális és fiktív a regényben, családtörténet, az irodalmi terek: Zöld utca, Szív stb., Rojtos Gallai István, Török Ádám a Gion-opusban és a vajdasági magyar irodalomban, a „virágos katona”-metafora értelmezése). Tolnai Ottó: A két steril pohár (Palicsfürdő Tolnai Ottó regényvilágában, a lecsúszottak, peremvidéken élők, kisemberek története; alteregók a regényben). Modulok: (az előző két tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek) Végel László: Neoplanta, avagy az ígéret földje (városregény, anekdota, két elbeszélő: kettős perspektíva, beöltözés, bűn és büntelenség, Lazo Pavletić és az író az Újvidék-trilógiában). Vasagyi Mária: Pokolkerék (csatornaregény, fiktív napló, a történelem utánképzése, teremtett nyelv, szótár a regényben, mítoszok és legendák, kép az irodalmi szövegben) Domonkos István: Újvidék (gyerekirodalom és groteszk képalpalkotás) Kapcsolódó témák, projektfogalmak: A város megjelenítése a vajdasági magyar</p>

	<p>irodalomban (Szabadka: Kosztolányi Dezső, Csáth Géza műveiben, Palics: Tolnai Ottó regényírása, Szathmári István novellisztikája, Újvidék: Gobby Fehér Gyula Telep-története; Tekergők, A sötét árnyéka, A tűz közepéből, Meglepnek más arcok: Újvidéki Dekameron I–IV., a Végl-trilógia: Bűnhődés, Neoplanta, avagy az Ígéret Földje, Balkáni szépség, avagy Slemil fattyúja, Balázs Attila: Kinek Észak, kinek Dél, Zombor: Papp Dániel: Tündérlak Magyarhonban, Herceg János regényírása, novellisztikája, Vasagyi Mária: Fabelladomi, avagy rege a HÁZról és körülötte egy s másról).</p> <p>Csatornaregények, – történetek (Molter Károly: Tibold Márton, Majtényi Mihály: Császár csatornája, Élő víz, Bordás Győző: Fűzfasíp, Csukódó zsilipek, Vasagyi Mária: Pokolkerék; Szenteleky Kornél novellái, Herceg János: Régi dolgainkról)</p> <p>B) Háború, holokauszt-történetek</p> <p>Kertész Imre: Sorstalanság (tudatregény, nevelődési- és fejlődésregény, holokauszt-téma, személyes történet, irodalmi Nobel-díj)</p> <p>Schindler-listája (Schindler's List). Film. Rendezte: Steven Spielberg. Forgatókönyv: Steven Zaillian. 1993 – Thomas Keneally: Schindler bárkája [listája]. Regény. Fordította: Walkóné Békés Ágnes. 1994, 2006 (film, filmdráma, filmforgatókönyv, adaptáció, regény és film, a holokauszt-téma filmen, táborregények és filmek, szörnyűség és borzalom a filmen és a regényben, a filmsztár, Oscar-díj, Golden Globe-gála és díj).</p> <p>Modulok: (az előző két tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek)</p> <p>Anne Frank naplója (napló: az életrajz elbeszélésének módozata, háborús napló, a holokauszt-történet megjelenítésének változata, trauma és tragédia, emlékezet és utóélet).</p>
--	--

		<p>Ryan közlegény megmentése [Saving Private Ryan]. Film. Rendezte: Steven Spielberg. Forgatókönyv: Robert Rodat. 1998.</p> <p>Saul fia [Son of Saul]. Filmdráma. Rendezte: Nemes Jeles László. Forgatókönyv: Nemes Jeles László és Clara Royer). 2015</p> <p>Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Értelmezési gyakorlatok: Végel László: Temetetlen múltunk (a regény értelmezése). Mezei Márk: Utolsó szombat (a regény értelmezése). Danyi Zoltán: A dögeltakarító/ Jászberényi Sándor: A lélek legszebb éjszakája (traumairodalom)</p> <p>KOPÉREGÉNYEK, ISKOLAREGÉNYEK, KAMASZKOR Csavargók, kópék, mákvirágok Kötelező szöveg:</p>
		<p>Tersánszky Józsi Jenő: Kakuk Marci ifjúsága (kópéregény, realista és naturalista kifejezőmód, regényfolyam: a Kakuk Marci-sorozat).</p> <p>Modul: (az előző tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek)</p> <p>Szilasi László: A harmadik híd (a perem- és underground világ ábrázolása, szociológiai szempont, műfajtipusok keveredése: szociográfia és bűnügyi regény).</p> <p>Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Krúdy Gyula: Rezeda Kázmér szép élete (az irodalmi alteregó/alakmás, a „szerelem művészete”, Rezeda Kázmér és Császár Fruzsina története; az irodalmi „batár” története: Krúdy Gyula, Majtényi Mihály, Juhász Erzsébet opusában). Majtényi Mihály: Garabonciás – Bige Jóska házassága (a csavargó és a garabonciás jelensége a vajdasági magyar irodalomban; Majtényi Mihály, Herceg János, Tolnai Ottó, Gobby Fehér Gyula, Sirbik Attila stb. prózájában)</p>

		<p>Herceg János: Szülőföldem (Viharban. Tó mellett város. Kekez Tuna és Pálinka Ördög: látomás és vízió az elbeszélésben) Üvegtigris I–III. Filmvígjáték. Rendezte: Rudolf Péter, Kapitány Iván. Írta: Búss Gábor Olivér. 2001–2010 (karakterek a filmen, összefüggő történetek: filmsorozat/filmtrilógia. A folytathatóság kérdése a filmen: Lesz-e Üvegtigris IV. és stb.?, Filmek, kultuszfilmek, adaptációk, sorozatfilm-változatok: példák a nemzetközi filmiparból: Csillagok háborúja, Terminátor, Keresztapa, Halálos iramban stb.).</p> <p>Iskolaregények, kamasztörténetek, szerelmek története és versnyelve</p> <p>Kötelező szövegek:</p> <p>Garaczi László: Hasítás (iskolaregény – kamasztörténet – nevelődési regény, korrajz, irodalmi nyelv – regionális köznyelv – szleng – diáknyelv az irodalomban, az Egy lemúr vallomási-sorozat a Garaczi-opusban)</p> <p>Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet? (a szerelmes vers és az ars poetica)</p> <p>Németh István: Felhőnézők (novella)</p> <p>Modul:</p> <p>(az előző három tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek)</p> <p>Péterfy Gergely: A golyó, amely megölte Puskit (kamasztörténet – családtörténet – korrajz; másság, deviancia, eltérés megjelenítése az irodalomban és a művészetekben; a Puskin-hatás és -legenda, Tatjana levele</p> <p>Anyeginhez/Anyegin-történet stb.)</p> <p>Kapcsolódó témák, projektfogalmak:</p> <p>Problematikus életkor.</p> <p>Tinédzsertörténetek. Tabuk és tabutörés. Kortárs erőszak. Testiség. Devianciák. Beavatástörténetek. A problémakibontó regény és film (Ottlik Géza: Iskola a határon. Totth Benedek: Holtverseny. Válogatás a Szívlapát című kortárs versantológiából. Kálmán Gábor: Janega Kornél szép élete/Gotham City mint</p>
--	--	---

		<p>emblemikus hely a filmen, Eufória [Euphoria]. Tinidráma, televíziós sorozat. Írta és rendezte: Sam Levinson. HBO. 2019.)</p> <p>Nyolcadik osztály [Eighth Grade]. Írta és rendezte: Bo Burnham. 2018)</p> <p>SCI-FI, VIRTUÁLIS VALÓSÁG, KIBERTÉR</p> <p>A) Mítosz, mese, hősköltevény, verses novella/regény</p> <p>Kötelező szöveg:</p> <p>Szálinger Balázs: Fehérlófia (verses dráma, bábjáték; mítosz – hősköltevény – tündérmese – modern mese; az átírat és a színpadi adaptáció, újraírás és alkotás; összművészeti jelenségek; a mitikus és a modern világkép, eposz és eposzparódia, beavatási képek, mitikus hős és modern ember; Arany László feldolgozása, Jankovics Marcell animációs filmje)</p> <p>Modul:</p> <p>(az előző tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek)</p> <p>Térey János: Átkelés Budapesten: Elfordulás (verses elbeszélés: verses novella – verses regény; előzmények a magyar irodalomban: Arany János, Arany László opusa; összművészeti jelenségek: „nem látott képek és nem hallott dallamok” [Szegedy-Maszák Mihály fogalomalkotása] az irodalomban, Muse: Starlight, szövegfordítás és kitalált idézet a szövegben; számítógépes nyelv és „installáció” a szövegben)</p> <p>Kapcsolódó témák, projektfogalmak:</p>
		<p>Toldi Miklós, a 14. századi Terminátor („egy magatartás története” [fogalom: Lengyel Balázs] a múltban és a jelenben: Odüsszeiától Úrodüsszeiáig, a régi irodalom aktualizációja; Terminátor 2. – Az ítélet napja. Sci-fi akciófilm. Rendezte: James Cameron. 1991)</p> <p>Fordított perspektíva: a Terminátor-sorozat (futurisztikus világkép, fantasztikum, a „gépek lázadása”, a Terminátor előképei és rokonai az irodalomban és a</p>

	<p>filmművészetben, a filmsztár jelensége; valóságshow, celeb-jelenség, influencerek és bloggerek, You Tube-jelenségek, a Facebook világa stb.)</p> <p>Avatárok (Tasnádi István drámaszövegei pl. Kettős:játék, Avatar című film, Word of Warcraft univerzum története, számítógépes játékok és az újgenerációs társasjátékok történetvezetése és világépítése/bővítése, kiegészítők mint fejezetek/epizódok, szuperhősök és alteregóik, alternatív univerzumok)</p> <p>HUMOR AZ IRODALOMBAN</p> <p>A) Grotesz és irónia</p> <p>Kötelező szövegek: Nagy Lajos: A bogár/A gólya (humor, irónia, karcolat; áltudományos hangvétel, logikai ficamok; szellemes történet és anekdota, vicc, szóvicc, favicc stb.) Örkény István: Hírek és álhírek („egyperces” novella, humoreszk, paródia; a grotesz és az abszurd az irodalomban; Örkény István: Tóték (az abszurd komédia; Isten hozta, őrnagy úr! Filmszatíra. Rendezte: Fábri Zoltán. 1969) Esterházy Péter: Akartok-e rabok lenni?(az Esterházy-féle „anekdot”, humor és irónia)</p> <p>Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Az epigramma, a gnóma, a xénia (Kazinczy Ferenc Tövisek és virágok-jától Jászberényi Sándor Rossz versek című művéig). A gúnyvers, a gagyi vers, a „rossz vers” (a csasztuska, a limerick, nonszensz költészet, a slam poetry; trash-szövegek; a „mém” és a „stand up”)</p> <p>B) Hangversek, képversek, játékversek Kötelező szövegek: Nagy László: Tűz (verskép és képvers, Weöres Sándor egysoros versei és hangversei, Tamkó Sirató Károly: Két ló a betonon, Ivo Andrić: Lili Lalauna, Guillaume Apollinaire képversei stb.) Zene, kép, vers (Paul Verlaine: Őszi chanson, Domonkos István: Kuplé,</p>
--	---

	<p>Fenyvesi Ottó „rock and roll”-versei; a megzenésített vers, az énekelt vers stb.) Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Varró Dániel: SMS-versek (műhelymunka) Weöres Sándor: Rongyszőnyeg (műhelymunka) József Attila: Klárisok (értelmezési modellek) A haiku (Kosztolányi Dezső, Tandori Dezső, Pap József, Bogdán József stb. versei) HÁZI OLVASMÁNY Ajánlott közös olvasmányok: Závada Pál: A fényképész utókora Balázs Imre József: Kirándulás a felhőben/Álomfarsang, Hanna hinta Kollár Árpád: Milyen madár Válogatás a Szívlapát versantológiából Rejtő Jenő: A tizennégy karátos autó Rakovszky Zsuzsa: Célia Krusovszky Dénes: A fiúk országa Greccsó Krisztián: Vera Garaczi László: Hasítás Márton László: Két obeliszk Végel László: Balkáni szépség, avagy Slemil fattyúja J. R. R Tolkien: A hobbit/A Gyűrűk Ura Mark Haddon: A kutya különös esete az éjszakában</p>
	<p>Az ajánlott olvasmányok közül a tanár kiválaszt 4 olvasmányt (differenciáltan is feladhatja a tanulók érdeklődésének és nemi összetételének megfelelően). FOGALMAK/ KULCSFOGALMAK ÉS JELENSÉGEK – ballada, balladás dal, himnusz, novella, filmnovella, életrajzi regény, családrégeny, önéletrajzi regény, szülőföldregény, nemzedékregény, művészregény, városregény, csatornaregény, tudatregény, táborregény, nevelődési- és fejlődésregény, bűnügyi regény, iskolaregény, napló, emlékkönyv, album, breviárum, határregény, ars poetica, programvers, vallomásvers, létvers, archaikus népi imádságok, misztérium, kétszintes dráma,</p>

		<p>filmdráma, filmforgatókönyv, adaptáció, szociográfia, mítosz, mese, hősköltemény, verses novella/regény</p> <p>– szövegek párbeszéde, szövegköziség, népköltészet, hivatásos irodalom, folklorizáció, folklorizmus, folklór irodalom, popkultúra, újfolklór, tinédzserfilm, filmzene, groteszk, abszurd, paródia, morbid, alternatív irodalom, alternatív zene, alteregó, átirat, palimpszeszt, regényfolyam, referenciális, fikatív, családtörténet, traumairodalom</p>
<p>NYELVI ISMERET EK</p>	<p>Nyelvtan</p>	<p>A 7. osztályban tanult nyelvtani anyag ismétlése.</p> <p>A nyelv – a beszélt és az írott nyelv alapvető tulajdonságai.</p> <p>TÖMEGKOMMUNIKÁCIÓ</p> <p>A tömegkommunikáció fogalma és formái.</p> <p>A tömegkommunikáció műfajai: sajtó-, rádiós és televíziós műfajok, a világháló és mobil kommunikáció formái és műfajai.</p> <p>A tömegkommunikáció szerepe és hatása.</p> <p>A tömegkommunikáció befolyása és a világháló által lehetővé vált manipulációk, veszélyek.</p> <p>AZ ÖSSZETETT MONDAT</p> <p>Az összetett mondat fogalma.</p> <p>Az összetett mondat fajtái: az alá- és mellérendelő összetett mondat.</p> <p>Az alárendelő összetett mondat fajtái:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az állítmányi alárendelő összetett mondat; – az alanyi alárendelő összetett mondat; – a tárgyi alárendelő összetett mondat; – a határozói alárendelő összetett mondat és fajtái; – a jelzői alárendelő összetett mondat és fajtái. <p>A mondatrend.</p> <p>Az idézés fogalma.</p> <p>A mellérendelő összetett mondat fajtái:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kapcsolatos mellérendelő összetett mondat; – ellentétes mellérendelő összetett mondat; – választó mellérendelő összetett mondat; – következtető mellérendelő összetett

		<p>mondat; – magyarázó mellérendelő összetett mondat. A többszörösen összetett mondat. Az írásjelek helyesírása az összetett mondatok használatában. A SZÓALKOTÁS A szókészlet gyarapodásának módozatai: a szóösszetétel és a szóképzés. A szóösszetétel. Az elő- és utótag. A szóösszetétel fajtái: alá- és mellérendelő összetett szavak. A többszörös összetételek. A szóképzés. A szóelem fogalma. Az alapszó és a származékszó fogalma. Az igék és a névszók, valamint az igenevek képzésének lehetőségei. A továbbképzett szavak. A ritkábban használt szóalkotási módok: – mozaikszó-alkotás – szóelvonás – szórövidülés (és a szó továbbképzése). A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETE A magyar nyelv eredete. A magyar nyelv helye a világ nyelvei között. Nyelvrokonaink. A legfontosabb nyelvtörténeti korszakok (megfelelő korabeli szövegek bemutatásával). A magyar szókincs eredete. Helyesírásunk története. A mai magyar nyelv rétegzettsége: a nyelvváltozatok. A MAI MAGYAR NYELV RENDSZERE A magyar nyelvtani rendszer felépítése, elemei. A hang és a betű, a szó, a szószerkezet, a mondat és a szöveg rendszerező áttekintése: Hangtan: a hangok felosztása és a hangváltozások. Alaktan: a szófajok felosztása (csoportok, fajták, alfajok – kategóriák, jelentések, funkciók). Mondattan: mondatrészek (szerkezetük és funkciójuk); mellérendelő és alárendelő mondat.</p>
--	--	--

		<p>Helyesírás és nyelvhelyesség</p>	<p>Az összetett mondatok helyesírása: a tagmondatok meghatározása. Az összetett mondatok központosításának gyakoroltatása. Az írásjelek használata. Az idézés és a párbeszéd írásmódjának helyes alkalmazása. Az idézőjel használata. Az összetett szavak helyesírása: egybeírás és kötőjelhasználat. Az egybe- és különírás alkalmazásának a gyakorlása. Gondolat- és kötőjel; egyéb írásjelek. A mozaikszók helyesírása. A tulajdonnevek helyesírási ismereteinek bővítése. Idegen nevek írásmódja, az átvétel és átírás elvei.</p>
	<p>NYELVKULTÚRA</p>	<p>Irodalmi és egyéb szövegtípusok a nyelvkultúra fejlesztésének funkciójában. Különböző funkcionális stílusokban írt szövegek: publicisztikai stílus (riport, interjú); adminisztratív stílus (kérvény, panasz, befizetőlap, formanyomtatványok, önéletrajz; bürokratikus nyelvezet); tudományos stílus (más tantárgyak tankönyveiből vett példák; terminusok használata). Lexikológia: egy- és többjelentésű (poliszém) szavak; a metafora és metonímia mint a jelentésváltozás és új jelentések létrejöttének mechanizmusa; szinonímia, antonímia és homonímia; kiavult és új szavak – archaizmusok és neologizmusok; szótár, lexikon, enciklopédia. Propagandaszövegek (reklámok és hasonlók). Értekezés és esszé írása adott témára. Leírás (könyv, film, színházi előadás és hasonlók). Olvasás- és beszédgyakorlatok: értelmezőművészi (kifejező olvasás, versmondás); felvett beszélgetés elemzése; interjú; értekezés (vita); tények és kommentárok interpretálása.</p>	
		<p>Helyesírási gyakorlatok: tollbamondás, a szövegben előforduló helyesírási hibák</p>	

		<p>felismerése és magyarázata; idegen nyelvekből származó nevek írása (informatikai terminusok, e-mail stb.); az összetett szavak és szószerkezetek írásmódja; a gondolat- és kötőjel írásmódja; a vessző a mellérendelő mondatokban.</p> <p>Nyelvi gyakorlatok: a szövegben előforduló hibák felismerése és kijavítása; hiányos szöveg kiegészítése.</p> <p>Szótani-jelentéstani gyakorlatok: mondatok kiegészítése homonimákkal; a megfelelő szinonima keresése; antonimalánc; a metafora és a metonímia jelentésének meghatározása a szövegben; archaizmusok és neologizmusok értelmezése; lexémák definiálása.</p> <p>Írásbeli gyakorlatok és házi feladatok, valamint azok órán való elemzése, közös értékelése, elbírálása.</p> <p>Négy iskolai dolgozat – kettő félévente (az írásmű kidolgozása egy óra, elemzés és javítás két óra).</p>
--	--	---

СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК

(основни ниво стандарда)

Циљ	Циљ учења <i>српског као нематерњег језика</i> јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	68 часова	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
– разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичку материју усвајану у претходним	ЈЕЗИК	Око 100 нових пунозначних и помоћних речи; Грамматички садржаји из претходних разреда (понављање и

<p>разредима; – користи основне врсте зависних реченица; – саставља сложеније синтагме;</p>		<p>увежбавање на познатој и новој лексици); Зависне реченице: временска (с везником <i>кад</i>), намерна (с предикатом у презенту), изрична (с везником <i>да</i>) и односна (са заменицом <i>који</i> у функцији субјекта); Творба најфреквентнијих придева изведених суфиксима <i>-ски</i> и <i>-(у)ји</i>;</p>
<p>– савладане (већ усвојене) садржаје из књижевности повезује са новим књижевноуметничким текстовима и користи их у њиховом тумачењу; – искаже сопствени доживљај књижевног дела уз образложење; – одреди тему, мотиве и ликове, главни догађај, време и место дешавања радње; – разуме и именује односе међу ликовима у тексту; – разуме улогу хумора у делу; – разликује приповедање у првом и трећем лицу; – драматизује (уз помоћ наставника) одломак прозног текста у кратким дијалозима; – изнесе један аргумент због чега би књижевно дело препоручио другу; – препозна сличне мотиве у књижевним делима на матерњем језику;</p>	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>Народна бајка по избору (адаптирана) Народна прича: „Тамни вилајет” (адаптирана) Народна лирска обредна песма по избору Народна епска песма по избору (адаптирани одломак) Стеван Раичковић: „Селидба” (одломак) Мирослав Антић: „Плава звезда” Јасминка Петровић: „Моја породица” (одломак из романа „Ово је најстрашнији дан у мом животу”) Милан Шипка: „Вежба” (из књиге „Приче о речима”) Добрица Ерић: „Вашар у Тополи” (одломци) Јасминка Петровић: „Кроз трње до звезда” (одломак из књиге „Кажи тети ’Добар дан’”) Станислав Живковић: „Чудесни живот слике” (одломак из књиге „Живот слика”) Избор из часописа за младе Конструисани текстови о Ђавољој вароши или Винчи По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи. Наставник бира 6 текстова за обраду.</p>
<p>– разуме информације битне за задовољење свакодневних животних потреба; – разуме садржај кратког говореног</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I. Лично представљање: основне информације о себи – кратка биографија II. Породица и људи:</p>

<p>или писаног текста; прати главну идеју у свакодневној комуникацији и повезује узрок и последицу;</p> <ul style="list-style-type: none"> – у неколико континуираних реченица опише себе и људе из окружење; исприча неки догађај; саопшти своје намере, жеље и потребе; адекватно користи комуникативне моделе за најчешће говорне чинове; – писмено или усмено пренесе кратке информације добијене од других; – нормалним темпом чита и разуме лексички и граматички познат текст писан ћирилицом или латиницом, а појединачне непознате речи одређује на основу контекста; – пише краће текстове у складу са ортографском нормом на задате теме и организује их у смисаоне целине. 		<p>људске врлине и мане</p> <p>III. Живот у кући: одржавање стамбеног простора (кречење, поправке); планирање и организација послова и обавеза у кући; породична окупљања</p> <p>IV. Храна и пиће: припремање хране; здраве навике у исхрани</p> <p>V. Одећа и обућа: естетска компонента изгледа, накит и модни детаљи</p> <p>VI. Здравље: адолесценција, опасности од болести зависности</p> <p>VII. Образовање: могућности даљег школовања, врсте средњих школа, занимања; основни појмови из хемије</p> <p>VIII. Природа: екологија, заштита природе</p> <p>IX. Спорт: актуелне и традиционалне спортске манифестације; понашање на спортским манифестацијама</p> <p>X. Куповина: куповина у специјализованим продавницама (продавница спортске опреме, књижара...)</p> <p>XI. Насеља саобраћај, јавни и услужни објекти: културноисторијски споменици; коришћење јавног превоза, понашање у саобраћају; музеј, галерија</p> <p>XII. Време: временски распоред недељних активности</p> <p>XIII. Култура, уметност, медији: позоришна представа; интернет и друштвене мреже (предности и мане)</p> <p>XIV. Комуникативни модели: психолошка стања и расположења; давање савета</p>
<p>Обавезна су два писмена задатка у току школске године (у другом и у четвртном класификационом периоду).</p>		

ПРОГРАМ Б

(средњи–напредни ниво стандарда)

Циљ	Циљ учења <i>српског као нематерњег језика</i> јесте оспособљавање ученика да води усмену и писану комуникацију са говорницима српског као матерњег језика ради каснијег пуног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и упознавање српске културне баштине и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	68 часова	
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичку материју усвајану у претходним разредима; – у говору и писању уобличава сложеније синтагме и користи зависне реченице; – разуме исказе у којима се употребљава презент за будућност и прошлост; 	ЈЕЗИК	<p>Око 100–150 нових пунозначних и помоћних речи, укључујући и основне појмове из школских предмета;</p> <p>Грамматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици);</p> <p>Неконгруентни атрибут;</p> <p>Зависне реченице: временска (с везницима <i>кад, док, чим, пре него што</i>), намерна (с предикатом у презенту и потенцијалу), изрична (с везницима <i>да, како, што</i>), односна, допусна (с везником <i>иако</i>);</p> <p>Презент за означавање прошле и будуће радње;</p> <p>Творба придева изведених суфиксима -ски и -(и)ји</p>
<ul style="list-style-type: none"> – савладане (већ усвојене) садржаје из књижевности повезује са новим књижевноуметничким текстовима и користи их у њиховом тумачењу; – упореди сопствени доживљај књижевног дела са доживљајем свог друга, уз образложење; – одабрана књижевна дела предвиђена наставним програмом локализује у основне књижевне контексте (усмена/ауторска и лирска/епска/драмска књижевност); 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>Народна лирска обредна песма по избору</p> <p>Народна епска песма по избору (адаптирани одломак)</p> <p>Стеван Раичковић: „Селидба” (одломак)</p> <p>Јасминка Петровић: „Моја породица” (одломак из романа „Ово је најстрашнији дан у мом животу”)</p> <p>Милан Шипка: „Вежба” (из књиге „Приче о речима”)</p> <p>Добрица Ерић: „Вашар у Тополи” (одломци)</p> <p>Јасминка Петровић: „Кроз трње до</p>

<p>– разуме значај дела великих српских писаца за српску културу;</p> <p>– упоређује књижевност на матерњем језику са српском књижевношћу;</p> <p>– уочава битне поетске елементе у структури књижевноуметничког текста користећи књижевнотеоријско знање стечено на часовима матерњег језика;</p> <p>– образложи разлике између књижевноуметничког и неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје;</p>		<p>звезда” (одломак из књиге „Кажити тети ’Добар дан’”)</p> <p>Станислав Живковић: „Чудесни живот слике” (одломак из књиге „Живот слика”)</p> <p>Милован Витезовић: „Принц Растко – Свети Сава” (одломак)</p> <p>Милутин Тасић: „Стеван Стојановић Мокрањац” (одломак из књиге „Српски великани уметности”)</p> <p>Градмир Стојковић: „Једноставније не може бити”</p> <p>Весна Алексић: одабрани краћи одломци из књиге „Каљави коњ – приче из словенске митологије”</p> <p>Избор из часописа за младе</p> <p>Конструисани текст о Ђавољој вароши или Винчи</p> <p>По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи.</p> <p>Наставник бира 8 текстова за обраду.</p>
<p>– разуме садржај јасно изговореног текста о стварима, особама и активностима из свакодневног живота;</p> <p>– разуме садржај емисија електронских медија о познатој теми;</p> <p>– учествује у свакодневној комуникацији користећи изразе у складу са говорном ситуацијом; говори о познатим темама, поставља питања, даје одговоре, самостално излаже у складу са предвиђеним темама и садржајима;</p> <p>– чита и већим делом разуме краћи непознат текст писан ћирилицом или латиницом, тематски близак његовом интересовању и узрасту;</p> <p>– пише ћирилицом или латиницом текст до 15 реченица на теме предвиђене програмом.</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>I. Лично представљање: основне информације о себи – кратка биографија</p> <p>II. Породица и људи у окружењу: људске врлине и мане</p> <p>III. Живот у кући: одржавање стамбеног простора (кречење, поправке), основни алати, оруђе; породични излети и путовања, породична окупљања</p> <p>IV. Храна и пиће: припремање хране; здраве навике у исхрани</p> <p>V. Одећа и обућа: естетска компонента изгледа, накит и модни детаљи</p> <p>VI. Здравље: адолесценција, опасности од болести зависности</p> <p>VII. Образовање: могућности даљег школовања, врсте средњих школа, занимања; основни појмови из хемије</p>

	<p>VIII. Природа: екологија, заштита природе; карактеристике и занимљивости појединих регија, национални паркови</p> <p>IX. Спорт: актуелне и традиционалне спортске манифестације; понашање на спортским манифестацијама</p> <p>X. Куповина: куповина у специјализованим продавницама (продавница спортске опреме, књижара...)</p> <p>XI. Насеља саобраћај, јавни и услужни објекти: коришћење јавног превоза, понашање у саобраћају; музеј, галерија</p> <p>XII. Време: временски распоред недељних активности</p> <p>XIII. Култура, уметност, медији: споменици културе; значајни догађаји из културне прошлости; интернет и друштвене мреже као извори информација</p> <p>XIV. Комуникативни модели: психолошка стања и расположења; давање савета</p>
<p>Обавезна су два писмена задатка у току школске године (у другом и у четвртом класификационом периоду).</p>	

Назив предмета	СТРАНИ ЈЕЗИК	
Циљ	Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	68	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)

<p>– разуме општи смисао и главне информације из уобичајених текстова који се односе на представљање и тражење/ давање информација личне природе;</p> <p>– тражи, саопшти, пренесе информације личне природе или податке о себи и другима;</p> <p>– у неколико повезаних исказа представи себе, своју ужу/ширу породицу и пријатеље користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл);</p> <p>реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл).</p>
<p>– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– размени информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење бића, предмета, појава, местâ из искуственог света и фикционалног спектра.</p>
<p>– повеже неколико исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања;</p> <p>– разуме краће низове исказа који се односе на предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p> <p>– упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи детаљније информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p>	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге и савете; усмено и писано договарање у вези са предлозима и учешћем у заједничким активностима; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се договарају заједничке активности; прихватање/ одбијање предлога и савета, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости, и давање одговарајућег оправдања/ изговора; образлагање спремности за прихватање предлога и савета, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл).</p>
<p>– затражи и пружи детаљније информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p> <p>– разуме краће низове обавештења, молби и захтева</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/ нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и</p>

<p>који се односе на потребе и интересовања и реагује на њих; – саопшти краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања; – разуме и на прикладан начин одговори на честитку, захвалност и извињење; – упути честитку, захвалност и извињење користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – разуме и следи краће низове упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – тражи и пружи неколико везаних једноставнијих упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање способности и умећа у садашњости; – размени неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, догађаја и способности у прошлости; – размени неколико</p>		<p>давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/ услугу и реаговање на њу; изражавање извињења и захвалности.</p>
	<p>РАЗУМЕВАЊЕ, ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање и тражење упутстава.</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.</p>
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.</p>
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано</p>

<p>информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише искуства, догађаје и способности из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину;</p> <p>– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања у будућности;</p> <p>– размени неколико исказа у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима у будућности;</p> <p>– саопшти планове, намере и предвиђања;</p> <p>– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на жеље, интересовања, потребе, осете и осећања;</p> <p>– размени неколико повезаних информација у вези са жељама, интересовањима, осетима и осећањима;</p> <p>– искаже и образложи жеље, интересовања, потребе, осете и осећања;</p> <p>– разуме краће низове исказа који описују просторне односе, оријентацију и правац кретања;</p> <p>– затражи и пружи обавештења о просторним односима, оријентацији и правцу кретања;</p> <p>– разуме једноставније текстове који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих;</p> <p>– размени неколико информација које се односе на дозволе, забране, упозорења,</p>	<p>ПРОСТОРУ</p>	<p>размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.</p>
	<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се говори о томе шта неко има/ нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/ недопадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/ неслагање; усмено и писано тражење и изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.</p>

<p>правила понашања и обавезе; – разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на поседовање и припадање; – размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на поседовање и припадање; – разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање допадања и недопадања;</p>		
<p>– размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на изражавање допадања и недопадања и даје кратка образложења; – разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање мишљења; – тражи и саопшти мишљење, слагање/ неслагање и даје кратка образложења; – разуме краће низове исказа који се односе на количину, димензије и цене; – размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.</p>		

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
<p>ПОЗДРАВЉА ЊЕ И ПРЕДСТАВЉ АЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИ ЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p><i>How are you/have you been/are you doing? I'm/I've been/I'm doing fine, and you? It's been long time. / Long time no see! Yes, it's been a while.</i></p> <p><i>I was born and raised/brought up in Kruševac, a town in Serbia. Where did you grow up? I live in a nuclear/an immediate family. Who do you live with?</i></p> <p><i>We live in a suburb/in the suburbs/on the outskirts of the town. We share the house with another family. We've lived there since I was born. What part of town do you live in?</i></p> <p><i>I've got a twin/half/step brother. Have you got any siblings? The man over there is Alex's and my stepdad.</i></p> <p><i>Is Luka your relative? Yes, he's my second cousin. / He's my close/distant relative. / No, we're not related. He's just a friend of mine. What country was he born in?</i></p> <p><i>What/Which school did he go to? Have you got any family in an English speaking country?</i></p> <p><i>Is your step brother the same age as you? No, he's twice/half as old as me. He doesn't go to school, he goes to kindergarten.</i></p> <p><i>The boy in the photo is our schoolmate/teammate/roommate and our mutual friend. He's my namesake. Our name is pronounced... , but it is spelled.... My mum's the only person who calls me by my first name, and it usually means I'm in trouble! Do your friends call you by your first name or your nickname?</i></p> <p><i>Dunja's my soulmate; we are inseperable.</i></p> <p><i>Who's your role model? My dad's my main role model, I have always looked up to/admired him. Who has been the most important and most influential person in your life?</i></p> <p><i>Mark Twain was a pen name of the American writer whose real name was Samuel Clemens. What other names did Samuel Clemens write under?</i></p> <p><i>What was Agatha Christie famous for? She was famous for her detective stories.</i></p> <p><i>What films did Daniel Radcliffe play in? He played the title character in the Harry Potter film series.</i></p> <p><i>It's been nice meeting you/talking to you.</i></p> <p><i>Have a good life!</i></p> <p><i>Farewell, my friends!</i></p> <p><i>The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости</i></p> <p><i>The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости</i></p> <p><i>The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају</i></p> <p><i>Питања са Who/What/Which/Where/When/Why/How...</i></p> <p><i>Питања са препозиционим глаголима</i></p> <p><i>Пасивни облик глагола у простим временима (Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple)</i></p> <p><i>Саксонски и нормански генитив</i></p> <p><i>Twice/three times.../half as (adjective) as</i></p>

	<p>Префикси <i>over-, under-, un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...</i> (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе; важније личности из света књижевности, музике, филма и спорта.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p><i>My aunt's an average looking young woman. She's in her early/middle/late 20s. My uncle has grown a beard/moustache; now he looks twice as old as her. My parents are middle-aged. My mum's a bit overweight, but my dad's really skinny/underweight. My grandparents are elderly, but still young at heart/in spirit. How adventurous are your family? My sister doesn't look anything like me. Who do you look like in your family?/Who do you resemble most? I resemble my mother, while my brother looks more like my father. I was oversensitive about my looks/to criticism as a child. What were you like as a child? What did the man look like? He looked/seemed/appeared annoyed. He also sounded strange/upset. How interesting! Jason was wearing a hoodie and sports trousers/pants at the party. Sophia was wearing a circular/semicircular/rectangular/triangular/heart-shaped pendant made of silver/gold. This steak is undercooked/overcooked. It tastes/smells horrible! What does your steak taste/smell like? Novi Sad is a major city in Serbia. What's its high/main street? New York City is nicknamed the Big Apple. Has your city/town got a nickname? By what name was your hometown previously known? The 50 stars on the American flag represent the 50 states, while the 13 stripes represent the thirteen British colonies that declared independence from Great Britain and became the first states in the U.S. The UK flag is called the Union Jack, or Union Flag. The Serbian coat of arms consists of two main national symbols: a white double-headed eagle and a shield with a cross. Statehood Day is a national holiday in Serbia. It's celebrated on 15th February to commemorate the outbreak of the First Serbian Uprising against Ottoman rule in 1804. On the same day in 1835, during the rule of Miloš Obrenović, the first modern Serbian constitution was adopted, known as Sretenje Constitution. Armistice Day is celebrated in memory of the day when the armistice was signed between the Allies of World War I and Germany on the 11th of November, 1918. Saint Sava is considered the patron saint of education and all the schools in Serbia. He's also the patron saint of our school. Professor Moriarty is Sherlock Holmes's mortal enemy. My sister loves video games with immortal characters – so-called immortality games. The series was voted the best teenage series of all times. My score is twice as good/bad as yours. Dragana ran half as fast as Relja. You can't compare these two things - that's mixing apples and oranges! It's water under the bridge!</i></p>

	<p><i>The Present Simple Tense</i> и <i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости <i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и радњи које су почеле у прошлости и још увек трају <i>The Past Simple Tense</i> и <i>The Past Continuous Tense</i> за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости <i>Stative verbs (look, seem, appear, sound, taste, smell...)</i> Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Питања са <i>Who...look like, What...look/taste/smell like, How (adjective)...</i> Префикси <i>over-, under-, un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...</i> <i>Twice/three times... as (adjective/adverb) as</i> (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике, национална обележја и сл.); метафоричка употреба језика/идиоми.</p>
<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКО Ј АКТИВНОСТ И И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p><i>There aren't enough computers for everybody; why don't we take turns to work on them? Fine, let's do that!</i> <i>Let's go out for ice cream - my treat this time! Well, I'm trying to cut down on sweets, how/what about having some fruit salad instead? Why don't we split the bill?</i> <i>Let's start over, shall we? What do you mean? Can/Could you share a link to an example?</i> <i>Shall I ask him to join us? I think he would love that! He'd better not be late this time!</i> <i>Shall we meet at my place? Okay, what time?</i> <i>Is this time next week ok with you? That sounds good to me./That would be great!</i> <i>Would you like/Do you want me to help you with your English assignment? No thank you, I can manage.</i> <i>You should/ought to/had better leave or you'll miss your bus. Thank you but don't worry, I'll hurry up now.</i> <i>You shouldn't/had better not stick your nose in other people's business. It's impolite!</i> <i>Pets shouldn't be abandoned by their owners. It's irresponsible!</i> <i>The doctor advised me to have regular meals and a balanced diet in order to stay healthy. She also recommended taking up a sport instead of dieting.</i> <i>My parents told me not to put off doing things I have to do, because I could regret later.</i> <i>If I were you I would stop being late for school. You might get expelled.</i> <i>What would you do if you were in my place/shoes?</i> <i>Let's not split hairs about it!</i> <i>Should/Ought to/Had better</i> за давање савета Изрази: <i>How/What about...? Why don't we...? Would you like...? Do you want...? Shall we...? Let's...</i> <i>Stative verbs (think, mean, sound...)</i> Модални глаголи за изражавање предлога и вероватноће - <i>can/could/may/might...</i> Пасивни облик модалних глагола Заповедни начин</p>

	<p><i>Gerund/Infinitive</i> Индиректни предлози и савети Први и други кондиционал Негативни префикси <i>un-, im-, ir-, il-...</i> (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на њих; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТ И</p>	<p><i>Can/Could/May I retake the listening text? I've misheard some questions.</i> <i>Can/Could/Will you rewrite the essay? You've misspelled/misspelt some words.</i> <i>Excuse me teacher, can you draw/pull/close the curtains? Ok, you put the light on.</i> <i>Can you now draw/pull/open them? Ok, let's have some sunlight in!</i> <i>Could/Would you come to my place tonight if you had time? Your place, sixish!</i> <i>Please don't tattle on me to my mother/teacher. / Don't be such a tattletale!</i> <i>Promise not to tell anyone! I promise!</i> <i>Stop showing off! Nobody likes a show-off!</i> <i>Stop arguing, will you? Can I tell my side if you let me talk?</i> <i>Stop beating around the bush and tell me what the problem is!</i> <i>She told me to stop making fuss about nothing!</i> <i>My mum asked/warned us to stop giggling.</i> <i>The head teacher promised to look into the matter.</i> <i>I'm sorry I overslept/overreacted. It's ok, make sure you don't do that again!</i> <i>Sorry to disturb/interrupt!</i> <i>Sorry, it wasn't on purpose. I'm truly sorry.</i> <i>Thanks for letting me stay/for waiting for me!</i> <i>Thank you, you've been very kind.</i> <i>Many thanks in advance! I (really) appreciate that/your help.</i> <i>Tell your parents I said thank you. Say hi for me!</i> <i>Pretty please!</i> <i>Happy anniversary!</i> <i>Better luck next time! Fingers crossed!</i> <i>Congrats on your exams!</i> Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – <i>can/could/may/will</i> Заповедни начин Први и други кондиционал Индиректне наредбе и молбе <i>Gerund/Infinitive</i> Префикси <i>over-, mis-, over-, re...</i> (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>
<p>РАЗУМЕВАЊЕ, ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p><i>Choose a person in the classroom, but keep the name secret. Note down as much information about the person as you can. What shall we do next? Take turns to ask questions, and try to guess your partner's person!</i> <i>Find out about an eco-project in your country. Produce a leaflet explaining where it is and what happens there.</i> <i>What can I use this application for?</i> <i>Click on the photos if you want to find out more.</i> <i>If you want to make an appointment/need further information call our office at 555-</i></p>

	<p>333. <i>I think I've been overcharged for my mobile phone bill. What shall/should I do first? Dial these numbers to speak to customer service...</i> <i>Read the exercise in silence/silently.</i> <i>Time's up! Put down your pens and hand in your tests.</i> <i>Sit tight! Sit up straight! Straighten your back! Behave yourself!</i> <i>Turn sideways! Why/What for? Move over to make room for some more students.</i> <i>Look me in the eye! Speak when spoken to! Don't speak/talk out of turn! Speak your mind!</i> <i>Don't blame me, it's not my fault!</i> <i>Don't wait for me! I might be long!</i> <i>Don't peek! It's none of your business!</i> <i>Don't touch the stove until it gets cool.</i> <i>Hold this for me!</i> <i>He told me to hold on to his arm.</i> <i>Tell me who the book belongs to.</i> <i>The P.E. teacher told/instructed us to pass the ball to each other/one another.</i> <i>Mind your step!</i> <i>Beware of the dog!</i> <i>Caution: wet floor!</i> <i>Danger: strong current!</i> <i>Don't limit your challenges – challenge your limits!</i> <i>Let go of bad memories and be happy!</i> Заповедни начин Модални глаголи <i>shall/should</i> за тражење упутстава Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>might/may/could</i> Пасивни облик глагола у комбинацији са модалним глаголима Први и други кондиционал Индиректне наредбе и молбе Префикси <i>over-, un-, im-, ir-, il-...</i> (Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ И	<p><i>It's getting dark/late/cold/hotter...</i> <i>She's getting hungry/tired/better/worse...</i> <i>The weather is getting worse by the minute.</i> <i>What's bothering/puzzling you? I can't solve this problem.</i> <i>Who are you doing that for? I'm doing this for my classmate Milica.</i> <i>Where's Jacob? He's at a sleepover. / He's sleeping/spending the night at a friend's.</i> <i>He often sleeps over at Filip's house. How often do you sleep over at your friends' place?</i> <i>Who does the new teacher remind you of? He reminds me of my Australian uncle.</i> <i>This reminds me, have you applied for the competition yet?</i> <i>This is the first time I've used a crib sheet.</i> <i>Can I trust you with something?</i> <i>Anyone can use the application, can't they?</i> <i>The class teacher tells us to always report the absent students.</i></p>

	<p><i>I don't know what they are arguing about/who they are laughing at.</i></p> <p><i>My teacher says that the English drink the most tea in the world.</i></p> <p><i>My mum asks me who the message is from.</i></p> <p><i>My friend wants to know which team you support / whether/if you support Red Star or Partisan.</i></p> <p><i>Danilo asks how long I have kept my diary/blog.</i></p> <p><i>Jelena complains that she keeps forgetting her parents' birthdays!</i></p> <p><i>Do you know who I met yesterday?</i></p> <p><i>What does UNICEF/the abbreviation stand for?</i></p> <p><i>What happens if students misbehave in class in your school? Do they get punished for their misbehaviour?</i></p> <p><i>I would/could help you if I had time now. What would you do if you were rich?</i></p> <p><i>The Harry Potter film series is based on Joanna Rowling's novels. Which book is the play based on?</i></p> <p><i>The story/novel is set in the 19th century.</i></p> <p><i>In my country a lot of children live in a single-parent family or in a family with a step-parent and step brothers and sisters.</i></p> <p><i>Some city people live in a high rise, but most people live in detached or semi-detached houses.</i></p> <p><i>International Mother Language Day is held on 21 February to promote awareness of linguistic and cultural diversity.</i></p> <p><i>How's Labour Day celebrated in your country?</i></p> <p><i>There are approximately 1000 giant pandas remaining in the world.</i></p> <p><i>It is estimated that/According to the statistics, 2 million alligators live in the state of Florida.</i></p> <p><i>The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи</i></p> <p><i>The Present Simple Tense за изражавање сталних и уобичајених радњи</i></p> <p><i>Stative verbs (taste, smell, remind...)</i></p> <p><i>The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају и у изразима This is the first/second/third time...</i></p> <p><i>Други кондиционал</i></p> <p><i>Can за изражавање способности у садашњости</i></p> <p><i>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (must/can't/might/may/could)</i></p> <p><i>Пасивни облик глагола у простим временима (Present Simple, Present Perfect Simple)</i></p> <p><i>Индиректне наредбе и молбе</i></p> <p><i>Индиректне изјаве и питања са уводним глаголом у садашњем времену Gerund/Infinitive</i></p> <p><i>Питања са препозиционим глаголима</i></p> <p><i>Get + adjective</i></p> <p><i>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји; метафоричка употреба језика/идиоми.</i></p>
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У	<p><i>I went to the park with some friends of mine yesterday afternoon.</i></p> <p><i>We had a two months' holiday. What did you do on your holiday/spring/term break?</i></p>

ПРОШЛОСТИ	<p><i>We were having the time of our life!</i> <i>Why didn't you tell me about that? I didn't want you to know!</i> <i>My friend turned pale/jumped for joy when she heard the news.</i> <i>Who forgot their phone?</i> <i>When did the centre reopen?</i> <i>What was the first concert you went to? Who were you there with?</i> <i>My friends threw me a going away/goodbye/farewell party before I moved away/left the town/country. They saw me off at the airport.</i> <i>My dad couldn't afford to go to university, but I can now.</i> <i>Anastasija was able to answer all of her questions correctly, but I answered mine incorrectly.</i> <i>I misheard you. I was mistaken. She misunderstood my message.</i> <i>Something's just crossed my mind. I've changed my mind. Have you made up your mind yet?</i> <i>I've lost my train of thoughts. / My mind's gone blank.</i> <i>Have you read/heard today's/yesterday's news?</i> <i>Have you passed to the next round?</i> <i>Has it stopped raining?</i> <i>I've misplaced my pen / miscalculated the numbers.</i> <i>He's gone bananas!</i> <i>We were having a rehearsal while the storm was raging/when there was a power cut.</i> <i>My mum told me to stop to buy some bread on my way home.</i> <i>The old lady asked/begged us to help her.</i> <i>I was voted the class president in the previous class meeting.</i> <i>Who was the book published by? It has been adapted into a film.</i> <i>The people have been stricken by a lightning.</i> <i>The cat's been run over by a car.</i> <i>I haven't been invited to the party.</i> <i>The industrial revolution started in the 18th century.</i> <i>YouTube, the popular video sharing website, was created in 2005.</i> <i>The Past Simple Tense</i> правилних и неправилних глагола, све употребе <i>The Past Continuous Tense</i>, све употребе <i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са <i>ever, never, just, already, yet...</i> <i>Could</i> и <i>was/were able to</i> за изражавање способности у прошлости Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Perfect Simple, Past Simple</i>) Индиректне наредбе и молбе Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима Герунд/Инфинитив Префикси <i>mis-, over-, re...</i> (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ	<p><i>Who are you going to the prom with?</i> <i>When are you leaving for the airport? When does your plane leave? / What time is</i></p>

<p>РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊ А)</p>	<p><i>your flight? What time does the flight from Moscow arrive? Which platform does the train leave from?</i> <i>When does the rerun of season 1 begin? I guess/suppose it starts in 2 weeks' time.</i> <i>We're going to make up the missed class next week. Let me know when/the time!</i> <i>I'll leave school in 2 years' time. When will you leave school? What are you going to do after you leave school?</i> <i>Emma will turn 15 in 2 months.</i> <i>Noah might/may/could take part in the karate tournament/marathon race next week.</i> <i>I think the party will be over/finished by the time/before we get to Kristina and Helena's place!</i> <i>We'll figure out/decide what to do as soon as/when/after we all get together.</i> <i>See you when you get back!</i> <i>Take your umbrella in case it rains tonight!</i> <i>I'll tell on you to the teacher unless you stop!</i> <i>If it's a tie, will we be able to play another round?</i> <i>If I wish on a shooting star, will my wishes come true?</i> <i>What will happen if we keep littering?</i> <i>What would you do if you saw aliens? Would you run away or speak to them?</i> The Present Continuous Tense за изражавање унапред договорених/испланираних радњи The Present Simple Tense за изражавање будућних радњи које су део утврђених распореда/програма The Future Simple Tense за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>may/might/could</i> <i>Going to</i> за изражавање општих планова и намера, као и предвиђања на основу чулних опажања Временске зависне реченице за изражавање будућности и одговарајући везници (<i>when, after, before, as soon as, by the time...</i>) Stative verbs (<i>promise, believe, think, guess, suppose, hope...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Future Simple</i>) Први и други кондиционал <i>Will be able to</i> за изражавање способности у будућности (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊ Е ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВА ЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>What's the matter? My finger/hand is swollen. I've been stung by a bee. That must hurt! Let me have a look. Do you need some tissues? Are you fine with this?</i> <i>What's the matter with Helen? She's been bitten by a strayed dog. She needs to go to hospital. Why haven't you called an ambulance? She wants us to help her. / She asks if we could help her.</i> <i>I've got goose bumps/butterflies in my stomach/stage fright. My schoolmates expect me to win/hope that I will win the race/game/competition. You needn't worry! We're on your side!</i> <i>What would you like to spend the money on? Who would you like to celebrate with if you won?</i> <i>Why are you smelling the food? What does it smell like? My hands smell of onions!</i></p>

	<p><i>Iva's tasting the coffee. She says it tastes awful. How do you like yours? Can I taste your pie?</i></p> <p><i>Liam felt embarrassed by his friends' insensitive remarks. He says they really hurt him.</i></p> <p><i>Sanja was pleased with her test results. She hopes to enrol in an art school if she passes her final exams with flying colours. Who wasn't happy with their marks?</i></p> <p><i>What were you good at as a child? I enjoyed being active, but now I'm really into/keen on studying.</i></p> <p><i>I've always been interested in clothes and fashion.</i></p> <p><i>Our parents have always taught us to treat people the way we want to be treated. I don't want this moment to ever end!</i></p> <p><i>I hope you make wonderful memories today!</i></p> <p><i>We need to laugh. Laughter is the best medicine!</i></p> <p><i>The Present Simple / Past Simple / Present Perfect Simple Tense</i></p> <p><i>Stative verbs (be, want, wish, need, expect, hope, have, hurt, feel, smell, taste...)</i></p> <p><i>Need/Needn't</i></p> <p><i>Why don't/haven't you...</i></p> <p>Питања са препозиционим глаголима</p> <p>Придевско-предлошке фразе – <i>interested in, keen on, pleased with, embarrassed by...</i></p> <p>Глаголско-предлошке фразе - <i>be into...</i></p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>)</p> <p>Индириктне изјаве и питања са уводним глаголом у садашњем времену</p> <p>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>)</p> <p>Први и други кондиционал</p> <p>Заповедни начин</p> <p><i>Gerund/Infinitive</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација;</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p><i>Let's meet at the entrance to/exit from the museum!</i></p> <p><i>Could you tell me where the pedestrian area/zone / the main square / the city/town hall is. Go past the traffic lights and go straight on until you get to the roundabout. At the roundabout turn left. You can't miss it!</i></p> <p><i>I live as close/near as you from the school.</i></p> <p><i>The Science and Technology Park is twice as far as the Natural History Museum.</i></p> <p><i>What would happen if the Sun was twice as far from the Earth?</i></p> <p><i>Čačak is a large industrial town halfway between Kraljevo and Užice.</i></p> <p><i>The baker's/pastry shop is halfway between my home and school.</i></p> <p><i>I don't know where the icon is. It's on the left/right side/at the top/bottom / in the top/bottom left/right corner of the screen.</i></p> <p><i>Move over towards the door.</i></p> <p><i>I slipped as I stepped onto the platform.</i></p> <p><i>We went for a walk along the beach/river bank at dawn.</i></p> <p><i>The boys swam across the lake.</i></p> <p><i>This is the first time I've flown across the Atlantic.</i></p> <p>Индириктна питања са уводним глаголом у садашњем времену</p>

	<p>Предлошки изрази за изражавање положаја и просторних односа: <i>halfway between / on the left/right side / at the top/bottom / in the top/bottom left/right corner...</i></p> <p>Предлози са глаголима кретања: <i>towards, onto, into, across, along...</i></p> <p><i>as + adjective + as: as close/near/far... as</i></p> <p><i>twice/three times... + adjective + as: twice/three times... as (far) as</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика.</p>
<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p><i>You needn't take that subject. It's optional!</i></p> <p><i>You mustn't cheat in exams. It's illegal!</i></p> <p><i>I've had to study hard this month.</i></p> <p><i>We had to make the decision in a split second.</i></p> <p><i>We can't both use the bike at once so we'll have to take turns.</i></p> <p><i>I'm underage – I'm not allowed in pubs!</i></p> <p><i>It's a rude question – you should apologise to the teacher!</i></p> <p><i>I don't think you should drink that water!</i></p> <p><i>I wouldn't swim here if I were you!</i></p> <p><i>My parents always remind me to throw the tissue in the bin after using it.</i></p> <p><i>The government/local authorities should/ought to take more care of the unemployed/homeless/poor/elderly / unemployed/homeless/poor/elderly people.</i></p> <p><i>In my country the young/young people are not permitted to vote until the age of 18.</i></p> <p><i>The Louvre is a must for visitors to Paris.</i></p> <p><i>These are dos and don'ts of social etiquette.</i></p> <p>Модални глаголи и глаголски облици за изражавање дозволе, забране, упозорења, правила понашања и присуства/одсуства обавезе: <i>can/can't, must/mustn't, need/needn't, should/shouldn't, ought (not) to, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, (not to) be allowed to</i></p> <p>Употреба и изостављање одређеног члана у изразима: <i>the unemployed/homeless/poor/elderly/young... и unemployed/homeless/poor/elderly/young... people</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>He's a friend of mine. Is that a friend of your cousin's?</i></p> <p><i>My father owns a book/food stall. Who's the owner of that restaurant?</i></p> <p><i>This house has always belonged to my family. Who does that house belong to?</i></p> <p><i>Someday, I would like to possess a sailboat.</i></p> <p><i>How much money does he owe you? He owes me 100 dinars.</i></p> <p>Саксонски, нормански и дупли генитив</p> <p>Присвојне заменице <i>mine, yours...</i></p> <p>Stative verbs (<i>have, own, belong, possess, owe</i>)</p> <p>(Интер)културни садржаји: однос према имовини</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊЕ</p>	<p><i>How do you like this colour? I'd prefer a darker/lighter shade.</i></p> <p><i>My dog loves being cuddled/spending time with us.</i></p> <p><i>Would you fancy a drink?</i></p> <p><i>I didn't fancy swimming in that water.</i></p>

А	<p><i>We enjoyed ourselves at the party.</i> <i>Please don't throw these photos away. They're really close to my heart!</i> <i>I like doing jumping jacks. They are great for warming up before my gym exercise!</i> <i>Cycling/Rollerblading is my most liked/preferred leisure activity.</i> <i>What's your family's favourite pastime? I would say our favourite pastime has always been watching informational videos / exploring interesting places closer to home.</i> <i>Yoda from the Star Wars series has been one of my best-loved science fiction characters for as long as I can remember. Who's your favourite film character?</i> <i>One third of the class prefers fantasy books, they say they expand their imagination.</i> <i>Stative verbs (like/dislike/love/hate/fancy/prefer...)</i> <i>Gerund/Infinitive</i> Питања са <i>What, Who, Why, Which, How...</i> (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	<p><i>I agree/disagree. So do I. / Well, I don't.</i> <i>I don't agree. Neither do I. / I don't agree either. / Well, I do!</i> <i>I didn't think of that - good idea!</i> <i>I guess/suppose we should never learn anything by heart.</i> <i>What exactly do you mean by 'lousy singing'?</i> <i>It's not a big deal/no biggie.</i> <i>That's embarrassing/correct/incorrect/possible/impossible/regular/irregular/convenient/inconvenient/honest/dishonest...</i> <i>How incredible/disappointing!</i> <i>Stative verbs (think, guess, suppose, agree, disagree, believe, mean, promise...)</i> Питања са <i>What, Why, How...</i> <i>So/Neither/Either</i> за изражавање слагања и неслагања. Префикси <i>in-, in-, im-, ir-, il-, dis-...</i> (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	<p><i>It's only half-an-hour's drive / a couple of minutes' walk.</i> <i>He gave me a few tips/a piece of/some advice.</i> <i>They told us an interesting piece/a bit of information.</i> <i>She bought a bunch of grapes/flowers / a bar of chocolate/soap / a jar of honey/jam.</i> <i>The man was so weak that he could only take a sip of water.</i> <i>How much sugar do you take in your tea? Half a teaspoon, please.</i> <i>I don't have as many DVDs as you!</i> <i>My sister doesn't eat as much chocolate as I do.</i> <i>There is ten times as much traffic in my town as in yours.</i> <i>The deep end of the pool is 2 metres deep. The shallow end is only half as deep.</i> <i>This jacket is twice as expensive as that one.</i> <i>How much is the return/one-way fare from London to Brighton?</i> <i>What's the bus fare in London? A single bus fare costs £1.50.</i> <i>How much did the roasted chestnuts cost? They cost 90 pence/cents a/per cone. How</i></p>

<p><i>much did they weigh? They weighed 100 g.</i> <i>None of my classmates won the prize.</i> <i>Neither of my parents speaks/speak a foreign language.</i> Саксонски генитив са временским периодима: <i>half-an-hour's, couple of minutes '...</i> Партитиви: <i>a piece/bit/bunch/bar/jar/sip of...</i> <i>Twice/three times.../half as (adjective) as</i> <i>None/Neither</i> (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура.</p>

Назив предмета	ЛИКОВНА КУЛТУРА	
Циљ	Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	34 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу; – реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима; – дискутује аргументовано о својим и радovima других уважавајући различита мишљења; – прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације; 	КОМПОЗИЦИЈА	Примена принципа компоновања. Простор и пропорције (ергономија, перспектива).
	НАСЛЕЂЕ	Културна баштина (значај, заштита и промоција наслеђа). Најзначајнија уметничка остварења и уметници, локалитети и споменици на територији Србије и у свету.
	КОМУНИКАЦИЈА	Декодирање слике (теме, мотиви, поруке, метафора, алегорија, пиктограми...). Пројекти (цртеж, слика, скулптура, дигитална фотографија, филм, анимација, игрице, стрип, графити, мурални, инсталације, шминка и боди арт, одевне комбинације и детаљи...).

<p>– тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику;</p> <p>– разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље.</p>		
--	--	--

Назив предмета	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ	Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.
Разред	Осми
Годишњи фонд часова	34

ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали;</p> <p>– уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу;</p> <p>– препознаје националне игре у делима уметничке музике;</p> <p>– наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба;</p> <p>– разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба;</p> <p>– идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба;</p> <p>– идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба;</p>	<p>ЧОВЕК И МУЗИКА</p>	<p>Романтизам Програмска и апсолутна музика Соло песма Клавирска минијатура Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго...) Музичко-сценска дела Сметана, Дворжак, Шопен, Лист, Шуберт, Шуман, Паганини, Верди, Пучини, Росини, Чајковски, Бородин, Мусоргски, Мокрањац Импресионизам Равел, Дебиси Савремено доба Жанрови: Џез, популарна музика, апстрактна музика. Импровизација (појам) Стравински, Прокофјев, Коњовић, Константин Бабић, Вера Миланковић</p>
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	Дувачки инструменти

<ul style="list-style-type: none"> – препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код дувачких инструмената; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената); 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената.</p> <p>Слушање световне и духовне музике романтизма, импресионизма и савременог доба.</p> <p>Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора.</p> <p>Слушање дела традиционалне народне музике.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању и реализацији школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у комуникацији и заједничком музицирању; – се понаша у складу са правилима музичког бонтонa у различитим музичким приликама; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи.</p> <p>Певање песама у мешовитим тактовима (7/8, 5/8) по слуху.</p> <p>Певање песама у комбинацији са плесним покретом.</p> <p>Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима.</p> <p>Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом.</p> <p>Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике романтизма, импресионизма и савременог доба.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – критички просуђује утицај музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво. 	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	<p>Импровизација</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе.</p> <p>Креирање ритмичке пратње.</p> <p>Реконструкција музичких догађаја у стилу романтизма, импресионизма и савремене музике.</p> <p>Израда дувачких инструмената од доступних материјала.</p>

Назив предмета	ИСТОРИЈА	
Циљ	Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	68	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; – уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; – пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора; – доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; 	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	<p>Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата до наших дана.</p> <p>Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио, визуелни, усмена сведочанства, дигитални).</p>
	ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	<p>Последице Великог рата (демографски и материјални губици, одраз рата у друштвеном и културном животу, Мировна конференција у Паризу – нова карта Европе и света).</p> <p>Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице).</p> <p>Стварање југословенске државе (југословенска идеја, процес и носиоци уједињења, међународно признање и границе).</p> <p>Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету (либералне демократије, тоталитарне идеологије, економске кризе; култура, наука и уметност, свакодневни живот).</p> <p>Југословенска краљевина (простор, становништво и друштво; конституисање државе, политички</p>

<ul style="list-style-type: none"> – изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; – идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; – препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; 		<p>живот; међународни положај; економске прилике; култура, улога двора; национално и верско питање).</p> <p>Истакнуте личности: Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза Луксембург, Александар Флеминг, Пабло Пикасо, Волт Дизни, Чарли Чаплин, Сергеј Ејзенштајн, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I, Марија, Петар II и Павле Карађорђевић, Никола Пашић, Стјепан Радић, Милан Стојадиновић, Драгиша Цветковић, Влатко Мачек, Слободан Јовановић, Милутин Миланковић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милена Павловић Барили, Иван Мештровић.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот; – наведе примере утицаја спортских и уметничких 	<p>ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ</p>	<p>Свет у рату – узроци, међународне кризе, сукоби и освајачка политика тоталитарних држава; почетак и ток рата, зарађене стране, савезништва, фронтони, најважније операције, нови начини ратовања; ратна свакодневица; страдање цивила и ратни злочини; крај рата, победа антифашистичке коалиције.</p> <p>Југославија и српски народ у рату – улазак у рат, војни пораз, окупација, подела, квислиншке творевине; геноцид и злочини; устанак, антифашистичка борба и грађански рат; војне операције, живот у рату.</p> <p>Последице рата – људски и материјални губици; демографске и друштвене промене, миграције; уништавање културног наслеђа; суђења за ратне злочине; стварање ОУН.</p> <p>Истакнуте личности: Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, цар Хирохито,</p>

<p>достигнућа на обликовање савременог друштва; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта;</p>		<p>Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар II Карађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз, Милан Недић, Анте Павелић, Диана Будисављевић.</p>
<p>– објасни значење појмова геноцид и Холокауст; – изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба;</p>	<p>СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА</p>	<p>Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, глобална димензија хладног рата, ратна жаришта и кризе, деколонизација, европске интеграције, покрети еманципације – покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа, освајање свемира, медији, популарна култура. Југославија и српски народ после Другог светског рата – изградња новог државног и друштвеног уређења, једнопартијски систем, однос власти према политичким противницима, међународни положај, економске и културне прилике, самоуправљање, несврстаност; свакодневица, популарна култура, нове тенденције у култури. Истакнуте личности: Џон Кенеди, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мандела, Голда Меир, Енди Ворхол, Јосип Броз, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Иво Андрић, Милош Црњански, Александар Петровић, Мира Траиловић, Душан Ковачевић.</p>
<p>– истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; – покаже одговоран однос према</p>	<p>СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА</p>	<p>Свет после хладног рата – пад Берлинског зида; слом комунизма у Европи, распад СССР-а, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални конфликти и интервенције великих сила, процеси глобализације, Четврта индустријска револуција (дигитални медији, интернет, друштвене мреже</p>

<p>културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; – очии одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима; – препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.</p>		<p>и мобилна телефонија), претња тероризма, миграције, савремени културни покрети. Српски народ на крају 20. и почетком 21. века – криза СФРЈ 80-тих година, међунационалне тензије, увођење вишестраначког политичког система, распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава, интернационализација сукоба и међународне интервенције, економске прилике и свакодневни живот, ратни злочини, страдање цивилног становништва, разарање културног наслеђа, НАТО агресија на СРЈ, последице ратова, политичке промене 2000. године, Република Србија као самостална држава, питање статуса Косова и Метохије, односи у региону, српски народ у дијаспори и региону, процес придруживања Европској унији, култура и спорт. Истакнуте личности: Роналд Реган, Михаил Горбачов, Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница.</p>
--	--	---

Назив предмета	ГЕОГРАФИЈА	
Циљ	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	68 часова	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
– учествује у предлагању и	ГЕОГРАФСКИ	Југоисточна Европа, интеграциони и

<p>реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; – анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; – одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; – анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије; – опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; – класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; – анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије; – класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; – наводи начине коришћења вода Србије; – препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода;</p>	<p>ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ</p>	<p>дезинтеграциони процеси. Географски положај Србије. Историјско-географски развој Србије. Симболи Србије. Границе и проблеми пограничних крајева.</p>
<p>– доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора; – објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције; – изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у</p>	<p>ФИЗИЧКО- ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ</p>	<p>Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. Тектонски облици рељефа. Падински процеси и рељеф настао деловањем воде. Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији. Подземне воде Србије. Реке Србије. Језера Србије. Заштита вода и заштита од вода. Земљишта Србије. Распрострањеност биљног и животињског света.</p>
	<p>ДРУШТВЕНО- ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ</p>	<p>Кретање броја становника и њихов просторни размештај. Природно кретање. Миграциони процеси. Структуре становништва. Демографски проблеми и популациона политика. Прва насеља у Србији. Село и рурални процеси. Градови. Урбанизација и проблеми урбаног</p>

<p>нашој земљи; – изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике; – израђује и анализира графичке приказе структура становништва; – објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи; – уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи; – доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи; – препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине; – описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти; – процењује важност очувања природне и културне баштине Србије; – објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету.</p>		<p>развоја. Београд. Природни ресурси и привредни развој. Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај и географски простор. Туризам и трговина. Делатности квартарног сектора.</p>
	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ	<p>Природна баштина Србије. Културна баштина Србије. Светска баштина под заштитом Унескоа у Србији.</p>
	ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	<p>Појам и географски положај завичаја. Природне карактеристике. Друштвене карактеристике.</p>
	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	<p>Срби у Црној Гори. Срби у БиХ – Република Српска. Срби у Хрватској. Срби у осталим суседним државама. Срби у дијаспори.</p>

Назив предмета	ФИЗИКА
Циљ	Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Разред	осми	
Годишњи фонд часова	68 часова	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– повезује физичке величине које описују осцилације и таласе;</p> <p>– описује карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводи примере примене ултразвука;</p> <p>– анализира примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала, сочива) и користи лупу и микроскоп;</p> <p>– демонстрира и објасни: осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова;</p> <p>– демонстрира и објасни: појаву сенке, функционисање ока и корекцију вида;</p> <p>– примењује превентивне мере заштите од буке и од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу;</p> <p>– демонстрира узајамно деловање наелектрисаних тела и објасни од чега оно зависи;</p> <p>– прикаже и опише електрично поље, израчуна силу којом поље делује на наелектрисање и повеже електрични напон и јачину електричног поља;</p> <p>– објасни провођење струје кроз метале, течности и гасове и упореди отпорности металних проводника на основу њихових карактеристика;</p>	ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	<p>Осцилаторно кретање (осциловање тела обешеног о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела. Механички таласи. Основни параметри којима се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу (у ваздуху и у течности). Осциловање жица и ваздушних стубова (ксилофон, различите затегнуте жице, једнаке стаклене флаше са различитим нивоима воде). Одакле долази звук (гумено црево са два левка, канап и две пластичне чаше...). Таласи (таласна машина или када).</p> <p>Демонстрација звучне резонанције променом висине ваздушног стуба (дужа стаклена цев са водом)</p> <p>Лабораторијска вежба</p> <ol style="list-style-type: none"> Мерење периода осциловања клатна или периода осциловања тега на опрузи Одређивање убрзања Земљине теже помоћу математичког клатна
	СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	<p>Карактеристике светлости.</p> <p>Праволинијско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца).</p> <p>Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета.</p> <p>Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон</p>

<p>– наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и зна да их разврста ради рециклаже;</p> <p>– познаје основне елементе електричног кола и уме да их повеже, изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину струје и напон, одређује вредност отпорности редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикаже табеларно и графички;</p> <p>– описује ефекте који се испољавају при протикању електричне струје;</p> <p>– описује узајамно деловање два паралелна проводника са струјом, деловање магнетног поља на струјни проводник и принцип рада електромагнета и електромотора;</p> <p>– објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља;</p>		<p>преламања светлости. Тотална рефлексција.</p> <p>Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Сенке. Хартлијева плоча за илустровање закона о одбијању и преламању светлости. Преламање светлости (штапић делимично уроњен у чашу с водом, новчић у чаши са водом и испод ње).</p> <p>Преламање беле светлости при пролазу кроз призму. Преламање светлости кроз сочиво, око и корекција вида (оптичка клупа, геометријска оптика на магнетној табли, стаклена флаша са водом као сочиво). Лупа и микроскоп.</p> <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провера закона одбијања светлости коришћењем равнoг огледала. 2. Одређивање жижне даљине сабирног сочива.
<p>– користи компас и апликације за паметне телефона за оријентацију у природи;</p> <p>– препозна основна својства наизменичне струје, израчуна потрошњу електричне енергије у домаћинству и да се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у свакодневном животу;</p> <p>– решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из сваке наведене области;</p> <p>– објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе;</p> <p>– опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, познаје њихово дејство, примену и мере</p>	<p>ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ</p>	<p>Наелектрисавање тела. Елементарна количина наелектрисања. Закон о одржању количине наелектрисања. Узајамно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон.</p> <p>Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља.</p> <p>Електричне појаве у атмосфери.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Наелектрисавање чврстих изолатора и проводника. Електрофор, електрично клатно и електроскоп. Линије сила електричног поља (перјанице, гриз у ричиновом уљу и јаком електричном пољу). Фарадејев кавез. Антистатичке подлоге. Инфлуентна машина. Мехури сапунице у електричном пољу. Модел громобрана.</p>

<p>заштите; – разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене.</p>		
	<p>ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА</p>	<p>Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје и извори струје (EMS). Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за део струјног кола. Рад и снага електричне струје. Цул-Ленцов закон. Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима.</p> <p>Мере заштите од електричне струје (жива бића, објекти и електрични уређаји). <i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Демонстрациони амперметар у струјном колу. Регулисање електричне струје у колу реостатом и потенциометром. Графитна мина (оловке) као потенциометар. Мерење електричне отпорности омметром. Загревање проводника при протицању електричне струје. Протицање електричне струје у воденом раствору кухињске соли. Лимун као батерија. Пражњење у Гајслеровим цевима помоћу Теслиног трансформатора.</p> <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зависност електричне струје од напона на отпорнику (таблични и графички приказ зависности). 2. Одређивање електричне отпорности отпорника у колу помоћу амперметра и волтметра. 3. Мерење електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности.
	<p>МАГНЕТНО ПОЉЕ</p>	<p>Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. Магнетно поље електричне струје. Дејство магнетног поља на струјни проводник.</p>

		<p>Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени. <i>Демонстрациони огледи.</i> Линије сила магнетног поља потковичастог магнета и магнетне шипке. Магнетна игла и школски компас. Ерстедов оглед. Електромагнет. Узајамно деловање два паралелна проводника кроз које протиче струја.</p>
	ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	<p>Структура атома (језгро, електронски омотач). Нуклеарне силе. Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење (алфа, бета и гама зраци) и њихово дејство на биљни и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења. <i>Демонстрациони оглед.</i> Детекција присуства радиоактивног зрачења. (школски Гајгер-Милеров бројач)</p>
	ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	<p>Значај физике за развој других природних наука Допринос физике развоју савремене медицине (ултразвук, ЕКГ, скенер, магнетна резонанција, Гама нож...) Физика и савремене технологије (интернет, мобилна телефонија, даљинско управљање, нанофизика....)</p>

Назив предмета	МАТЕМАТИКА
Циљ	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред	Осми
Годишњи фонд часова	136 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту;</p> <p>– примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту;</p> <p>– анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом;</p> <p>– представља цртежом односе геометријских објеката у равни и простору и користи их приликом решавања задатака;</p> <p>– уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту;</p> <p>– реши линеарну једначину, неједначину и систем линеарних једначина са две непознате;</p> <p>– реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, неједначину или систем линеарних једначина са две непознате;</p> <p>– израчуна површину и запремину праве призме и четворостране пирамиде (основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране пирамиде;</p> <p>– израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте;</p> <p>– примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;</p> <p>– нацрта и анализира график линеарне функције;</p> <p>– учествује у избору истраживачког пројекта и начина рада.</p>	СЛИЧНОСТ	Пропорционалне величине. Талесова теорема. Сличност троуглова. Примене сличности.
	ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни. Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни. Полиедар.
	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	Линеарна једначина. Решавање линеарних једначина с једном непознатом. Линеарна неједначина. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом. Примена у реалним ситуацијама.
	ПРИЗМА	Призма: појам, врсте, елементи. Мрежа праве призме. Површина праве призме. Запремина праве призме.
	ПИРАМИДА	Пирамида; појам, врсте, елементи. Мрежа пирамиде. Површина пирамиде. Запремина пирамиде.
	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	Линеарна функција ($y = kx + n$). График линеарне функције; нула и знак функције, монотоност. Имплицитни облик задавања линеарне функције. Цртање и читање графика линеарних функција.
		СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ

	НЕПОЗНАТЕ	непознате. Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената; графичка интерпретација система. Примена у реалним ситуацијама.
	ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина правог ваљка. Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе. Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни. Површина и запремина лопте.

Назив предмета	БИОЛОГИЈА	
Циљ	Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	68 часова	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРЕПОРУЧЕНИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; – повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; – идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; – илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини; – одговорно се односи према свом здрављу; – изрази критички став према 	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије – ћелије програмиране за различите функције. Принцип економичности грађе и функције живих бића Улога и значај ензима. Ендокрини систем и хуморална регулација. Регулаторна улога хормона биљака и животиња.

<p>медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота; – повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона; – идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота; – доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; – истражи давно нестале екосистеме; – повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; – повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције; – установи узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; – критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи;</p>	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Надражљивост, проводљивост, контрактилност. Чулно-нервни систем животиња. Рефлексни лук. Поремећаји функције ендокриног система, нервног система и чула. Неуротрансмитери, нервни импулси, драж, надражај. Хомеостаза – принцип повратне спреге. Фотосинтеза. Ћелијско дисање. Транспирација. Температурна регулација.</p>
<p>– повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; – истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; – истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју.</p>	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p> <p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>„Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију O₂ и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. Строматолити. Излазак из воде на копно.</p> <p>Улуткавање и пресвлачење инсеката. Пубертет и адолесценција човека. Цветање, плодоношење и сазревање плодова биљака.</p>

		Теорија еволуције. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека.
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. Циклуси кружења основних супстанци у природи (H ₂ O, C, N) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми (лишајеви). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.О. концепт). Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте. Последице глобалних промена.

Назив предмета	ХЕМИЈА	
Циљ	Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу, тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	68 часова	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – изведе експеримент према датом	МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ	Метали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства метала. Алкални и земноалкални метали.

<p>упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке;</p> <p>– наведе заступљеност метала и неметала, неорганских и органских једињења у живој и неживој природи;</p> <p>– испита и опише физичка својства метала и неметала, и повеже их с њиховом практичном применом;</p> <p>– испита и опише хемијска својства метала и неметала, и објасни их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему;</p> <p>– напише формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли;</p> <p>– испита, опише и објасни својства оксида, неорганских киселина, база и соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом;</p> <p>– напише и тумачи једначине хемијских реакција метала и неметала;</p> <p>– разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура;</p> <p>– препозна физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама;</p> <p>– напише формуле и именује представнике класа органских једињења имајући у виду структурну изомерију;</p> <p>– разликује органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом;</p> <p>– испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника</p>		<p>Гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк, њихове легуре и практична примена.</p> <p>Оксиди метала и хидроксида, својства и примена.</p> <p>Демонстрациони огледи: реакција Na, K, Mg и Ca са водом; реакција MgO и CaO са водом и испитивање својстава насталог раствора помоћу лакмус-хартије; испитивање електропроводљивости раствора натријум-хидроксида.</p> <p>Лабораторијска вежба I: испитивање физичких својстава метала; реакција метала са киселинама.</p>
	<p>НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ</p>	<p>Неметали у неживој и живој природи.</p> <p>Општа физичка и хемијска својства неметала.</p> <p>Халогени елементи, сумпор, азот, фосфор и угљеник.</p> <p>Оксиди неметала и киселине, својства и примена.</p> <p>Демонстрациони огледи: добивање сумпор(IV) -оксида и испитивање његових својстава; разблаживање концентроване сумпорне киселине; добивање угљеник(IV)-оксида и испитивање његових својстава; испитивање електропроводљивости дестиловане воде и хлороводоничне киселине; доказивање базних својстава воденог раствора амонијака.</p> <p>Лабораторијска вежба II: испитивање физичких својстава неметала.</p> <p>Лабораторијска вежба III: доказивање киселости неорганских киселина помоћу лакмус-хартије.</p>

<p>класа органских једињења и повеже својства једињења са њиховом практичном применом;</p>		
<p>– објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења; – опише физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина; – опише основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине; – објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина; – наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци; – рукује супстанцама и комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада; – наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину; – критички процени последице људских активности које доводе до</p>	<p>СОЛИ</p>	<p>Добијање соли. Формуле соли и називи. Дисоцијација соли. Физичка и хемијска својства соли. Примена соли. Демонстрациони огледи: реакција неутрализације хлороводоничне киселине и раствора натријум-хидроксида; реакција између метала и киселине; хемијске реакције соли: између калцијум-карбоната и хлороводоничне киселине, раствора гвожђе(III)-хлорида и натријум-хидроксида, раствора сребро-нитрата и натријум-хлорида. Лабораторијска вежба IV: добијање соли и испитивање растворљивости различитих соли у води; добијање баријум-сулфата; доказивање угљеник(IV)-оксида и настајање калцијум-карбоната.</p>
	<p>ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА</p>	<p>Својства атома угљеника и многобројност органских једињења. Функционалне групе и класе органских једињења. Општа својства органских једињења. Демонстрациони огледи: упоређивање својстава органских и неорганских једињења; доказивање угљеника у органским супстанцама.</p>
	<p>УГЉОВОДОНИЦИ</p>	<p>Подела угљоводоника. Номенклатура. Изомерија. Физичка својства угљоводоника. Хемијска својства угљоводоника.</p>

<p>загађивања воде, земљишта и ваздуха; – објасни значај планирања и решавања проблема заштите животне средине.</p>		<p>Полимери. Нафта и земни гас. Демонстрациони огледи: испитивање растворљивости и сагоревање n-хексана (медицински бензин); разликовање засићених и незасићених ацикличних угљоводоника (реакција са калијум-перманганатом). Вежба V: састављање модела молекула угљоводоника, писање структурних формула и именовање угљоводоника.</p>
	<p>ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ</p>	<p>Алкохоли – номенклатура, својства и примена. Карбоксилне киселине – номенклатура, својства и примена. Масне киселине. Естри – номенклатура, својства и примена. Демонстрациони огледи: добијање алкохола алкохолним врењем; доказивање киселости карбоксилних киселина; лабораторијско добијање и испитивање својстава етил-етаноата. Лабораторијска вежба VI: физичка и хемијска својства органских једињења са кисеоником; испитивање растворљивости алкохола и карбоксилних киселина са различитим бројем атома угљеника у молекулу у води и неполарном растварачу; реакција етанске и лимунске киселине са натријум-хидрогенкарбонатом.</p>
	<p>БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА</p>	<p>Масти и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и фруктоза), дисахариди (сахароза и лактоза), полисахариди (скроб и целулоза). Амино-киселине. Протеини.</p>

		<p>Витамини.</p> <p>Демонстрациони огледи: сапонификација масти – сапуни.</p> <p>Лабораторијска вежба VII: испитивање растворљивост масти и уља, и угљених хидрата у води; доказивање скроба; денатурација протеина.</p>
	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА	<p>Загађивачи, загађујуће супстанце и последице загађивања.</p> <p>Рециклажа.</p> <p>Зелена хемија.</p>

Назив предмета	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
Циљ	Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
Разред	Осми
Годишњи фонд часова	68 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; – анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; – образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; – повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима; – упореди карактеристике електричних и хибридни 	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	<p>Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику.</p> <p>Електрична инсталација-опасност и мере заштите.</p> <p>Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност.</p> <p>Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике.</p>
	САОБРАЋАЈ	<p>Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике. Хибридна возила.</p> <p>Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима.</p>

<p>саобраћајних средстава са конвенционалним;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима; – користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе; – класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; – процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ; – црта електричне шеме правилно користећи симболе; – користи софтвере за симулацију рада електричних кола; – састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса; – објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; – анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије; – разликује елементе кућне електричне инсталације; – повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми; – користи мултиметар; – анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; – класификује електронске компоненте на основу намене; – аргументује значај рециклаже електронских компоненти; – самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; – креира документацију, развије и представи бизнис план производа; – састави производ према осмишљеном решењу; – састави и управља једноставним 		<p>Основи телекомуникација.</p>
	<p>ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p>	<p>Основне компоненте ИКТ уређаја.</p> <p>Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ.</p> <p>Основни симболи у електротехници.</p> <p>Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола.</p> <p>Израда и управљање електромеханичким моделом.</p>
	<p>РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА</p>	<p>Електроенергетски систем.</p> <p>Производња, трансформација и пренос електричне енергије.</p> <p>Обновљиви извори електричне енергије.</p> <p>Електроинсталациони материјал и прибор.</p> <p>Кућне електричне инсталације.</p> <p>Састављање електричних кола</p> <p>Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултиметром.</p> <p>Електричне машине.</p> <p>Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству.</p> <p>Основни електронике.</p> <p>Рециклажа електронских компоненти.</p>
<p>КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ</p>	<p>Моделовање електричних машина и уређаја.</p> <p>Огледи са електропанелима.</p> <p>Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара.</p> <p>Израда једноставног школског робота сопствене конструкције или из конструкторског комплета.</p> <p>Рад на пројекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> – израда производа/модела; – управљање моделом; – представљање производа/модела. 	

школским роботом или мехатроничким моделом; – представи решење готовог производа/модела; – процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.		
---	--	--

Назив предмета	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
Циљ	Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
Разред	Осми
Годишњи фонд часова	34 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – унесе и мења податке у табели; – разликује типове података у ћелијама табеле; – сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; – користи формуле за израчунавање статистика; – представи визуелно податке на одговарајући начин; – примени основне функције форматирања табеле, сачува је у пдф формату и одштампа; – приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа; – разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета; – разуме потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета, поготову личних података деце; 	ИКТ	<p>Радно окружење програма за табеларне прорачуне. Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време....). Формуле и функције. Примена формула за израчунавање статистика. Сортирање и филтрирање података. Груписање података и израчунавање статистика по групама. Визуелизација података – израда графикона. Форматирање табеле (вредности и ћелија) и припрема за штампу. Рачунарство у облаку – дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари).</p>
	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>Заштита личних података. Права детета у дигиталном добу</p>

Назив предмета	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ		
Циљ	Циљ учења предмета <i>Физичко и здравствено васпитање</i> је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.		
Разред	Осми		
Годишњи фонд часова	102 часа		
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА	
<ul style="list-style-type: none"> – одабере и примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у вежбању; – користи научене вежбе у спорту, рекреацији и другим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања са референтним вредностима; – примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје физичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој физичких способности; 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		<p>Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изведе елементе усвојених тимских и спортских игара; – примени основна правила тимских и спортских игара; – користи усвојене елементе технике у спортским играма; – примени основне тактичке елементе; – учествује на унутар одељенским такмичењима; – изведе кретања у различитом 	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	<p>Истрајно трчање Спринтерско трчање. Штафетно трчање Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис (леђна техника). Бацање „вортекс-а“. Четворобој</p>
		Спортска гимнастика	Основни садржаји: Вежбе и комбинације

<p>ритму;</p> <ul style="list-style-type: none"> – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе вежбе и саставе уз музичку пратњу; – плива техником краула и леђног краула и прсном техником; – преплива најмање 50m; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње; – вреднује утицај примењених вежби на организам – одреди ниво сопствене дневне физичке активности; – користи вежбе ради побољшања својих физичких способности; – предвиди елиминише последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликти на друштвено прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; 			<p>вежби карактеристичних за поједине справе:</p> <p>Тло Прескок Трамполина Вратило Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Коњ са хватаљкама Греда</p> <p>Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби</p>
		<p>Тимске и спортске игре</p>	<p>Футсал: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила</p> <p>Рукомет: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила.</p> <p>Кошарка: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила.</p> <p>Одбојка: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила.</p> <p>Активност по избору</p>
		<p>Плес и ритмика</p>	<p>Вежбе са вијачом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се школа налази. Енглески валцер.</p>
		<p>Пливање и Ватерполо</p>	<p>Пливање Техника крауле, леђног краула и прсног пливања.</p>

<p>– процени вредност различитих спортова без обзира на лично интересовање;</p> <p>– примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама;</p> <p>– вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту;</p> <p>– подстиче породицу на редовно вежбање;</p> <p>– повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље;</p> <p>– планира дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама;</p> <p>– разликује здраве од нездравих облика исхране</p> <p>– правилно користи додатке исхрани;</p> <p>– примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању;</p> <p>– правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда;</p> <p>– чува животну средину током вежбања;</p> <p>– анализира штетне последице конзумирања дувана, алкохола, штетних енергетских напитака и психоактивних супстанци.</p>			<p>Одржавање на води на разне начине и самопомоћ.</p> <p>Роњење у дужину 10–15m.</p> <p>Скокови на ноге и главу.</p> <p>Мешовито пливање.</p> <p>Игре у води.</p> <p>Помоћ другима у води</p> <p>Ватерполо</p> <p>Пливање са лоптом.</p> <p>Хватање и додавање.</p> <p>Основни елементи тактике и игра.</p>
		Полигони	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.</p> <p>Полигон са препрекама</p>
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Физичко вежбање и спорт	<p>Подела моторичких способности.</p> <p>Функција срчано-дисајног система.</p> <p>Основна правила и тактика спортских игара.</p> <p>Понашање на такмичењима и спортским манифестацијама.</p> <p>Чување и одржавање простора, справа и реквизита који се користе у вежбању.</p> <p>Превенција насиља у физичком васпитању и спорту.</p> <p>Решавање спорних ситуација.</p> <p>Коришћење писаних и електронских извора информација из области физчког васпитања и спорта.</p> <p>Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама.</p> <p>Значај и улога физчког</p>

			<p>вежбања за професионална занимања у спорту, образовању, здравству, војсци, полицији и другим занимањима.</p> <p>Структура физичке културе (физичко васпитање, спорт и рекреација).</p>
		Здравствено васпитање	<p>Утицај различитих вежбања на кардио-респираторни систем, скелетно-мишићни и организам уопште.</p> <p>Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања.</p> <p>Значај правилне исхране.</p> <p>Енергетски напаци и њихова штетност.</p> <p>Прва помоћ након површинских повреда, уганућа у прелома.</p> <p>Значај вежбања у природи.</p> <p>Чување околине при вежбању.</p> <p>Последице конзумирања дувана и алкохола и психоактивних супстанци</p> <p>Правилно конзумирање додатака исхрани.</p> <p>Мере заштите репродуктивног здравља у процесу вежбања</p>

ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

Назив програма	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
Циљ	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно

	делује у заједници.	
Разред	Осми	
Годишњи фонд часова	34 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрожава; – образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права; – наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; – покаже интересовање за упознавање различитих култура; – наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају; – разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе; – уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповима и другим продуктима културе на који начин се преносе родни обрасци; – указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота; – дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу; – наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; – препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; – наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником; – наведе основне функције медија и 	<p>ЉУДСКА ПРАВА Заједница припадника различитих културних група</p>	<p>Припадност држави и нацији Патриотизам – осећај љубави и поноса према домовини и свим њеним припадницима. Начини изражавања патриотизма. Обесправљивање и угрожавање слободе људи. Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам. Заједница различитих културних група Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности. Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота. Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина.</p>
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Родна (не)равноправност</p>	<p>Пол и род Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), насупрот разликама које друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена). Преношење родних образаца. Стереотипи и предрасуде о роду. Родна перспектива Укључивање родне перспективе приликом доношења одлука важних за једну заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање,</p>

<p>образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији;</p> <p>– образложи значај слободе медија за развој демократије;</p> <p>– у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира;</p> <p>– препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање;</p> <p>– проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује;</p> <p>– препозна пример злоупотребе деце у медијима;</p> <p>– у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;</p> <p>– учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма,</p> <p>– учествује у избору садржаја и начина рада.</p>		<p>спорт...).</p> <p>Родна равноправност Родна равноправност и једнаке могућности за све ради развоја друштва. Препреке родној равноправности. Одговорност државе, организација цивилног друштва и појединца у постизању родне равноправности. Привремене позитивне мере за постизање родне равноправности (квоте уписа на факултет, субвенције за запошљавање...).</p> <p>Родно засновано насиље Родне разлике као основа неравнотеже моћи. Злоупотреба моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Медији</p>	<p>Медији Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...).</p> <p>Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја.</p> <p>Кодекс у медијима Кодекс деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p>	<p>Снимање кратког филма о вредностима грађанског</p>

	Вредности грађанског друштва	друштва Избор теме и формулисање идеје. Писање сценарија. Подела задатака. Снимање. Монтажа. Презентација. Евалуација.
--	-------------------------------------	--

Назив предмета	ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК
Циљ	Циљ учења Другог страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред	Осми
Годишњи фонд часова	68

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздравља и отпоздравља, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи 	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл.).</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића,</p>

<p>једноставнија језичка средства; – разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту уобичајене молбе и захтеве; – честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне</p>	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p> <p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>предмета, појава, местâ, из искуственог света и фикционалног спектра.</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл.).</p> <p>Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.</p> <p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сличних наставних и ваннаставних активности), с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p> <p>Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.</p>
--	---	---

<p>информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.</p>
<p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;</p> <p>– замени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.</p>
<p>– саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;</p> <p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.</p>
<p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.</p>
<p>– затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања;</p> <p>– опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и</p>	<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила</p>

<p>обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; – разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; – разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; – размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.</p>		понашања и обавеза.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова, у којима се говори о томе шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/недопадање; усмено и писано изражавање допадања/недопадања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	<p><i>Hallo Sarah, wie geht es dir? Guten Tag, Frau Bauer, wie geht es Ihnen? Danke, (mir geht es) sehr gut/prima/ nicht schlecht. Leider schlecht. Es geht.</i></p> <p><i>Ich freue mich. Freut mich!</i></p> <p><i>Es war schön. Ich hoffe, dich wiederzusehen.</i></p> <p><i>Bis bald! Bis dann!</i></p> <p><i>Ist Marion dein Vor- oder Nachname? – Mein Vorname.</i></p> <p><i>Und wie ist dein Nachname? – Kruggel.</i></p> <p><i>Vesna, woher kommst du? – Ich bin in Deutschland geboren, aber meine Eltern kommen aus Serbien. Sie sind vor 20 Jahren nach Deutschland gekommen./ Sie leben seit 20 Jahren hier in Bamberg. Das ist meine Oma Maria. – Ist sie deine Oma mütterlicherseits oder väterlicherseits? – Sie ist die Mutter von meinem Vater. Meine Großeltern väterlicherseits sind gestorben, als ich 10 Jahre alt war.</i></p>

	<p><i>Meine Großeltern väterlicherseits leben nicht mehr. Das sind meine Schulfreunde Maja und Philip. Wir trainieren jeden Tag/ zweimal pro Woche/ montags und freitags zusammen Judo im Sportverein „Spartak“. Maja und ich sind auch Mitglieder der Drama AG. – Bist auch in einem Verein/ in einer AG? Treibst du Sport? Spielst du ein Instrument?</i></p> <p><i>Das ist Herr Baumgartner, mein neuer Nachbar. Er ist Ingenieur und arbeitet bei Bosch. Er kommt aus Stuttgart. Jetzt wohnt er aber in Serbien. Er ist geschieden und hat zwei Kinder. Als Programmierer entwickelt er Programme in seiner Firma.</i></p> <p>Личне заменице Упитне речи (<i>wer, woher, wo, wohin, wie...</i>). Одређени и неодређени члан. Прилози за време, место и начин Правилно и неправилно поређење придева и прилога (<i>gern, gut, viel</i>) Садашње и прошло време (перфект и претерит помоћних и модалних глагола). (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе. Особености градова и области у земљама немачког говорног подручја.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p><i>Wie sieht er/sie aus? – Er ist groß und schlank, seine Haare sind blond und glatt. Sie ist etwas kleiner als er. Sie hat lange, lockige Haare und ist sehr hübsch.</i></p> <p><i>Wie ist er? – Fleißig, zuverlässig, ordentlich, humorvoll und hilfsbereit.</i></p> <p><i>Sie ist eine gute Schauspielerin, wie geboren für die Bühne.</i></p> <p><i>Fast food ist ungesund. Pommes sind zu fett und zu salzig. Warum isst du sie dann?</i></p> <p><i>Dein Zimmer ist aber schön gemütlich. Es ist groß und hell, modern eingerichtet. Das Sofa ist sehr bequem. Am besten gefällt mir der Balkon und der Blick von hier oben.</i></p> <p><i>Das Fenster ist gebrochen! Das Wetter ist aber wunderschön/ furchtbar. Der Film ist ziemlich/ sehr/ total langweilig, das habe ich nicht erwartet.</i></p> <p><i>Meine Stadt ist klein, sie liegt am See und ist von Bergen umgeben. Alles ist niedlich und es ist schön, hier zu leben.</i></p> <p><i>Serbien befindet sich an der Kreuzung von Zentral- und Südosteuropa. Belgrad und Novi Sad liegen and der Donau.</i></p> <p><i>Deutschland besteht aus 16 Bundesländern, Österreich aus neun und die Schweiz aus 26 Kantonen.</i></p> <p><i>Was sind die Wahrzeichen von Belgrad? Was muss man in Belgrad besichtigen?</i></p> <p>Именице. Личне заменице</p>

	<p>Упитне речи (<i>wer, woher, wo, wohin, wie, welcher, welche, welches, was für ein...</i>).</p> <p>Одређени и неодређени члан – употреба.</p> <p>Прилози за време, место и начин и појачавање особина (<i>ganz, ziemlich, total, furchtbar, schrecklich...</i>)</p> <p>Правилно и неправилно поређење придева и прилога (<i>gern, gut, viel</i>)</p> <p>Придевска промена са чланом.</p> <p>Садашње и прошло време (перфект и претерит).</p> <p>(Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља немачког говорног подручја (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</p>
<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p><i>Um wieviel Uhr treffen wir uns heute vor dem Kino? Um halb acht oder? Kommst du mit?</i></p> <p><i>Nehmen Sie/ Nimm den Bus Nummer 78 um Viertel nach sieben. Er fährt direkt zum Kino. Dann sehen wir uns, bis dann.</i></p> <p><i>Ich ziehe nach Deutschland um, deshalb lade ich dich zu meiner Abschiedsparty ein. Sag bitte Bescheid, wenn du nicht kommen kannst. Danke für die Einladung. Leider kann ich nicht kommen, denn ich bin am Samstag bei meinen Großeltern. Sie feiern ihren Hochzeitstag. Danke für die Einladung, ich komme gerne.</i></p> <p><i>Wir gehen morgen ins Konzert. Hast du Lust mitzukommen?/ Hast du Lust auf das Konzert? – Natürlich. Super Idee. Ich bin nicht daran interessiert.</i></p> <p><i>Du bist dick geworden. Du solltest deine Ernährung umstellen und dich mehr bewegen. Vielleicht solltest du nach 18 Uhr nichts essen. Vergiss alle Süßigkeiten! Iss mehr Obst und Gemüse!</i></p> <p><i>Sollte</i> за давање савета</p> <p>Модални и помоћни глаголи за изражавање предлога (<i>möcht-, können/ könnt-, wollen, dürfen/dürft-, würd-</i>)</p> <p>Заповедни начин</p> <p>Прилози (<i>deshalb, darum, deswegen</i>)</p> <p>Везници за изражавање узрока (<i>weil, da, denn</i>)</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Kannst du/Könntest du etwas langsamer/leiser sprechen?</i></p> <p><i>Könnten Sie das Radio ausmachen, ich kann mich nicht konzentrieren.</i></p> <p><i>Ich bitte dich um Hilfe. Ich bitte dich mir zu helfen.</i></p> <p><i>Lass mich in Ruhe! Lass mich ausreden!</i></p> <p><i>Der Lehrer teilte mit, dass der Unterricht morgen wegen seiner Krankheit ausfällt.</i></p> <p><i>Entschuldigung! Verzeihung! Entschuldige für Verspätung! Tut mir leid, aber ich habe den Bus verpasst.</i></p> <p><i>Ich gratuliere zum Jubiläum. Alles Gute! Herzlichen Glückwunsch!</i></p> <p><i>Danke schön. Ich bedanke mich für die Geschenke.</i></p> <p>Модални глаголи и глагол <i>lassen</i> за изражавање молбе и захтева</p>

	<p>(облици индикатива и конјуктива) (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	<p><i>Ergänze die Sätze! Antwortet auf die Fragen! Ordne die Texte den Fotos zu. Die Flaschen gehören in diesen Container. Diese Tabletten solltest du dreimal täglich einnehmen. Füllen Sie dieses Formular aus. Du solltest weniger Süßigkeiten essen und viel Wasser trinken. Wenn es stark regnet, musst du alle Fenster zumachen.</i></p> <p>Реалне кондиционалне реченице Заповедни начин. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p>
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	<p><i>Wie lange brauchst du bis zur Schule? Ich brauche eine halbe Stunde zu Fuß. Aber wenn ich mit dem Bus fahre, (dann) brauche nur 10 Minuten.</i> <i>Die Schüler in Indien tragen Uniformen wie die Schüler in England, nicht wahr?</i> <i>Wenn du dich nicht regelmäßig bewegst, kannst du nicht gesund bleiben.</i> <i>Mein Vater geht montags ins Schwimmbad und freitags ins Fitnessstudio.</i> <i>Ich komme in 10 Minuten, bitte warte auf mich.</i> <i>Wir leben seit 5 Jahren in dieser Wohnung.</i> <i>Er fährt für drei Wochen nach Berlin.</i></p> <p>Презент за изражавање сталних и уобичајених радњи Везници (<i>wenn, während</i>) Предлози за изражавање времена (<i>in, an, um, seit, für</i>). (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем друштвеном окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји.</p>
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	<p><i>Es war nett von dir, dass du auf meinen Hund aufgepasst hast, während ich beim Arzt war.</i> <i>Wo hast du gewohnt, als du Kind warst?</i> <i>Hast du dieses Buch schon gelesen? – Ja, vor 3 Jahren.</i> <i>Nach 8 Jahren hat er aufgehört Basketball zu trainieren.</i> <i>Wie hast du deine Ferien verbracht? – Zuerst bin ich mit meinen Eltern ans Meer gefahren und danach habe ich eine Sprachreise nach London gemacht. Es war super.</i> <i>Der Erste Weltkrieg ist 1914 ausgebrochen und hat vier Jahre gedauert.</i> <i>Mileva Maric war mit Albert Einstein verheiratet. Sie hat ihm viel bei der Forschung geholfen und zu seinem Erfolg beigetragen.</i></p> <p>Перфект и претерит правилних и неправилних глагола Везници <i>wenn, als, während, bis</i>. Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална</p>

	открића; важније личности из прошлости
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	<p><i>Ich gehe morgen zum Zahnarzt, denn ich habe heftige Zahnschmerzen. Unsere Tante Maria kommt in zwei Stunden zu uns. Nach dem Studium wirst du bestimmt bei deinem Vater in der Firma arbeiten.</i></p> <p><i>Ich vermute, dass er im Ausland studieren wird.</i></p> <p><i>Ich glaube, der Regen hört bald auf. Ich hoffe, dass der Regen bald aufhört.</i></p> <p><i>Was hast du am Sonntagnachmittag vor? – Nichts, ich möchte mich ein bisschen erholen.</i></p> <p><i>Was wirst du Hans in Belgrad zeigen, wenn er zu Besuch kommt?</i></p> <p>Презент и футур</p> <p>Везници (<i>wenn, sobald</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.</p>
ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<p><i>Wie fühlst du dich? Mein Bauch tut weh und ich habe Fieber. – Du musst zum Arzt gehen. Gute Besserung</i></p> <p><i>Ich fühle mich ziemlich einsam, seitdem wir hierher umgezogen sind. Warum ärgert er sich über seine Kinder? Vielleicht haben sie schlechte Noten, oder?</i></p> <p><i>Ich bin von unserem Spiel enttäuscht. Das war nicht unser glücklicher Tag.</i></p> <p><i>Er hat sich so gefreut, als er dieses Stipendium bekommen hat.</i></p> <p><i>Wofür interessiert sich deine Schwester? Sie ist interessiert an Mode. Sie kauft ständig Klamotten und Modemagazine.</i></p> <p><i>Unser Sportlehrer war sehr stolz auf uns, als wir die Medaille gewonnen haben.</i></p> <p><i>Warum hast du das nicht aufgegessen? – Ich habe keinen Hunger, ich bin satt.</i></p> <p>Глаголи са предложним објектом.</p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација</p>
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	<p><i>Können/Könnten Sie mir sagen, wie ich zum Stadion komme? Entschuldigung, wo ist die nächste Bushaltestelle? – Gehen Sie nur geradeaus und dann die zweite Straße links.</i></p> <p><i>Was ist dieses weiße Gebäude gegenüber dem Rathaus?</i></p> <p><i>Wir sind an der Donau vorbeigefahren.</i></p> <p><i>Mein Haus ist nicht weit weg von der Bushaltestelle (entfernt).</i></p> <p><i>Wo ist der Fahrkartenautomat? – Da drüben.</i></p> <p><i>Das Wetter ist schön, geh raus und verbringe nicht die ganze Zeit drinnen vor dem Computer.</i></p> <p><i>Kommt er aus Süddeutschland? – Ja, sein Ort ist liegt im Südwesten. Er liegt an einem wunderschönen See.</i></p> <p>Предлози за изражавање положаја и просторних односа</p> <p>Прилози за изражавање просторних односа</p>

	<p>Компаратив и суперлатив придева Заповедни начин. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; идиоматска/метафоричка употреба предлошких израза.</p>
<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p><i>Der Schulleiter hat Handyverbot eingeführt. Wir müssen unsere Handys vor dem Unterricht ausschalten und auf dem Tisch liegen lassen. Wie sind die Regeln an deiner Schule? Du darfst diese Grünfläche nicht betreten. Das ist nicht gestattet. An Regeln muss man sich halten. Meine Eltern haben mir verboten, ins Konzert zu gehen, weil ich morgen einen Mathetest schreibe. In Deutschland wird der Müll getrennt und das muss du berücksichtigen, solange du in Deutschland lebst. Rauchen verboten. Tiere füttern ist nicht erlaubt! Eintritt gesperrt! Lass mich schlafen! Lass uns in Ruhe!</i> Заповедни начин Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе <i>Lassen</i> + инфинитив. (Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>Gehört das Auto Marions Vater? Gehört das Auto dem Vater von Marion? Das ist meine Sonnenbrille. Er ist der Onkel meines besten Freundes/ von meinem besten Freund. Ist das dein Fahrrad? – Ja, (es ist) meins. Du kannst es haben und fahren. Der Pulli gefällt mir sehr, ich muss ihn haben. Mir passt die Größe dieser Bluse nicht. Wie ist der Name des Autors? Wessen Hund ist das? Das ist der Hund meiner Freundin Martha/ Marthas Hund.</i> Саксонски генитив са именицом у једнини и множини Присвојни детерминативи Генитив Питања са <i>Wessen?</i> (Интер)културни садржаји: однос према својој и туђој имовини.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p><i>Was ist deine Lieblingsfreizeitbeschäftigung? – Skaten. Mir gefällt dieser Film sehr. Er ist einfach Spitze. Die Schauspieler waren total gut. Ich finde Schwimmen sehr gesund. Er mag Skilaufen, darüber hat er sich immer gefreut. Ich liebe Tiere. Basteln macht mir Spaß.</i></p>

	<p><i>Sie genießt, wenn sie ihren Morgenkaffee auf der Terrasse trinkt. Meine Schwester mag lieber Cola als Fanta. Was magst du lieber? Was bevorzugst du? Hörbücher oder gedruckte Bücher?</i></p> <p>Придевска промена Питања са <i>Wie? Welcher, welche, welches? Was für ein?</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p><i>Ich denke/miene/glaube/vermute, dass Fast Food der Gesundheit schaden kann. Ich finde, Fast Food kann auch schmecken. Ich teile auch deine Meinung. Meiner Meinung/Ansicht nach haben die Deutschen das beste Brot. Ich finde ihren Rock zu kurz. Findest du auch? Wer gewinnt das Spiel, was denkst du? Ich finde das Kleid nicht so schön, obwohl es so teuer ist. Er sagt, dass ihm der neue Mathelehrer gut gefällt. Nur weiß er noch nicht, ob er streng ist.</i></p> <p>Везници <i>dass, w?, ob, obwohl</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА</p>	<p><i>Wie viele Einwohner hat Belgrad? Etwa 1.7 Millionen. Der Rhein ist mehr als 1200m lang. Wie hoch ist das höchste Gebäude der Welt? – 829 Meter, das ist ein Wolkenkratzer in Dubai. Wie groß bist du? – 1,87. Er wohnt im fünften Stock. Wie weit ist Novi Sad von Belgrad entfernt? – Ich denke, 80km. Wieviel wiegt ein Elephant? – Keine Ahnung. Wie groß ist deine Wohnung? – Die Fläche beträgt 76 Quadratmeter. Was brauchst du für diesen Kuchen? – 250 Gramm Mehl, 10 Eier, eine Tafel Schokolade.</i></p> <p>Основни бројеви преко 1000 Мерне јединице</p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура; метрички и неметрички систем мерних јединица.</p>

4. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и

сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима, односно усаглашени с техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у процесу наставе и учења, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик, а уједно помажу ученику да разуме важност и смисленост вредновања и подстичу га на преузимање одговорности за планирање и унапређивање властитог процеса учења.

5. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм се остварује кроз редовну и изборну наставу, додатни и допунски рад, као и кроз слободне активности ученика. Садржаји свих наставних предмета и подручја који се у школи уче се међусобно повезују и прожимају у мери у којој то може да се уради. Циљеви и програмски задаци су јасно и прецизно одређени по разредима и доприносе ефикаснијој реализацији наставних садржаја.

За остваривање циљева школског програма значајно је ефикасно планирање на годишњем и месечном нивоу, као и свакодневна припрема наставника за рад. На часовима се користе најразличитији активни приступи рада са ученицима како би максимално допринели развоју сваког појединца.

Начини остваривања школског програма ослањају се на:

- Узрасне карактеристике и могућности ученика;
- Потребе и интересовања ученика;
- Услове за реализацију наставе и ваннаставних активности;
- Расположена наставна средства;

- свему осталом што је битно за образовни процес.

Годишњим планом рада школе утврдиће се време, место, начин, носиоци остваривања школског програма и друга питања од значаја за остваривање школског програма. Саставни део Годишњег плана рада чине годишњи планови наставника који у поступку начина остваривања школског програма планирају и разрађују наставне теме, исходе, број часова по наставној теми, образовне стандарде и начине провере остварености образовних стандарда.

Општи стандарди постигнућа су донети за крај првог и другог циклуса, што значи да њихову примену планира сваки наставник, за сваки разред. За предмете који немају сачињене стандарде наставници планирају да ученици стекну одређена знања, вештине, умења и навике у складу са програмским задацима и циљевима. План остваривања стандарда се заснива на утврђеним нивоима постигнућа ученика, тако да наставници у складу са тим планирају примену иницијалних и критеријумских тестова. На основу тих података ће вршити месечна планирања и остваривати стандарде.

Активности за планирање и остваривање образовних стандарда:

КО	ШТА	КАД	КАКО
Стручни актив(веће)	Прављење иницијалних тестова	Друга половина августа	Састанци стручнихактива
Предметни наставници	Примена иницијалног теста	Прва половина септембра	Писмено
Предметни наставници, педагог	Анализа резултата	Средина септембра	Излагање,презентац ија,дискусија
Предметни наставници	Планирање остваривања образовних стандарда на основу резултата ИТ	Септембар,октобар, новембар	Писање месечних и дневних припрема
Предметни наставници	Примена теста за проверу остварености планираних стандарда	Прва половина децембра	Писмено или усмено
Предметни наставници, педагог, директор	Анализа резултата	Друга половина децембра	Излагање,презентац ија, дискусија
Предметни наставници	Планирање остваривања стандарда на основу резултата критеријумског теста	Јануар	Писање месечних и дневних припрема
Предметни наставници	Примена теста за проверу остварености планираних стандарда	Прва половина марта	Писмено или усмено
Предметни наставници, педагог	Анализа резултата	Средина марта	Излагање,презентац ија, дискусија
Предметни наставници	Планирање остваривања стандарда на основу	Крај марта	Писање месечних и дневних припрема

	результата критеријумског теста		
Стручни актив(веће)	Прављење тестова за проверу остварености планираних стандарда за целу школску годину	Април месец	Састанци стручних актива
Предметни наставници	Примена теста за проверу остварености планираних стандарда	Прва половина маја за ученике осмих разреда и друга половина маја за остале ученике	Писмено
Предметни наставници, педагог, директор	Анализа резултата	Јун	Излагање, презентација, дискусија

6. ПРОГРАМИ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈЕ ШКОЛА

6.1 ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВА

Циљ допунске наставе је прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја одређеног предмета ученицима који из било ког разлога имају тешкоћа у савладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развој њихових способности.

Задаци допунске наставе:

- Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе.
- Усвајање наставних садржаја предвиђених наставним планом и програмом на основном нивоу.
- Увежбавање и понављање стечених знања и вештина и давање упутства за свладавање потешкоћа у учењу.
- Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја.
- Пружање помоћи ученицима који раде по прилагођеном програму.
- Пружање помоћи ученицима који због болести, слабог предзнања или из било ког другог разлога нису усвојили одређено наставно градиво.
- Развијање самопоуздања и редовног учења и вежбања и јачање мотивације ученика.

Допунска настава се организује за ученике који - из објективних разлога - у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад. На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће

се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика. Допунски рад претпоставља и специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе - полупрограмираним и програмираним секвенцама, наставним листићима; предавањима с друкчијим - очигледнијим примерима; посебни групни и индивидуални задаци и др.). Нарочито треба водити рачуна о одмерености захтева, као и о стимулацији ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена).

Допунски рад организује се током целе наставне године, односно одмах чим се уче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радом ван редовне наставе. Током даље редовне наставе такве ученике не треба занемарити, односно - диференцирањем редовне наставе - омогућити ученицима да градиво савладају на редовним часовима.

Начин остваривања програма:

Извршиће се благовремена идентификација ученика за које је потребно организовати допунску наставу. Одељењско веће и сви наставници ће пратити потребе за допунским радом, предлагати ученике, предмете, број часова и анализирати квалитет и резултате рада у допунској настави. Са ученицима ће се обавити разговори да би се утврдило на које тешкоће и проблеме наилазе у учењу. Ученици ће радити задатке и садржаје који су посебно припремљени, радиће се групно, тимски, индивидуално. Понављањем и проверавањем стећи ће се увид у то како су ученици научили и схватили образовне-васпитне садржаје.

Циљ додатне наставе је да се омогући ученицима од четвртог до осмог разреда да у складу са својим посебним интересовањима и склоностима развију своје способности и прошире знања.

1. За додатни рад одређују се ученици од 4. до 8. разреда изнадпросечних способности и посебних интересовања за наставни предмет, односно за продубљивање и проширивање знања из свих или само појединих програмско-тематских подручја редовне наставе. То су они ученици чија се знања, интересовања и даровитост изразитије испољавају већ у 1., 2. и 3. разреду. Такве ученике уочавају, прате и подстичу наставници разредне наставе и педагошко-психолошка служба школе све до 4. разреда када се први пут организује додатни рад (изводи се све до завршног разреда).

2. Додатни рад се организује и изводи за ученике од 4. до 8. разреда, један час недељно током целе наставне године. Изузетно је важно да се започета динамика додатног рада одржи док се не реализује утврђени програм. Уколико се, изузетно, додатни рад организује само у једном делу наставне године, пожељно је да се интересовање даровитих ученика за овај рад доцније не гаси, односно да се они подстичу на самостални рад другим формама рада (нпр. појачаном индивидуализацијом рада у редовној настави, давањем посебних задатака, ангажовањем у одговарајућим слободним активностима и др.).

3. Додатни рад - заснован на интересовању ученика за проширивање и продубљивање знања, умења и вештина - непосредније активира ученике и оспособљава их за самообразовање, развија њихову машту, подстиче их на стваралачки рад и упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања. Под руководством наставника ученици се у додатном раду самостално служе садржајима (у учењу и истраживању), те припремају и излажу своје радове (усмене, писмене, практичне) пред својом групом, разредом или целом школом. Знања, умења и вештине, које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом, ученици користе у редовној настави,

слободним активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и друге приредбе). Ученике који се посебно истичу у додатном раду треба и посебно стимулисати (похвале, награде)

4. **Уочавање потенцијално даровитих ученика** у овој области остварује се непосредним праћењем од стране наставника разредне и предметне наставе, анализом радова ученика и остварених резултата на смотрама, такмичењима, интервјуисањем ученика и родитеља и применом одређених инструмената од стране школског психолога или педагога. На основу добијених резултата праћења и испитивања, интересовања и жеља даровитих ученика и напред наведених оријентационих садржаја, наставник заједно са ученицима утврђује (конкретизује) програм додатног рада с групама или појединим даровитим ученицима. Програмом рада обухватају се сегменти оријентационих садржаја програма (зависно од интересовања и жеља ученика). То значи да наставник није обавезан да с појединцем или групом ученика оствари у целини оријентационе садржаје програма. Битно је да планирани садржаји програма буду у складу са интересовањима и жељама ученика, као и са расположивим годишњим фондом часова.

5. Додатни рад се **може реализовати као индивидуализовани** (примерен појединим ученицима) и **групни** (за групе ученика једног или више разреда који се посебно интересују за исте садржаје програма додатног рада). Зависно од интересовања ученика и програмских тема, групе се могу мењати (флексибилност састава групе).

6. **Улога наставника у додатном раду је специфична.** У сарадњи са учеником (евентуално - родитељима и школским педагогом или психологом) наставник утврђује конкретан програм додатног рада. Реализујући програм додатног рада, наставник за сваку од одабраних тема проналази и примењује најпогодније облике и методе рада, пре свега оне које у највећој могућој мери активирају све потенцијале ученика, а нарочито оне који омогућавају развој креативности ученика. Током додатног рада наставник се поставља као сарадник који стручно помаже рад појединца или групе: упућује и усмерава, помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација. Однос ученика и наставника у додатном раду је сараднички, у извесној мери непосреднији и ближи него у редовној настави.

7. У додатном раду са ученицима **наставник прати и евидентира** њихов развој и напредовање, усавршава утврђене програме, открива нове могућности индивидуализације рада (проблемски задаци, истраживачки радови, програмиране и полупрограмиране секвенце, коришћење садржаја и разних апарата и техничких помагала и др.), те врши уопштавање и примену стечених знања, умења и вештина у различитим ситуацијама. Обезбеђује укључивање ученика у организоване облике рада ван школе (конкурси, смотре, такмичења). За сваког ученика води досије у који уноси битне податке о његовом напредовању у развоју, те се стара да тај досије прати ученике пре уписа у средњу школу.

8. **Ученици се самостално опредељују за додатни рад** (могу бити мотивисани, али никако присиљавани на то). Приликом опредељивања ученика за додатни рад, објективно треба проценити мотиве који су утицали на њихову одлуку (у обзир долазе само стварно надарени ученици, оцене из предмета, а жеље ученика и родитеља не представљају пресудан фактор, јер не мора у сваком одељењу да буде даровитих ученика за предмет, талентованих за све предмете и области). Ученик остаје укључен у додатни рад онолико времена (година) колико жели. Посебно треба водити рачуна о томе да се даровити ученици не оптерећују изнад њихових стварних могућности и жеља (довољно је да ученик - уз редовну наставу - буде ангажован још само у једном виду васпитно-образовног рада - додатном раду, на пример)

6.2. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Циљ културне делатности школе је унапређивање образовно-васпитног рада у школи и општег културног и образовног рада у друштвеној средини, развијање дечјег стваралаштва, интересовања и склоности и афирмација свих ваннаставних активности које се реализују у школи.

Задачи школе у остваривању културних и друштвених активности су да:

- успостави и организује сарадњу са породицом и свим чиниоцима друштвене средине ради јединственог деловања на васпитање и развој деце и омладине;
- предлаже и унапређује програме културних и друштвених активности и методе повезивања школе и друштвене средине;
- омогући утицај друштвене средине (учешће културних и других институција на остваривању програма образовно-васпитног рада);
- стално доприноси подизању и развијању културе рада и живљења у друштвеној средини;
- обезбеди учешће ученика, наставника и школе као целине у културном и друштвеном животу средине;
- поштује и прати афинитете ученика, њихова интересовања, склоности, таленте, амбиције са циљем да се поспеше креативност, инвентивност, маштовитост, заједништво и колективни дух, ангажованост према друштвеној и социјалној стварности, свест о сопственим вредностима и њиховој надградњи, људске врлине и квалитети.

Начин остваривања програма

Програм културних активности школе остварује се организацијом изложби, приредби, прослава, концерата, смотри, ... Реализатори културних активности најчешће су ученици и Ученички парламент. У реализацији Програма културних активности значајна погодност за нашу школу је то што су нам у близини све важне установе културе као што су библиотека, Културни центар: галерија, биоскоп, гостујућа позоришта, секције, а са којима остварујемо добру сарадњу. Ученици који желе да се баве програмима културе и истраживањима изван школе укључују се у разне активности клубова, удружења, сликарске секције, музичких удружења, интересних група и других организационих форми које код толентованих ученика помажу да се оствари посебна склоност ка уметности или уметничком стваралаштву.

Програмски садржаји:

Свечани пријем првака, обележавање Дечије недеље, обележавање школске славе Св. Саве (свечана академија), изложба ликовних и литерарних радова, обележавање Дана школе и празника (Нова година, Ускрс), посете позоришту, биоскопу, библиотеци, Сајму књига, Путокази (сајам образовања), учешће на смотри рецитатора, обележавање значајних датума (националних и међународних), прослава мале матуре, дана заљубљених

6. 3. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Ради подстицања правилног развоја и развијања свести о значају здравља и његовог очувања, потребно је ученике укључивати у што више спортских активности које ће допринети реализацији циљева физичког васпитања.

Циљ програма школског спорта јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, допринесе интегралном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада, развоју свести о важности сопственог здравља и безбедности, очување и унапређивање здравља, развијање здравих стилова живота и превенција насиља, наркоманије и деликвенције.

Задаци:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине

Програмски садржаји:

Учешће на кросу РТС-а, организовање недеље школског спорта, спортских турнира, организовање штафетних игара за ученике од првог до осмог разреда, међуодељенских такмичења и унутар одељењска такмичења у малом фудбалу, одбојци и кошарци , учешће на уличним тркама у којима ће учествовати ученици од петог до осмог разреда..

Прва недеља школског спорта планира се у току обележавања Дечије недеље. Организоваће се спортске активности за све ученике школе, у складу са њиховим узрастом и могићностима.

Организовање турнира за ученике од петог до осмог разреда (мали фудбал, одбојка, кошарка и рукомет) у оквиру програма поводом Дана школе на којим ће учествовати и ученици из других школа, организовање турнира на којим ће учествовати родитељи и наставници ученика од првог до осмог разреда

Начин остваривања програма:

Рад по групама (екипама) и индивидуално. Такмичења ће се спроводити у сали за физичко васпитање и на отвореним спортским теренима, водиће се рачуна о фер-плеј игри, о мерама безбедности и регуларности организовања спортских активности.

6.4. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Програм заштите утврђује се на основу анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања у Школи, специфичности Школе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада Школе.

Програмом заштите обезбеђују се услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је извршило, односно било изложено насиљу, злостављању или занемаривању. Програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања Школа одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење, дефинише превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временску динамику остваривања.

ЗНАЧЕЊЕ ПОЈМОВА

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Дискриминација је социјално насиље и представља свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Електронско насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (*web site*), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Занемаривање у Школи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ПРОГРАМА

Принципи на којима се заснива овај Програм и поступање на основу њега, односе се на:

- право на живот, опстанак и развој
- најбољи интерес детета, уз обезбеђивање поверљивости података
- спречавање дискриминације, што значи обухватање свих ученика овим Програмом
- активно учешће ученика, које се обезбеђује правовременим информисањем и давањем могућности да искажу своје мишљење

ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Циљ програма је превенција свих облика насилничког понашања, као и стручна интервенција у ситуацијама потенцијалног или стварног насилничког понашања ученика, родитеља, наставника или других лица.

Циљеви Програма у превенцији су:

- Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
- Идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетањем ученика, наставника и родитеља
- Повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на
- препознавање насиља и злостављања
- Унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, локалне заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља
- Оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу
- Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду
- Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе
- Омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља
- Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина
- Сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
- Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи

Циљеви Програма у интервенцији су:

- Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите
- Рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака

- Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

Превентивне активности заједнички планирају и спроводе ученици, родитељи и запослени.

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Формирање Тима за заштиту ученика од насиља за наредну школску годину	Директор	Август
Анализа стања, праћења насиља, злостављања и занемаривања, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције и интервенције	Тим за заштиту ученика од насиља	Август
Анкетирање наставника, ученика и родитеља и утврђивање њихових предлога за унапређивање безбедности у школи	Тим за заштиту ученика од насиља	Септембар
Израда Акционог плана превентивних активности за наредну школску годину	Тим за заштиту ученика од насиља	Септембар
Организовање дежурства запослених	Директор и Тим за заштиту деце од насиља	Септембар
Усклађивање постојећих подзаконских аката школе са Законом и Посебним протоколом за заштиту ученика од насиља	Секретар	На почетку школске године
Дефинисање правила понашања и последица кршења правила понашања	Тим за заштиту деце од насиља, Ученички парламент	На почетку школске године
Информисање ученика и родитеља о Тиму и његовим активностима и упућивање у могућност тражења помоћи и подршке од Тима	Одељењске старешине	На почетку школске године

Предавање за родитеље : - Како препознати и како се понашати уколико ваше дете трпи насиље?	Одељењске старешине	На почетку школске године
Формирање вршњачког тима за заштиту ученика од насиља	Координатор ученичког парламента	Септембар
Коришћење наставних садржаја у превенцији насиља	Наставници	У току школске године
Организовање слободних активности према предлозима Ученичког парламента	Директор и Тим за заштиту деце од насиља, Ученички парламент	У току школске године
Школска спортска такмичења/ спортски дан посвећен безбедном и сигурном школском окружењу (кошарка, фудбал, рукомет и одбојка)	Наставници	У току школске године
Обележавање Дечје недеље	Одељењске старешине, ПП служба и Ученички парламент	Октобар
Обележавање 19. новембра- Светског дана борбе против злостављања деце	Ученички парламент, Тим за заштиту ученика од насиља	Новембар
Обележавање Светског дана толеранције	Ученички парламент, наставници грађанског васпитања и верске наставе	Новембар
Радионице за ученике: - Ненасилна комуникација - Умеће комуникације	Стручна служба, одељењске старешине	У току школске године

<p>Групни рад са родитељима на родитељским састанцима: -Насиље у школи и породици, - Ненасилна комуникација и конструктивно решавање конфликта, -Развојне потребе и проблеми деце школског узраста</p>	<p>Одељенске старешине, стручна служба, директор школе</p>	<p>У току школске год.</p>
<p>Умрежавање и сарадња са релевантним установама (спољашња заштитна мрежа)</p>	<p>Директор,ППП служба, одељењске старешине</p>	<p>У току школске год.</p>

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ		
САДРЖАЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
<p>Обука запослених за примену Посебног протокола за заштиту деце-ученика од насиља у образовно- васпитним установама (за наставнике који нису прошли програм обуке)</p>	<p>Стручна служба</p>	<p>Август</p>
<p>Предавања за наставнике: - Примена индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима - Како препознати ризичне облике понашања ученика и како реаговати</p>	<p>Стручна служба</p>	<p>У току школске године</p>
<p>Превенција и решавање дисциплинских проблема у настави</p>	<p>Каталога акредитованих програма стручног усавршавања.</p>	<p>У току школске године</p>
<p>Примена реституције (принципи, значај преговарања, важност постизања договора...)</p>	<p>Каталога акредитованих програма стручног усавршавања.</p>	<p>У току школске године</p>

Управљање дисциплином и партнерска комуникација	Каталога акредитованих програма стручног усавршавања.	У току школске године
---	---	-----------------------

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

Школа интервенише увек када постоји сумња или сазнање да дете и ученик трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

Редослед поступања у интервенцији

1. **Сазнање о насиљу** или откривање насиља одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.

2. **Заустављање насиља** је обавеза свих запослених у установи, као и да позове помоћ уколико процени да не може самостално да делује.

3. **Смиривање ситуације** подразумева обезбеђивање сигурности за ученика, удаљавање из ризичне ситуације.

4. **Обавештавање родитеља** и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

5. **Консултације** у школи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. У консултације у установи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент.

Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство просвете – школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу и др.

6. **Мере и активности** предузимају се за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за сву децу и ученике - учеснике насиља и злостављања (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља и злостављања).

7. **Ефекте предузетих мера** и активности прати установа (одељењски старешина, тим за заштиту, психолог и педагог) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности школе.

Интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања

Ниво насиља и злостављања условљава и предузимање одређених интервентних мера и активности.

На првом нивоу активности предузима самостално одељењски старешина у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално.

На другом нивоу активности предузима одељењски старешина у сарадњи са педагогом, психологом, тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са Законом.

На трећем нивоу активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика, тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава центар за социјални рад, односно полицију.

Улоге и одговорности запослених и ученика у школи када постоји сумња на насиље или се насиље догоди

ДЕЖУРНИ НАСТАВНИК

- дежура у складу са распоредом;
- уочава и пријављује случај;
- покреће процес заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија);
- обавештава одељењског старешину о случају;
- евидентира случај у књигу дежурстава и попуњава образац за евиденцију насилног понашања;
- сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља.

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

- уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах;
- учествује у процесу заштите деце;
- разговара са учесницима насиља;
- информисава родитеље и сарађује са њима;
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља;
- планира и изводи активности у оквиру ЧОС ;
- прати ефекте предузетих мера;
- евидентира и води документацију о случају; прибавља потпис родитеља
- по потреби, комуницира са релевантним установама.

ТИМ, ПЕДАГОГ, ПСИХОЛОГ

- уочава случајеве насилног понашања;
- покреће процес заштите детета, реагује одмах;
- обавештава одељењског старешину и сарађује са њим;
- по потреби, разговара са родитељима;
- пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима;
- разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите;

- обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предузетих мера;
- по потреби, сарађује са другим установама;
- евидентира случај.

ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ

- уочава и пријављује случајеве насилног понашања;
- прекида насиље.

УЧЕНИЦИ, ДЕЦА

- дежурају заједно са наставницима на одморима;
- уочавају случајеве насилног понашања;
- траже помоћ одраслих;
- пријављују одељењском старешини;
- учествују у мерама заштите.

ВОЂЕЊЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ И ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Запослени у школи воде евиденцију о појавама насиља у образац за евиденцију о случајевима насиља који садржи:

- Шта се догодило ?
- Ко су учесници ?
- Како је пријављено насиље ?
- Врсте интервенције?
- Какве су последице?
- Који су исходи предузетих корака?
- На који начин су укључени родитељи, одељенски старешина, стручна служба?
- Праћење ефеката предузетих мера.

Одељењски старешина бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности; подноси извештај тиму за заштиту, у складу са динамиком.

Психолог или педагог бележи насиље на другом и трећем нивоу; води и чува документацију (службене белешке, податке о лицу, догађају, предузетим радњама и др.); прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа; подноси извештај тиму за заштиту, у складу са динамиком.

ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА

Одељењски старешина и стручна служба прате ефекте предузетих мера. Прате:

- понашање ученика који је трпео насиље (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку и на који начин...) и ученика који се понашао насилно (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...);
- како реагују пасивни посматрачи (да ли се обраћају старијима за помоћ, да ли сви знају како да се повежу са унутрашњом заштитном мрежом и ко је њихова особа од поверења, да ли се препознаје страх, да ли сами предузимају неке акције и сл.);
- шта се дешава у одељењу (да ли се издвајају нове групе, каква је атмосфера ...);

- колико су родитељи сарадници у активностима на смањивању насиља;
- како функционише Тим и унутрашња заштитна мрежа (где су слабе тачке и шта се може боље);
- колико су друге институције (спољна заштитна мрежа) укључене и који су ефекти њиховог укључивања.
- Уколико се увиди да се ситуација насиља понавља, усложњава и постаје ризичнија и опаснија, неопходно је предузети следеће заштитне мере:
 - појачати опрез свих запослених и дежурних наставника и ученика
 - укључити у рад родитеље и школског полицајца
 - наставити са индивидуалним радом - психолог школе
 - укључити стручњаке из других установа (из спољашње заштитне мреже)

ИЗВЕШТАВАЊЕ

Тим квартално извештава Наставничко веће, а полугодишње Школски одбор и савет родитеља Школе о реализацији и ефектима превентивних и интервентних мера и активности.

Извештавање о појединим случајевима насиља врши директор школе водећи рачуна о поверљивости података, заштити приватности стављајући интересе детета изнад интереса родитеља, школе, струке и др.

Подаци до којих се дође су поверљиви и могу се ставити на располагање само службеним лицима ангажованим у поступцима заштите деце од насиља.

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКТА ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА

На основу евиденције о случајевима насиља праћење ефеката предузетих мера ће ивршити Тим за заштиту ученика од насиља преко следећих **индикатора**:

- броја и нивоа облика насилног понашања
- број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године
- однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године
- однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године
- анализа упитникаведеног међу ученицима о степену безбедности у школи.

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ ПРОГРАМА

Извештај о остваривању Програма заштите је саставни део Годишњег извештаја о раду Школе и доставља се Министарству просвете, односно надлежној школској управи. Извештај садржи, нарочито: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева насиља, злостављања и занемаривања, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте.

АКЦИОНИ ПЛАН ПРЕВЕНТИВНИХ АКТИВНОСТИ

На основу анализа стања, праћења насиља, злостављања и занемаривања, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције у предходној школској години, Школа утврђује Акциони план превентивних активности за наредну школску годину. Акциони план превентивних активности је саставни део Годишњег плана рада школе.

6.5. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ МАЛОЛЕТНИЧКЕ ДЕЛИКВЕНЦИЈЕ

Малолетничка делинквенција је преступничко понашање специфично за популацију малолетника. Сви облици делинквентног понашања младих могу се сврстати у четири категорије: радње деструктивно уперене против интегритета других личности, радње деструктивно уперене против власништва и материјалних добара других, радње повлачења и радње самоуништења.

Поремећај понашања, васпитна запуштеност, лоше друштвено понашање, асоцијалност, поремећаји карактера, примарни поремећаји понашања синоними су за последицу неприлагођеног понашања са којим се неретко сусрећемо данас.

Највећи утицај на друштвене девијације младих имају породица, школа и друштво. Негативни утицај комбинације ова три фактора доводи до деликвентског понашања особа млађих од 18 година.

Школа је, поред породице, незамењива за социјализацију детета. Као друга животна средина у којој сваки ученик учи, живи и одраста, школа има задатак да ради на јачању друштвених веза, на што успешнијој социјализацији деце и спречавању неприлагођеног и деликвентног понашања. Ангажовање ученика добро осмишљеним садржајима најбоља је превенција малолетничке деликвенције. Потребна је и свакодневна сарадња школе и родитеља у циљу усмеравања детета на избор правих вредности које промовишу живот и очување здравља. У том правцу, школа је сачинила програм превенције малолетничке деликвенције.

Циљ : превенција малолетничке деликвенције и неприлагођеног понашања.

Задаци:

- Препознавање девијантног понашања ученика
- Препознавање насиља
- Развој социјалних вештина
- Понудити ученицима занимљиве и атрактивне садржаје кроз разне секције и спортске активности.
- Прихватање различитости и промовисање једнаких права за све људе

Активности:

- Упознавање са правилима понашања
- Израда ИПЗ За ученике са нерилагођеним понашањем
- Упознавање ученика са појмом насиље (облици и нивои)

- Рад у радионицама за развој социјалних вештина код ученика (култура комуникације, ненасилна комуникација, ставови и вредности, конфликти и ненасилно решавање конфликта)
- Сарадња са „Експектом“ (едукација о злоупотреби дрога)
- Сарадња са ДЗ, едукативна предавања о штетности алкохола и дувана
- Сарадња са Центром за социјални рад
- Садржаји ваннаставних активности (секције- литерарна, драмска, библиотечка, историјска, еколошка, спортске активности- кошарка, одбојка, фудбал, пливање, стони тенис, омладинске организације- планинари, извиђачи).

Превентивне активности програма су у саставу и свих облика рада у школи (редовна настава, слободне активности, посебно програмиране активности и манифестације).

Начин остваривања

Социјалне вештине представљају социјално прихватљива научена понашања која омогућавају појединцу да остварује интеракције с другима на начин који доводи до позитивних и избегавања негативних реакција

Програми вежбања социјалних вештина примењују се код деце која испољавају асоцијално и антисоцијално понашање, неприхваћени су међу вршњацима, код ученика који имају тешкоће у учењу, проблеме менталног здравља или као превентивни програми код социјално депривираних деце.

Радионице за развој социјалних вештина намењене су ученицима од 4. до 8. разреда који имају потешкоћа у свакодневним социјалним ситуацијама и у интеракцији са вршњацима.

Радионице за развој социјалних вештина:

- „Култура комуникације и мирно решавање сукоба“
- „Ненасилна комуникација“
- „Конфликти и ненасилно решавање“
- „Како у туђим ципелама“
- „Разлике у ставовима“

Програм се остварује и кроз програм здравствене заштите ученика, програм социјалне заштите ученика, програм заштите ученика од насиља, занемаривања и злостављања, програм унапређења васпитно образовног рада.

6.6. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ

Слободне активности представљају ваннаставни факултативни облик рада школе.

Циљ: Непосредан образовно-васпитно циљ ученичких слободних активности јесте да допринесу развоју личности на образовном, сазнајном, креативном, друштвеном и личном плану и да пруже могућност ученику да задовољи своје интересе, склоности и способности за поједине области.

Задаци:

- Допринос социјализацији ученика и развијање интересовања према појединим предметима и областима.
- Подстицај стваралаштва
- Задовољење интелектуалне радозналости
- Пружање могућности за заједничку игру, забаву и разоноду

- Омогућавање заједничке активности и испуњавање дела слободног времена корисним садржајем.
- Проширивање и подубљивање, као и стицање нових знања и умења, а према интересима ученика
- Задовољавање специфичних интереса ученика уз активно усмеравање њихових склоности, способности, интересовања и подстицање професионалног развоја
- Мотивисање и оспособљавање ученика за самосталан и креативан рад
- Омогућавање ученицима организовање забаве и рекреације, као и других услова да самостално користе слободно време и организују духовни, културни и друштвени живот у средини у којој живе и раде.
- Допринос развоју личности на образовном, сазнајном, креативном, друштвеном и личном плану
- Унапређење рада школе и непосредније повезивање школе са друштвеном средином.

Активности:

Културно-уметничке

Слободне активности језичко-уметничког васпитно-образовног подручја. Поред циља и задатака које имају слободне активности ученика у основној школи, у активностима језичко-уметничког подручја остварују се и посебни задаци:

развијање и неговање радозналости и отворености за нове, актуелне појаве у језику, уметности и култури уопште;

васпитање опажања, критичког мишљења и слободног креативног изражавања ученика.

Слободне активности овог подручја остварују се у оквиру секције (група, дружина, аматерских друштава). За сваку поједину активност утврђују се посебни циљ, задаци и оквирни садржаји рада.

Научно-истраживачке активности;

Посебни задаци научно-истраживачких слободних активности су:

развијање склоности и способности ученика у одговарајућој научној дисциплини, посебно стваралачких способности и сазнајних могућности ученика; развијање логичког и критичког мишљења ученика; стварање услова и подстицање креативног рада ученика; навикавање и оспособљавање ученика за коришћење научнопопуларне и стручне литературе, приручника и лексикона; увођење ученика у методе научног истраживања и упознавање ученика са мултидисциплинарним и интердисциплинарним приступом решавању научних проблема; развијање спретности ученика за експериментални и практичан рад.

Спортско-рекреативне активности

Основни **циљ** спортско-рекреативних активности је да се у слободном времену организује активност ученика у овој области, тако да им обезбеди здраву и културну забаву и разоноду, да задовољи њихове посебне жеље, да им помогне да развију позитиван однос према физичкој култури, формирају чврсте навике за редовним телесним вежбањем.

У оквиру спортско-рекреативних активности се остварују следећи конкретни **задаци**: обухват што већег броја ученика посебним програмом физичког вежбања, који, заједно са општим програмом чини јединствену целину, односно јединствен систем школског физичког

васпитања;задовољење нових и све разноврснијих жеља и интереса школске омладине за бављењем разним гранама физичког вежбања у слободном времену; откривање могућности и лепоте стварања у физичкој култури, у спорту, гимнастици, игри, плесу и помагање ученицима да свестрано развију своје природне способности за овај или онај вид физичког вежбања;подстицање ученика да науче како да физичко вежбање интегришу у свој свакодневни живот и да активност у овој области развију као своју трајну потребу и обавезу. Спортско-рекреативне активности подразумевају оне спортско-рекреативне активности и дисциплине које обавезна настава физичког васпитања не може да обухвати.

Начин остваривања програма

У слободне активности укључују се ученици 1-8 разреда, с тим да се стални облици слободних активности организују за ученике 4-8 разреда. За ученике 1-3 разреда слободне активности ће се организовати као повремене интересне активности у оквиру одељења. На тај начин ученици ће моћи да се опробају у разноврсним садржајима и активностима.

У складу са интересовањима ученика и кадровско - материјалним условима за ученике 1-8 разреда организују се неке од следећих слободне активности: културно- уметничка (литерарна, рецитаторска, новинарска, драмска и ликовна секција), природно-математичка (математичка секција, млади физичари, млади хемичари, млади биолози, еколошка секција), друштвено-језичка (историјска, географска, лингвистичка секција, љубитељи страних језика) и спортско-рекреативне активности (атлетика, гимнастика, кошарка, фудбал и одбојка).

6. 7. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Циљевима образовања и васпитања предвиђено је да школа обезбеђује за све ученике, између осталог, оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота; развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву, оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција у складу са захтевима занимања, развојем савремене науке, економије, технике и технологије.

Циљ програма:

Од школске 2013/14. године, програм ПО реализује се кроз пројекат Професионална оријентација на прелазу у средњу школу за ученика 7. и 8. разреда који има за циљ успостављање функционалног и одрживог програма професионалне оријентације за ученике који завршавају основну школу.

Основни циљ програма професионалне оријентације је подстицање развоја личности ученика до промишљене, ваљане и реалне одлуке о избору школе и занимања, планирање каријере и укључивање у свет рада.

Концепт програма ПО остварује се кроз пет модула:

1. Самоспознаја: препознавање сопствених капацитета, способности, интересовања, вредности и склоности.
2. Информисање о занимањима: прикупљање информација о занимањима, анализа и структурисан начин обраде информација тако да се омогући добра информисаност при одлучивању о избору занимања.
3. Могућности школовања: упознавање могућности школовања и каријере које воде до остварења жељеног занимања.

4.Реални сусрети са светом рада и занимања: сусрет са представницима занимања, распитивање о занимању и испробавање занимања у предузећима/организацијама/установама/средњим школама како би млади проверили и употпунили сопствене слике о свету рада и занимања.

5.Одлука о избору занимања: анализа сопственог пута професионалне оријентације и доношење самосталне одлуке о избору школе/занимања.

За ученике од 1. до 6. разреда циљ је да ученици препознају своје способности, склоности, интересовања, таленте, жеље што је полазна основа у процесу одлучивања за избор будућег образовања и занимања. Такође је важно да се упознају са светом занимања. Извори информисања могу бити чланови породице, пријатељи и познаници, наставници, педагози и психолози, сарадници у Заводу за запошљавање, који се баве професионалном оријентацијом, штампа, електронски медији, савремени дигитални медији - интернет, брошуре и књиге.

Начин остваривања програма:

За ученике од 1. до 6. разреда професионална оријентација се реализује кроз обавезне и изборне наставне предмете, ЧОС и слободне активности.

За ученике 7. и 8. разреда свих пет фаза реализује се у интерактивним радионицама, са активним укључивањем родитеља и партнера из света рада. Ученици/ученице завршних разреда основне школе имају приступ савременом моделу професионалне оријентације; активно одлучују о избору школе и занимања у складу са сопственим интересовањима, способностима, потребама и визијом целоживотног учења; стичу знања и развијају животне вештине неопходне у сусрету са динамичним и променљивим светом рада; преносе искуство вршњацима кроз рад вршњачких тимова за професионалну оријентацију у школи.

Програм подразумева укључивање родитеља/старатеља у процес професионалне оријентације њиховог детета пре свега као подршку у самосталном одлучивању. Родитељи се охрабрују да развијају сопствене компетенције за родитељство у циљу оснаживања детета за доношење самосталне одлуке о избору школе и занимања. Укључују се путем родитељских састанака, заједничких радионица са децом и реалних сусрета у којима учествују као представници занимања и презентери сопственог пута каријере.

Тим за професионалну оријентацију кога чине одељенске старешине осмих разреда и педагог састављају план професионалне оријентације по ком се реализација програмских задатака остварује у оквиру садржаја редовне наставе (кроз различите наставне предмете). Носиоци реализације програмског задатака професионалне оријентације су педагог, одељенске старешине и предметни наставници.

6.8. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ здравствене заштите је изграђивање личности, оспособљене да брине за сопствено здравље и развој физичких и психичких способности, као и њихово оспособљавање за здрав живот и рад.Усвајање генеративних, трансферних и функционалних знања и вештина од значаја заунапређење и очување здравља и гледање на здравље појединца као на опште добро; подизање и унапређење здравствене свести ученика; здрав развој личности кроз покретање позитивних емоција, формирање правилних ставова према здрављу и животу, спровођење позитивних акција за здравље,усвајање навика које унапређују здравље ученика, наставника, родитеља. Такође, школа сарађује са здравственом установом у циљу спровођења здравствене заштите ученика (лекарски прегледи, систематски прегледи, вакцинација).

Задаци здравствене заштите ученика су:

- Стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у складу са здравим начином живота:
 - правилна исхрана;
 - хигијенске навике;
 - физичка активност;
 - превенција болести зависности;
 - хуманизација односа међу половима;
 - квалитетан суживот у заједници;
 - промовисање позитивних социјалних интеракција у циљу очувања здравља;
 - мотивисање и оспособљавање ученика да буду активни учесници у очувању свога здравља, развијање одговорног односа према себи и другима, превенција негативних облика понашања значајних за очување здравља.
- Унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље
- Остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице ради утицања на развој, заштиту и унапређење здравља ученика.

Овим програмом су обухваћени сви ученици I – VIII разреда.

Непосредна здравствена заштита ученика се остварује у Дому здравља и обухвата бригу о здрављу и развоју ученика, предузимање мера за спречавање обољења, чување и побољшање здравља, откривање обољења и лечење оболелих.

У оквиру превентивног рада на здравственој заштити ученика обавља се:

- Преглед ученика пре уписа у I разред
- Вакцинација и ревакцинација
- Систематски прегледи
- Контролни прегледи ученика код којих се на систематском прегледу пронађе неко обољење
- Прегледи ученика пре спортских такмичења
- Специјални преглед особља које раде са намирницама у школској кухињи
- Комисијско ослобађање од физичког васпитања (делимично или потпуно)
- Контрола кухиње (услови рада, снабдевање робом, намирницама, чување и издавање намирница, издавање хране и уклањање отпадних материја)
- Контрола санитарно хигијенских услова живота и рада
- Превентивна заштита зуба

Начин реализације програма:

Овај програм ће се реализовати кроз План и програм рада ОС, кроз часове редовне наставе, кроз програм здравственог васпитања, Програм школског спорта и спортских активности и предавања за ученике.

У оквиру плана и програма ОС обрађиваће се следећи садржаји: одржавање хигијене прибора, тела и гардеробе, хигијена радног места и простора у кући и школи, правилна исхрана, правилно држање тела, значај физичке активности за очување здравља, полне разлике између дечака и девојчица, пубертет, најчешће болести и њихова превенција, где се лечимо, алкохол, пушење, наркоманија, сида.

Праћење реализације програма здравствене заштите ће се вршити увидом у педагошку документацију - дневнике О-В рада, записнике стручних органа и тимова и праћењем реализације планираних активности.

6.9. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ програма социјалне заштите у школи је унапређивање социјалног и породичног статуса ученика како би се створили оптимални услови за раст, развој и напредовање ученика. Поред образовних задатака као примарних, школа има задатак да подстиче и унапређује социјални статус ученика. Такође треба да развија вештине за живот у демократском друштву које се остварују садржајима и активностима којима се доприноси да је ученик способен да активно, компетентно, критички и одговорно учествује у животу школе, заједница којима припада, као и у ширем демократском друштву руководећи се правима и одговорностима које има као припадник заједнице. Прихвата и поштује друге као аутономне и једнако вредне особе. Својим активностима у заједници доприноси заштити и неговању људских права, хуманистичких вредности и основних демократских вредности и принципа. Бирају културе и традиције које ће неговати и афирмисати, поштујући право других да негују и афирмишу другачије културе и традиције. Поштује равноправност различитих заједница и њихових традиција и идентитета. Посебно води рачуна о могућој маргинализацији или дискриминацији своје или других заједница и активно изражава солидарност са онима који су дискриминисани или маргинализовани. У ситуацији када је заинтересован уме да се удружује са другима како би ангажовано, толерантно, аргументовано и критички заступали одређене ставове, интересе и политике поштујући права оних који заступају супротстављене иницијативе, тако и релевантне норме, правила и процедуре за доношење одлука.

Задаци су праћење породичног и социјалног статуса ученика, промена које се током времена дешавају на том плану и спровођење планираних мера. У домену својих могућности школа треба да побољша положај ученика угрожених социо-економском или породичном ситуацијом обезбеђивањем помоћи или упућивањем у надлежне установе. Оснаживање ученика за прихватање и поштовање других као аутономних и једнако вредних особа како би допринели заштити и неговању људских права, хуманистичких вредности и основних демократских вредности и принципа.

Активности :

- Прибављање радног материјала за децу лошег материјалног статуса
- Набавка књига
- Гратис путовања на излете, екскурзије
- Осигурање ученика
- Бесплатна ужина
- Подршка ученицима којима је потребна подршка стручног лица
- Хуманитарне акције на нивоу школе
- Подела пакетића за нову годину и у другим приликама
- Сарадња са Црвеним крстом
- Сарадња са Центром за социјални рад
- Радионице за ученике које имају за циљ развијање емпатије према ученицима из осетљивих група

- Носиоци активности су сви – ученици, наставници, стручна служба, директор и родитељи.

Начин реализације:

Активности се прво реализују у школи где стручни сарадници уз сарадњу учитеља уочавају социјални проблем независно да ли је повезан са понашањем ученика и/или чланова породице. Уколико је потребно, стручни сарадник обавештава Центар за социјални рад који даље преузима потребне активности у складу са својим овлашћењима.

6.10. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљ програма заштите животне средине јесте развој еколошке свести, стицање знања, формирање навика и умења које ће ученици примењивати у очувању природе и заштити животне средине, еколошке етике и заштите животиња, организовано учествовање у конкретним акцијама заштите и унапређења животне средине, као и очување природних ресурса, односно упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике.

Садржаји програма: екологија, значај озелењавања, заштита и уређење природне и радне средине, загађивање воде, ваздуха, земљишта и хране, унапређивање животне средине и познавање основних појмова из екологије, учешће у раду Покрета горана, као и у Друштву за заштиту животиња.

Начин остваривања програма

Програм заштите животне средине реализоваће се кроз часове редовне наставе и ваннаставних активности, радом секције „Млади еколози“, екскурзије ученика, израде литерарних и ликовних радова, учешћа на конкурсима, изложбама, фотографисањем, прикупљањем материјала. Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине – локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине.

Програмом се ученици информишу о значају очувања животне средине, са посебним освртом на њихов лични допринос, уз реализацију заједничких акција на нивоу школе и локалне заједнице. На часовима одељењског старешине и у оквиру редовне наставе обрађују се одређене теме . Посебне активности реализују наставници биологије у редовној настави и са еколошком секцијом У редовној настави приликом обраде пригодних тема (Свет око нас, Природа и друштво, географија, биологија, физика, хемија, ТИО) ученици ће добити информације о загађивачима ваздуха, глобалном отопљавању, променама у клими и њиховом утицају на живот на планети, значају одрживе енергије, значај селекције отпада, рециклаже истог.

Активности:

- реализација тема на ЧОС-у о значају очувања животне средине;
- реализација тема на часовима обавезних и изборних предмета;
- израда паноа ликовних радова;
- уређење одељенских паноа;
- рад еколошке секције;
- укључивање у акције локалне заједнице;

- сакупљење секундарних сировина;
- уређење школског дворишта и учионица;
- обележавање датума важних за екологију :
 - Дан Планете земље , 22.април
 - Међународни дан озонског омотача (16. Септембар)
 - Светски дан заштите животиња (4. Октобар)
 - Светски дан здраве хране (16. Октобар)
 - Светски дан вода (22. Март)
 - Светски дан животне средине (5. Јун) .

6.11. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Локална самоуправа значајно утиче на рад школе, а првенствено кроз различите облике финансирања, од свакодневног рада, до унапређења материјално-техничких услова и подршке ученицима из осетљивих група. Одељење за друштвене делатности, односно просветна инспекција прати рад школе, а такође и друге инспекцијске службе.

Активности:

- Финансирање превоза ученика и наставника
 - Израда различитих финансијских извештаја и финансијских планова, рачуни, извода, потраживања школе, полугодишњи и годишњи извештаји
 - Избор председника локалне самоуправе у Школски одбор
 - Учешће на пројектима за средства унапређења материјално-техничких услова рада
 - Присуство различитим састанцима везаним за рад школе (Школски одбор...)
 - Присуство представника локалне самоуправе у неким активностима школе
 - Разни инспекцијски прегледи везани за припремљеност школе за рад и рад током године
- Школа прати и укључује се у дешавања у локалној самоуправи и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње.

Циљ:

- Активно укључивање Школе и ученика у друштвени живот општине
- Унапређење сарадње са свим институцијама и установама на територији општине
- **Задаци:**
- Праћење активности локалне самоуправе и активна сарадња са релевантним институцијама и удружењима на територији општине
- Организација активности за ученике у сарадњи са привредним, културним и јавним установама.
- Информисање локалне заједнице о значајним моментима живота и рада Школе
- Промовисање школе

Активности:

- Учешће ученика у обележавању и прослави значајних датума и јубилеја
- Организовање радних акција солидарности у месној заједници и широј друштвеној средини уз учешће ученика
- Сарадња са интересорном комисијом

- Сарадња са локалном самоуправом око награда за ученике генерације и ученика који постижу успех на такмичењима
- Учешће ученика на састанцима у месној заједници, широј друштвеној средини
- Укључивање талентованих ученика у културно-уметничка, спортска и друга друштва средине, као и обезбеђивање могућности да та друштва имају своје секције у школи
- Укључивање ученика у сарадњу са еколошким покретом
- Организовање радних акција солидарности у месној заједници и широј друштвеној средини уз учешће ученика.

6.12. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Програмом сарадње са породицом, школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно старатељима ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

Циљеви:

- омогућавање координације, усклађивања, синхронизације, повезивања активности породице и школе у процесу васпитања;
- пружање помоћи породици у реализацији њене васпитне функције;
- обезбеђивање услова за оптималан развој детета;
- међусобно информисање;
- педагошко образовање родитеља;
- ангажовање родитеља у остваривању задатака школе.

Задаци :

- информисање родитеља о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад Школе;
- задовољавање потреба породице и њених циљева;
- едуковање родитеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања и образовања;
- развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика;
- обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и Школе;
- остваривање позитивне интеракције наставник- родитељ;
- обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика, као и о свим дешавањима у животу Школе.

ОБЛАСТИ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ:

1. Информисање родитеља и старатеља

Родитељи/старатељи треба да буду детаљно информисани о свим аспектима школског живота и образовног процеса који се посредно или непосредно тичу њихове деце и њих, као и о могућностима на које све начине могу да се укључују у рад школе и да дају свој допринос

унапређењу квалитета васпитно-образовног процеса. Ова област сарадње породице и Школе одвија се кроз следеће облике рада:

- креирање странице намење родитељима на сајту Школе;
- организовање *Отворених врата* – термина када родитељи имају могућност да са наставницима разговарају о раду и напредовању ученика;
- месечно организовање *Отвореног дана*, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду;
- уређивање огласне табле за родитеље у просторијама Школе;
- организовање и реализација родитељских састанака;

2. Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности

Родитељи би требало да се подстичу да се укључују у образовни процес на више различитих начина, и то као:

- асистенти у настави, сарадници и асистенти у реализацији програма секција;
- едукатори деце у областима у којима су професионалци/експерти кроз учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у школи/у које је школа укључена;
- сарадници за обезбеђивање безбедног окружења у школи, у процесу професионалне оријентације, при организацији и реализацији приредби, изложби, спортских и других такмичења и сличних активности у Школи, сарадници и асистенти у реализацији излета, посета, екскурзија ученика, у организацији и реализацији радионица, хуманитарних акција и сличних активности;
- учесници у стручним тимовима које директор формира по потреби, као евалуатори васпитно-образовног рада и квалитета рада установе кроз процес самовредновања квалитета васпитно-образовне праксе, родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у изради и реализацији индивидуалног образовног плана, и друго.

3. Укључивање родитеља и старатеља у процес одлучивања

Овај облик сарадње пружа родитељима информације о организацији живота и рада школе, а својим учешћем они доприносе побољшању услова и рада школе. Поред учешћа у планирању и организацији, родитељи треба да су стално присутни, јер то доприноси учвршћивању односа породице и школе. Обавезно укључивање родитеља у процес одлучивања и то кроз:

- укључивање родитеља у Савет родитеља Школе;
- укључивање родитеља у Школски одбор;
- укључивање родитеља у рад свих тимова на нивоу школе (самовредновање, развојно планирање, сарадња са локалном заједницом и породицом и сл.);
- испитивање потреба и очекивања родитеља анкетирањем на крају сваког полугодишта;
- родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у индивидуалном образовном плану, да по потреби предлажу спољне сараднике у тиму који се бави образовним планом, као и да дају одобрење за спровођење тог индивидуалног образовног плана.

4. Едукација и саветодавни рад са породицом

Будући да су родитељи у највећој мери упућени на сарадњу са наставницима и са њима имају најчешће контакте, важан задатак наставника је да креирају такву атмосферу у којој ће родитељи бити подстакнути да се укључују на различите начине и да доприносе животу учионице/школе без страха да ће то бити протумачено као мешање улога, тј. мешање у професионалну улогу наставника. Унапређивање компетенција родитеља за педагошко деловање и пружање подршке ученицима Школа организује кроз следеће облике рада:

- едукација кроз организовање мини предавања на родитељским састанцима;
- организовање трибина и радионица за заинтересоване родитеље;
- формирање Клуба родитеља;
- израда Водича за родитеље (публикованог на сајту Школе);
- ангажовање родитеља као едукатора других родитеља о проблемима који су релевантни за родитељску популацију, а за које су поједини родитељи стручни.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА:

Сарадња са породицом одвија се плански и систематски током целе године и подразумева укључивање породице у планирање, реализацију и евалуацију те сарадње. Активности у оквиру сарадње са породицом реализују се на основу Развојног плана Школе и Годишњег плана Школе и то кроз:

- план рада Савета родитеља;
- план рада директора школе;
- план рада стручних сарадника;
- план за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- планове рада стручних већа;
- планове одељењских већа;
- планове одељењских старешина;
- план рада секција;
- план професионалне оријентације;
- план здравствене превенције.

6.13. ПРОГРАМ ПРИЛАГОЂАВАЊА НА ШКОЛСКУ СРЕДИНУ

Програмом прилагођавања на школску средину школа дефинише активности које обухватају детаљно информисање новопридошлих ученика и наставника.

Циљеви:

- омогућавање координације, усклађивања, синхронизације, повезивања активности ученика и наставника;
- пружање помоћи наставницима у реализацији радних задатак;
- обезбеђивање услова за бржу адаптацију ученика, међусобно информисање.

Задаци :

- информисање новопридошлих ученика и наставника о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад Школе;
- развијање партнерског односа актера образовања у школи.

Активности намењене новопридошлим ученицима:

- упознавање ученика и родитеља са директором школе и стручном службом;
- разговор са стручном службом – прикупљање информација о детету и претходном школовању;
- познавање ученика и родитеља са одељенским старешином;
- упознавање ученика и родитеља са школским простором, дневним и недељним ритмом школе и општим информацијама о раду школе;
- пружање помоћи у обезбеђивању уџбеника;
- упознавање са одељењем;
- пружање помоћи у адаптацији на ново одељење;
- праћење прилагођавања у сарадњи са родитељима

Активности намењене новопридошлим наставницима:

- упознавање наставника са директором школе, правником, стручном службом;
- пружање информација о организацији рада школе, правима, одговорностима и задужењима на радном месту;
- упознавање са школским простором, кабинетима и расположивим наставним средствима;
- упознавање са запосленима;
- пружање подршке у раду наставника.

6.14. ПРОГРАМ УВОЂЕЊА ПРИПРАВНИКА У ПОСАО

Увођење у посао наставника, васпитача и стручног сарадника - приправника има за **циљ** да га оспособи за самосталан образовно-васпитни и стручни рад и за полагање испита за лиценцу.

Програмом увођења у посао приправник, наставник и стручни сарадник стиче знања и развија вештине и способности потребне за остваривање образовно-васпитног рада који се односе на:

1. Планирање, програмирање, остваривање и вредновање образовно-васпитног рада
2. Праћење развоја и постигнућа ученика
3. Сарадња са колегама, породицом и локалном заједницом
4. Рад са ученицима са сметњама у развоју
5. Професионални развој
6. Документација

Наставник на крају приправничког стажа треба да поседује следећа знања, способности и вештине:

1. Планирање, програмирање, остваривање и вредновање образовно-васпитног рада:

- познаје структуру плана и програма образовно-васпитног рада;
- разуме улогу наставног предмета у остваривању циљева и задатака у образовању и васпитању;
- разуме повезаност између циљева, задатака, садржаја, метода и облика рада;
- разуме интердисциплинарну природу предметних садржаја;
- користи дидактичке и методичке принципе успешног планирања образовно-васпитног рада;

- познаје могућности и ограничења различитих vrста nastave;
- планира различите типове и структуру nastavnih časova;
- zna da povezuje različite metode i oblike rada u procesu učenja;
- zna da kreira podstičajnu sredinu za učenje i razvoj;
- bira sadržaje, metode oblike i tehnike rada u skladu sa uslovima u kojima radi;
- познаје основне принципа рада одељењског старешине;
- подстиче изградњу заједништва у одељењу;
- зна да прилагођава захтеве развојним нивоима деце и стилевима учења деце;
- примењује индивидуални приступ деци у процесу образовно- васпитног рада;
- разуме улогу ученичких радова у образовно-васпитном процесу;
- познаје критеријуме добрих уџбеника, литературе и дидактичких средстава за остваривање образовно-васпитног рада;
- помаже ученицима у налажењу и избору литературе за различите активности;
- користи разноврсна дидактичка средства и различиту литературу;
- познаје различите начине остваривања ваннаставних и слободних активности;
- користи истраживачки приступ у образовно-васпитном раду;
- анализира сопствени образовно-васпитни рад;

2. Праћење развоја и постигнућа ученика:

- разуме како се ученици развијају и како уче;
- познаје различите начине праћења, вредновања и оцењивања постигнућа ученика;
- зна да прати и вреднује постигнуће ученика у процесу учења;
- прати индивидуални развој и напредовање ученика и развој групе у целини;
- разуме вредновање постигнућа у функцији подршке напредовању ученика;
- подржава иницијативу ученика, мотивацију за рад и спонтано стваралачко изражавање;
- поштује принципе редовности у давању повратних информација о оствареним резултатима;
- уважава личност ученика у давању повратних информација о оствареним резултатима;
- помаже ученику да препозна своје потребе и емоције и изрази их на одговарајући начин;
- познаје начине и технике подстицања процеса самооцењивања ученика;
- зна да ствара атмосферу поштовања различитости;
- уважава иницијативу и слободу исказивања мисли, ставова и уверења код ученика;
- развија код ученика навику за пажљивим руковањем наставним материјалима;

3. Сарадња са колегама, породицом и локалном заједницом:

- гради атмосферу међусобног поверења са свим учесницима у образовно-васпитном раду;
- познаје и примењује принципе успешне комуникације са свим учесницима у образовно-васпитном – раду;
- разуме важност неговања партнерског односа са породицом ученика;
- поштује принцип приватности у сарадњи са породицом и колегама;
- поштује личност родитеља приликом давања повратних информација;
- размењује информације о ученику са родитељима поштујући принцип редовности;
- познаје различите облике сарадње са породицом ради обезбеђивања подршке развоју ученика;
- одржава добре професионалне односе са колегама;
- разуме важност тимског рада у установи;

- размењује запажања и искуства са колегама;
- познаје различите облике сарадње са локалном заједницом у циљу остваривања образовно-васпитних циљева и задатака;
- сарађује у организовању представљања различитих облика ученичког стваралаштва;
- разуме важност сарадње са стручним институцијама;

4. Рад са ученицима са сметњама у развоју :

- разуме значај утицаја вршњака и средине на развој и образовање ученика са сметњама у развоју;
- разуме значај стварања атмосфере поштовања различитости;
- познаје начине укључивања ученика са сметњама у развоју у образовно-васпитном раду;
- зна да организује активности за укључивање ученика са сметњама у развоју у образовно-васпитни рад;
- разуме значај принципа индивидуализације процеса учења ученика са сметњама у развоју;
- познаје важност праћења, индивидуалног напредовања и постигнућа ученика са сметњама у развоју;
- разуме значај обезбеђивања одговарајуће физичке средине за адекватно укључивање ученика са сметњама у развоју у образовно-васпитни рад.

5. Професионални развој :

- познаје значај континуираног професионалног развоја;
- упознат је са различитим облицима и начинима стручног усавршавања;
- разуме начине и технике планирања стручног усавршавања;
- познаје структуру стручних тела на нивоу установе;
- познаје елементе за планирање сопственог стручног усавршавања;
- учествује у разним облицима стручног усавршавања;
- прати развој савремене литературе и образовне технологије.

6. Документација:

- зна прописе из области образовања и васпитања;
- познаје права и дужности на радном месту;
- упознат је са документацијом на нивоу установе;
- разуме сврху педагошке документације;
- зна да води прописану и потребну документацију;
- чува поверљиве податке о детету/ученику и његовој породици;
- води евиденцију о учешћу у разним облицима стручног усавршавања;

Приправника у посао уводи ментор:

- ❖ Пружањем помоћи у припремању и извођењу образовно васпитног рада;
- ❖ Присуствовањем образовно – васпитном раду најмање 12 часова у току приправничког стажа;
- ❖ Анализирањем образовно васпитног рада у циљу праћења напредовања приправника;
- ❖ Пружањем помоћи у припреми за проверу савладаности програма.

Након савладаног програма ментор подноси извештај директору о оспособљености приправника за самостално извођење образовно-васпитног рада. За оне елементе програма

увођења наставника у посао које ће реализовати заједничким радом ментор израђује детаљан план активности

Евиденција о увођењу у посао приправника

Евиденција ментора и приправника има значајну функцију у процесу увођења у посао и стицању лиценце. На овај начин ментор и приправник документују процес учења и подучавања, како у раду приправника, тако и у раду ментора, што осигурава трајност података и олакшава начин приказивања постигнутих резултата.

Све ове активности се остварују у школи што олакшава припрему приправника за полагање испита за лиценцу.

Школа води евиденцију о запосленим приправницима, ствара услове за успешно савладавање програма и оспособљавање за самосталан образовно-васпитни рад.

Ментор води евиденцију о раду приправника која садржи податке о:

- ❖ временском периоду у коме је радио са приправником;
- ❖ темама и времену посећених часова;
- ❖ запажањима о раду приправника у савладавању програма;
- ❖ препорукама за унапређивање образовно-васпитног рада;
- ❖ оцени поступања приправника по датим препорукама.

Приправник води евиденцију о свом раду:

- ❖ сачињавањем месечног оперативног плана и програма рада;
- ❖ израдом припреме за одржавање часа;
- ❖ изношењем запажања о свом раду и раду са ученицима;
- ❖ о посећеним часовима;
- ❖ о својим запажањима и запажањима ментора.
- ❖ Евиденција о раду и запажањима приправника доставља се ментору.

Провера савладаности програма увођења у посао приправника

Провера савладаности програма увођења у посао приправника остварује се најраније након годину дана рада у школи извођењем одговарајућег облика образовно-васпитног рада, и то: извођењем и одбраном часа наставника у школи, као и приказом и одбраном активности стручног сарадника у школи. Тему облика образовно-васпитног рада бира приправник у сарадњи са ментором.

Комисију од најмање три члана образује директор решењем.

Ментор не може да буде члан комисије, али има обавезу да присуствује провери савладаности програма.

Када комисија оцени да је приправник делимично савладао програм, даје ментору и приправнику препоруку за даљи рад са роком за поновну проверу савладаности програма. Приправник који у потпуности савлада програм стиче право на полагање испита за лиценцу.

6.15. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Циљ излета, екскурзија и наставе у природи, као облика образовно-васпитног рада јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних

предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

Образовно-васпитни задаци:

- проучавање објеката и феномена у природи;
- уочавање узрочно-последичних веза у конкретним природним условима;
- развијање интересовања за природу;
- изграђивање еколошких навика;
- упознавање начина живота, обичаја и рада људи појединих крајева;
- развијање позитивних односа према националним, културним, естетских вредностима, спортским потребама и навикама, позитивном социјалним односима;
- схватање значаја здравља и здравих стилова живота;
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Основни циљеви излета и екскурзија су:

- упознавање са националним, историјским, културним и уметничким вредностима о
- кружења кроз који путују и окружења у ком бораве;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава током боравка везаних за садржаје из различитих предмета, а посебно из историје, географије, биологије, ликовне културе ТИО и српског језика;
- повезивање теоретских знања са практичним искуствима;
- развијање одговорног односа према природи, културној баштини и понашања у складу са друштвеним нормама;
- поштовање правила понашања у различитим окружњима и приликом обилазака различитих културних споменика, верских објеката, музеја, галерија и сл;
- развијање другарских односа, толеранције на различитости, уважавање потреба других и избегавање сукоба;
- развијање еколошких навика и чување животне средине.

Приликом реализације излета, наставе у природи и екскурзија за све узрасте сачиниће се посебни планови извођења, уз конкретизацију свих активности које ће се реализовати током путовања и боравка на одабраним дестинацијама.

Основни циљеви наставе у природи су:

- побољшање здравља и физичких способности ученика;
- развијање здравствених и хигијенских навика и бриге о сопственом здрављу;
- осамостаљивање ученика у реализацији различитих активности;
- уочавање узрочно-последичних веза у конкретним природним условима;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава у природи;
- упознавање начина живота и рада људи у појединим крајевима;
- изграђивање еколошких навика и чување животне средине;
- повезивање теоретских знања са практичним активностима у амбијенталном окружењу;
- упознавање са националним, историјским, културним и уметничким вредностима окружења кроз који путују и окружења у ком бораве;

- социјализација ученика, стицање искустава у колективном духу, развијање спортског и такмичарског духа, тимског рада, другарских односа, толеранције на различитости, пружање подршке и помоћи другима, поштовање правила понашања у различитим окружњима и приликом обилазака различитих културних споменика, верских објеката, музеја, галерија и сл.

Начин реализације

У избору програмских садржаја и маршрута екскурзија, као и њиховог трајања потребно је узети у обзир захтеве наставних програма свих предмета које ученици изучавају у тој школској години, циљеве и задатке екскурзије, узраст ученика и њихове психофизичке способности.

У стручној припреми екскурзија учествују сви наставници који треба пажљиво да се упознају са маршрутом екскурзије и могућностима које она пружа. У избору дестинација активно учествују и родитељи ученика. Комисије за екскурзије биће формиране по потреби у складу са планом организације екскурзија, излета и наставе у природи. Чланови комисије ће бити:

- стручни сарадник;
- руководиоца одељењског већа;
- члан Савета родитеља;
- члан Школског одбора школе.

Задаци комисије за екскурзије: избор дестинација за екскурзије, избор најповољније понуде, односно туристичке агенције која ће реализовати екскурзију, анализа извештаја са екскурзије.

Наставничко веће школе верификује избор дестинација за екскурзију, бира стручног вођу пута који сачињава оперативни план рада за сваки дан екскурзије. Ученици и родитељи ученика се пре поласка на екскурзију упознају са планом и програмом екскурзије.

Реализација програма екскурзије мора бити прилагођена узрасту и психо-физичким карактеристикама ученика, а посебно се мора водити рачуна о безбедности ученика и развијању самосталности и личне одговорности.

6.16. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Школска библиотека је место библиотечко-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе. У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори. Библиотека је дужна да у свом фонду прикупља уџбенике и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике.

Задаци школске библиотеке су:

- да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга;
- да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота.

Рад библиотеке обухвата:

❖ Садржаје у образовно-васпитном раду:

- упознавање ученика са радом библиотеке;

- оспособљавање за самостално коришћење књига, часописа, енциклопедија...;
- упутства за писање реферата и самосталних радова, израда плаката и презентација;
- развијање навика за чување, заштиту и руковање књижном и некњижном грађом.

❖ **Садржаје везане за сарадњу са наставницима, педагогом, директором и родитељима:**

- учествовање у програмирању годишњег и развојног плана школе;
- набавка и коришћење књижно-библиотечке грађе за наставнике и стручне сараднике;
- сарадња у вези са посетом Сајму књига и информација о набавци књига;
- сарадња на развоју информатике и информатичне писмености;
- рад у школским тимовима;
- сарадња са родитељима.

❖ **Програмске садржаје у библиотечно-информационој делатности:**

- израда годишњег плана и програма рада библиотеке;
- систематско информисање ученика и запослених о новим књигама листовима и часописима;
- помоћ у припреми паноа и тематских изложби о појединим издањима;
- упис ђака првака у библиотеку;
- сређивање и естетско уређење библиотеке.

❖ **Програмске садржаје везане за културну и јавну делатност:**

- планирање културних садржаја за школску годину;
- израда текстова за интернет презентацију школе;
- прикупљање и евидентирање литерарних радова ученика.

6.17. ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАНОВИ

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

Анекс 1 – Индивидуални образовни планови.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

За ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, планирају се и спроводе мере за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), односно доноси индивидуални образовни план.

❖ **Индивидуални образовни план за ученике са тешкоћама у учењу, сметњама у развоју и инвалидитетом, односно за ученике у ризику од раног напуштања школовања**

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је због сметњи у развоју и инвалидитета, социјалне ускраћености и других разлога потребна додатна образовна подршка.

Индивидуални образовни план је посебан акт који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика. За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, припрема се прилагођен начин образовања који обухвата индивидуални образовни план, програм и начин рада који садрже:

- 1) податке о ученику и податке о тиму за додатну подршку
- 2) педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком;
- 3) план мера индивидуализације, којим се предлажу одређени видови прилагођавања наставе (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика и
- 4) персонализовани програм наставе и учења, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности,
- 5) податке о праћењу и вредновању ИОП-а и
- 6) сагласност родитеља. ИОП се израђује према образовним потребама детета, ученика, односно одраслог, и може да буде прилагођени програм наставе и учења (ИОП 1) и измењени програм наставе и учења за један, више или све предмете (ИОП 2).

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање. Тим за инклузивно образовање чине одељенски старешина, предметни наставник, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник, при планирању рада у одељењу, усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика.

❖ **Индивидуални образовни план за ученике са изузетним способностима**

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја учења (ИОП 3). Индивидуални образовни план је посебан акт који у овом случају има за циљ оптимални развој и задовољавање образовно-васпитних потреба ученика који постижу резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа.

Индивидуални образовни план за ученике са изузетним способностима укључује:

- 1) податке о ученику и податке о тиму за додатну подршку
- 2) педагошки профил ученика, у којем су описане његове јаке стране и потребе за подршком;
- 3) план мера индивидуализације, којим се предлажу одређени видови прилагођавања наставе (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика и
- 4) персонализовани програм наставе и учења, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности,
- 5) податке о праћењу и вредновању ИОП-а и
- 6) сагласност родитеља.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне наставе, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје

сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика.

6.18. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

У оквиру Програма безбедности и здравља на раду, орган управљања у школи је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, донео два општа правна акта која уређују тематику везану за безбедност и здравље на раду запослених и ученика. То су Правилник о безбедности и здрављу на раду и Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа.

Правилником о безбедности и здрављу на раду се у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду уређује спровеђење безбедности и здравља на раду запослених у школи, у циљу стварања безбедних услова рада, заштите живота, здравља и радне способности запослених.

Право на безбедност и здравље на раду имају и друга лица која учествују у радном процесу, а нису у радном односу у школи, као и лица која се затекну у радној околини ради обављања одређених послова у школи, ако је школа о њиховом присуству обавештена.

Школа спроводи мере безбедности и здравља на раду у виду:

- превентивног и периодичног прегледа и испитивања опреме за рад;
- испитивања услова радне околине;
- доношења акта о процени ризика;
- оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад;
- вођења евиденција везаних за повреде на раду;
- осигурања запослених од повреда на раду.

Запослени у школи су дужни да:

- поштују прописе о безбедности и здрављу на раду;
- обавесте управу школе о свакој врсти потенцијалне опасности која би могла да утиче на безбедност и здравље на раду;
- наменски користе средства и опрему личне заштите;
- подвргну се провери да ли су под утицајем алкохола или других опојних средстава по налогу лица за безбедност и здравље на раду;
- истакну своје здравствене недостатке приликом ступања на рад;
- учествују у пружању прве помоћи приликом повреде на раду;
- да не пуше где је то забрањено.

Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа обезбеђује се ученицима право на заштиту и безбедност и то:

- у школској згради и школском дворишту;
- на путу између куће и школе;
- ван школске зграде и школског дворишта;
- за време остваривања образовно-васпитног рада или других наставних и ваннаставних активности које организује школа.

Одељењски старешина и предметни наставници у свакодневном контакту са ученицима, а нарочито на часовима одељењске заједнице и одељењског старешине, ученике упознају са опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођења других активности које организује школа, као и са начином понашања којим би се те опасности могле избећи или отклонити.

Школа сарађује са државним органима, органима општине и другим субјектима и надлежним институцијама са којима је таква сарадња потребна у поступку обезбеђивања и спровеђења мера утврђених овим правилником.

Активности:

- Обука запослених о могућим узроцима и опасностима од пожара, о употреби заштитне ватрогасне опреме и демонстрација гашења пожара
- Побољшање безбедности у саобраћају запослених и ученика, - предавања саобраћане полиције за предшколске групе и ученике 1. Разреда
- Уклањање снега и леда на прилазима школи / тротоарима, улазима у школу и школском дворишту и уклањање леденица са крова изнад улаза.

7. ПРОГРАМ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

Продужени боравак је посебан облик образовно-васпитног рада са ученицима који се реализује у школи после или пре часова редовне наставе и у оквиру кога ученици имају самосталан рад и низ различитих облика слободних активности и један оброк.

Циљеви реализације садржаја у продуженом боравку у складу су са **општим циљевима** основног образовања (три општа циља):

- ❖ Омогућити детету пун живот и открити његове пуне потенцијале као јединствене особе
- ❖ Омогућити детету његов развој као социјалног бића кроз живот и сарадњу са осталима како би допринео добру у друштву
- ❖ Припремити дете за даље образовање и целоживотно учење (учити како учити)

Специфични циљеви:

- потпун и хармоничан развој детета;
- уважавање индивидуалних различитости (свако дете је јединствено; осигурава му се развој свих потенцијала);
- фокусирање на учење (процеса којим усваја знања);
- оспособити ученика за самостално учење;
- мотивисаност за учење;
- писменост (језичка, математичка, информатичка);
- изражавање емоција (друштвено прихватљиви модели);
- развијање духовне димензије живота;

- плурализам, поштивање различитости и важност толеранције;
- партнерство у образовању;
- улога технологије у образовању

Приликом остваривања програма продуженог боравка наставник нарочито води рачуна о:

- васпитању и образовању ученика;
- предузимању превентивних мера ради очувања здравља ученика;
- помагању у учењу и раду;
- подстицању ученика на самостални рад и стицање радних навика;
- развоју социјалних и комуникацијских вештина;
- аналитичко-истраживачком раду за потребе вредновања квалитета рада;
- сарадњи са родитељима;
- сарадњи са локалном заједницом;
- сарадњи са установама културе, као и са свим другим релевантним установама које се индиректно или директно укључују у рад школе;
- деци са посебним потребама.

Активности у продуженом боравку

Самостални рад ученика -ученици организовано и плански, уз стручно-педагошку помоћ и сарадњу са наставником утврђују, продубљују, примењују и усвајају нова знања, умења и навике. Реализују се активности које би иначе ученик радио у виду домаћих задатака. На часовима самосталног рада, ученику се могу задавати следеће активности: читање обавезне школске и домаће лектире, читање листова и часописа за децу, коришћење правописа, лексикона, енциклопедија, као и савремених, електронских и мултимедијалних наставних средстава као извора информација, извођење и израда различитих практичних радова, рад на пројектима и друго.

Активности у слободном времену ученика имају првенствено рекреативно-забавни и стваралачки карактер и оне могу бити: едукативне, радне, културно-уметничке и спортске и организују се на принципу потпуне слободе избора, добровољности, самоорганизованости ученика у оквиру различитих група и колектива. Ове активности могу да се организују у учионици (одељењу или разреду), а могу да се организују ван учионице. Могуће је организовати више активности истовремено, у групама, а ученици се укључују у те активности према афинитетима. Активности у слободном времену се организују тако да омогућавају активно ангажовање ученика и кретање, а могу бити:

- спортске активности - могу се реализовати у простору физкултурне сале, свечане сале, школског дворишта и парка;
- дружење у оквиру разреда - учитељи са ученицима истог разреда планирају активности сходноинтересовању ученика и могу се реализовати у простору учионице, свечане сале, мале сале, школског дворишта и парка;
- креативне радионице - које се организују на нивоу школе, могу бити из различитих области: музика, ликовна уметност, сценски приказ и драма, рецитовање, ритмика, литерарне активности, екологија, неговање народне традиције, школске новине и друго, у складу са личним интересовањем ученика, као и на основу посебних способности појединих ученика;

- друштвене активности - организују се у оквиру сваког одељења, већа и на нивоу од првог до четвртог разреда. Реализација друштвених активности се одвија у просторијама школе, културним установама (биоскоп, библиотека);
- културне активности - наставник планира посете различитим културним установама, историјским објектима; гледање позоришних и филмских представа, односно телевизијских емисија;
- учествовање у манифестацијама;
- учествовање у хуманитарним акцијама;
- учествовање у еколошким акцијама;
- припремање културно-уметничких програма;
- уређење учионице у складу са могућностима и жељама ученика;
- обележавање празника и тематских дана;
- израда тематских паноа;
- друге активности у складу са интересовањима ученика.

Начин оствривања програма

Остваривање циљева и развој кључних подручја ће се најбоље остварити усмеравањем рада на садржаје, теме, кључне појмове и образовна постигнућа која су прописана Наставним планом и програмом за одређени разред. Садржаје ће реализовати учитељ у продуженом боравку, али у договору с учитељем који ради у редовној настави. Изузетно је важно све активности планирати како би се постигла кохерентност међу одабраним садржајима и усклађеност деловања међу учитељима.

8. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Праћење остваривања Школског програма вршиће се плански, систематски и континуирано, а одвијаће се кроз:

- састанке Стучног актива за развој Школског програма;
- седнице Наставничког већа;
- праћење постигнућа ученика;
- размену искустава са другим школама;
- примену тестова, упитника...;
- праћење реализације планова и програма;
- сарадњу са родитељима;
- сарадњу са локалном заједницом;
- сарадњу са стручним службама;
- евалуацију реализације акционих планова;
- евалуацију реализације Школског развојног плана

Председник Школског одбора
